

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
YENİ TÜRK DİLİ ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI PROGRAMI

HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'IN ROMAN VE ŞİİRLERİNDE
ESKİCİL ÖGELER

Şeyma YALÇIN

Danışman
Prof. Dr. Ayşe İLKER

MANİSA

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Hüseyin Nihâl Atsız’ın Roman ve Şiirlerinde Eskicil Ögeler” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2019

Şeyma YALÇIN

ÖZET

HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'IN ROMAN VE ŞİİRLERİNDE ESKİCİL ÖGELER

Hüseyin Nihâl Atsız 1905- 1975 yılları arasında yaşamış olan Türk dili ve tarihi üzerine çalışmalar yapmış; yazarlık, şairlik yönü bulunan bir Türkolog ve Türkçü fikir adamıdır.

Eskicil kelime bugün kullanımdan düşmüş bulunan ve dilin önceki bir dönemine ait olan kelimelerdir. Hüseyin Nihâl Atsız eserlerini kaleme alırken eskicil kelimeler kullanmıştır.

Hüseyin Nihâl Atsız'ın edebî eserlerindeki eskicil ögelerin tespit edildiği bu çalışmada yazarın bu kelimeler konusunda beslendiği kaynaklar araştırılmıştır. Tespit edilen eskicil kelimeler tasnif edilmiştir. Sınıflandırılan eskicil kelimeler değerlendirilip yorumlanmıştır. Atsız Türk dilinin eski kaynaklarından Orhun Yazıtları, Kutadgu Bilig, Dîvanu Lugâti't-Türk ve Dede Korkut metinlerinden aldığı kelimeleri eserlerinde kullanmıştır. Bunun yanı sıra eski Türkçe kelimelere bakarak yeni kelimeler yaratmış ve bunları da eserlerinde kullanmıştır. Yazarın roman, hikâye ve şiirlerinde eski Türkçe kelimeleri tercih etmesi dikkat çekicidir. Yazarın eskicil kelime tercihinin nedenleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu durum yazarın dil konusundaki hassasiyeti ve Türkçülük fikrinden doğmuştur.

Eskicil kelimeleri edebî eserlerinde kullanarak onlara yeniden hayat vermiştir. Eski dil malzemesini korumanın bir yöntemi de budur. Hüseyin Nihal Atsız'ın eserlerinde eskicil kelimeler tercih etmesi, bunları kullanması bu anlamda önemli bir çalışma olarak görülebilir. Atsız'ın eserlerinde hayat verdiği kelimeler okuyucular tarafından benimsenmiş ve yeniden kullanılmaya başlanmıştır.

Üç bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde Hüseyin Nihal Atsız'ın hayatı, eserleri, edebi kişiliği, kullandığı dil ve üslubu, eserleri üzerine çalışma yapanlar ve eskicil kavramı ele alınmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise Hüseyin Nihal Atsız'ın edebî eserlerindeki eskicil kelimeler tespit edilmiş, tasnif edilmiş ve incelenmiştir. Sonuç bölümünde ise çalışma esnasında edinilen bilgilere değinilmiştir.

Anahtar kelimeler: eskicil kelime, Hüseyin Nihâl Atsız

ABSTRACT
THE ARCHAIC WORDS OF HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'S NOVEL AND
POEMS

Hüseyin Nihâl Atsız made studies on the Turkish language and history that lived between 1905 and 1975; He is a Turkologist and Turkist intellectual with a direction of writing and poetry.

The archaic word is not used today and belongs to an earlier period of language. Hüseyin Nihâl Atsız used archaic words when writing his works.

In this study, the archaic words of Hüseyin Nihâl Atsız's literary works were identified and the sources that the author used in these words were searched. The archaic words were classified. The old words are evaluated and interpreted. Atsız used the words he had taken from the texts of Orkhun Inscriptions, Kutadgu Bilig, Divan Lugatit Türk and Dede Korkut, which are the old sources of Turkish language. In addition, he created new words by looking at old Turkish words and used them in his works. It is noteworthy that the author preferred old Turkish words in his novels, stories and poems. The reasons why the author prefers old words have been put forward. This situation arises from the author's sensitivity to language and the idea of Turkism.

He used archaic words in his literary works and gave them life again. The fact that Hüseyin Nihal Atsız prefers archaic words in his works and uses them can be seen as an important work in the protection of archaic elements. The words that Atsız gave life to in his works were adopted by readers and started to be used again.

The study consists of two parts. In the first part, the life, works, literary personality, language and style of Hüseyin Nihal Atsız and the notion of archaic are discussed. In the second part of the study, the old words in Hüseyin Nihal Atsız's literary works were identified, classified and examined. In the conclusion part, the information obtained during the study is given.

Keywords: archaic word, Hüseyin Nihâl Atsız

ÖNSÖZ

Hüseyin Nihâl Atsız'ın edebî eserleri üzerinde yapılan bu çalışmanın amacı Atsız'ın edebî eserlerindeki eskicil öğeleri ortaya koymaktır. Çalışma ayrıca yazarın kelime dünyasının zenginliğini de göstermektedir.

Hüseyin Nihâl Atsız eserlerinde kullanmış olduğu dil ve üslubu bakımından özgün bir yazardır. Fakat ideolojik kimliği onun yazar kimliğini gölgelemiştir. Atsız'ın edebî eserlerinde kullandığı eskicil kelimeler dikkat çekicidir. Eserleri incelendiğinde çokça eski kelime kullandığı görülmektedir. Bu sebeple bu konu tercih edilmiştir. Atsız eskicil kelimeleri eserlerine ustalıkla serpiştirmiştir. Yazarın seçtiği ve eserlerinde kullandığı kelimeler onun duygu ve düşünce dünyasının bir yansımasıdır. Eserlerinde kullandığı eskicil kelimeler aynı zamanda yazarın; Türk dili, Türk tarihi ve coğrafyası konularındaki bilgisini göstermektedir.

Yazarın kullandığı eskicil öğeleri belirlemek için romanları, hikâyeleri ve şiirleri taranmıştır. Eserlerde geçen eskicil adlar ve fiiller tespit edilip fişlenmiştir. Eskicil adlar içerisinde kişi adları, unvan adları, yer adları, boy adları ve diğer adlar olmak üzere bir sınıflandırma yapılmıştır. Eskicil kelimeler alfabetik olarak sınıflamaya tabi tutulmuş fakat her harf kendi içinde en sık kullanılan eskicil addan en az kullanılan doğru sıralanmıştır. Böylece en sık kullanılan eskicil kelimeler tespit edilmek istenmiştir.

Atsız'ın eskicil kelime kullanımı üzerine hazırlamış olduğumuz bu çalışma elbetteki beklentiyi karşılayamayacaktır. Atsız'ın kelime dünyasının ancak kapılarını aralayacak bir çalışma niteliğindedir. Bu çalışma ile bu alanda yapılacak olan çalışmalara zemin oluşturulmak istenilmiştir.

Çalışmam boyunca yoluma ışık tutan danışman hocam Prof. Dr. Ayşe İLKER başta olmak üzere eğitim hayatım boyunca bana ışık olan bütün hocalarıma teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca desteklerini ve sevgilerini her zaman yüreğimde hissettiğim ailem; babam, annem, babaannem ve sevgili kız kardeşlerim Büşra, Saliha ve Gülsüm'e, inancı ve sevgisiyle bana güç veren nişanlım Tansel AVCI'ya ve hep yanımda olan kıymetli dostlarım; Sümeyye EROL, Özge ATAŞ, Elif BAYSAL, Özge TÜRKOĞLU ve Burcu ARMAĞAN'a desteklerinden dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Şeyma YALÇIN

Manisa, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	vi
GİRİŞ	1-2

BİRİNCİ BÖLÜM

HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'IN HAYATI VE ESERLERİ

1.1. HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'IN HAYATI.....	2
1.2. HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'IN ESERLERİ.....	7
1.2.1. Edebî Eserleri.....	7
1.2.1.1. Romanları.....	7
1.2.1.1.1. Bozkurtların Ölümü.....	8
1.2.1.1.2. Bozkurtlar Diriliyor.....	13
1.2.1.1.3. Deli Kurt.....	15
1.2.1.1.4. Dalkavuklar Gecesi.....	16
1.2.1.1.5. Z Vitamini.....	16
1.2.1.1.6. Ruh Adam.....	17
1.2.1.2. Şiirleri.....	17
1.2.1.3. Hikâyeleri.....	18
1.2.2. İlmî Eserleri.....	19
1.3. HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'IN TÜRK EDEBİYATINDAKİ YERİ.....	25
1.4. HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'IN ESERLERİNDE DİL VE ÜSLUP.....	30
1.5. HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'IN ESERLERİ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	32
1.6. ESKİCİL KAVRAMI ÜZERİNE.....	34
1.7. HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'IN ROMAN VE ŞİİRLERİNDE DİPNOT OLARAK VERDİĞİ ESKİCİL KELİMELEK ÜZERİNE.....	40

İKİNCİ BÖLÜM

ESKİCİL ÖGELERİN İNCELENMESİ

2.1. ESKİCİL ADLAR.....	44
2.1.1. Kişi Adları.....	44
2.1.1.1. Ay Hanım	51
2.1.1.2. Almıla.....	52
2.1.1.3. Atsız.....	53
2.1.1.4. Arık Buka.....	54
2.1.1.5. Alka.....	55
2.1.1.6. Ay Kutluk.....	56
2.1.1.7. Açığma-kün.....	56
2.1.1.8. Alp Er Tunga.....	57
2.1.1.9. Ay Beğ.....	59
2.1.1.10. Atila.....	59
2.1.1.11. Abı.....	60
2.1.1.12. Alp Arslan.....	61
2.1.1.13. Afşın.....	61
2.1.1.14. Alp Aya.....	62
2.1.1.15. Alp Bamsı.....	62
2.1.1.16. Arbuz.....	63
2.1.1.17. Arslan Tarkan.....	63
2.1.1.18. Alp Çavlı.....	64
2.1.1.19. Alp Kutluk.....	64
2.1.1.20. Altın Tarım.....	64
2.1.1.21. Apa Tarkan.....	65
2.1.1.22. Aydoğmuş.....	66
2.1.1.23. Böğü Alp.....	67
2.1.1.24. Bilge Tonyukuk.....	67
2.1.1.25. Börü.....	68

2.1.1.26.Bağa Tarkan.....	69
2.1.1.27.Buluç.....	70
2.1.1.28.Burguçan.....	70
2.1.1.29.Börü Tarkan.....	71
2.1.1.30.Baz Kağan.....	72
2.1.1.31.Burkay.....	73
2.1.1.32.Barmaklak.....	73
2.1.1.33.Boyla Bağa Tarkan.....	74
2.1.1.34.Buğra.....	75
2.1.1.35.Bumun Kağan.....	75
2.1.1.36.Badruk.....	76
2.1.1.37.Bilge Tudun.....	77
2.1.1.38.Bugaç Beğ.....	77
2.1.1.39.Bağatur Sibi Kağan.....	78
2.1.1.40.Börü Tigin.....	78
2.1.1.41.Çalık.....	79
2.1.1.42.Çuluk Kağan.....	80
2.1.1.43.Çalkara.....	80
2.1.1.44.Çıgay Börü.....	81
2.1.1.45.Çuçu.....	82
2.1.1.46.Çengşi.....	82
2.1.1.47.Çıbı Kağan.....	83
2.1.1.48.Çobayıkmiş.....	83
2.1.1.49.Çağrı Beğ.....	84
2.1.1.50.Çağrı.....	85
2.1.1.51.Çengiz.....	85
2.1.1.52.Çıbı Tegin.....	86
2.1.1.53.Çiçi Yabgu.....	87
2.1.1.54.Çur Bilge Kağan.....	87
2.1.1.55.Deli Ersegün.....	88
2.1.1.56.Derse.....	88
2.1.1.57.Ezgene.....	89
2.1.1.58.Esen Börü.....	90
2.1.1.59.Emen.....	90

2.1.1.60.Eçine Kur Çur Kağan.....	91
2.1.1.61.Eçine Türçe Kağan.....	92
2.1.1.62.Gökçen.....	92
2.1.1.63.Güntülü.....	93
2.1.1.64.Gökbörü.....	94
2.1.1.65.Göktaş.....	95
2.1.1.66.Gün Yaruk.....	96
2.1.1.67.İşbara Alp.....	97
2.1.1.68.İşbara Han.....	98
2.1.1.69.İ-çing Katun.....	98
2.1.1.70.İlteriş Kutluk Kağan.....	99
2.1.1.71.İl Bilge Katun.....	101
2.1.1.72.Kür Şad.....	102
2.1.1.73.Kara Kağan.....	104
2.1.1.74.Kadır Bağa.....	105
2.1.1.75.Kıraç Ata.....	106
2.1.1.76.Kara Ozan.....	107
2.1.1.77.Kara Buka.....	108
2.1.1.78.Kutluk Şad.....	108
2.1.1.79.Kubudak.....	109
2.1.1.80.Karakulan.....	110
2.1.1.81.Kunı Sengün.....	110
2.1.1.82.Kızıl Buka.....	111
2.1.1.83.Kül Er Tigin.....	112
2.1.1.84.Kül Tegin.....	113
2.1.1.85.Küçlük.....	114
2.1.1.86.Karabudak.....	115
2.1.1.87.Key.....	115
2.1.1.88.Kızıl.....	116
2.1.1.89.Kılıçarslan.....	117
2.1.1.90.Kaban.....	117
2.1.1.91.Kara Salur.....	118
2.1.1.92.Kurt Kaya.....	118
2.1.1.93.Kutan.....	118

2.1.1.94.Kutluk.....	119
2.1.1.95.Kutluk Tegin.....	119
2.1.1.96.Kül Erkin.....	120
2.1.1.97.Kül Çur.....	121
2.1.1.98.Kilimbi.....	121
2.1.1.99.Mete.....	122
2.1.1.100. Makaraç Alp.....	122
2.1.1.101. Oğulçak Buğra.....	123
2.1.1.102. Oğuz Han.....	123
2.1.1.103. Örpen.....	124
2.1.1.104. Öküş Kara Açkı.....	125
2.1.1.105. Pusat.....	125
2.1.1.106. Sançar.....	126
2.1.1.107. Sülemiş.....	127
2.1.1.108. Sungur.....	127
2.1.1.109. Selçik.....	128
2.1.1.110. Sırba Kağan.....	129
2.1.1.111. Sırba Tegin.....	129
2.1.1.112. Sui Kağan.....	130
2.1.1.113. Salçı Beğ.....	130
2.1.1.114. Sır Yabgu Kağan.....	130
2.1.1.115. Şu Tigin.....	131
2.1.1.116. Tulu Kağan.....	131
2.1.1.117. Tunga Tigin.....	132
2.1.1.118. Taçam.....	133
2.1.1.119. Tüng Yabgu Kağan.....	134
2.1.1.120. Tungra Sem.....	135
2.1.1.121. Tuğrul.....	136
2.1.1.122. Temür.....	136
2.1.1.123. Toluk Tüge.....	137
2.1.1.124. Turumtay.....	138
2.1.1.125. Tunga.....	138
2.1.1.126. Türe Tigin.....	139
2.1.1.127. Tuğrul Beğ.....	140

2.1.1.128.	Tang Kağan.....	140
2.1.1.129.	Temuçin Çengiz Kağan.....	140
2.1.1.130.	Tinesi Oğlu.....	141
2.1.1.131.	Tokuş.....	141
2.1.1.132.	Türk Turahan Beğ.....	141
2.1.1.133.	Urungu.....	142
2.1.1.134.	Uluğ Tarkan.....	143
2.1.1.135.	Urku.....	143
2.1.1.136.	Uçar Kam.....	144
2.1.1.137.	Uçkara Bahşı.....	145
2.1.1.138.	Uluğ Beğ.....	145
2.1.1.139.	Utar.....	146
2.1.1.140.	Üç Oğul.....	146
2.1.1.141.	Yamtar.....	147
2.1.1.142.	Yumru.....	147
2.1.1.143.	Yek.....	148
2.1.1.144.	Yula.....	149
2.1.1.145.	Yıgaç.....	150
2.1.1.146.	Yırım.....	151
2.1.1.147.	Yağlakar.....	151
2.1.1.148.	Yaşar Şad.....	151
2.1.1.149.	Yaşar Tigin.....	152
2.1.1.150.	Yarkın Katun.....	152
2.1.1.151.	Yeke.....	153
2.1.2.	Unvan Adları.....	153
2.1.2.1.	Alp	155
2.1.2.2.	Apa.....	156
2.1.2.3.	Böğü.....	157
2.1.2.4.	Beğ.....	158
2.1.2.5.	Bilge.....	158
2.1.2.6.	Başbuğ.....	159
2.1.2.7.	Buyruk.....	160
2.1.2.8.	Boyla.....	161

2.1.2.9. Batır.....	161
2.1.2.10. Börü.....	162
2.1.2.11. Çur.....	163
2.1.2.12. Han.....	164
2.1.2.13. Hakan.....	164
2.1.2.14. İşbara	165
2.1.2.15. İlteber.....	166
2.1.2.16. Kağan.....	167
2.1.2.17. Kara	169
2.1.2.18. Katun	170
2.1.2.19. Kül	171
2.1.2.20. Konçuy.....	172
2.1.2.21. Oğul.....	174
2.1.2.22. Sengün.....	174
2.1.2.23. Tarkan.....	175
2.1.2.24. Tegin/Tigin.....	176
2.1.2.25. Tanrıkut.....	178
2.1.2.26. Urungu.....	178
2.1.2.27. Uluğ.....	179
2.1.2.28. Yargucu.....	180
2.1.2.29. Yasavulbaşı.....	180
2.1.2.30. Yabgu.....	181
2.1.2.31. Yasavul.....	181
2.1.3. Yer Adları.....	182
2.1.3.1. Batı eli	182
2.1.3.2. Basmil eli.....	182
2.1.3.3. Baykal gölü.....	183
2.1.3.4. Beşbalık.....	183
2.1.3.5. Dokuz Oğuz Eli.....	183
2.1.3.6. Ergenekon	184
2.1.3.7. Gökmen Eli.....	184
2.1.3.8. Horosan.....	185
2.1.3.9. Kamlançu.....	185
2.1.3.10. Karası Eli.....	186

2.1.3.11. Kargamış.....	186
2.1.3.12. Kıtay Eli.....	186
2.1.3.13. Kögmen Dağı.....	187
2.1.3.14. Orkun ırmağı.....	187
2.1.3.15. Ötüken	187
2.1.3.16. Ötüken yış.....	189
2.1.3.17. Selenge.....	190
2.1.3.18. Türk Eli.....	190
2.1.3.19. Tuğla Irmağı.....	191
2.1.3.20. Tanrı Dağı.....	192
2.1.3.21. Türkistan.....	192
2.1.4. Boy Adları.....	193
2.1.4.1. Argu.....	193
2.1.4.2. Bayırku.....	193
2.1.4.3. Basmıllar.....	194
2.1.4.4. Çiğil	194
2.1.4.5. Hun.....	195
2.1.4.6. Kıtay	195
2.1.4.7. Karluk.....	196
2.1.4.8. Kun.....	197
2.1.4.9. Kurıkanlar.....	197
2.1.4.10. On Ok.....	198
2.1.4.11. Otuz Tatarlar	198
2.1.4.12. Türkmen.....	199
2.1.4.13. Tuğla.....	199
2.1.4.14. Tatar.....	200
2.1.4.15. Tunguz.....	200
2.1.4.16. Türgiş.....	201
2.1.4.17. Tabatılar	201
2.1.4.18. Tarduş	202
2.1.4.19. Tölis.....	202
2.1.4.20. Tuhsı.....	202
2.1.4.21. Uygur.....	203

2.1.4.22. Yağma.....	204
2.1.5. Diğer Eskicil Adlar.....	204
2.1.5.1. Akça.....	204
2.1.5.2. Akın.....	205
2.1.5.3. Ağu.....	207
2.1.5.4. Arık	207
2.1.5.5. Acun.....	208
2.1.5.6. Anda.....	209
2.1.5.7. Azık.....	210
2.1.5.8. Azlık.....	211
2.1.5.9. Albız.....	212
2.1.5.10. Arı.....	212
2.1.5.11. Artçılık.....	213
2.1.5.12. Avunç.....	213
2.1.5.13. Akıncı.....	214
2.1.5.14. Artık.....	215
2.1.5.15. Asığ.....	215
2.1.5.16. Asıgsız.....	216
2.1.5.17. Ayzıt.....	216
2.1.5.18. Buyruk.....	217
2.1.5.19. Budun.....	218
2.1.5.20. Bök.....	220
2.1.5.21. Bitik.....	221
2.1.5.22. Boy.....	221
2.1.5.23. Bunlu.....	222
2.1.5.24. Buyrultu.....	223
2.1.5.25. Bay.....	224
2.1.5.26. Buğa.....	225
2.1.5.27. Bayağı.....	226
2.1.5.28. Baç.....	226
2.1.5.29. Baylık.....	227
2.1.5.30. Börü.....	228
2.1.5.31. Buğra	229

2.1.5.32. Bezek.....	230
2.1.5.33.Çeri.....	230
2.1.5.34.Çaşıt.....	232
2.1.5.35.Çamçak.....	233
2.1.5.36.Çağ.....	234
2.1.5.37. Çokluk.....	235
2.1.5.38.Çaşıtlık	236
2.1.5.39.Çakın	236
2.1.5.40. Dirlik.....	237
2.1.5.41. Dilmaç.....	238
2.1.5.42. Deyiş.....	239
2.1.5.43.Dilmaçlık.....	240
2.1.5.44. Düş.....	240
2.1.5.45. Değme.....	241
2.1.5.46. Doyumlu.....	242
2.1.5.47. El.....	242
2.1.5.48. Evdeş.....	244
2.1.5.49. Ezgi.....	244
2.1.5.50. Em.....	245
2.1.5.51. Erdem	246
2.1.5.52. Eçi & eçe.....	247
2.1.5.53. Esen.....	248
2.1.5.54. Esrik.....	249
2.1.5.55. Eye.....	249
2.1.5.56. Giyim.....	250
2.1.5.57. Gökçek.....	251
2.1.5.58. İni.....	251
2.1.5.59. İniş.....	252
2.1.5.60. Kımız.....	252
2. 1.5.61. Koca.....	254
2.1.5.62. Kağanlık.....	254
2.1.5.63. Kargı.....	255
2.1.5.64. Kutlu.....	257
2.1.5.65. Kopuz.....	258

2.1.5.66. Katı.....	259
2.1.5.67. Kurultay.....	260
2.1.5.68. Kam.....	261
2.1.5.69. Karabudun.....	262
2.1.5.70. Kurut.....	263
2.1.5.71. Kannış.....	264
2.1.5.72. Karganmış.....	264
2.1.5.73. Kavşıt.....	265
2.1.5.74. Kırış.....	265
2.1.5.75. Kıvanç.....	266
2.1.5.76. Kilimbi.....	266
2.1.5.77. Kömen.....	267
2.1.5.78. Kut.....	267
2.1.5.79. Kalın.....	268
2.1.5.80. Kineş.....	268
2.1.5.81. Kırnak.....	269
2.1.5.82. Kannışlı.....	270
2.1.5.83. Karangu.....	270
2.1.5.84. Kargış.....	271
2.1.5.85. Karımış.....	271
2.1.5.86. Kayın eçe.....	272
2.1.5.87. Kemlik.....	272
2.1.5.88. Kopuzcu.....	273
2.1.5.89. Kovu.....	273
2.1.5.90. Kovuculuk.....	274
2.1.5.91. Nice.....	274
2.1.5.92. Nesne.....	275
2.1.5.93. Otağ.....	276
2.1.5.94. Od.....	277
2.1.5.95. Ozan.....	278
2.1.5.96. Ok (kabile).....	279
2.1.5.97. Oymak.....	279
2.1.5.98. Ölüm dirim.....	280
2.1.5.99. Özlü.....	280

2.1.5.100. Övünç.....	281
2.1.5.101. Özge.....	282
2.1.5.102. Öçlü.....	282
2.1.5.103. Pusat.....	283
2.1.5.104. Sayrı.....	284
2.1.5.105. Sücü.....	284
2.1.5.106. Sağrak.....	286
2.1.5.107. Sığın.....	286
2.1.5.108. Singil.....	287
2.1.5.109. Sart.....	287
2.1.5.110. Sayrılık.....	288
2.1.5.111. Sorucu.....	289
2.1.5.112. Soydaş.....	289
2.1.5.113. Sağrı.....	290
2.1.5.114. Sin.....	290
2.1.5.115. Sürek avı.....	291
2.1.5.116. Tutsak.....	291
2.1.5.117. Türe.....	292
2.1.5.118. Tuğ.....	293
2.1.5.119. Tutsaklık.....	293
2.1.5.120. Tanık.....	295
2.1.5.121. Tamu.....	296
2.1.5.122. Tapıncak.....	297
2.1.5.123. Toklu.....	298
2.1.5.124. Tolun.....	298
2.1.5.125. Ulak.....	299
2.1.5.126. Uçmağ.....	299
2.1.5.127. Us.....	300
2.1.5.128. Uğru.....	301
2.1.5.129. Ulca.....	302
2.1.5.130. Utacı.....	303
2.1.5.131. Ululuk.....	304
2.1.5.132. Uran.....	314
2.1.5.133. Uruk.....	315

2.1.5.134. Ussuz.....	306
2.1.5.135. Umay.....	306
2.1.5.136. Usluluk.....	307
2.1.5.137. Ürküntü.....	307
2.1.5.138. Ülüş.....	307
2.1.5.139. Üleş.....	308
2.1.5.140. Yağı.....	308
2.1.5.141. Yumuş.....	309
2.1.5.142. Yağılık.....	311
2.1.5.143. Yahşı.....	311
2.1.5.144. Yosma.....	312
2.1.5.145. Yalavaç.....	313
2.1.5.146. Yargu	313
2.1.5.147. Yek.....	314
2.1.5.148. Yürük.....	314
2.1.5.149. Yada taşı.....	315
2.1.5.150. Yakışıklı.....	315
2.1.5.151. Yardımlı.....	316
2.1.5.152. Yay	316
2.1.5.153. Yılık yılık.....	317
2.1.5.154. Yış.....	317
2.1.5.155. Yuğ töreni.....	317
2.2. ESKİCİL FİİLLER.....	318
2.2.1. Akın Etmek	318
2.2.2. Albız alsın.....	320
2.2.3. Arıklamak.....	320
2.2.4. Aldamak.....	321
2.2.5. Aparamak	322
2.2.6. Aşlanmak.....	322
2.2.7. Buyruk vermek	322
2.2.8. Buyruk almak.....	324
2.2.9. Buyruğuna girmek	325
2.2.10. Bunlanmak.....	325

2.2.11. Buyruğuna almak.....	326
2.2.12. Bay kılmak.....	326
2.2.13. Bayımak.....	327
2.2.14. Berkitmek.....	328
2.2.15. Buşkulanmak.....	328
2.2.16. Çelmek.....	328
2.2.17. Çalmak	329
2.2.18. Diz vurmak.....	330
2.2.19. Esrimek.....	331
2.2.20. Gezlemek	332
2.2.21. Kocamak.....	333
2.2.22. Kıvanmak.....	333
2.2.23. Kutlulamak.....	334
2.2.24. Kıyıışmak.....	335
2.2.25. Kannış yapmak	335
2.2.26. Kırıışmak.....	336
2.2.27. Kineşmek.....	336
2.2.28. Kakışma.....	337
2.2.29. Kanmak.....	337
2.2.30. Kargılanmak	338
2.2.31. Kaykılmak.....	338
2.2.32. Kemlik etmek	338
2.2.33. Kırklara karışmak.....	339
2.2.34. Kocalmak.....	339
2.2.35. Koçmak	340
2.2.36. Kut dilemek.....	340
2.2.37. Oklamak.....	340
2.2.38. Onmak.....	341
2.2.39. Sançmak.....	342
2.2.40. Sökün etmek.....	343
2.2.41. Süsmek.....	343
2.2.42. Şurlamak.....	343
2.2.43. Tan atmak.....	344
2.2.44. Uçmağa varmak.....	345

2.2.45. Uğrulamak.....	345
2.2.46. Uvalamak.....	346
2.2.47. Üleştirmek.....	346
2.2.48. Yenişememek.....	347
2.2.49. Yarlıgamak.....	347
2.2.50. Yazık işleme.....	348
SONUÇ.....	350
KAYNAKÇA.....	351



KISALTMALAR

BD	Bozkurtlar Diriliyor
BÖ	Bozkurtların Ölümlü
DG	Dalkavuklar Gecesi
DK	Deli Kurt
DKK	Dede Korkut Kitabı
DLT	Dîvanu Lugâti't-Türk
KB	Kutadgu Bilig
OY	Orhun Yazıtları
RA	Ruh Adam
YS	Yolların Sonu
ZV	Z Vitamini
TTTSKBS	Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü

GİRİŞ

Konu

Bu çalışmanın konusu Hüseyin Nihâl Atsız'ın edebî eserlerinde geçen eskicil kelimelerdir. Yazarın edebî eserlerinde kullandığı eskicil ögeler tespit edilmiştir. Eskicil kelimeleri hangi kaynaklardan elde ettiği araştırılmıştır. Atsız'ın eskicil kelimeleri edebî eserlerinde neden tercih ettiği sorusuna cevap aranmıştır.

Amaç

Çalışmamızın amacı Atsız'ın edebî eserlerinde yer alan eskicil kelimeleri neden tercih ettiğini ve kullandığını ortaya koymaktır. Bunun için yazarın beslendiği eski Türk diline ait Orhun Yazıtları, Kutadgu Bilig, Divanü Lugatit Türk ve Dede Korkut kaynaklarına başvurulmuştur. Çalışmamızda yazarın Türkçenin bu eski metinlerinden hareketle eskicil kelimeleri aldığı yahut yarattığı verilmek istenmiştir.

Kapsam

Çalışmamızda Atsız'ın romanları, şiirleri ve hikâyeleri incelenmiştir. Çalışmada edebî eserleri esas alındığı için ilmî eserlerinde kullandığı eskicil kelimeler alınmamıştır.

Yöntem

Çalışmada ilk olarak yazarın edebî eserlerinde kullandığı eskicil kelimeler tespit edilip fişlenmiştir. Daha sonra eskicil ögeler; eskicil adlar ve eskicil fiiller olmak üzere tasnif edilmiştir. Yine eskicil adlar kendi içerisinde kişi adları, unvan adları, yer adları ve boy adları olmak üzere ayrılmıştır. Boy adlarında eskicilik gözetilmemiştir. Çünkü boy adları bütün Türk toplumlarında kullanılmaya devam edilmektedir. Eskicil kelimeler alfabetik sıralanmış olup her harf kendi içinde en sık kullanılan en az kullanılan kelimeye doğru bir sıralama izlenmiştir. Kelimelerin incelenmesi esnasında ilk olarak kelimenin hangi edebî eserlerinde geçtiği verilmiş ve bu eserlerden fişlenen örnek cümleler yazılmıştır. Daha sonra kelimelerin Orhun

Yazıtları, Kutadgu Bilig, Dîvanu Lugâti't-Türk, Dede Korkut metinlerinde geçip geçmediğine bakılmıştır. Bu eserlerde yer alan kelimeler tespit edilmiştir.

Sınırlılıklar

Atsız'ın eserlerinde eskicil kelimelerin yanı sıra eskicil olmayıp eskicil gibi görünen Atsız'ın kendi yarattığı kelimeler de vardır. Çalışmaya bu kelimeler de eskicil gibi kabul edilip dâhil edilmiştir. Yazarın dipnot verdiği kelimelerin bazıları bugün kullanımdadır. Fakat eserlerini kaleme aldığı dönemde kullanımda olmayan bu kelimeler konusunda okuyucuyu bilgilendirmek için dipnot düşmüştür. Çalışmamızda yazarın dipnot verdiği bu kelimeleri de eskicil olarak ele aldık.

1. BÖLÜM: HÜSEYİN NİHAL ATSIZ'IN HAYATI VE ESERLERİ

1.1. HÜSEYİN NİHAL ATSIZ'IN HAYATI

Hüseyin Nihâl Atsız 12 Ocak 1905 tarihinde İstanbul'da doğmuştur. Babası, Gümüşhane'nin Torul kazasının Midi köyünün Çiftçioğulları ailesine mensup Deniz Güverte Binbaşı Mehmed Nail Bey, annesi Trabzon'un Kadioğulları ailesine mensup Fatma Zehra Hanım'dır. Ahmet Necdet Sançar ve Fatma Nezihe Çiftçioğlu adlı iki kardeşi vardır (Sertkaya, 1987: 1).

İlk ve orta öğrenimini Kadıköy'deki Fransız ve Alman okullarında, babasının Süveyş'teki görevinden dolayı Süveyş'te bir Fransız okulunda birkaç ay, Kasımpaşa'daki Cezayirli Gazi Hasan Paşa İlk Mektebi, Haydarpaşa'daki Hususi Osmanlı İttihad İlk Mektebi, Kadıköy Sultanisi ve İstanbul Sultanisi'nde yapmıştır. 1992 yılında Askerî Tıbbiye'ye girmiştir (Sertkaya, 1987: 3). Atsız'ın Askerî Tıbbiye'de okurken Türkçü yayın ve faaliyetleri takip etmekte olduğunu Yeni Mecmua'nın 20 Kasım 1923 tarihli 85. sayısına gönderdiği okuyucu mektubundan anlamaktayız (Deliorman 2013: 14). Atsız lise yıllarından itibaren Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin gibi Türkçü şair ve yazarların yazı ve şiirlerini takip etmekteydi. Rıza Nur'un 1924-26 yılları arasında yayımlanan Türk Tarihi adlı eserini çıkar çıkmaz yine Tıbbiye yıllarında okumuş olmalıdır (Ercilasun, 2018: 30). Askeri Tıbbiye'nin 3. Sınıfında iken Arap asıllı bir teğmenin kasdi bir şekilde lüzumsuz bir yerde istediği selamı vermediği için 1925'te Askerî Tıbbiye'den çıkarılmıştır. 1926 yılında Türkocağı'na devam etmiştir. Bu birikim Atsız'ı araştırmaya yönlendirecektir. Askerî Tıbbiye'den ayrılmanın sarsıntısından sonra kendisini Türk tarihine vermiş ve ilmî yayınlar okumaya başlamıştır. Daha Türkoloji veya tarih öğrenimine başlamadan yapmış olduğu bu ilmî okumalara dayanan bir birikimle yazdığı makale ile Fuat Köprülü'nün dikkatini çekecektir (Ercilasun, 2018: 32).

Tıbbiye'den ayrıldıktan sonra üç ay Kabataş Lisesi'nde yardımcı öğretmenlik yapmıştır. Daha sonra Deniz Yolları'nın Mahmut Şevket Paşa vapurunda katip muavinliği yapmıştır. 1926 yılında İstanbul Darülfünü'nun Edebiyat Fakültesi'nin Edebiyat Bölümü'ne ve İstanbul Darülfünü'nun yatılı kısmı olan Yüksek Muallim Mektebi'ne kaydolmuştur. Bu okul Atsız'ın fikrî yapısına ve birikimine en uygun yükseköğrenimdir (Ercilasun, 2018: 33).

Arkadaşı Ahmet Naci ile hazırladığı “Anadolu’da Türklere Aid Yer İsimleri” adlı makalenin Türkiye Mecmuası’nın 2. Cildinde yayımlanmasıyla hocası olan M. Fuat Köprülü’nün dikkatini çekmiştir. 1930’da Edirneli Nazmi’nin divanı üzerinde mezuniyet çalışması yapmıştır ve aynı yıl Edebiyat Fakültesi’nden mezun olmuştur (Sertkaya, 1987: 4).

Mezuniyetinden sonra Edebiyat Fakültesi dekanı olan hocası Prof. Dr. M. Fuad Köprülü, Maarif Vekaleti’nde Atsız için girişimde bulunarak, Yüksek Öğretmen Okulu’nu öğrenci olarak bitirdiği için, liselerde yapması gereken 8 yıllık mecburi hizmetini affettirmiş ve 25 Ocak 1931’de Atsız’ı kendisine asistan olarak almıştır.

15 Mayıs 1931 tarihinden 25 Eylül 1932’ye kadar 17 sayı olmak üzere Atsız Mecmua adlı “Türkçü ve Köycü” dergiyi çıkarmaya başlamıştır. Bu dergi kadrosu içerisinde M. Fuad Köprülü, Zeki Velidi Togan, Abdülkadir İnan gibi isimlerle ilim, fikir ve sanat alanında Türkçü bir çığır açmıştır. Atsız ilk yazılarını “H. Nihâl” imzasıyla, hikayelerini ise “Y.D.” imzasıyla bu dergide neşretmiştir.

1931’de ilk eşi Mehpere Hanım ile evlenmiş fakat bu evlilik 1935’te son bulmuştur. Yine 1931 yılında Hüseyin Nihâl, Atsız Mecmua’nın ilk sayısını çıkarmıştır.

1932 yılında Ankara’daki Birinci Türk Tarih Kongresi sırasında Dr. Reşid Galib’in Prof. Dr. Zeki Velidi Togan’a yapmış olduğu haksız hücum üzerine sekiz arkadaşıyla beraber Dr. Reşid Galib’e çekmiş olduğu telgrafta “Zeki Velidi’nin talebesi olmakla iftihar ederiz.” diyerek mimlenmiştir (Sertkaya, 1987: 5). Bunun üzerine Atsız’ı üniversiteden uzaklaştırmak isteyen Reşid Galib Atsız Mecmua’nın 17. Sayısında yer alan “Darülfünun’un Kara, Daha Doğru Bir Tabirle, Yüz Kızartacak Listesi” adlı makalesini öne sürmüş ve Edebiyat Fakültesi dekanlığına getirilen Ali Muzaffer Bey tarafından Atsız’ın üniversitedeki asistanlığına son verilmiştir. Sertkaya ve Deliorman’a göre Atsız’ın üniversiteden atılmasına sebep olan söz konusu makaledir. Ancak Atsız “Tanımalar ve Tanışmalar” başlıklı yazısında Reşid Galib’e çekmiş olduğu telgraf yüzünden atıldığını yazmıştır. Yine Ötüken dergisinde “Bir Ansiklopedinin Büyük Yanlışları” makalesinde Atsız Mecmua’daki yazıları yüzünden değil çektiği telgraf yüzünden atıldığını söylemiştir (Ercilasun, 2018: 39). Üniversiteden çıkarılmasından birkaç gün sonra dekanı Tokatlıyan’daki bir çayda yakalayan Atsız yüzlerce kişi önünde onu tokatlamıştır.

1993’te Malatya Ortaokulu’na Türkçe öğretmeni olarak tayin edilmiştir. Bir süredir Atsız Mecmuayı idare edip yayıncılık tecrübesi kazanan Atsız Aylık Kurt

Yayınlarını kurmuştur (Ercilasun, 2018: 42). Kısa bir süre sonra Edirne Lisesi Edebiyat öğretmenliğine tayin edilmiştir. Burada da 3- 4 ay gibi kısa bir müddet öğretmenliğe devam etmiştir ve Atsız Mecmua'nın devamı niteliğinde olan Orhun'u yayımlamıştır. 9 sayı olarak yayımlayabildiği bu aylık Türkçü dergi de Türk Tarih Kurumu tarafından çıkarılan ve liselerde ders kitabı olarak okutulan tarih kitaplarının yanlışlığını eleştirmesi üzerine vekalet emrine alınmış, dergi ise Bakanlar Kurulu kararı ile kapatılmıştır. Atsız Orhun dergisinin 1933 tarihli ilk çıkan sayısında Bilge Tonyukuk anıtının, 21 Mart 1934 tarihli 5. Sayısında Kök Tigin anıtının, 23 Haziran 1934 tarihli 8. Sayısında Bayan Çor anıtının bugünkü Türkiye Türkçesine aktarmalarını yayımlamıştır (Ercilasun, 2018: 50). 1934 yılında Orhun'un 6. Sayısında "Cihan Tarihinin En Büyük Kahramanı Kür Şad" makalesi ile Kür Şad'ı ilk defa tanıtmıştır.

9 ay vekâlet emrinde kalan Atsız 1934'te Kasımpaşa'daki Deniz Gedikli Hazırlama Okulu'na Türkçe öğretmeni olarak tayin edilmiştir. 27 Şubat 1936 yılında ikinci eşi Bedriye Hanım ile evlenmiş ve bu evlilikten Yağmur (1939) ve Buğra (1946) isimli iki oğlu olmuştur. İkinci eşinden de 1975 yılında ayrılmıştır.

Atsız 1936 ve 1938 yılları arasında fakülteden sınıf arkadaşı olan Orhan Şaik Gökyay'ın Dede Korkut kitabını hazırlamasına yardım etmiştir. Orhan Şaik Gökyay kitabın başlangıcında Atsız'a yardımlarından bahsetmiş ve teşekkürde bulunmuştur. Gökyay'ın kitabın başlangıç kısmında yazdıklarından anlıyoruz ki Atsız Dede Korkut Kitabında kullanılacak transkripsiyon harf ve işaretlerinin belirlenmesinde, eserin tashihiinde ve mukabelesinde (Dede Korkut'un eski harfli Kilis Rıfat neşri ile Orhan Şaik Gökyay'ın hazırladığı metnin karşılaştırılmasında) Gökyay'a yardımcı olmuştur. Ayrıca yazdığı mektupları ile 3. Murad devrine ait bir el yazması tarihten Bayındır Han'ın vasıflarını anlatan bölümünü ve Topkapı Sarayında yer alan Oğuzname metninin kopyasını Gökyay'a göndererek yardımda bulunmuştur. Muharrem Ergin "Orhan Şaik'e Cevap Biz Şaşmadık" adlı broşüründe Gökyay'ın Dede Korkut Kitabı için hataları ile Orhan Şaik'in, sevapları ile sayın Atsız'a ait olan bir kitap olduğu yorumunda bulunmuştur (Ercilasun, 2018: 55). Bu bilgilerin ışığında Atsız'ın Dede Korkut neşri yapabilecek kadar bilgi birikimine sahip olduğunu açıkça görmekteyiz. Dede Korkut Kitabı ile ilgili çalışmalara bakacak olursak ilk yayın 1811'de H.F. Von Diez tarafından yapılmıştır. Türkiye'de ise 1916 yılında Kilisli Rıfat, Diez'in istinsahı olan Berlin nüshasına dayalı yayını yapmıştır. Latin harfli çalışmayı Orhan Gökyay 1938 yılında (Atsız'ın yardımları ile)

yayımlamıştır. Bu bilgiler bizlere Atsız'ın Dede Korkut Kitabı konusundaki ilmî çalışmaları takip ettiğini ve okuduğunu gösterir. Diyebiliriz ki Atsız Dede Korkut Kitabı ile ilgili çalışmaları dikkatle incelemiş o yıllarında gerek transkripsiyon gerek metnin düzenlenmesi, düzeltilmesi ve Kilisli Rıfat'ın neşri ile karşılaştırılması hususlarında yardımda bulunacak kadar bilgi birikimine sahip olmuştur. Atsız 1937 yılında *Bozkurtların Ölümü* adlı romanını *Ateş* dergisinde tefrika etmeye başlamıştır. Bilgi birikimi ilmi okumalar ve çalışmalar ile sınırlı kalmamış Bozkurtların Ölümü romanı ile edebî eser olarak ilk meyvesini vermiştir. Dede Korkut Kitabı konusundaki çalışmaya yardımcı olabilecek bilgi birikimine sahip Atsız şüphesiz bu tarihî romanını yazarken Dede Korkut'tan da beslenmiştir. Atsız ilmî birikimini romanlarına aktarırken sadece tarih bilgisi ile sınırlı kalmamıştır. O kelimeleri de Türk dilinin kült metinleri arasından seçerek romanlarına şiirlerine serpiştirmiştir. Böylece dil konusundaki birikimi de eserlerine kilim dokur gibi motif motif kelime kelime işlemiştir.

1938'de Kasımpaşa'daki Deniz Gedikli Hazırlama Okulu'ndaki vazifesinden ihraç edilmişti. 1940 yılında Atsız'ın Orhun Yazıtlarını edebî bakımdan ilk kez genişçe inceleyen bir eser olarak nitelendirebileceğimiz *Türk Edebiyatı Tarihi* adlı kitabı basılmıştır. Atsız'ın bu kitabından yola çıkarak Orhun Yazıtları hakkındaki ilmî yayınları takip ettiğini, okuduğunu söyleyebiliriz. Yazıtlar Danimarkalı dilci Thomsen tarafından 1893'te çözüldü ve yayımlandı. Türkiye'de ilk kez Necip Asım tarafından 1924 yılında Arap harfli olarak yayımlanmıştır. Orhun Yazıtları ikinci kez Hüseyin Namık Orkun tarafından 1936-1941 yılları arasında yayımlanmıştır. Atsız Orhun Yazıtlarını okumuş, incelemiş ve eserlerine konu etmiştir. Yazıtlar ile ilgilenmiş, onlar üzerinde çalışma yapmıştır. Romanlarında yazıtlardaki tarihî olayları konu edinmiş ve tarihî şahsiyetleri işlemiştir. Bu yüzden de Orhun Türkçesi dönemine ait kelimeleri kullanmıştır. Eskicil kelimeleri tercih etmesi hem tarihî bir döneme geçiş yapmak hem de tarihten bir kesiti bugünün içinde eriterek okura sunmak içindir. Nitekim bunu başarmıştır da. Romanlarını okurken bizi o döneme taşıyan hem romanın ruhu hem de bu ruhu inşa eden eskicil kelime tercihidir.

1937 ve 1939 yılları arasında Özel Yüce-Ülkü Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği yapmıştır. 1939 ve 1944 yılları arasında yine özel bir lise olan Boğaziçi Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği görevinde bulunmuştur. Burada öğretmenlik yaparken Orhun'u yeniden neşre başlamıştır. Ülkede yayılan "komünist" dalganın verdiği rahatsızlıkla, dönemin Başbakanı Şükrü Saraçoğlu'na iki tane açık mektup yazmış ve

özellikle Milli Eğitime sızan Marksist düşünceleri dile getirmiştir (Sertkaya, 1987: 11).

Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel tarafından Atsız'ın görevine son verilmesi üzerine Orhun dergisi de kapatılmıştır. İzleyen süreçte mektubunda “vatan haini” dediği Sabahattin Ali tarafından kendisine dava açılmıştır. İkinci oturumu 3 Mayıs 1944'te yapılan davanın sonucunda Atsız 6 ay hapse mahkum edilmiştir, bu ceza sonradan ertelenmiştir. Sonrasında açılan davada aldığı 6,5 yıllık ceza ise temyiz yoluyla bozulmuştur. Davaların sürdüğü bu süreç içerisinde, Atsız çok kötü koşullarda yargılanmış, “tabutluk” adı verilen küçük bölmelere bırakılmış, akreplerin yaşadığı dar yerlerde aç susuz bırakılmıştır (Sertkaya, 1987: 11).

1953 yılından 1969 yılına kadar Süleymaniye Kütüphanesi'nde çalışan Atsız'ın en uzun memuriyeti bu dönem olmuştur. 1962 yılında Atsız'ın kurucularından olduğu Orkun adlı Türkçü bir dergi çıkarılmaya başlanmıştır. Orkun'un ilk sayısındaki “Türk Milletine Çağrı” adlı yazıda Türkçülerin temel programı belirlenmiştir. Yazı dokuz umde ile bitmektedir. Bunlar; 1) Türkçüyüz, 2) Arınmış Türkçeciyiz, 3) Yasacıyız, 4) Toplumcuyuz, 5) Milli gelenekçiyiz, 6) Demokrasiye taraftarız, 7) Ahlakçıyız, 8) Bilimciyiz, 9) Teknikçiyiz. Atsız'ın fikriyatına öncülük eden bu maddelerden ikincisi arınmış Türkçeci olmaktır.

1962'de “Türkçüler Derneği”ni kurmuş ve ölümüne kadar Ötüken dergisini çıkarmıştır. Özellikle Doğu'daki bölücü oluşumlarla ilgili yazılar yazmış, sonrasında sistemli girişimlerle Atsız yeniden mahkemelik olmuştur. 15 ay hapis cezası almış ve cezası Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk tarafından affedilmiştir. 2,5 ay kadar sonra cezaevinde kalan Atsız, 10 Aralık 1975'te kalp krizi geçirmiş, fakat doktor onun kalp hastası olduğunu anlayamamıştır. 11 Aralık 1975'te geçirdiği ikinci kalp krizi sonucu vefat etmiştir. Mezarı Karacaahmet mezarlığında bulunmaktadır (Sertkaya, 1987: 13).

1.2. HÜSEYİN NİHAL ATSIZ'IN ESERLERİ

1.2.1. Edebî Eserleri

1.2.1.1. Romanları

İlk romanı “Dalkavuklar Gecesi”ni 1941 yılında yazmıştır. “Bozkurtların Ölümü” 1946 yılında, “Bozkurtlar Diriliyor” 1949 yılında basılmıştır. “Deli Kurt” romanının basımı 1958’dedir. 1959 yılında Selim Pusat imzası ile “Z Vitamini” Büyük Doğu mecmuasında tefrika edilmiştir. 1972 yılında ise “Ruh Adam” romanını yazmıştır. “Yalnız Adam” adlı bir romana başlamış fakat tamamlayamamıştır.

Atsız’ın fikrî yönü edebî yönünü ne yazık ki gölgelemiştir. İlmî çalışmaları, edebî eserleri hep göz ardı edilmiştir. Osman Fikri Sertkaya Atsız’ı tarihçi, şair ve romancı yönleri ile Avrupa Edebiyatı’nda Walter Scott, Türk Edebiyatı’nda ise Namık Kemal’e benzetir. Çünkü Atsız’ı mizacı, ilmî birikimi ve şairlik yönü tarihî roman yazmaya yönlendirmiştir. Atsız’ın mizacı günümüz çirkinliklerinden uzaktır. Bu yüzden Atsız Türklüğün destansı tarihine kaçmaya o tarihin içinde yaşamaya başlar. Ve bu yüzden tarihî romanlar yazar. Ya da Ruh Adam romanında olduğu gibi tarihe dönüşler yaşar. Aslında Ruh Adam romanındaki Selim Pusat karakteri Atsız’ın bu yönüyle de bir yansımasıdır diyebiliriz. Selim Pusat İnandığı değerlerden taviz vermeyen, sert bir karaktere sahiptir. Ayrıca askerdir. Romanda Selim Pusat yaşadığı dönemin çirkinlikleri içinde boğulmakta olan bir insandır. Bu yüzden romanda sık sık tarihe dönüşler yaşanır. Atsız’a göre eski Türk tarihinde toplumumuzu düzenleyen değer yargıları, günümüzde hafife alınmaktadır ve yurt, şeref gibi kavramlar çoğu insan tarafından önemsenmez hale gelmiştir. Kendisini yaşadığı döneme ait hissedemeyişi bundandır. Toplumsal olarak bu hale gelmiş olmak Atsız’ı rahatsız eder. Çünkü o “ahlakçı”dır. Türkçülüğün 9 maddesinden biri “ahlakçıyız” dır. Diğer romanlarında da Bozkurtlar’da Böğü Alp, Kür Şad, Tonyukuk ve Urungu ve Deli Kurt’ta Murad karakteri ile karşımıza çıkar. Bu karakterler kendi mizacından özellikler taşır. Gördüğünüz gibi bu mizaç onun gerek ilmî çalışmalarını gerekse edebî eserlerini şekillendirmiştir. İlmî birikimi konusunda yaptığı ilmî çalışmalara göz atmak yeterli olacaktır. Türkoloji dünyasındaki gelişmeleri yakından takip etmiş, edindiği bilgiler ile kendi bilgilerini harmanlayarak yeni bir bakış açısıyla konuları ele alan özgün görüşleriyle makaleler, kitaplar yazmıştır. Bu çalışmalara Atsız’ın

ilmî çalışmaları başlığında değindik. Mizacındaki coşkunluk onun şairliğe yönlendirmiştir. Şiir coşkun bir ruh halinin kelimelere dökülmesi yepyeni taptaze ifade şekillerinin verdiği estetik hazdır. Onun şiirlerinde bu hazzı bulmakla beraber Atsız bunun için şiir yazmamıştır. Onun şiirleri hayatının yegane amacı olan ülkü uğruna mücadelenin bir parçası olarak karşımıza çıkar. Roman ve şiir onun fikrini dile getirme araçlarıdır. Şiirleri de romanlarındaki mesajları taşır.

Atsız'ın tarihi romanları üç tanedir; Bozkurtların Ölümü, Bozkurtlar Diriliyor ve Deli Kurt. Bozkurtların Ölümü ve Bozkurtlar Diriliyor romanları, üç yıl ara ile kaleme alınmıştır. İlk baskısı Türkiye Yayınevi tarafından Bozkurtlar adı ile birleştirilerek yapılmıştır. Bugün de Ötüken yayınevi tarafından birleşik olarak “Bozkurtlar” adıyla yayımlanmaktadır. Dalkavuklar Gecesi ve Z Vitamini hiciv romanlarıdır.

1.2.1.1.1. Bozkurtların Ölümü

Atsız “Bozkurtların Ölümü” adlı romanını 1946’da İstanbul’da yayımlamıştır. Diğer baskıları 1951, 1955, 1958, 1962, 1966, 1970 yıllarındadır. Dokuzuncu ve onuncu baskılar 1973 ve 1974 yıllarında Bozkurtların Ölümü ile birlikte Bozkurtlar adı altında yayınlanmıştır.

“Bozkurtların Ölümü” ve “ Bozkurtlar Diriliyor” romanları Atsız'ın Türk tarihinin bilinen en eski vesikaları olan Orhun Yazıtlarının romanlaştırılmış hali gibidir. Yazıtlar ile ilgili yapılan ilmi çalışmaları dikkatle takip etmiştir. Ve bu bilgi birikiminin neticesi olarak Atsız Orhun Yazıtları ile ilgili aktarma çalışmaları yapmıştır. Bu ilmî çalışmaları edebî eserlerine de konu, karakterler ve eskicil kelimeler olarak yansıtmıştır. “Bozkurtların Ölümü” ve “Bozkurtlar Diriliyor” romanları konusunu Orhun Yazıtlarının dönemi olan Göktürk Devleti siyasî tarihinden alır. Karakterler de o dönemde yaşamış olan tarihî şahsiyetlerdir. Atsız bizi o tarihî atmosfere sokabilmek için eskicil kelimelerle romanını örmüştür.

Atsız Bozkurtların Ölümü’nün başında “Romanın Hikâyesi” başlığında roman için şunları söyler; “...*Hem de öyle bir roman ki hayatın bizzat kendisini aksettirecek. İçinde hem romantizme, hem de realizme yer olmakla beraber bizzat hayatın akışından ayrılmıyacağım ve buna olduğu kadar tarihe de sadık kalacağım. Bir roman ki size 1300 yıl öncesini yaşatacak ve birbiri ardınca sahneye çıkan kahramanlar günümüze kadar gelecek. Bir roman ki yalnız içinde bir tek kahraman bulunmayacak. İçindeki her şahıs*

tıpkı hayatta olduğu gibi başlıbaşına bir kahraman olacak. Romantiklerin de realistlerin de eserlerinde daima bir iskelet var: Romanın kadın ve erkek iki kahramanı arasındaki aşk macerası. Halbuki benim kitabımda yüzyılların akışı bulunacağı için tek bir maceraya, hele on binlerce romanda tekrar edile edile artık pek bayağılaşan, müptezel olan aşk hikayelerine saplanıp kalmama imkan yok. Bu, yepyeni tip bir roman olacak.” (Atsız, 2004:7)

Atsız'ın romanın başında verdiği bu görüşler önem arz eder. Romanı yazarken hayatın kendisini yansıtmaya dikkat etmiştir. Gerçek üstü bir dünya kurmak istememiştir. Bu yüzdendir ki romanı okuduğunuzda kahramanlar gerçekte var olmuş yaşamış kişilermiş gibi gelir. *“Bir roman ki size 1300 yıl öncesini yaşatacak ve birbiri ardınca sahneye çıkan kahramanlar günümüze kadar gelecek.”* Atsız okuruna 1300 yıl öncesini yaşatacak bir roman sunar. Burada “yaşatmak” fiilini kullanması önemlidir. 1300 yıl öncesini “anlatacak” diye cümle kurmamıştır. Çünkü Atsız tarihe sadece ilgi duymaz onu adeta yaşar ve okuyucuya da yaşatmayı hedefler. Kahramanlar romanın başında verilmez, akışta ortaya bir bir çıkar. Hepsi birbirine bağlı ama her biri kendi içinde bir olaylar zinciridir. Ve romanda sürekli bir devinim vardır. Bu haliyle Dede Korkut Hikâyeleri’ni anımsatmaktadır. Dede Korkut Hikâyeleri’nde de hepsi birbiri içine geçmiş 12 ayrı hikaye vardır.

“Bir roman ki yalnız içinde bir tek kahraman bulunmayacak. İçindeki her şahıs tıpkı hayatta olduğu gibi başlıbaşına bir kahraman olacak.” gerçekten de romanda birden çok kahramanın hikâyesi iç içe geçmiştir. Bu da durağan olmayan bir akış sağlamaktadır. Atsız o güne kadar yazılan romanların dışına çıkmak yepyeni bir roman tipi yaratmak istemiştir.

Devamında ise;

“...Benim kitabım, realitedir diye insanların fizyolojik bütün hareketlerini en ince teferruatına kadar imadan, hatta teşhirden çekinmeyen eserlerden olmayacak. Maddi hayattan ayrılmıyacağım. Ama son günlerin bazı telif eserlerinde moda olduğu üzere en basit ve tabii, fakat nezih olmıyan konuları kitabıma yüklemeyeceğim. Bir psikolog nasıl her meselenin hangi ruhi amille işlendiğini düşünür, bir hekim nasıl hastalığın hangi sebeple başladığını bulmağa çalışırsa, ben de tarihle çok uğraştığım için olacak milletlerin hareket hatlarının neye dayandığını aramakla çok vakit geçirdim. Şu muhakkak ki bir milletin münevverleri de, halk tabakası da işlenmeğe çok elverişli. Bunun için de en iyi şey, yani en iyi araç eserler olabiliyor. Bir aralık Almanya’da intihar edenlerden birçoğunun cebinde Verter’in bulunduğunu bilmiyor muyuz? Bizdeki hamasetin yüzyıllarca sürüp gitmesine de Köroğlu, Danişmend Gazi, Battal Gazi gibi ilk müellifleri meçhul kahramanlık destanları sebep olmadı mı? Ben üslupçu ve yazarı olmadığım için bu işin ne dereceye kadar üstesinden

geleceğimi bilemem. Nasıl basit bir köy hekiminin sessiz çalışmaları, kimse farkına varmadan, sağlık istatistiklerinde bir yekun tutarsa, nasıl bir piyade bölüğünün savaşı kesin sonucu hazırlayan sebepler arasında yer alırsa, ben de eserimle milli terbiyemiz için kendimce faydalı saydığım bir hamle yapacağım. İşte o kadar...” (Atsız, 2004: 7-8)

Atsız okuyucusuna ütöpik bir dünya sunmak istemez. Gerçeklik onun için önemlidir. Bu vermek istediği mesajla doğrudan ilgilidir. İdealize edilmiş bir yaşam görürüz fakat bu olağanüstü bir yaşam değildir. Türk milletini aydınından halkına uyandırabilmek için kitlelere hitap edebilmek için kullanacağı aracın dil dolayısıyla yazacağı eserler olduğunun bilincindedir. Eserlerini sanat kaygısı ile değil toplumu aydınlatmak için yazmıştır. Bu edebî yönden zayıf olduğunu göstermez. Fakat yazma amacı ülküsüdür. Atsız “Bozkurtlar” romanını neden kaleme almıştır? Sorusunun cevabını “Romanın Hikâyesi” bölümünde görebiliyoruz. O yazdıklarının Türk milletinin kalbinde kor olmuş milli ateşi yeniden alevlendireceğinin bilincindedir. Atsız bu milletin bir bireyi olarak üstüne düşen görevi sessiz sedasız yerine getirmek niyetindedir. Üne kavuşmak, para kazanmak gibi kaygılardan uzak vatana olan borcunu yerine getirmek amacıyla eserlerini kaleme almıştır. Milletine kendince faydalı olabilmeyi ümit etmiştir.

Bozkurtların Ölümü romanında Atsız Kür Şad ve 41 çerisinin ihtilalini konu alır. Atsız tarihte gerçekten yaşanmış olan bu ihtilali Fransız kaynaklarından, Hüseyin Cahit’in De Guignes tercümesinden okumuş olmalıdır (Ercilasun, 2018: 365). Çin kaynaklarında kahramanın adı Cie-şî- şuay olarak geçmektedir. Kür Şad adını ilk kez Atsız 25 Eylül 1932’de yazdığı ve Atsız Mecmua’da yayımladığı “Yolların Sonu” adlı şiirinde kullanmıştır:

O sarayda bulunca tanrılaşan erleri

Artık gözüüm arkaya bir daha dönmeyecek.

Hepsi sussa da “Kür Şad” uzatarak elini:

“Hoş geldin oğlum Atsız, kutlu olsun!” diyecek.

Atsız’ın 1932’de yazdığı bu şiir öncesinde Kür Şad adı ile ilgili olarak Sabahattin Ali’nin Kür Şad ihtilali ile ilgili bir piyes yazmasını öğütlemiştir. Sabahattin Ali de “Esirler” adlı piyesini 1933’te tamamlamış ancak 1936’da Varlık dergisinde tefrika edebilmiştir. Fakat Atsız tarihin büyük kahramanı Kür Şad’ı zavallı bir aşık konumunda gösterdiği için Sabahattin Ali’ye kızmıştır. Daha sonra Kür Şad gibi büyük bir kahramana hak ettiği değeri vermek üzere “Bozkurtların Ölümü” romanını

kaleme almıştır. Sabahattin Ali ile kalem kavgaları olmasına rağmen yine de yazacağı romanı ona bildiren bir mektup göndermiştir.

“Sana müthiş bir sır vereyim mi? Haydi vereyim: Ben Kür Şad’ı roman olarak yazıyorum. Beni buna sevk eden de Tahsin Demiray oldu. Benden Ateş Çocukları diye ortamektepler talebesi için çıkarttığı haftalığa milli mevzulu hikâye ve roman istemişti. Söz vermiştim. Bu sefer beni sıkıştırınca kaleme sarıldım. Her ne kadar ortamektep çocukları için yazılıyorsa da bizim münevverler de ortamektep seviyesinde olduğu için tam edebî bir metin yazıyorum demektir. Romanın adı Bozkurtların Ölümü’dür. Senin gibi tarihi tahrif etmeyerek yazıyorum. Senin berbat ettiğin Kür Şad’ın şerefini de iade edeceğim. Biliyorsun ki ben şimdiye kadar hayatımda yalnız dört tane hikâye yazdım. Roman hiç yazmadım. Bu ilk kalem tecrübemdir. Bununla beraber Kürşad’ın aşkıyla muvaffak olacağım.”

Bozkurtların Ölümü 7 Ocak 1937’de Tahsin Demiray’ın çıkardığı “Ateş Çocuklar İçin” adlı dergide tefrika edilmeye başlamıştır. Ateş dergisinde romanın üçte birinden fazlası yayımlanmıştır. Fakat “Romanın Hikâyesi” bölümü yoktur. Ateş dergisindeki tefrika ile kitap basımı arasındaki farklar vardır. Bu farklar arasında romanda tespit ettiğimiz eskicil kelimelerle ilgili olanlar; İçing Katun için kullanılan karı kelimesi kitapta evdeş veya kadın yapılmıştır. Kelime tercihi olarak Karangu gece-karanlık gece, sayru- sayrı, iğilerek- eğilerek, denlü- denli, ulca-doyumluk, halinden – durumundan örneklerinde görüldüğü gibi kitapta bugünkü şekillerin ve Türkçe kökenliler tercih edilmiştir. Tefrikada kitapta bulunmayan bazı dipnotlar vardır. Bunlar; diz vurmak, kımız, pusat, tutsak, uçmağa varmak, kurut, Ötüken, kağan olunca yeni ad alma vb. dir. En önemli değişiklik ise Kara Kağan’ın adının dergide Küli olarak geçmesidir.

Atsız’ın 1936 yılında yazdığı Yakarış şiirinde Kür Şad adlı kahramanın adı geçer. Bu şiirde Kür Şad’ın yenilmez ruhu yüce Tanrı dağındadır. Bozkurtların Ölümü romanının sonunda da Kür Şad’ın ruhu Tanrı Dağındadır. Kür Şad’ı orda ataların ruhları karşılar. Bu Yakarış şiiri ile paralellik gösteren bir durumdur. Atsız henüz 1936’da romanın sonunu tasarlamaktaydı diyebiliriz (Ercilasun, 2018: 371).

Atsız’a göre zaman bir bütündür. Dün bugün ve gelecek içiçedir. O yüzden Bozkurtların Ölümü romanını klasik bir tarihî roman olarak nitelendiremeyiz. Bu roman ile tarihî roman kavramı yeni bir ruh kazanmıştır. Atsız Türkçülük ülküsüyle romanını kaleme almıştır bu yönüyle tezli romandır. Eserin destanî bir yönü de vardır. Öğrenci pansiyonundaki gençlerin 1300 yıl öncesindeki Türklere dönüşmesi buna bir örnektir. Destanların anlatıcıları gibi Tonyukuk da romanı anlatmaya başlar.

Ercilasun'a göre *Bozkurtların Ölümü* tarihî bir roman olmakla beraber onu sadece tarihî roman olarak değerlendirmek eksik bir değerlendirme olur. Çünkü *Bozkurtlar'ın Ölümü* içerisinde postmodern unsurlar bulunduran destan özelliği gösteren bir romandır (Ercilasun, 2018: 379).

Romandaki olaylar, tarihteki olaylar ile örtüşmektedir. Atsız "Romanın Hikâyesi" adlı bölümde belirttiği üzere tarihe sadık kalarak yazmıştır. Hayat tek kişi etrafında dönmediği gibi Atsız'da romanını yazarken olayları tek kişi etrafında döndürmemiştir. *Bozkurtların Ölümü'nün* getirdiği yeniliklerden biri de budur. Dolayısıyla eser çok kahramanlıdır. Roman kahramanlarının bazıları tarihî şahsiyetler bazıları ise Atsız'ın yarattığı şahsiyetler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada tarihî şahsiyetlerin adı ile ilgili olarak Atsız Çinceleşmiş hale gelen adların Türkçelerinin nasıl olacağını düşünmüş ve eserlerinde öyle kullanmıştır.

Çin tarihinde Çu-lo olarak geçen tarihi şahsiyeti Atsız Çuluk olarak almıştır (Ercilasun, 2018: 389).

Çin kaynaklarında ilk olarak Hiele/ Kiele sonraları Hsieh-li okunan Türk kağanının adı konusunda Atsız bir süre kararsız kalmıştır. Bu kararsızlığı önce 1933 yılında Sabahattin Ali'ye Kiyeye'yi önermesinden sonra 1934'te Orkun'da Kiyeli adını kullanmasından, 1937 yılında Ateş dergisindeki tefrikada Küli'yi kullanırken 1946'daki kitabın ilk baskısında ise Kara Kağan'ı kullanmasından anlıyoruz. 1974'te Türk Ansiklopedisinin 21. Cildindeki maddenin adı da "Kara Kağan"dır. Buna göre Atsız Kara Kağan adında karar kılmıştır diyebiliriz (Ercilasun, 2018: 389).

Batı Göktürk kağanı tarihçiler tarafından Toŋ Yabgu olarak bilinirken Atsız romanında Tüng Yabgu'dur. Çin kaynaklarınca Tu-li olarak gösterilen kağanın yeğeni Atsız'ın romanında Tulu' dur. Tulu'nun oğlunun adı Atsız'da Urku iken Çin kaynaklarındaki biçimi Ho-luogu'dur. (Ercilasun, 2018: 389)

Ana kahmanın adı Kür Şad Çin kaynaklarında Cie-şı-şuay olarak geçmektedir. Tarihçiler tarafından kabul gören bu ad Atsız tarafından tasarlanmıştır. "şuay" kısmı Atsız'ın romanında "Şu" olarak Kür Şad adını almadan önceki adı olarak kullanılmıştır (Ercilasun, 2018: 389).

Çinli karakterlerden İ-çing Katun tarihte İ-çeng Katun, Çin prensi Şi-min romanda Şe-min'dir (Ercilasun, 2018: 389).

Atsız'ın yarattığı kahramanlara örnek olarak Yamtar, Sançar, Bögü Alp, Pars, Almıla, Çalık gibi karakterleri verebiliriz. Öyleyse yarattığı kahraman adlarının bir kısmını tarihi şahsiyetlerden, bir kısmını Divanü Lugatî't-Türk, Dede Korkut, Orhun

Yazıtları gibi kaynaklardan alınırken bir kısmına ise Türk ad verme geleneğine uygun bir biçimde Atsız tarafından bir ad uydurulmuştur.

Kahramanlar ya iyi ya kötüdür. Türkler iyi, Çinliler kötüdür. Bu da o dönemki Türk yaşayış kültürünün bir yansımasıdır. Nitekim Orhun Yazıtlarında da Türkün ve Çinlinin zihniyetleri böyle verilmiştir. Atsız'ın tek kaynağı Orhun Yazıtlarıdır. Derin ruh tahlillerine romanda yer yoktur. Atsız kahramanları uzunca tasvir etmez onların karakter özelliklerini hareket ve konuşmaları ile verir (Ercilasun, 2018: 390).

Romanda mekân bozkırdır. Fakat bozkır sadece bir mekân değil kutsal bir güç kaynağı olarak verilir. Bozkırın bir ruhu olduğuna inanılır.

1.2. 1. 1. 2. Bozkurtlar Diriliyor

Atsız'ın *Bozkurtlar Diriliyor* adlı romanı 1949 yılında yazmıştır. Diğer baskıları 1950, 1953, 1957, 1962, 1965, 1969, 1971 yıllarındadır. Dokuzuncu ve onuncu baskılar 1973 ve 1974 yıllarında *Bozkurtların Ölümü* ile birlikte *Bozkurtlar* adı altında yayınlanmıştır.

Bu roman *Bozkurtların Ölümü* romanının devamı niteliğindedir. *Bozkurtların Ölümü* romanında Kür Şad'ın eşi dört yaşındaki oğlunu alarak gözlerden uzak bir yere gitmiştir. İşte bu küçük çocuk *Bozkurtlar Diriliyor* romanının başkahramanı Kür Şad'ın oğlu Urungu'dur. Buradan yola çıkarak Atsız'ın birinci romanı yazarken ikinci romanı tasarlamış olduğunu söyleyebiliriz. Sadece Urungu da değil *Bozkurtların Ölümü*'nden *Bozkurtlar Diriliyor*'a taşınan ikinci bir karakter Onbaşı Pars'tır. *Bozkurtlar Diriliyor* da tarihî bir romandır fakat *Bozkurtların Ölümü*'nden farklı olarak romanda aşk daha çok ön plandadır. İlk romandaki bozkır yasası, ülkü mücadelesi, kahramanlık gibi unsurlar *Bozkurtlar Diriliyor*'da da işlenmiş, aşk ile iç çatışma meydana getirecek şekilde kurgulanmıştır. Urungu ile Ay Hanım arasında yaşanan aşk romanda iç çatışmaya yol açmıştır. Bu çatışma roman boyunca sürmektedir. Romanda diğer romanı hatırlatan geriye dönüşler vardır. Atsız *Bozkurtlar Diriliyor*'da tarihî olaylardan çok kurmaca olaylara yer vermiştir. Romanın kurmaca kişilerine örnek olarak; Urungu, Ay Hanım, Binbaşı Pars, Taçam, Buluç gibi karakterleri verebiliriz. Tarihî şahsiyet olarak Tonyukuk karakterini örnek verebiliriz. *Bozkurtların Ölümü* romanındaki gibi karakterlerle ilgili özellikler uzun tasvirler yerine hareket ve sözler yoluyla verilmiştir. Ay Hanım'ın karakter

özellikleri de söz ve hareketlerle verilmiştir fakat bir başka önemli özellik işlenmiştir. Romanda Ay Hanım kamlara özgü bazı güçlere sahiptir. Bu özelliklere sahip olması yönüyle Eski Türk yaşayışına uygunluk söz konusudur. Atsız *Bozkurtlar Diriliyor*'u yazmaya başlamadan önce yakın arkadaşı Abdülkadir İNAN'ın 1945 yılında yazdığı “Tarihte ve Bugün Şamanizm” adlı kitabı okumuş olmalıdır (Ercilasun, 2018: 423). Ay Hanım karakterinde gördüğümüz “kadın şaman” olgusuna dair izler bu kitabın yansımalarıdır diyebiliriz. Nitekim Ay Hanım'ın bakışları bile büyü ve tesirlidir. Kamlara mahsus özelliği gözlerle yansıtmasını *Deli Kurt* romanında da Gökçen Kız üzerinde işlediğini görmekteyiz. *Ruh Adam* romanında Güntülü karakteri benzer özellik gösteriyor diyebiliriz.

Atsız Göktürk devletinin birinci dönemini anlatan *Bozkurtların Ölümü* adlı romanını yazarken Çin kaynaklarından yararlanmıştır. Çünkü bu döneme ait kaynaklar Çin kaynakları ile sınırlıydı. *Bozkurtlar Diriliyor* romanı için ise Çin kaynaklarının yanında Türk kaynakları da devreye girer. Orhun Yazıtları bu dönemi aydınlatan kaynaklardır. Atsız özellikle Tunyukuk Anıtı'ndan yararlanmıştır. Çünkü romanın ilk başlarında verdiği tarihe göre 679- 687 yılları ile ilgili en önemli kaynak Tunyukuk Anıtı'dır. Anıtta hiç tarih yoktur. Birinci romanda daha fazla tarihe yer verirken ikinci romanda açık tarih veremeyişinin sebebi bu olmalıdır (Ercilasun, 2018: 419).

Roman karakterlerinden Taçam'ın adı ile ilgili olarak Ercilasun bir hatırasına yer vermiştir: 25 Kasım 1974 yılında Atsız'ı ziyaretleri sırasında Sertkaya Yenisey yazıtlarında Taçam olarak okunan kelime için “ataçım” (babacığım) olarak okunması gerektiğini söyleyince Atsız hayıflanmış ve Sertkaya'nın okuyuşunu da makul bulmuştur. Ercilasun ise Taçam adının artık bir roman kahramanının adı olarak yerleştiğini söylemiştir (Ercilasun, 2018: 426). Eski Türkçe kelimelerin okuyuşları doğrultusunda Türkologlar arasında görüş farklılıkları bulunmaktadır. Atsız kendince doğru olan biçimi romanlarında kullanmıştır. Bu da onun bu kaynakları sadece okuyup geçmediğini üzerinde okuyuş konusunda fikir belirtecek kadar bilgiye sahip olduğunu göstermektedir.

Yine Ercilasun'un 1 Mayıs 2016'da kaleme aldığı “ Ben de Oradaydım” başlıklı yazısı bize gösteriyor ki Atsız gönüllere tesir etmiştir. Ercilasun kendisini roman karakterleriyle birlikte Ölüm Uçurumunun kıyısında bulur. Fakat Er Cılasın olarak! Atsız'ın romanlarının etkileyciliğine dair en güzel örnektir. Çünkü romanları sadece okumazsınız, yaşarsınız!

Bozkurtların Ölümü ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında sade açık bir anlatım ve anlaşılır bir tahkiye diyalog üslubu kullanılmıştır. Bu üslup sayesinde Atsız okuyucuları eski Türk tarihinin içine çeker. Ercilasun'a göre Atsız modern zaman ozanıdır. Saz veya kopuz çalmadan eski zamana ait olayları canlı bir üslupla anlatmıştır (Ercilasun, 2018: 433). Romanın içine sinen Türklük ruhuna uygun bir dil ve üslupla romanlarını kaleme almıştır diyebiliriz.

1.2.1.1.3. Deli Kurt

Deli Kurt romanı ilk olarak 1958 yılında *Akşam* gazetesinde tefrika edilmiştir ve aynı yıl İstanbul'da basılmıştır. Diğer baskıları 1968, 1974 ve 1975 yıllarındadır.

Deli Kurt'ta 1403-1444 yılları arasındaki Osmanlı Devleti iç hadiselerinden bir kesit sunulmuştur. Deli Kurt Osmanlı şehzadelerinden İsa Beğ'in oğludur. *Bozkurtlar Diriliyor*'da Urungu karakterinde gördüğümüz meçhul şehzade temi *Deli Kurt* romanında Murad karakterinde karşımıza çıkar. Atsız tarih çalışmalarında Yıldırım Beyazıd'ın şehzadelerinin padişahlığı üzerinde görüşler belirtmiştir. Şüphesiz bu ilmî çalışmalarının bir yansıması olarak *Deli Kurt* romanında bu konuyu işlemiştir. *Deli Kurt* tarihi bir romandır. Romanın başlangıç tarihi 1403 yılı bitişi ise 1444'tür. Konusunu tarihten alır fakat bir yerden sonra kurmaca olaylarla devam eder. Romanın şahıs kadrosu kurmaca kişilerdir. *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarındaki gibi tarihî kişiliklerin derinlemesine tahlilleri yoktur. Bu Atsız romanının bir özelliği olarak karşımıza çıkar. Şüphesiz yazar tarihî şahsiyetleri yanlış yansıtmamak için bu yolu seçmiştir (Ercilasun, 2018: 464). Romanın sonunda karakterler kaybolur. Bu romanı okuyana bu olayların hiç yaşanmamış olduğu hissiyatını verir. Bu sonu yazan Atsız burada tıpkı bir masal anlatıcısı gibidir.

Bozkurtların Ölümü ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında dönemin dilini kullandığı gibi *Deli Kurt* romanında da 15. yüzyıl dönemini yansıtan kelimelerle romanı yazmıştır. Bunlara örnek olarak yancık, konukluk, değme çoban, esriklik, arıklamak gibi kelimeleri verebiliriz (Ercilasun, 2018: 473). Atsız tarihî romanlarını kaleme alırken dönemin dil özelliklerini, söyleyiş biçimleri ve kelimelerini göz önünde bulundurmuştur. Tarihî dekorun bir parçası olarak yansıttığı dönemin kelimeleri ile örülü bir kompozisyon meydana getirmiştir.

1.2.1.1.4. Dalkavuklar Gecesi

Dalkavuklar Gecesi 1941 yılında yayımlanmıştır. Atatürk dönemindeki dalkavukları hicveden bir eserdir. Fakat olaylar M.Ö. 14. Yüzyılda Hititlerin başkenti Hattuşaş'ta geçmektedir. Mekan ve zaman konusunda ayrıntılı bir anlatım yoktur. Kalabalık bir şahıs kadrosu vardır. Bu kişilerden kral, başkumandan, kahin Şilka ve Hantilyas hariç diğer şahıs adları ters çevrilerek okunduğunda bilinen isimler çıkmaktadır. Atsız Atatürk döneminde dalkavukluk yapan kimselerin adlarını ters çevirerek Hitit döneminde yaşamış gibi aksederek romanında hicvetmiştir. Bütün romanlarında görülen diyaloglu tahkiye üslubu bu eserinde de karşımıza çıkar. Yine Z Vitamini hariç diğer romanlarındaki gibi şiir eserin içine serpiştirilmiştir.

1.2.1.1.5. Z Vitamini

Z Vitamini ilk olarak *Büyük Doğu* dergisinde 1959'da tefrika edilmiştir. Atsız'ın ikinci hiciv romanı olan *Z Vitamini*'nde *Dalkavuklar Gecesi*'nden farklı olarak olaylar geçmişte değil gelecekte yaşanmaktadır. Diğer bir farkı ise isimlerin açık şekilde verilmesidir. İsmet İnönü, Hasan Ali Yücel, Ahmet Emin Yalman, Falih Rıfkı Atay karakterlerden bazılarıdır. Eserde kurmaca kişiler de vardır. Atsız'ın kurmaca kişilerin adlarını komik unsurlar olarak kullandığı dikkat çeker. Bunlara örnek olarak; Aliye İtır, Karabet Öztürk, Mişon Küpdoldurur, Karabet Şapşalyan'ı verebiliriz. Atsız yazıldığı dönemden 40 yıl sonra olabilecekleri tasarladığı bu eserinde bazı olayları öngörmüştür.

1.2.1.1.6. Ruh Adam

Ruh Adam romanı 1972 yılında İstanbul'da basılmıştır. İkinci baskısını ise 1974 yılındadır.

Selim Pusat adını ilk kez 1951 yılında *Orhun* dergisinin 36. Sayısında “Asıl Mesele” başlıklı bir makalenin yazarı olarak görmekteyiz. Atsız Selim Pusat adıyla birkaç makale yayımlamıştır. *Ruh Adam* romanının içinde yer alan *Geri Gelen Mektup* adlı şiiri yine 1951'de *Orhun*'da Atsız imzası ile yayımlanırken “Bu şiir Atsız'ın intişar etmemiş bir romanından alınmıştır.” notu bulunmaktadır. O tarihten 21 yıl sonra bu şiir *Ruh Adam* romanında karşımıza çıkar. Dergide şiiri yazan Atsız,

romanda şiiri yazan Selim Pusat'tır. Selim Pusat'ın Atsız olduğu muhakkaktır. Yine bu not gösteriyor ki Atsız, romanı henüz o tarihlerde yazmıştı. Romanın başında Uyurlara ait bir masal bulunmaktadır. Romanla bu masal arasında bağlantı vardır. Günümüzdeki Selim Pusat iki bin yıl önce yaşayan Burkay'dır. Atsız'da zaman kavramı bütündür. Bu romanda Atsız'ın zaman kavramını görmekteyiz. Dün, bugün, yarın romanda içiçe geçmiştir. Atsız, romanın yaşanmış bir roman, karakterlerinse gerçek kişiler olduğunu İsmail Hakkı Gökhan'a yazdığı mektupta söylemiştir. Yalnızca Şeref, şerefi; Kubudak ihtirası temsil etmektedir. Kubudak kelimesi Moğolca ihtiras anlamına gelip Türkçeye geçmiştir (Ercilasun, 2018: 518). Romanda olaylar ve şahısların ruhî tasvirleri önemlidir.

1.2.1.2. Şiirleri

Atsız'ın şiirlerini topladığı *Yolların Sonu* şiir kitabı 1946 yılında İstanbul'da basılmıştır. İkinci basım, Ankara'da 1952 yılında; üçüncü basım Ankara'da 1963 yılında; dördüncü basım, İstanbul'da 1975 yılındadır.

Yolların Sonu şiir kitabı bütün baskılarına bakacak olursak 54 şiirden oluşmaktadır. Atsız 54 şiirinin 38'i hece ölçüsü ile, 16 aruz ölçüsü kullanarak yazılmıştır. Atsız şiirlerinde en çok dörtlük nazım şeklini kullanmıştır. 54 şiirinin 35 tanesi dörtlüklerden oluşmaktadır. Şiirlerindeki kafiye şeması çeşitlilik arz eder. Ercilasun "Atsız- Türkçülüğün Mistik Önderi" adlı kitabında Atsız'ın "Yolların Sonu" şiir kitabının hiçbir baskısına girmemiş şiirleri olduğundan bahseder ve tespit etmiş olduğu 1 Mayıs 1927 tarihli Milli Mecmua'da yer alan "Girdap" adlı şiirine de yer verir (Ercilasun, 2018: 321).

Atsız'ın romanları ve şiirleri arasında gizli bağlar vardır. Bunları fark edebilmek için dikkatlice bakmak yeterlidir. Hayatı, romanları ve şiirleri adeta görünmeyen halkalarla birbirine bağlanmıştır (Ercilasun, 2018: 468).

1.2.1.3. Hikâyeleri

Atsız beş tane hikâye yazmıştır. Bunlar; “Dönüş”, “Şehitlerin Duası”, “Erkek, Kız”, “İki Onbaşı” ve “Her Çağın Masalı: Bozdoğanla Sarı Yılan” hikâyeleridir. İlk dördünü 1931 yılında yayımlamış, beşinci hikâyeyi ise 1941’de yayımlamıştır.

“Dönüş” adlı hikayesini ilk olarak Atsız Mecmua’da 1931 yılında “Y.D.” imzası ile, daha sonra ise Orhun, 1943, “Atsız” imzası ile yayımlamıştır. “Şehitlerin Duası” adlı hikayesini önce Atsız Mecmua’da 1931 yılında “Y.D.” imzası ile, sonra 1943 yılında Orhun’da “Atsız” imzası ile yayımlamıştır. “Erkek Kız” hikâyesini Atsız Mecmua’da 1931 yılında “Y.D.” imzası ile yayımlamıştır. “İki Onbaşı, Galiçya... 1917...” adlı hikâyesini ilk olarak 1931 yılında “Y.D.” imzası ile Atsız Mecmua’da, 1942 yılında “Atsız” imzası ile Çınaraltı’nda, 1966 yılında “Atsız” imzası ile Ötüken’de yayımlamıştır. “Her Çağın Masalı: Bozdoğanla Sarı Yılan” hikâyesini ise 1966 yılında Ötüken’de imzasız olarak yayımlamıştır.

Dönüş ve *İki Onbaşı* adlı hikâyeleri Birinci Dünya Savaşı ile ilgilidir. *Şehitlerin Duası*’nda Sakarya Savaşı’ndan bahis olunmaktadır ve bir cephe gerisi hikâyesidir. Atsız hikâyelerinde şehitlerin ruhları romanlarındaki gibi Tanrı Dağına yükselmez. Bu hikâyelerin daha önceki yıllarda yazılmış olduğu izlenimini uyandırır. *Dönüş* ve *Şehitlerin Duası*’nda fırtına ve bora motifi işlenmiştir. Yine bir başka motif olarak ay motifini görürüz. Bunlar *Bozkurtların Ölümü* romanında da vardır. “Erkek, Kız” hikâyesi aşk ve gurur hikâyesidir. Hikâyedeki diğer kahramanlar ay, yıldız, rüzgar, kuşlar gibi tabiat unsurlarıdır. Erkek ve kızın adları verilmemiştir çünkü önem arz etmez. Hikâyede önemli olan olay değil hayat karşısında alınan tavidir. “Bozdoğanla Sarı Yılan” sembolik bir hikâyedir. İlk hikâyelerinde Atsız’ın üslubu henüz tam anlamıyla belirginleşmemiştir. Şehit ve savaş kavramlarını kullanması Atsız’ın düşünce düşünce dünyasından izlerdir. Erkek, Kız hikayesinde Atsız’ın *Ruh Adam* romanında olduğu gibi aşıklık yönünü görürüz. Son hikâyesi Bozdoğanla Sarı Yılan’da Atsız’ın çokça işlediği savaş, kahramanlık, şeref konuları göze çarpar. Atsız’ın eserlerinde genel olarak doğa unsurlarını kullandığını görmekteyiz. *Bozkurtlar Romanı*’nda ay bile anlatıcıyı dinler. Yazmış olduğu hikâyelerde de ay ve fırtına doğa unsurları geçmektedir.

Atsız ilk olarak şiir ve hikâyeler yazmış olsa da sanatında romanıyla dikkat çekmiştir. Şiir ikinci sırada yer alır ve romanlarının içerisinde de serpiştirilmiştir. Hikâye Atsız’ın sanatında en az yeri tutan türdür.

1.2.2. İlmî Eserleri

Bir bilim adamı olarak Hüseyin Nihâl Atsız'ın tarihçilik, dilcilik, edebiyatçılık ve bibliyografik gibi çeşitli alanlarda çalışmaları vardır. Bütün bu ilmî çalışmaları tarihle ilgilidir. Atsız tarihin içinde yaşayan bir tarihçi edasıyla eserlerini kaleme almıştır. Zeki Velidi Togan'dan dersler almış ve Togan'ın tarihçilik anlayışından etkilenmiştir. Atsız hocası Zeki Velidi Togan'a çok bağlıydı. Togan, Türk tarihini bir bütün olarak gören, 1925 yılında daha Rusya'dan Türkiye'ye gelmeden ünü duyulmuş bir tarihçiydi. Atsız, ondan aldığı derslere çok büyük önem veriyordu. Askerî Tıbbiye öğrencisi olduğu sıralarda Rıza Nur'un 12 ciltten oluşan *Türk Tarihi*'nin 1924'te çıkan ciltlerini okumuştur. Askerî Tıbbiye'den ayrılmanın verdiği sarsıntıdan kurtulmanın ilacını ise kendisini Türk tarihine vermekte bulmuştur. 1926 yılında Türk Ocağına üye olarak oradaki Akçuraoglu Yusuf gibi konuşmacıların konferanslarını dinleme imkanı bulmuştur (Ercilasun, 2018: 281). Bu bilgiler ışığında diyebiliriz ki Rıza Nur'un *Türk Tarihi*'nin sonraki ciltlerini, Ziya Gökalp'in *Türk Medeniyeti Tarihi*(1926) gibi o yıllarda yayımlanan tarih kitaplarını okumuş olmalıdır. 1927- 1930 yıllarında Zeki Velidi Togan'ın derslerine girerek Togan ile yakın çalışma imkânı bulabilmesi Atsız'ın tarihçiliğini oldukça etkilemiştir. 1931- 1932 yıllarında Türkiyat Enstitüsü'nde asistanken bir yandan Atsız Mecmuayı çıkarmış diğer yandan Togan'ın asistanlığını yapmıştır. 1934 yılında Edirne'de edebiyat hocası iken "Orhun Dergisi"ni çıkarmaya başlamıştır. *Orhun Dergisi*'nin 9 sayısı içinde, birinci sayısından itibaren "Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar" adlı eserini tefrika etmeye başlamıştır. Bu eserin girişinde, o dönemde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılan 4 ciltlik tarih kitabını ve o kitaptaki anlayışı eleştirmiştir. Atsız Türk tarihinin ayrı ayrı devletler olarak ele alınmasını doğru bulmamış; bir millet tarihi olarak ele almamız gerektiğini, tarihimizin bir bütün olduğunu ileri sürmüştür. Atsız'ın tarihle ilgili ilk önemli eseri olan "Türk Tarihi Üzerine Toplamalar" kitabında Togan'ın etkisi görülmektedir. "Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar" Başlangıçtan, 552 yılında Kök Türk Kağanlığı'nın kuruluşuna yine onun deyişiyle Avar Dönemi'nin sonuna kadar olan dönemi burada yazmıştır. Atsız, başlangıçta Zeki Velidi Togan'ın ders notlarından ve yalnız kendisinde tercüme bulunan birkaç eserden faydalandığını *Orhun Mecmuası*'ndaki giriş bölümünde belirtmiştir.

Atsız'ın yazmış olduğu tarihî romanlarda geçen olaylar ile tarihî olaylar örtüşmekte bu da onun tarih bilgisinin sağlamlığını göstermektedir.

1976 yılında basılan “XV inci asır tarihçisi Şükrullah- Dokuz BoyTürkler ve Osmanlı Sultanları Tarihi” adlı eserin önünç (önsöz) bölümünde Osmanlı tarihinin önemi ve Osmanlı tarihinin nasıl yazılması gerektiğini anlatmıştır. Atsız'ın eserinin başına koyduğu Şükrullah ve tarihî eserine dair yaptığı inceleme onun başarılı bir tarihçi olduğunu göstermektedir. Yaptığı tercümede albız, asığ, kırnak, sücü gibi eskicil kelimeleri kullanarak tercümenin dilini eserin döneminin diline benzetmiştir (Ercilasun, 2018: 287). Tıpkı romanlarında yaptığı gibi...

900 üncü Yıl dönümü (1040-1940) adlı eseri Atsız'ın tarih görüşünün bir yansımasıdır. Atsız devletimizin 1040 yılında kurulduğunu ve eserin basıldığı yılın devletimizin 900. kuruluş yıldönümü olduğunu söylemektedir.

“Müneccimbaşı, Şeyh Ahmed Dede Efendi'nin Hayatı ve Eserleri” adlı çalışması üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm Atsız'ın incelemesi, ikinci bölüm Karahanlılar Fasikülü, üçüncü bölüm ise Anadolu Selçukleri Fasikülü'nden oluşmaktadır. Eserin imzasız olan “önünç” bölümünde Karahanlılar ve Anadolu Selçüklülerine ait kısmın basım işlemiyle Atsız'ın ilgilendiği belirtilmiştir. Yine aynı önsözde Münecimbaşı'nın hayatı ve eserleri hakkındaki makalenin Atsız tarafından kaleme alındığı belirtilmiştir. Atsız eserde kendi dipnotlarını köşeli ayraç ile Atsız yazarak, hocası Zeki Velidi Togan'dan öğrendiklerini ise yine köşeli ayraç içinde hocasının adını yazarak belirtmiştir. Atsız'ın editörlüğünde eser basılırken “Anadolu Selçukleri” adı kullanılmıştır. Eserin içerisinde de Selçuk yerine Selçük, Kutulmuş yerine Kutlanmış, Tekinoğlu yerine Tegin oğlu, Alparslan yerine Alp Arslan gibi kullanışlar Atsız'ın ifadeleridir. Atsız *Bozkurtların Ölümü* adlı romanında kişi adları arasında “ Yüzbaşı Selçik” adı vardır. Roman Göktürk Devleti zamanında geçmektedir. Buradaki Selçük adının o dönemde Selçik olduğunu söyleyebiliriz. Bu durumda Atsız ilmî çalışmalarının, okumalarının bir getirisi olarak eski Türkçe dönemlerine ait kelimeleri romanlarında rahatça kullanmıştır diyebiliriz. Yine tegin kelimesi *Bozkurtlar Diriliyor* romanında sıkça kullandığı bir kelimedir. Eserde önsöz kelimesi yerine “önünç” kelimesi kullanılmıştır. Ercilasun'a göre imzasız olan “önünç”ü Atsız yazmıştır. Bu kullanım da Atsız'ın Türkçe konusundaki hassasiyetinin bir yansımasıdır.

Atsız “ Türkiye Asla Boyun Eymeyecektir” adlı eserini Sururi Ermete adlı bir şahsın adıyla yayımlamıştır. Atsız tarafından Türkiye Tarihleri 1 adlı eserin 1-35

sayfaları arasında yer alan Ahmedi- Dastan ve Tevarih-i Mülük-i Ali Osman” adlı bir çalışma vardır. Metni Eski Anadolu Türkçesi ses özelliklerini dikkate alarak okuyup bir transkripsiyon uygulamıştır.

“Aşıkpaşaoğlu Ahmed Aşık- Tevarih-i Al-i Osman” Osmanlı Tarihleri 1 adlı eserin 77-339. Sayfaları arasındaki bölümdür. Nüshaların hepsinden ayrı bir metin mevcuda getirmiştir. Metni Eski Anadolu Türkçesi ses özelliklerini dikkate alarak okuyup bir transkripsiyon uygulamıştır.

Atsız “Osmanlı Tarihleri 1” adlı kitabın editörlüğünün yanı sıra eserin üç bölümüne imzasını atmıştır. Bunlar: “Müneccimbaşı, Şeyh Ahmed Dede Efendi’nin Hayatı ve Eserleri” , Ahmedi- Dastan ve Tevarih-i Mülük-i Ali Osman” ve “Aşıkpaşaoğlu Ahmed Aşık- Tevarih-i Al-i Osman” bölümleridir. Atsız’ın hazırladıkları dışında iki eser daha vardır.

Atsız’ın Süleymaniye Kütüphanesinde çalıştığı dönemlerde yazmaların tespit fişlerini hazırlanırken bir yandan da yazmaları inceleyerek “ İstanbul Kütüphanelerinde Tanınmamış Osmanlı Tarihleri” adlı bir makalesi halinde yayımlamıştır. Bu makalenin yazmakta olduğu Osmanlı Tarihinin Osmanlı Kaynakları adlı eserinden bir bölüm olduğunu belirtmiştir (Ercilasun, 2018: 294). 1957’de yayımlanan “Fatih Sultan Mehmed’e sunulmuş Tarihi Bir Takvim” adlı bir çalışması vardır.

“Osman Tevarih-i Cedid-i Mir’at-ı Cihan” adlı yazmayı düzenleyen Atsız’dır. Bu yazmanın en önemli bölümü Dede Korkut Kitabı’ndaki kahramanların anlatıldığı bölümdür. Atsız bu incelemesinde yazmada geçmekte olan kağan arslan, esb-i bedv(bidevi at), bayundur gibi kelimelerinin önemi üzerinde durmuştur.

Osmanlı Tarihine Ait Takvimler 1, 824, 835, ve 843 tarihli takvimleri Atsız düzenlemiştir. Türk Tarihinde Meseleler adlı çalışması 1966’da yayımlanan önemli bir çalışmadır. Eserde Atsız’ın görüşlerini belirttiği tarihî meseleler yer almaktadır. Atsız’ın 1970’te yazdığı “Aşıkpaşaoğlu Tarihi” Milli Eğitim Bakanlığı’lığının 1000 Temel Eser dizisindendir.

“Arslan Yabgu’nun oğlu’nun Adı” adlı makalesinde Selçük Sübaşı’nın oğlu Arslan Yabgu’nun oğlu olan şehzadenin adının okunuşu konusunda diğer dilcilerin farklı olarak “Kutlamış” biçiminde görüş belirtmiştir. Bu görüşü desteklemek için ilk olarak kelimenin bazı kaynaklarda Kutlamış biçiminde harekelenmiş olduğunu belirtmiştir. İkinci olarak ise -lemiş/ -lamış ekiyle yapılan Sülemiş, Atlamış,

Başlamış, Beklemiş gibi adların bulunduğu bahseder (Ercilasun, 2018:300). *Bozkurtların Ölümü* adlı romanında da Sülemiş adlı bir karakter vardır.

“Evliya Çelebi Seyahatnamesi’nden Seçmeler 1” adlı eseri 1971 yılında Milli Eğitim Bakanlığı’lığının 1000 Temel Eser dizisinden çıkmıştır. Atsız dilinin sadeliğinden dolayı Evliya Çelebi’yi çağının Dede Korkut’u olarak nitelendirir ve onun eserini kendi deyimiyle Türk gençlerinin faydalanabileceği şekilde sadeleştirmiştir. Girişin son kısımlarında kum “dalga”, seçek “bardak”, beğ ve Oğuz kelimeleri üzerinde inceleme yapmıştır (Ercilasun, 2018: 302). Tarih çalışmaları ile dil çalışmalarını paralel olarak götürdüğünü görmekteyiz. Dil ve tarih iç içedir. Atsız iyi bir tarihçi olmasını iyi bir dilci olmasına iyi bir dilci oluşunu da tarih konusundaki bilgisine borçludur. Dil aktarmaları aynı zamanda dil çalışmalarıdır.

“Evliya Çelebi Seyahatnamesi’nden Seçmeler 2” 1972’de Kültür Bakanlığı Türk Kültürü Kaynak Eserleri Dizisinden çıkmıştır. Oruç Beğ Tarihi 1972’de Tercüman 1001 Temel Eser dizisinden çıkmıştır. “Hicri 858 Yılına Ait Bir Takvim” adında 1975’te yayımladığı bir makalesi vardır.

Türk Ansiklopedisindeki yazıları 39 tanedir. Bu maddelerden 12si Köktürkler ile ilgilidir. Bunlar; İşbara Han, İşbara Kağan, İçen Kağan, İçing Katun, İl Bilge Katun, İltiş Kutluk Kağan, İstemi Kağan, Kağan, Kapağan Kağan, Kara Kağan, Kür Şad, Ötüken gibi romanlarında sıkça geçen isimlerdir. Diğer maddeler ise; İbrahim İnal Bey, Kara Han, Kayı, Kubilay Kağan, Kutlanmış Beğ, Kutlug Bilge Kül Kağan, Mete, Oğuz Han başlıklı maddelerdir. Osmanlılar ile ilgili maddeler de vardır. Atsız tarihî şahsiyetleri tarihî roman karakterlerine dönüştürmüştür.

Atsız tarihî metin yayınlarıyla dilci kimliğinin temellerini oluşturmuştur. Tarihî metinlerin neşri, ait olduğu dönemin dil özelliklerini dikkate alarak tashihi, transkripsiyon çalışması ile uğraşmış bu da doğrudan doğruya dilci kimliğini oluşturan yapı taşlarını inşa etmiştir. Atsız’ın dil ile ilgili henüz öğrenci iken Ahmed Naci ile birlikte yazdıkları “ Anadolu’da Türklere Ait Yer İsimleri” adlı bir makalesi vardır. Bu makale 1928’de Türkiyat Mecmuasında yayımlanmıştır. Dille ilgili ilk çalışması olarak bitirme tezi olan Divan-ı Türki-i Basit, gramer ve lügati” adlı eseri olup yayımlanmamıştır. Eski Anadolu Türkçesine ait bir metin üzerinde çalışma yapması sonraki çalışmaları için bir hazırlık olmuştur diyebiliriz (Ercilasun, 2018:305).

Atsız’ın dil çalışmaları arasında Kök Türk, Uygur ve İlk Osmanlı dönemine ait metin aktarmaları vardır. 1933 yılında Orhun dergisinin birinci sayısında

Tunyukuk, 1934 yılında Orhun dergisinin beşinci sayısında K l Tigin, yine 1934 yılında sekizinci sayısında Moyun ur Kağan anıtlarının bugünkü Türkçeye aktarmasını yayımlamıştır. Tunyukuk ve Kül Tigin aktarmaları Atsız’ın kendi okuyuşu ve ifade tarzını görmekteyiz. Metinlerin dipnotlarında birçok dil açıklaması yapmış, bazı kelimelerin anlamları ve bazı eklerin işlevleri hakkında bilgi vermiştir. Thomsen’in bazı okuyuşlarına itirazları da dipnotlarda vererek  ne sürdüğü okuyuşun gerekçelerini açıklamıştır. Atsız’ın yapmış olduğu Tonyukuk ve Moyun ur Kağan aktarmaları Türkiye’de yapılmış ilk aktarmalardır. Çünkü o dönemde Ragıp Hulusi’nin Thomsen’den yapmış olduğu  eviri de H. Namık Orkun’un çevirisi de henüz yoktur. K l Tigin aktarması ise Necip Asım’dan sonra yapılan ikinci aktarma olarak karşımıza çıkmaktadır. Atsız Orhun Yazıtları ile ilgili Türkiye’ dışındaki ilm  çalışmaları titizlikle takip etmiştir. Thomsen ve Ramstedt gibi Türkologların okuyuşları üzerinde yorumlarda bulunmuş kendi okuyuşunu gerekçeleri ile ortaya koymuştur. Yazıtlar hakkında bu denli bilgi birikimine sahip bir edebiyat ının eserlerine ondan parçalar serpi tirmemesi elbette d   n lemezdi. Romanlarında ve şiirlerinde Orhun Yazıtlarından izler görürüz. Bunu kimi zaman konu itibariyle, kimi zaman roman karakterleri olarak karşımıza çıkartırken çok kez de kulland   kelimelerle okurlarını Orhun Yazıtları’nın yazıldığı döneme çeker. Evet! Eserlerini okurken tarihe doğru bir yolculuğa çıkışımız bundan! Sadece konusunu tarih  bir olaydan almakla ve tarih  olayın kahramanlarıyla işlenmesiyle kalmıyor, kelimeleri Türkçenin en eski dönemlerinden seçerek okurlarına o dönemi adeta ya atıyor. *Bozkurtların  l m * romanının başlangıcındaki gibi bir anda çevredeki her şeyle beraber anlatıcının ve dinleyicinin giyimleri de i iyor. Atsız bir Dede Korkut edasıyla kahramanca bir anlatı a tutuşuyor. Okurlar ise bu kahramanca anlatı taki eskicil kelimelerin büyüsü ile gözlerini Türk tarihine açıyor.

Talat Tekin’in 1993 yılında Türkiye T rkolojisine tanıtt   Hun Türklerine ait “s si s legen, pugu tutdan” cümlesini 1943 yılında fark edip işlemiştir. Türkçenin teşekkülü hususunda Türkçenin Kunlar  a ında teşekkül ettiği görüşüne örnek olarak göstermiştir.

Atsız’ın dil, tarih ve edebiyat çalışmaları içiçedir. Yarıda kalan bir edebiyat tarihi çalışması vardır. Bu eserin içerisinde henüz o dönemde Reşit Rahmeti Arat’ın Kutadgu Bilig ve Atabetü’l-Hakayık eserleriyle ilgili ilm  çalışmaları ortada yokken eserlerinden Kutadgu Bilig ve Atabetü’l-Hakayık (Atsız’da Aybet  l- Hakayık) hakkında bilgiler ve Kutadgu Bilig’den bir bölüm aktarmasına yer vermiştir. “16.

Asır Şairlerinden Edirneli Nazmi'nin Eseri ve Bu Eserin Türk Dili ve Kültürü Bakımından Ehemmiyeti” adlı çalışması 1934 yılında yayımlanmıştır.

Atsız'ın ilk ilmî makalesi Türkiyat Mecmuası'nda 1928 yılında yayımlanan “Anadolu'da Türkler'e Ait Yer İsimleri”dir. 1930 yılında bitirdiği “Divan-ı Türk-i Basit, gramer ve lügati” adlı çalışması Türkiyat Enstitüsü mezuniyet tezidir.

“Sart Başı”na Cevap, Yerli doktorlar olmadığı için ölen ”merhum” Atsız Mecmua Müdürü'nden, ecnebi doktorlar sayesinde yaşayan Yaş Türkistan Müdürü'ne adlı çalışması İstanbul'da 1933 yılında yayımlanmıştır. Yine 1933 yılında Çanakkale'ye Yürüyüş adlı kitabı İstanbul'da yayımlanmıştır.

1934 yılında “Asır Şairlerinden Edirneli Nazmi'nin Eseri ve Bu Eserin Türk Dili ve Kültürü Bakımından Ehemmiyeti” İstanbul'da yayımlanmıştır. 1935 yılında “Türk Tarihi Üzerine Toplamalar, Birinci Bölüm, En Eski Zamanlardan Başlayarak Apar Sülalesi'nin Düşmesi Tarihi Olan Miladi 522'ye Kadar” adlı çalışması İstanbul'da yayımlanmıştır. Aynı yıl “Komünist Don Kişot'u Proleter Burjuva Nazım Hikmetof Yoldaşa” adlı kitabı yayımlanır.

1939 yılında “Asır Tarihçisi Şükrullah, Dokuz Boy Türkler ve Osmanlı Sultanları Tarihi, Eski Türklerle Fatih Sultan Mehmed'in Tahta Oturuşuna Kadar Olan Osmanlı Tarihinden Bahseder” adlı kitabı İstanbul'da yayımlanmıştır.

1940 yılında “Müneccimbaşı, Şeyh Ahmet Dede Efendi, Hayatı ve Eserleri” adlı çalışması yayımlanmıştır. Aynı yıl “900'üncü Yıl Dönümü” ve “İçimizdeki Şeytanlar” adlı kitapları ile “Türk Edebiyatı Tarihi, Eski Çağlardan Başlayarak Büyük Selçukluların Sonuna Kadar” adlı kitabı yayımlanmıştır.

1943 yılında “En Sinsi Tehlike, 1) Komünist Don Kişot'u Proleter Burjuva Nazım Hikmetof Yoldaşa, 2) İçimizdeki Şeytanlar, 3) Üç Rejim, 4) En Sinsi Tehlike” adlı kitabı yayımlanmıştır. Aynı yıl “Türk Edebiyatı Tarihi, Eski Çağlardan Başlayarak Büyük Selçukluların Sonuna Kadar” adlı kitabın ikinci basımı yayımlanır. Yine 1943 yılında “Hesap Böyle Verilir” adlı kitabı yayımlanır. 1946 yılında İ. Sururi Ermete adıyla (Üçüncü dereceden harb malulü piyade subayı) Türkiye Asla Boyun Eğmeyecektir (Türk- Rus Savaşlarının Özeti) adlı kitabını yayımlamıştır.

1949'da yayınladığı “Ahmedi, Dastan ve Tevarih-i Mulûk-i Al-i Osman” başlığı ile Türkiye Yayınevi'nin İstanbul'da “Osmanlı Tarihleri 1.” adlı eserinin 77-318 sayfeleri Atsız'a aittir. “Şükrullah, Behcetü't- Tevarih” başlığı ile Türkiye Yayınevi'nin İstanbul'da yayınladığı “Osmanlı Tarihleri 1.” eserinin 37-76.

sahifelerini Atsız yazmıştır. “Aşıkpaşaoğlu Ahmed Aşık, Tevarih-i Al-i Osman” başlığı ile Türkiye Yayınevi’nin İstanbul’da 1949’da yayınladığı “Osmanlı Tarihleri 1.” eserinin 77-318. sahifelerinde onun imzası vardır. 1955 yılında “900’üncü Yıl Dönümü - Devletimizin Kuruluşu” adlı kitabı yayımlanmıştır. 1956 yılında “Türk Ülküsü” kitabını yayımlamıştır.

1961 yılında Osman (Bayburtlu), Tevarih-i Cedid-i Mir’at-i Cihan adlı kitabı yayımlanmıştır. Aynı yıl “Osmanlı Tarihine Ait Takvimler 1, 824, 835 ve 843 tarihli takvimler” adlı çalışması yayımlanmıştır. Yine 1961 yılında Ordinaryüs’ün Fahış Yanlışları (Ali Fuat Başgil’e Cevap) adlı kitabı yayımlanmıştır.

1966 yılında “Türk Tarihinde Meseleler” adlı kitabı Afşın Yayınları’ndan Ankara’da yayımlanmıştır. Aynı yıl “Birgili Mehmed Efendi Bibliyografyası” adlı çalışması İstanbul’da yayımlanmıştır. 1967 yılında “İstanbul Kütüphanelerine Göre Ebüssuud Bibliyografyası” adlı çalışması yayımlanmıştır. 1968 yılında ”Ali Bibliyografyası” adlı kitabı yayımlanmıştır.

1970 yılında “Aşıkpaşaoğlu Tarihi, 1000 Temel Eser” adlı kitabı İstanbul’da yayımlanmıştır. 1971 yılında “Evliya Çelebi Seyahatnamesi’nden Seçmeler 1, 1000 Temel Eser” adlı kitabı yayımlanmıştır. 1972 yılında “Evliya Çelebi Seyahatnamesi’nden Seçmeler 2” adlı kitabı Türk Kültürü Kaynak Eserleri Dizisi’nden çıkmıştır. 1973 yılında “Oruç Beğ Tarihi” adlı kitabı Tercüman 1001 Temel Eser serisinden yayımlanmıştır.

1.3. HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ’IN TÜRK EDEBİYATINDAKİ YERİ

Hüseyin Nihâl Atsız 1905- 1975 yılları arasında yaşamış fikir adamı, tarihçi, yazar, şair, romancı ve türkologdur.

Nihâl Atsız, Ziya Gökalp’ten sonra Türk ülküsünü sistematik bir hale getiren büyük bir fikir adamı olarak karşımıza çıkar. Türkçülük fikri doğrultusunda edebî kişiliği şekillenmiştir. Bu bağlamda onun eserleri ve edebî kişiliği incelenirken Türkçü düşüncenin merkeze oturtulması ve onun çerçevesinde değerlendirmelerde bulunulması gereklidir. Aksi halde ne Atsız ne de eserleri tam manasıyla anlaşılmış olabilir. Atsız’ın yazar dünyasının içine girebilmek için bize hem bir kapı hem de anahtar görevi görecek olan Türkçülük düşüncesinin ne olduğunu yazarın kendi sözlerine başvurarak görmekteyiz:

*“Türkçülük, Türk milliyetçiliğinin adıdır. Türkçülük büyük Türkelinde, Türk uruğunun kayıtsız şartsız hâkimiyeti ve bağımsızlığı ile Türklüğün her yönden bütün milletlerden ileri ve üstün olması ülküsüdür.”*¹ Yazar bir başka yazısında kendisini şöyle ifade eder:

*“Ben yalnız Türkçüyüm. Türk tarihinin içerisinde yaşıyorum. Diyebilirim ki her günüm 27 asrın içinde geçiyor. Bize kimin dost, kimin düşman olduğunu biliyorum. Onun için de hiçbir yabancı milleti sevmiyorum. Fakat bu duygu bazı milletlerin meziyetlerini görmeme engel değildir. Hakkımda türlü türlü sözler söyleyen insanlara ve hakiki fikrimi soranlara şunu söylemek isterim ki ben ne faşistim ne demokratım. Ben, yabancı kaynaklı hiçbir fikri benimsemeye tenezzül etmeyecek kadar milli şuur ve gurura malik bir Türküm. Siyasi, içtimai mezhebim Türkçülüktür.”*²

Görüldüğü üzere kendisini yüksek bir ülkeye adanmış bir yazardır. Atsız’ın edebî kişiliğini oluşturan etkenlerin, Atsız’ın fikrî yönü etrafında şekillendiği göz ardı edilemez. Belki de hakkında yazılan yazılarda edebî kişiliğinin üç beş cümle ile geçirilmesi bir bakıma bu yüzdendir. Bu yüksek fikrî yönü Atsız’ın edebî şahsiyetini gölgede bırakmış gibi görünse de gerçekte onu parlatarak kendine has bir üsluba kavuşmasını sağlamıştır.

Atsız ilk olarak şiir ve hikâyeler yazmış olsa da sanatında romanıyla dikkat çekmiştir. Bir roman yazarı olarak Atsız; özellikle yazmış olduğu tarihî romanları ile dikkat çekmektedir. Bizde tarihî roman Namık Kemal’in “Cezmi” si ile başlar. Cumhuriyet dönemi ile birlikte tarihî roman sayısı artmaktadır. Atsız, millî şuura, coşkun bir ruha, zengin bir hayal gücüne, engin bir tarih bilgisine sahiptir ve bu yönüyle tarihî roman yazarı vasıflarını mizacında bulunduran bir yazardır. Romanlarındaki şahsiyetleri kendi şahsiyetine paralel olarak meydana getirmiştir. Tarihî romanlarından bahsederken bu noktada onun tarihçi kişiliğine değinmemiz gerekmektedir. Türk tarihi konusunda ilmî çalışmaları ile Türk milletine hizmet etmiştir. *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* adlı üç tarihî roman yazmıştır. Bu romanları başarılı kılan okuyucuyu binlerce yıl öncesine götürerek o tarihî atmosferi yaşatıp yüreklerdeki millî duyguları coşturmasıdır (Tural, 1976: CVII).

Dalkavuklar Gecesi ve *Z Vitamini* adlı iki hiciv romanı ve Atsız’ın adeta psikolojik çözümlemelerle kendini bulduğu *Ruh Adam* adlı romanı vardır. Nitekim başkahramanının adı “Selim Pusat” Atsız’ın kullanmış olduğu takma adlardan biridir

¹ Atsız, Türkçülük makalesi

² Atsız, En Sinsi Tehlike

ve Selim Pusat'ın da şair yönü bulunmaktadır. Atsız, *Ruh Adam* romanında ruh tahlillerinde oldukça başarı göstermiş ve Selim Pusat'ta kendi ruh yapısını gözler önüne sermiştir. Sanatkârane bir üslupla mevcuda getirdiği bu eserinde kuvvetli bir romantizm görülmektedir. Ve bu romanı bizim açımızdan önemli yapan bir husus da içerisinde yazarın edebî görüşlerini barındırmasıdır.

Bir şair olarak Atsız, şiirlerinin büyük bir kısmını gönlündeki yüksek ülkü uğruna yazmıştır. Bununla beraber aşk, özleyiş, yalnızlık ve inandığı değerler için verdiği mücadelede çektiği ızdırapları da anlatan şiirleri vardır. Şiirlerinde genel itibariyle Atsız'ın ideolojik görüşlerini görürüz. Her bir mısrası dile gelmiş bir fikrî yönü itibariyle ayrı bir hususiyet kazanır. Aşk şiirlerinde de zavallı bir aşık değil yiğitçe bir söylem görülür. Onun hayata bakışını, hayat felsefesini şiirlerinden çıkarmaktayız. Ateşli ve coşkun tabiatı şiirlerinde daha da harlar. Çünkü şiir duyguları aktarımın en güzel yoludur. Duygular şiire dökülürken coşkun bir ırmağa döner (Sertkaya, 1987: 18).

Atsız'ın şiirleri 1946'da "Yolların Sonu" adlı kitap şeklinde basılmıştır. Yolların Sonu şiir kitabı bütün baskıları göz önüne alınırsa 54 şiirden oluşmaktadır. Atsız 54 şiirinin 38'i hece ölçüsü ile 16 aruz ölçüsü kullanarak yazılmıştır. Atsız *Ruh Adam* romanında Güntülü adlı karaktere büyük şairlerin elinde işlenen hece ölçüsü gelecekte aruz ölçüsünü geçeceğini söyler. Atsız'ın bu düşüncesinin bir yansıması olarak daha çok hece vezni ile yazdığını söyleyebiliriz. Atsız şiirlerinde en çok dörtlülük nazım şeklini kullanmıştır. 54 şiirinin 35 tanesi dörtlülüklerden meydana gelmiştir. Şiirlerindeki kafiye şeması çeşitlilik gösterir. Ercilasun "Atsız-Türkçülüğün Mistik Önderi" adlı kitabında Atsız'ın "Yolların Sonu" şiir kitabının hiçbir baskısına girmemiş şiirleri olduğundan bahseder ve tespit emiş olduğu 1 Mayıs 1927 tarihli *Milli Mecmua*'da yer alan "Girdap" adlı şiirine de yer verir (Ercilasun, 2018: 321).

Atsız'ın şiiri okurunu derinden etkileyen bir şiirdir. Atsız'ın ülkü ateşiyle kaleme aldığı şiirlerinde insanı sarsan, saran bir duygu yoğunluğu vardır. Bütün bir ömrünü ülkü uğruna mücadele ederek geçiren Atsız elbette en çok ülkü için şiirler yazmıştır. Atsız'ın fikriyatında her şey ülkü içindir. Ülkü kavramı için "mefkure" ve "dilek" kelimelerini de kullanmıştır. Şairler hepimizin bildiği, yaşadığı, hissettiği duyguları kendilerine has bir ifade biçimiyle dillendirirler. Sonra da biz "ah evet!" deriz hissettiğimiz ama dillendirmeyi beceremediğimiz duyguları şairlerin dilinden dinlerken... Atsız da Türk milletinin bağrındaki cevheri olan milli mukaddesâtını

şair dili ile işleyerek en güzel bir biçimde ifade etmiş, susmuş millete tercüman olmuştur. Onun dilinden dökülen gerek şiir gerek roman gerekse makaleler ile millet yeniden ökün müştür. Verdiği bu eserler arasında en çok etkili olanı şüphesiz şiirleri olmuştur. Çünkü şiir çağlar boyunca coşkun bir ruh halinin en güzel ifadesi olagelm iştir. Atsız'ın Türk ülküsü ile ilgili dillerin ezberi olacak şiirler yazması onun bu milli duyguyu yüreğinin içinde hissederek çevresine aktarma kabiliyetinden başka bir şey değildir.

Adsız sansız olsa da, en büyük kahramanlık;

Göz kırpmadan saldırıp bir daha dönm emektir.

Mahlası “Atsız” olan şair ün peşinde koşar mı? Şiirleri beğenilsin, itibar görsün, yazdıklarından para kazansın gibi düşüncelerden fersah fersah uzaktır. Adı bilinmeden, ismi duyulmadan yaşayıp ölkü uğruna mücadelesinde ölümü hiçe saymayı en büyük erdem olarak kabul etmiştir. Hem şiirlerinde hem de romanlarında adsız yaşamayı, fedakârlığı, feragati esas alan kahramanlar görmekteyiz.

Yurt ve şeref uğrunda sen de seril toprağa

Varsın hiçbir dudakta anılmasın er adın!

Bu hayat savaştır. Savaş kaçınılmaz bir gerçekliktir Atsız'a göre... Savaştan kaçmak en büyük alçaklık en büyük korkaklıktır. Yurdu için toprağa düşen asker ne kutsaldır! Bu topraklar için toprağa düşen nice adsız şehitler için şiirlerini yazmıştır. Öyle ki şu şiirde;

“Türk tarihi” denilen kahramanlık şi' rini

Yeniden yazmak için harcayacağın kandır.

Mısraları içinden en güzel ve derini

Batıda “Niğebolu”, doğuda “Çaldıran”dır.

Tarihçi ve şair kimliği olan Atsız Türk tarihini bir şiire benzetmesi kahramanlığı ve savaşı ta yüreğinde yaşamasından ileri gelir. Bu coşkun ruh hali ile şiirlerini yazmıştır. Yani savaşı resmetmez, onu kendisi yaşarken okuruna da yaşatmayı başarır. Romanlarını okurken okurun kapıldığı his tam olarak budur. Atsız ile beraber tarihi yeniden yaşamak, üstelik tarihte bir kahramanmışçasına yaşamak mümkündür. *Ruh Adam* romanında Selim Pusat karakteriyle zamanda geriye dönüşler yaşar Atsız. Bir başka romanı *Bozkurtların Ölümü*'nde bir hikaye anlatıcısının etrafına toplanmış olan üniversite öğrencilerinin bozkırda ateş etrafında oturmuş akıncılara dönüşmesiyle okur kendisini bir anda Eski Türk tarihinin içerisinde bulur.

“ O sırada sanki her şey birdenbire değişti: Öğrenciler pansiyonu olan evin yerinde şimdi 1300 yıllık bir bir Türk çadırı vardı. İnce yapılı kız gürbüz, sağlam, çekik gözlü bir bozkır kızı olmuştu. Erkeklerin saçları uzayarak omuzlarına dökülmüş, başlarında birer börk peyda olmuştu. Ceketleri kaftan, iskarpinleri çizme haline gelmişti. Edebiyatçının elindeki klasik eser şimdi bir kopuz, fencinin dolma kalemi bel kemerine asılı bir bıçaktı. Hepsi çimenlere bağdaş kurmuşlar, kılıç yaralarıyla çentilmiş sert yüzlerine başka bir anlam veren ala ve yeşil gözleriyle Tonyukuk’a bakıyorlardı. Müstakbel romancı da belindeki kılıçla heybetli bir er olmuştu. Hiç nazlanmadı ve ağır bir sesle şöylece anlatmaya başladı.” (Atsız, 2004:8)

Bu paragraftan sonra romanın akışı başlamaktadır.

Atsız günümüzle dünümüz yani tarihimiz arasındaki bağı öyle bir kurar ki uzak tarih belleğimizde yeniden canlanır ve yakın gelmeye başlar. Anadolu Türkleri’nin unutmaya yüz tuttuğu anayurt Orta Asya ile bağlarını güçlendiren, bölünmüş Türk milletini yeniden birleştirirken dil, tarih ve ülkü birliği vurgusu yapan Atsız romanları ve şiirleri ile tarihin tozlu raflarından taptaze anı ortaklıkları meydana getirmiştir. Bunu yaparken Türk dilini dikkatle kullanmış, Eski Türkçe kelimeleri ilmî çalışma yaptığı metinlerden öğrenmiş, bir dil konuşuru olarak zihninde süzgeçten geçirmiş yazar ve şair kimliği ile birer sanat eseri inşa etmede ustaca kullanmıştır.

Atsız’ın şiir ve romanlarında zaman bir bütün teşkil eder. O geçmişte, bugünde ve gelecekte yaşayarak bu üç zaman dilimini eserlerinde de harmanlar. Bu nokta da zaman olgusu onun yazar kişiliğine etki etmiştir, sık sık geçmişe dönüşlere yer vermiştir. Zamanı ve mekânı aşan bir yazardır. Ve bu konuda şöyle der: “*Türk tarihinin içerisinde yüzüyorum. Diyebilirim ki her günüm 27 asrın içinde geçiyor.*”³

Atsız kimseye boyun eğmeyen bir yapısı vardır. Ömrü mücadelelerle geçmiştir. Ve bu mücadele tutkuyu, yalnızlığı, özleyişi ve ızdırabı bir ruh buhranı olarak yaşar. Eserlerinde de bu ruh halinin yansımalarını görmekteyiz. Hayat ve ölümü iç içe vermiştir. Ülküsü uğruna ölümü yaşamaya tercih eden yüksek bir ruha sahiptir. Bu kahramanca tutumu eserlerinde görülmektedir. Ayrıca Türk töresine örf ve adetlerine olan bağlılığı onda kuvvetli bir ahlakî anlayış mevcuda getirmiştir. Eserlerinde Türk toplumunun ahlakî değerlerine hususiyet göstermesi onun kişiliğinin bir parçasıdır. Aşk, insanı coşturarak dile getiren bir duygudur. Şüphesiz şiir ve romanlarındaki aşklarında onun gerçek hayatından izler bulunmaktadır. Ve

³ Atsız, “En Sinsi Tehlike”

yine karakterine paralel olarak yiğitçe söylemleri olan bir aşık olarak karşımıza çıkar. Bütün duygu ve düşünceleri birer ırmağa benzer, Türkçü fikir denizini besleyen unsurlar olarak kendisini gösterir ve işte bu denizde meydana getirdiği eserler Türk edebiyatının incileri olarak edebiyatımızdaki yerini alır (Yıldırım, 2005: 12).

Kalemi keskin bir kılıç gibi kullanmıştır. Karakterine uygun bir üslup özelliği gösterir. Kısa, kesin ve kuvvetli ifadeleri vardır. Seçtiği kelimeler, kurduğu cümleler anlatım gücünü kuvvetlendirerek üslubunu meydana getirir. Akıcı, sade bir üslubu vardır. Orhun Abidelerinde olduğu gibi ifadeyi kısa cümlelerin eline vermiştir. Düz, fiil cümleleri üslubunun karakteristiğidir (Sertkaya, 1987: 39).

1.4. HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'IN ESERLERİNDE DİL VE ÜSLUP

Atsız eserlerinde açık, anlaşılır, duru ve akıcı bir dil kullanmıştır. Atsız'ın kesin hükümleri vardır. Bu onun karakter yapısı ile paralellik gösterir. Sanat kaygısı gütmeyişinden de kaynaklanır. Sade bir anlatım benimsemiştir. Herkes kolayca ne demek istediğini anlayabilir. Etkileyici bir anlatıma sahiptir. Ercilasun'a göre Atsız'ın üslubu adamı çarpar (Ercilasun, 2018: 394). Atsız genelde çarpıcı kelimeler kullanır. Güçlü ve çarpıcı kelimeler kullanması onun üslubunun bir özelliğidir. Soru ve ünlem cümlelerini bolca kullanır. Bu hem okuyucuya merak uyandırmak hem de anlatımın heyecanını düşürmemek içindir. Atsız eserleri, deyim yerindeyse su gibi okunur.

Atsız, romanlarında hareketli bir dil tercih etmiştir. Türkçenin bir fiil dili olduğunu bilir. Fiillerle hareketli bir anlatım yakalar. Dilin bütün özelliklerini kullanma konusunda gösterdiği hassasiyet önemlidir. Ayrıca Türk dilinin eski dönemlerine vâkıf olması, o dönemlerde verilmiş eserleri okuyup incelemiş bulunması gerek konu gerek kahramanların adlandırılması gerekse eskicil kelimeler tercihinde bulunmasına kaynaklık eder. Atsız eskicil kelimeleri dipnot ile romanında göstermiştir. Romanın sonuna doğru bu dipnotların azaltması okuyucunun alışmasını sağlamak içindir. Gerçekten de okurken kelimelerin zihninizde yer ettiğini görürsünüz. Romanda dipnot olarak verilen bazı kelimelerden örneğin “tutsak” kelimesi günümüz Türkçesinde yer edinmiştir.

Eski Türkçe kelimeleri tercih etmiş fakat bu konuda tutucu bir tavır göstermemiştir. Türkçe olmayan hayat, maneviyat, millî kelimelerini de kullanmıştır.

Türkçe kelimeleri tercih etmiştir. Fakat dilimize girip Türkçeleşen kelimeleri de kullanmış onları Türkçe kabul etmiştir.

Yeni Sabah'ta çıkan yazısında Atsız bazı özel adların yazımı konusunda bir birliğin olmayışını milli bir ayıp olarak nitelendirir. Yine “Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar” adlı yazı dizisinde Türk Tarih Kurumu tarafından çıkarılan dört ciltlik tarihteki bazı özel adların yazılışlarını eleştirmiştir. Bunlar; Hun değil Kun, Türkes değil Türgiş, Teoman değil Tuman, Kuşhan değil Kuşan, Gül Tekin değil Kül Tigin, Cengiz değil Çingiz, Timur değil Temür, Selçuk değil Selçük'tür. Eserlerinde de bu şekilde kullanmıştır (Ercilasun,2018: 603). Bu özel adların bir kısmında Atsız da tereddüt yaşamıştır. Örneğin Çingiz yerine Çengiz kullanmaya başlamıştır (Ercilasun, 2018: 604).

Atsız'ın Edirneli Nazmi 'nin Divan-ı Türki-i Basit'i bitirme tezi olarak çalışması dil alanına olan ilgisini ve dikkatini göstermektedir.

1932 yılında dil konusunda endişelerini yazdığı “Aynı Yanlışta Düşüyoruz” adlı yazısında Batı dillerinden giren kelimelere karşı tıpkı tarihte olduğu gibi önlem almadığımızdan şikayet etmiştir. Azınlıkların kullandığı Türkçenin etkisiyle “kol düğmeler, yaka iğneler, Dere Sokak” gibi kullanımların yaygınlaşmasına şiddetle karşı çıkmıştır. Bir dil zabıtasına ihtiyaç bulunduğunu söylemiştir.

1932 yılında Türk Dil Kurumunun kurulmasının ardından Türkçe kökenli kelimelerin kullanılması konusunda kararlar alınmıştır. Atsız da bütün sözcüklerin Türkçe kökenli olması gerektiği görüşünü benimseyip savunmuştur. Türk gençlerine yapabildikleri kadar az yabancı kelime kullanmak, Türkçe kökenli yeni sözcükler benimseyip kullanmak ve bunu yaparken de bu işin büyük ülküden bir parça olduğunu hatırlarında tutmaları gerektiğini söylemiştir. Atsız eski sözcüklerin diriltilip kullanılması ve kelime türetme çalışmalarının Türk dilinin kurallarına uygun bir biçimde yapılması bağlamında öztürkçecidir.

Atsız Orhun Yazıtlarında olduğu gibi kısa cümleler ile yazmıştır. Kısa ve düz cümlelerle eserlerini kaleme almıştır. Ve daha çok eserlerinde hareket bulunduğu için fiil cümleleri ağırlıktadır.

Eserlerindeki isimler, özel isimler ve yer adları Atsız'ın tarih, tarihî coğrafya ve dil konularındaki bilgi birikiminin zenginliğine bağlanabilir.

1.5. ESERLERİ ÜZERİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Hüseyin Nihâl Atsız üzerine yapılmış pek çok çalışma bulunmaktadır. Biz burada en önemlilerini vermeye çalıştık.

Hüseyin Nihâl Atsız'ın 70. Yıldönümü için Erol Güngör, Necmettin Hacıeminoğlu, Mustafa Kafalı ve Osman Fikri Sertkaya tarafından bir armağan kitabı hazırlanmıştır. *Atsız Armağanı* adlı bu çalışma ilk olarak 1976 yılında Ötüken yayınevinden yayımlanmıştır. Kitaptaki on sekiz yazı Atsız'a ithaf edilmiştir. Daha sonra ise 2017 yılında “Atsız Armağanı I” ve “Atsız Armağanı II” olarak Altınordu yayınlarından basılmıştır.

Osman Fikri Sertkaya'nın “Nihâl Atsız” adlı çalışması 1987 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları'nın Türk Büyükleri Dizisi'nin 69. kitabı olarak yayımlanmıştır. Daha sonra 2014 yılında Ötüken yayınevi tarafından bu kitap “Genişletilmiş 2. Basım” olarak yayımlanmıştır. Sertkaya bu çalışmasında Hüseyin Nihâl Atsız'ı edebî ve ilmî yönleri ile tanıtmaya çalışmıştır.

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'ndan 2000 yılında çıkan “Türkçülerin Kaleminden Atsız” adlı kitapta Atsız'a dair hatıralar yer almaktadır.

Atsız üzerine Ahmet Bican Ercilasun 2015 yılında ”Türkçülüğün Mistik Önderi Atsız” adlı bir çalışma yayınlamıştır. Bu çalışma bugüne kadar yapılan çalışmaların en kapsamlısıdır. Ercilasun Atsız'ın hayatını anlatırken aynı zamanda dönemin tarihî yapısını da vermiştir.

2017 yılında Ozan Karabulak'ın “Atsız ve Türkçülüğün Yarım Asrı – Süreli Yayınlarda Türk Milliyetçiliğinin Seyri” adlı çalışması yayımlanmıştır. Atsız'ın çıkardığı Türkçü dergileri incelemiştir.

Hüseyin Nihâl Atsız ile ilgili yapılmış yirmi iki tez çalışması vardır. Bunların ikisi doktora tezi diğerleri ise yüksek lisans tezidir.

Atsız ile ilgili ilk tez Dilbilim alanında 1996 yılına ait Hatice Kübra Hacımusalar'ın “Hüseyin Nihâl Atsız'ın Deli Kurt Adlı Romanı Üzerine Cümle Bilgisinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans çalışmasıdır. 1997 yılında Tarih alanında Şamil Bucak “Hüseyin Nihâl Atsız Hayatı- Şahsiyeti- Eserleri” adlı bir yüksek lisans çalışması yapmıştır. 2000 yılında Din alanında “Hüseyin Nihâl Atsız'ın Eserlerinde Eski Türk Dini İnançlarının Tespiti ve Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans çalışması Murat Katı tarafından yapılmıştır. 2002 yılında Siyaset Bilimler alanında Mustafa Murat Yurtbilir “Turancılık ve Nihâl Atsız” adlı yüksek lisans tezi

yapmıştır. Yine 2002 yılında Türk Dili ve Edebiyatı alanında Cihan Özdemir “Hüseyin Nihâl Atsız’ın Hayatı ve Edebî Eserleri Üzerine Bir İnceleme” adlı doktora tezi vardır. 2008 yılında Dilbilim alanında “Hüseyin Nihâl Atsız’ın ‘Bozkurtlar Diriliyor’ Romanında Söz Dizimi” adlı yüksek lisans çalışmasını Mehtap Yaman Nakiboğlu yapmıştır. 2010 yılında Erhan Yeke Eğitim ve Öğretim alanında “Türk Dili ve Edebiyatı Derslerinde Metin Çözümlemesinde Hüseyin Nihâl Atsız’ın Tarihi Romanlarına Üslupbilim Açısından Yaklaşım” adlı yüksek lisans çalışmasını yapmıştır. Aynı yıl Sosyoloji alanında Ferit Salim Sanlı “Türkçülük Akımında Din Olgusuna Aykırı Bir Yaklaşım: Hüseyin Nihâl Atsız ve Din” adlı yüksek lisans çalışması vardır. Yine 2010 yılında Tarih alanında Çiğdem Dağ’ın “Hüseyin Nihâl Atsız’ın Türk Kültür Tarihindeki Yeri” adlı yüksek lisans tezi vardır. 2010 yılındaki diğer bir çalışma Dilbilim alanında Bayram Nihâl’in “Hüseyin Nihâl Atsız’ın Ruh Adam Romanında Söz Dizimi” adlı yüksek lisans çalışmasıdır. 2012 yılında Tarih alanında Hasan Çolak’ın “Sabahattin Ali Nihâl Atsız Davası: İkinci Dünya Savaşı Esnasındaki Türk Dış Politikasının İç Politikaya Etkileri Üzerine Bir İnceleme” adlı yüksek lisans tezi vardır. 2014 yılında Erdi Aksakal Sosyoloji alanında “Muhafazakar Ütopist Aydın: Hüseyin Nihâl Atsız ve Romanları” adlı yüksek lisans çalışmasını yapmıştır. Aynı yıl Mehmet Fatih Yiğit’in Siyasal Bilimler alanında “Erken Dönem Cumhuriyet Türkiye’inde Ulus İnşa Süreci ve Atsız Mecmua” adlı yüksek lisans tezi vardır. 2015 yılında Türk Dili ve Edebiyatı alanında Alev Uysal “Hüseyin Nihâl Atsız’ın Romanlarında İzleksel Yapı” adlı yüksek lisans çalışmasını yapmıştır. 2016 yılında Tarih alanında Ozan Karabulak’ın “Türkiye’de Türkçü Hareket: Atsız Ekolü: (1931-1975)” adlı yüksek lisans çalışması vardır. Aynı yıl Türk Dili ve Edebiyatı alanında Burcu Aslan “Hüseyin Nihâl Atsız’ın Romanlarında Milli Romantik Duyuş Tarzı” adlı bir yüksek lisans çalışması yapmıştır. Yine 2016 yılında Esra Kaan’ın Türk Dili ve Edebiyatı alanındaki “Hüseyin Nihâl Atsız’ın Bozkurtların Ölümü ve Bozkurtlar Diriliyor Adlı Eserlerinin Sözlük ve Söz varlığı” adlı yüksek lisans çalışması vardır. 2017 yılında Dilbilim alanında Zehra Yıldırım “Hüseyin Nihâl Atsız’ın Ruh Adam ve Makaleler II Adlı Eserlerinin Sözlüğü ve Söz Varlığı” adlı yüksek lisans çalışmasını yapmıştır. 2018 yılında Halk Bilimi alanında Abdülhamit Toprak’ın “Hüseyin Nihâl Atsız ve Folklor” adlı bir doktora çalışması vardır. Aynı yıl Sosyoloji alanında Sümerya Güntürk “Hüseyin Nihâl Atsız’da Kimlik Kültür Eğitim Kavramları” adlı bir yüksek lisans çalışması yapmıştır. Yine 2018 yılında Mustafa Korga Türk Dili ve Edebiyatı alanında “H. Nihâl Atsız’ın

Eserlerinde Geçen Deyimlerin Yapı ve Anlam Bakımından İncelenmesi” adlı bir yüksek lisans çalışması vardır. Son olarak 2018 yılında Türk Dili ve Edebiyatı alanında Turgut Yeşilöz “Hüseyin Nihâl Atsız’ın Deli Kurt, Makaleler III ve Yolların Sonu Adlı Eserlerinin Sözlüğü ve Söz Varlığı” adlı yüksek lisans tezi vardır.

1.6. ESKİCİL KAVRAMI

Eskicilik, bugünkü dilinde kullanımda bulunmayan ve dilin eski bir dönemine ait olan biçimin kendini yeniden dilde göstermesi durumudur. Dil, tarihî süreç içerisinde değişimlere uğrar. Dili bir ırmak gibi düşünürsek ırmağın akış hızını, yatağını ya da kollara ayrılmasının zaman içerisinde değişime uğradığı görülür. Değişime uğrasa da ırmak kaynağı, yönü, taşıdığı mineraller vs. gibi değişmeden devam ettirdiği bir takım özellikleri vardır. Tıpkı bir ırmakta olduğu gibi tarihî süreç içinde değişimlerin yanı sıra dil geçmiş dönemlerde sahip olduğu özelliklerin bir kısmını korur. Tarihten bu yana korunarak taşınan bu öğelere *arkaizm*, *eskilik*, *eski biçim*, *eskil biçim*, *eskicil öge* gibi adlar verilmiştir. Burada önemli olan konuşulan dilde eskicil kabul ettiğimiz kelimenin kullanımdan düşmüş olmasıdır. Diğer bir deyişle ırmağın yapısında bugün var olmayan bazı özellikleri barındırmasıdır.

Eskicil kavramı Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlüğünde “arkaik” madde başı ile “*konuşulan ve yazılan dilde kullanımdan düşmüş olan eski söz veya deyim*” olarak açıklanmıştır (Akalın, 2011: 153). Bir kelimenin eskicil sayılabilmesi için günümüz dilinde kullanımdan düşmüş olması gerekmektedir. Dilin eski bir döneminde kullanılıp günümüz dilinde kullanımdan düşen bazı kelimeler yazarlar tarafından dilin tozlu raflarından alınır, diriltir. Dilin eski döneminden izler taşıyan, yazarlar tarafından yeniden elden geçen ve eserlere serpiştirilen bu kelimeleri eskicil olarak tanımlıyoruz. Yine Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlüğünde arkaizm maddesinde “*kullanıldığı çağdan daha eski bir çağa ait bir biçimin, yapının özelliği*” olarak verilmiştir (Akalın, 2011: 153). Sadece kelimeler değil, ekler ve sözcük öbekleri de eskicil özellik taşıyabilmektedir.

Eskicil kullanım; bir kelimenin kullanıldığı dönemin ölçünlü dilinde var olmaması halidir. Konuşma ve yazı dilinde kullanımda bulunmayan, dilin eski biçimlerinin tercih edilmesidir. Eskicilikten söz edebilmek için ilgili döneme ait kelimenin işlek olarak dilde kullanılmaması gerekir. Eğer işlek ve canlı bir biçimde devam ediyorsa eskicilikten söz edilemez. Kelimenin eskicil olabilmesi için eserin

kaleme alındığı dönemdeki konuşma ve yazı dilinde kullanılmıyor olması gerekmektedir. Eğer eserin yazıldığı dönemde kelime kullanımdaysa yani diğer eserlerde de geçiyorsa eskicil değildir. Burada önemli olan metnin yazıldığı dönemdir. Bu döneme göre değerlendirme yapılır.

Bugünkü konuşma ve yazı dilimizde Eski Türkçe ile ortak bazı kelimeler bulunabilir. Nasıl ki Eski Türkçeden bu yana dilin kelimelerinde değişim olması normal bir şeyse kelimenin aynı şeklini koruyarak günümüze gelmesi de normaldir. Bu yüzden kelimenin eski halini devam ettirmiş olması ona “eskicil” özelliğini vermez. Eskicil kelime; tarihî süreçteki bir kelimenin bugün kullanımdan düşmüş olmasına rağmen yazar tarafından kullanılarak yeniden diriltilmesidir.

Gürer Gülsevin’e göre “eski şekli devam ettirmek” ile “eskicil olmak” farklı şeylerdir. Gülsevin dilde eski şekli devam ettirmeyi pek tabii bir olay olarak nitelendirir ve belli durumlarda eski şekillerin değişmesi de öyle kabul eder. Lehçeler arasındaki ses ve şekil farklılıklarını buna örnek olarak gösterir (Gülsevin, 2015: 1-12)

Bir kelimenin eskicil olduğu yargısına varabilmek için bazı sorular sormak gerekir. İlk soru “eskicil ” kavramı neye işaret eder? Bu soruya en basit ifade ile şu şekilde cevap verebiliriz; ölçünlü dilde kullanımdan düşmüş olan eskicildir. İlk kural kullanımdan düşmüş olacak. Eğer kelime dilde canlı ve işlek olarak yaşamaya devam ediyorsa eskicil değildir. İkinci kural dilin eski bir dönemine ait kelime, ek veya yapı olacak. Fakat dildeki her eski döneme ait yapı eskicil kabul edilemez. İlk kuralı ihlal etmeyecek şekilde konuşulan ve yazılan dilde kullanımdan düşmüş bulunmalıdır. İkinci soru şu olmalı: Neye göre eskicilikten söz edeceğiz? Eski bir sıfattır ve zıttıyla birlikte var olagelmıştır. TDK Güncel Sözlükte eski kelimesi; “1. Çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan, yeni karşıtı. 2. Önceki. 3. Geçerli olmayan.” anlamları ile verilmiş. Yani biz burada bir eski olma durumundan bahsedeceksek ve bir kelimeye eski sıfatını vereceksek bir karşılaştırma yapmalıyız ki yargıya varabilelim. Bir önceki var bir de bugünkü... Yeni karşıtı olarak yani bugünkü kullanımın karşıtı olarak eskicil kullanım diyoruz. O halde bugünkü dil ile dilin eski dönemini artzamanlı olarak karşılaştırıyoruz. Yahut bugün ölçünlü dilde olmayan fakat ağızlarda yaşayan Eski Türkçe kelimeleri tespit ederken eşzamanlı olarak yine bir karşılaştırma yapıyoruz. Sorduğumuz soru ile şu yargıya varabiliriz: Ancak bir karşılaştırma söz konusu olduğunda eskicilikten söz edebiliriz.

Eskicil kavramını eşzamanlı yöntem ve art zamanlı yöntem olmak üzere iki farklı yöntemle karşılaştırma yoluyla ele alabiliriz. Eş zamanlı yöntemde farklı bir diyalekt ile karşılaştırırken art zamanlı yöntemde söz konusu diyalektin tarihî dönemleriyle karşılaştırma yapılır. Gülsevin buna makalesinde ağı kelimesini örnek olarak verir. Ağı kelimesi ağızlar için eskicil olarak kabul edilemez. Fakat İstanbul Türkçesi ile karşılaştırıldığı zaman ağızlarda devam eden ağı kelimesi ölçünlü dile göre eskicil özelliktedir diyebiliriz (Gülsevin, 2015: 1-12).

Çalışmamızda ağı kelimesini eskicil olarak kabul ederken ilk olarak “Ağı kelimesi ölçünlü dilde var mı?” sorusunu sorduk. Ölçünlü dilde kullanımda olmadığını, ağızlarda yaşadığını tespit ettik. Daha sonra artzamanlı olarak yani Türkçenin tarihî dönemlerine bakarak bir karşılaştırma yaptık. Eski Türkçede yer aldığını gördük. Atsız eserlerini kaleme aldığı dönemde Eski Türkçedeki ağı kelimesini ölçünlü dilde kullanımda olan Arapça kökenli “zehir” kelimesinin yerine tercih etmiştir. Bu yüzden ağı kelimesi eskicildir.

Türkiye’deki dil çalışmalarında arkaizm terimi yerine daha çok “ eskicil, eski, eski kelime, arkaik kelime” gibi ifadeler kullanılmaktadır. Biz de çalışmamızda Türkçe olan “eskicil” kelimesini tercih ettik. Zeynep KORKMAZ Gramer Terimleri Sözlüğü’nde arkaizm karşılığı olarak eski kelimesinden türetilen şekilleri madde başı olarak almıştır. Korkmaz’a göre eskicilik ” *Eskiye bağlılık, artık kullanılıştan düşmüş olan eski kelimeleri veya kelimelerin eski biçimlerini kullanma; kalıntı kelimeleri kullanma*”dır (Korkmaz, 2010: 84). Atsız dil konusunda tıpkı Korkmaz’ın söylediği gibi eskiye bağlılık gösterir. Bunun bir getirisi olarak eserlerinde bazı kelimelerin eski biçimlerini kullanmıştır. *Atsız’ın “Türk târihinin içinde yûzüyorum. Diyebilirim ki her günüm 27 asrın içinde geçiyor”* ifadesi onun eskiye bağlılığını gözler önüne sermektedir. Şüphesiz böylesine eskiye tutkun birinin dili kullanırken de dilin eski biçimlerini tercih etmesi kaçınılmazdır. Bu noktada Atsız’ın Türk dilinin tarihî dönemlerindeki kullanımlarını iyi biliyor olması dolayısıyla Türk dilinin eski vesikalarını okumuş olması gerekmektedir. Okuduğu kaynaklardan beslenerek eskiye olan bağlılığının bir ifadesi olarak kelimelerin eski biçimlerini eserlerine ustaca serpiştirmiştir. Atsız’ın romanlarında eski kelimelerin, deyimlerin ya da sözcük öbeklerinin bir sanat gibi kullanıldığı görülmektedir.

Zeynep Korkmaz Gramer Terimleri Sözlüğü’nde; eski kelimeyi “*Bugün artık kullanılıştan düşmüş bulunan veya eski biçimi ile kullanılan kelime; arkaik kelime; kalıntı kelime olarak tanımlamış ve gökçek ‘güzel’, esrük ‘sarhoş’, bencileyin ‘benim*

gibi', heybetlü, haşmetlü, hatun, kaygulanmak örneklerini vermiştir (Korkmaz, 2010: 85). Bu örneklerden gökçek, esrük kelimeleri Atsız eserlerinde geçmektedir. Yine Korkmaz'ın *eskilik* “*Eskiden kalma; yazı ve konuşma dilinde artık kullanılıştan düşmüş olan, dilin daha eski veya tarihi devirlerine ait kelime, deyim ve şekiller: adaklı 'sözlü', ağu 'ağı, zehir'; demiri 'demir rengi' patlıcanî 'patlıcan rengi', portakalî 'portakal rengi, gendüzi 'kendisi', gözgü 'ayna', ıldız 'yıldız', ogrı 'hırsız', urmak' vurmak', sayrı 'hasta', akıl kulağına okumak' aklına getirmek, hatrına düşürmek' vb. ayrıca bk. eski kelime.*” (Korkmaz, 2010: 85). Atsız eserlerinde eskicil ağu, ogrı, sayrı kelimelerini kullanmıştır.

Berke Vardar eski biçimi dilde artık kullanılmayan sözlüksel birim, sözdizimsel olgu olarak tanımlamıştır (Vardar, 2002: 93). Eski olarak kabul edeceğimiz kelimenin kullanımdan düşmüş olması ve ölçünlü dilin sınırları içerisinde bulunmaması gerekir. Hengirmen'e göre ise eski biçim; bir dilin zamana bağlı değişme kurallarının dışına çıkarak kelimenin dilin eski biçimindeki halini korumasıdır (Hengirmen, 1999: 157). Dil Bilimi Sözlüğü'nde ise eskicil biçim olarak verilip şu şekilde tanımlanmıştır; dilde önceden kullanılan fakat şimdi kullanımda bulunmayan kelime ya da dilbilgisi özelliğidir (İmer, Kocaman, Özsoy, 2011: 118)

Mehmet Ölmez'e göre Türkiye'deki dilbilim terimleri sözlüklerinde eskicil kelimesi eksik ya da yetersiz bir biçimde tanımlanmıştır. Bu da anlam karmaşasına neden olmaktadır. Ölmez makalesinde bu tanımların hiçbirisini kabul etmez ve “eskicil öge” adını verir. Ölmez makalesinde eskicil kavramının tanımını hocası Talat Tekin'in derslerinden öğrendiği biçimde yapmaktadır; bir dil eski Türkçe ile karşılaştırıldığında, öteki Türk dillerinde bulunmayan ses ve yapı ve sözcüklerin Eski Türkçeye benzer biçimde yaşamasıdır (Ölmez, 2003: 135- 142). Bu ses, yapı ve sözcükler kullanımdaysa eskicil öğelerdir. Türk dilleri birbiri ile karşılaştırıldığında biri diğerine göre içerisinde eskicil öğeleri barındırıyor olabilir. O zaman Halaçça örneğinde olduğu gibi ancak diğer Türk dilleriyle karşılaştırıldığında eskicil öğeler tespit ediliyorsa diğer Türk dillerine göre eskicil özellik taşıyan bir dildir diyebiliriz. Şüphesiz bütün Türk dilleri içerisinde eskicil öğeler bulundurulur. Ancak karşılaştırma yaptığımızda bu diğerine oranla eskicildir yargısına varabiliriz. Mehmet Ölmez makalesinde Çağatayca'yı artzamanlı olarak Harezmi ve Kıpçak Türkçeleri ile karşılaştırmış ve bu iki Türk diline kıyasla Köktürk ve Uygur Türkçesine yakın eskicil öğeler barındırdığını tespit etmiştir. Ölmez'in tespit ettiği

asıg, buş- gibi eskicil kelimeleri biz de çalışmamız esnasında Atsız'ın edebî eserlerinde tespit ettik.

Emek Üşenmez Eski Anadolu Türkçesinde Arkaik (Eski) Ögeler adlı çalışmasında; arkaik kelime ve unsurların Türk dilimi tarihî devirlere ayırma ile yakından ilgili olduğuna işaret eder (Üşenmez, 2013: 18). Türk dili oldukça geniş bir coğrafi alana yayılmıştır. Dolayısıyla ses, şekil ve kelime bakımından bazı değişimler göstermiştir. Türk dilini sınıflara ayırırken her bir dönemi ya da lehçeyi kendine has özellikleri ile diğerlerinden ayırtırmaktayız. Üşenmez eski kelimeleri ve eskicilik konusunu bu açıdan değerlendirmek gerektiğinden bahseder.

Çalışmamızda Hüseyin Nihâl Atsız'ın edebî eserlerinde kullandığı Türk dilinin eski eserlerinde geçip bugünkü ölçünlü Türkiye Türkçesinde bulunmayan eskicil kelimeleri belirledik. Bir kelimenin eskiciliği üzerine düşünürken Eski Türkçedeki şekli ve anlamına olan yakınlığı ölçütü ile değerlendirme yaptık. Çalışmamızda Türkçe olan kelimeler ele alınmıştır. Sözcüğün Türkçe sözlükte yer alıp almaması eskicil özellik gösterip göstermediği noktasında ölçüt olarak kabul edilmiştir. Kelimelerin bugünkü ağızlarda yaşıyor olması eskiciliğine engel olarak görülmemiştir. Çalışmamızda OY, KB, DLT ve DKK dizininden yararlanılmış Clauson, Eren, Gülensoy ve Türkçe Sözlükten tarama yapılmıştır. Daha sonra Atsız'ın edebî eserlerinde eskicil kelimenin geçtiği sayfalar verilmiştir. Eskicil kelimenin nasıl kullanıldığına dair örnek cümleler yazılmıştır. Son olarak kelimenin eskiciliği üzerine bir değerlendirme yapılmıştır.

Bu çalışmada Atsız'ın yazdığı dönemki Türkçe (Türkiye Türkçesi) ile daha önceki dönem Türkçeleri artzamanlı olarak bir karşılaştırma yapılmıştır. Ve Atsız'ın kullanımdan düşmüş olan bu kelimelere eserlerinde yer vermesi ile eskicil bir özellik olarak yaşamalarını sağlamış, adeta kelimelere yeniden can vermiştir. Peki bu kelimeleri hangi metinlerden elde etti? Hangi eserleri okudu? Atsız hiç şüphesiz çok okuyan bir insandır. Yaptığı çalışmalardan, kaleme aldığı eserlerden bunu görebiliyoruz. Eski Türk tarihinin içinde yüzdüğünü kendi ağzından öğreniyoruz. Dolayısıyla Atsız bu döneme ait metinleri dikkatlice okuyup incelemiş daha sonra ise elde ettiği birikimi gerek bilgi gerek dilsel ögeler olarak eserlerine işlemiştir diyebiliriz. Tabii burada onun Türkçe konusundaki hassasiyeti de başrol oynamıştır. Gökalp'in Dilde Türkçülük başlığında ele aldığı meseleleri Atsız kendi bakış açısıyla yeniden yorumlamış ve eskicil kelimeler serpiştirerek kaleme aldığı eserleri ile bize şunu göstermek istemiştir: aslında bu kelimeleri kullanmak sanıldığı kadar zor

değildir. Bir zamanlar nasıl başka dillerden kelimeler Türkçe kelimelerin yerini aldıysa şimdi tam tersi olabilir. Dildeki yabancı kelimelerin yerini pekala Öztürkçe kelimeler alabilir. Aldı da... Onun eserleri ile birlikte Türk gençleri bu kelimeleri öğrendiler ve kullanır hale geldiler. O dönem için arkaik olan tutsak kelimesi bugün kullanımdadır. Çalışmamız esnasında tutsak kelimesinin romanda dipnot olarak verilmesini ilginç bulduk. En eski basımında da dipnot olarak verilmişti. Tutsak kelimesi bugün esir kelimesi ile birlikte kullanılmaktadır. Atsız milletin bilinçaltındaki kelimelerini uyandırmıştır. Fakat bunu yaparken bir dönemin öztürkçeciliği gibi dili zorlayan yapılar değil, Türkçeye uygun (kendi uydurdıkları) ya da dilin tarihî içerisinde zaten var olan kelimelerden yola çıkmıştır.

1.7. HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'IN ROMAN VE ŞİİRLERİNDE DİPNOT OLARAK VERDİĞİ ESKİCİL KELİMELELER ÜZERİNE

Atsız'ın roman ve şiirlerinde dipnot olarak verdiği kelimeler yer almaktadır. Bu kelimeler Atsız tarafından okuyucuyu bilgilendirmek amacıyla kelimenin anlamı olarak verilmiştir. Atsız'ın eserlerini kaleme aldığı dönemde ölçünlü dilde yer almayan bu kelimeleri Atsız okuyucusuna vererek okuyucusuna bu eski Türkçe kelimeleri öğretmek amacı gütmüştür.

Atsız'ın Bozkurtların Ölümü romanının 1946 yılına ait ilk baskısında altmış dokuz tane dipnot verilmiştir. Bunlardan “bidevi” kelimesi Türkçe olmayıp Arapça kökenlidir. Altmış sekiz dipnotun üçü eskicil kelime olmayıp açıklama dipnotları olarak düşülmüştür. Bu dipnotlardan biri Türklerde hükümdarların tahta çıkarken ad alma geleneğini açıklamaktadır:

“Türk hükümdarları tahta çıkarken eski adlarını bırakır yeni bir ad alırlardı. Rütbesi büyüyen bir Türk'ün unvanı değişebilirdi.”

Bir diğer dipnot ise romanda verilen şiirin ait olduğu şairi işaret etmek için verilmiştir: “Bu iki dörtlük Mengüç Atsız'a Yoldaş'ın “Kür Şad” başlıklı deyişinden alınmıştır. Yalnız ilk mısra biraz değiştirilmiştir. (Ötüken'de arslanlar var)”

Başka bir dipnot ise Türklerde soy kişilerin idamı üzerinedir:

“Türklerde büyüler yay kirişi ile boğularak idam olunurdu.”

Bu üç dipnot dışında kalan altmış beş dipnotta Atsız; yazdığı döneme göre eskicil olan kelimelerin o günkü kullanımdaki karşılıklarını okuyucusuna sunmuştur. Bu kelimelerden de sayru, em, eye, ulca, yitirmek, singil kelimeleri ikişer kez dipnot

düşülmüştür Bu altmış beş dipnotların dört tanesini ikişer kelimeyi açıklayacak şekilde vermiştir. Bunlar; kırmız ve çamçak, uçmak ve uçağa varmak, bay ve bayımak, kineşmek ve kineş kelimeleridir. Bunların dışında kalan altmış bir dipnot birer kelimeyi açıklayacak şekilde vermiştir. Toparlayacak olursak Atsız'ın dipnot olarak verdiği eskicil kelime sayısı altmış dokuzdur. Atsız'ın verdiği eskicil kelimelerin elli altı tanesi ad, on üç tanesi fiildir. Adlar; kırmız, çamçak, us, bunlu, tutsak, çakın, uçmak, ini, kurut, karangu, bezek, ezgi, sayru, em, eçi, arık, eye, dilmaç, azık, budun, kıvanç, albız, çaşıt, sağrak, ok, bitik, ulca, bay, kineş, asığsız, kannış, çaşıtlık, düş, yay, yargu, yasavul, tamu, singil, karımış, kalın, tanık, avunç, anda, sart, utacı, yumuş, yalavaç, erdem, karganmış, toklu, uran, konçuy, kovuculuk, kırnak, Ötüken, kavşıt olarak verilmiştir. Fiiller; diz vurmak, gezlemek, uçağa varmak, esrimek, buşkulanmak, aldamak, kineşmek, bayımak, yerinmek, yüksünmek, yitirmek, şurlamak, süsmek olarak verilmiştir.

“Tutsak, ezgi, kıvanç, yerinmek, yitirmek, düş, tanık, erdem” kelimeleri bugünkü Türkçede kullanımdayken Atsız'ın yazdığı dönemde kullanımda olmadığı için dipnot olarak verilmiştir. Bu yüzden çalışmamızda romanın yazıldığı döneme göre bakıldığında kullanımda olmayan bu kelimeler eskicil olarak alınmıştır. Buradan yola çıkarak Atsız'ın bu eski Türkçe kelimeleri romanında kullanmasıyla dilimize yeniden kazandırdığını söylemek mümkündür. Bugün “Tutsak, ezgi, kıvanç, yerinmek, yitirmek, düş, tanık, erdem” kelimelerinin eskicil olmayıp kullanımda olması da bu yargının bir kanıtıdır. Yazarların, şairlerin dil üzerinde böyle bir etkileri ve yönlendirmeleri söz konusu olabilir. Atsız da bu kelimeleri Türk dilinin eski kaynaklarından yararlanarak öğrenmiş ve kullanmayı bilinçli bir biçimde tercih ederek bir bakıma Türkçedeki yabancı kökenli kelimelerin yerine kullanılmasını teklif etmiştir. Yine bu kelimeler ile hem romanın içinde geçtiği tarihi dekoru kurgulamış hem de bu kelimelere işaret ederek bunları kullanabilirsiniz mesajını vermiştir. Bugün dipnot verdiği kelimelerden tarihi olan kelimeler dışındaki kelimelerin konuşma ve yazı dilinde kullanımda olması okurlarının yani dil konuşurlarının da bu fikri benimsediğinin göstergesidir.

Çalışmamızda fişlemede esas aldığımız Bozkurtların Ölümü romanının 2004 yılına ait baskısında ise yetmiş yedi dipnot verilmiştir. Bunlardan “bidevi” kelimesi Türkçe olmayıp Arapça kökenlidir. Bunların yedi tanesi yine açıklayıcı dipnot olarak verilirken altmış dokuz tanesi ise romanda kullanılan eskicil öğelerin bugünkü karşılıkları olarak verilmiştir. Bu kelimelerden de eçi, eye, ulca, yitirmek ve singil

kelimeleri ikişer kez dipnot düşülmüştür. Bu yetmiş bir dipnotun üç tanesini ikişer kelimeyi açıklayacak şekilde vermiştir. Bunlar; Uçmak ve uçağa varmak, kineşmek ve kineş, bay ve bayımak kelimeleridir. Bunların dışında kalan altmış altı dipnot birer kelimeyi açıklayacak şekilde vermiştir. Toparlayacak olursak Atsız'ın dipnot olarak verdiği eskicil kelime sayısı yetmiş ikidir. Atsız'ın verdiği yetmiş iki eskicil ögenin elli sekiz tanesi ad, on üç tanesi fiildir. Bir de eskicil öge olarak “Gök girsin kızıl çıksın” deyimini verilmiştir. Adlar; kımız, pusat, us, bunlu, tutsak, çakın, uçmak, ini, kurut, karangu, deyiş, bezek, ezgi, sayru, em, Ötüken, eçi & eçe, arık, eye, dilmaç, azık, buğra, budun, kıvanç, albız, çaşıit, sağrak, ok, bitik, ulca, bay, kineş, asıgısız, kannış, çaşıtlık, düş, yay, yargu, yasavul, tamu, singil, karımış, kalın, tanık, avunç, anda,sart, utacı,yumuş, yalavaç, erdem, karganmış, toklu, uran, konçuy, kovuculuk, kırnak, kavşıit olarak verilmiştir. Fiiller; diz vurmak, gezlemek, uçağa varmak, esrimek, buşkulanmak, aldamak, bayımak, kineşmek, yerinmek, yüksünmek, yitirmek, şurlamak, süsmek olarak verilmiştir.

Atsız'ın Bozkurtların Ölümü romanının en eski baskısı ile fişlemede esas aldığımız 2004 baskısında dipnot olarak verilen kelimeler arasında ilk baskıda olup 2004 baskısında olmayan “çamçak” kelimesi vardır. 2004 baskısında verilen “deyiş, pusat ve buğra” kelimeleri ile “ gök girsin kızıl çıksın” deyimine ilk baskıda yer verilmemiştir. Eskicil ögelerin dışında ise açıklayıcı dipnotlar arasında farklılıklar bulunmaktadır. İlk baskıda bulunmayan ikinci baskıda dört açıklayıcı dipnot eklendiğini görmekteyiz. Çalışmamızda Atsız'ın dipnot olarak düştüğü bidevi kelimesi ise Türkçe bir sözcük olmadığından eskicil kelimeler listesine dahil edilmemiştir. Atsız boy adlarını eskicil kelime olarak dipnot düşmemiştir. Bozkurtların Ölümü romanında verilen dipnot kelimeler Bozkurtlar Diriliyor romanında verilmemiştir. Bozkurtlar Diriliyor romanının 1998 baskısında ise börü kelimesi dipnot olarak verilmiş kağan ailesinden kişilere verilen unvan olduğu belirtmiştir (Atsız, 1998: 172).

Çalışmamızda eskicil olarak tespit ettiğimiz adlardan; albız, anda, arık, asıgısız, avunç, azık, bay, bezek, bitik, budun, buğra, bunlu, çakın, çamçak, çaşıit, çaşıtlık, deyiş, dilmaç, düş, eçi/ eçe, erdem, em, eye, ezgi, ini, kalın, kannış, karangu, kavşıit, kımız, kineş, kırnak, kıvanç, kovuculuk, kurut, ok, sağrak, sart, sayrı, singil, tamu, tanık, toklu, tutsak, uçağ, ulca, uran, us, utacı, yalavaç, yargu, yay, yumuş kelimeleri ve gök girsin kızıl çıksın deyimini Atsız tarafından dipnot olarak verilen kelimelerdendir. Atsız sadece çaşıit kelimesinin türevi olan çaşıtlık kelimesini de

dipnotta göstermiştir. Diğer kelimelerin türevlerini dipnot olarak vermemiştir. Biz bu çalışmada eskicil kabul ettiğimiz kelimelerin türevlerini de madde başı olarak ele aldık: asığ, baylık, karabudun, dilmaçlık, kannışlı, kovu, sayrılık, tutsaklık gibi.

Bu çalışmada Atsız'ın verdiği dipnotlardan farklı olarak; acun, ağu, akça, akın, akıncı, arı, artçılık, artık, asığ, aydın, ayzıt, azlık, baş, baylık, bayağı, boy, bürk, börü, buğa, buyruk, buyrultu, çağ, çeri, çokluk, damga, değme, denk, dilek, dilmaçlık, dirlik, doyumlu, eğlenti, el, esen, esenlik, esrik, evdeş, giyim, gök tanrı, gökçek, iniş, kağanlık, kam, kannışlı, karabudun, kargı, kargış, katı, kat, kayın eçe, kemlik, kırış, kızıl elma, koca, kopuz, kopuzcu, kovu, kömen, kurultay, kut, kutlu, nesne gibi kendimizin tespit ettiği kelimeleri de aldık.



2. BÖLÜM: HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'IN ROMAN VE ŞİİRLERİNDE ESKİCİL ÖGELER

2.1. ESKİCİL ADLAR

2.1.1. Kişi Adları

Kişi adları Türk kültüründe önemli bir yere sahiptir. Ad koyma Türklerde millî bir gelenek olarak karşımıza çıkar. Kişi adları bir milletin kültürünü, tarihini, inancını ve dünyaya bakış açısını yansıtır. Atsız bu geleneğin bir parçası olarak kahramanlarına ad verirken titizlikle davranmıştır. Atsız romanlarında karakter adlarını Türk kültür tarihinden beslenerek koymuştur. Bu da onun Türk kültür tarihine hâkim olduğunu göstermektedir.

İnsanlar tarihin eski dönemlerinden bu yana dünyayı algılamaya çalışmış ve etraflarındaki canlı cansız varlıklara ad vermişlerdir. Var olan her şeyin bir adı olmuş zamanla soyut kavramları karşılamak için de adlar verilmiştir. Adlar ilk olarak varlıkları sınıflandırma amacıyla kullanılmıştır. Böylece yaşamı kolaylaştıran adlandırma aynı zamanda insanlar için bilinmeyi bilini hale getirmiştir. Daha sonraları ise ad verme bir geleneğe dönüşmüştür (Yeşildal, 2018: 119). İnsanlara ad verme ise birçok toplumda kutsal kabul edilmiş, çeşitli törenlerle ad verme gelenekleri meydana getirmişlerdir. Ad verme olgusunun kutsal kabul edilmesinin temelinde adın insanın üzerinde büyük bir etki yaratacağının düşüncesi yatar. Ad; insanın kişiliği oluşturma, toplumsal yeri belirleme, inancı yansıtma gibi işlevler de üstlenerek daha da önemli hâle gelmiştir. Ad verme esnasında yapılan tören ise çocuğa “kişilik” kazandıran bir olaydır. Böylece çocuk aldığı adla yeni bir dünyanın eşiğinden geçerek toplumsal yerini belirler (Acıpayamlı, 1992: 15). Atsız romanlarında kahramanların adları ile kişilikleri yansıtılmıştır. Örneğin; Çuluk Kağan, İl Bilge Katun, Uluğ Tarkan, Uçar Kam örneklerinde olduğu gibi aynı zamanda toplumsal yeri de belirler. Ad kişi ile özdeşleşir ve pek çok açıdan insanı etkiler. Adlar sadece kişiyi tanımlamaz. Kişi ile ad arasında bir bağ vardır (Balcı, 2014: 1). Atsız'ın roman karakterlerine verdiği adlarda da bunu görürüz. Ad sadece kişiyi etiketlemekle kalmaz onun hayatını da belirler. Türk toplumunda ad verme geleneğinin kökleri eskiye dayanmaktadır. Ad verme geleneği törenin bir parçasıdır.

Verilen adların bir sebebi vardır (Gülensoy, 1994: 6). Atsız da kahramanlarını adlandırırken buna göre hareket etmiştir.

Kişi adları bir milletin tarihini, kültürünü, inanç sistemini ve dünya algısını anlayabilmek adına bize ipuçları verir. Atsız Türk tarihinin dönemlerinden kesitler sunan tarihî romanlar yazmıştır. Atsız romanlarını iyi analiz edebilmek için Türk kültür tarihini bilmek gereklidir. Türk kültür tarihinin bir parçası olarak Türklerde ad alma, ad koyma geleneği dikkat çeker. Atsız'ın romanlarında kullandığı kişi adları eskicidir. Bazıları günümüzde kullanılmaya başlansa da bu adlar tarihin birer yansıması olarak kendisini gösterir. Yine Atsız romanlarında ad alma geleneği yer alır. Adla romanın karakteri özdeşleştirilir. Çünkü Türklerde ad kutsal kabul edilmektedir. Ad alma geleneği bir törenle gerçekleştirilmektedir. Ad, kişinin toplumdaki yerini belirlemesinin yanında geleceğine de bir misyon yüklemektedir. Yine toplumsal olarak önemli başarı veya yükselmelerde yeni ad almak ya da ad değiştirmek söz konusuydu. Kağan olunca Bağatur Şad'ın "Kara Kağan" unvanını alması gibi. Atsız ad alma geleneği çerçevesinde karakterlerine bir kişi adı listesi oluşturmuş ve bu doğrultuda bir adlandırma yapmıştır.

Atsız romanlarında ad alma geleneği ile ilgili olarak *Bozkurtların Ölümü* romanında Bağatur Şad'ın "Kara Kağan" adını alması ile ilgili bir bölüm vardır. Bu bölümde aynı zamanda Yaşar Şad'ın "Tulu Han" adını alışı ve Şu Tigin'in "Kür Şad" adını alışı anlatılmaktadır.

"On gün sonra Ötüken'de Bağatur Şad'ın kağanlığı kutlanıyordu. Bağatur Şad artık Kara Kağan adını almıştı. Yüce otağı bezenmiş, süslü bir taht kurulmuştu. Davullar çalınıyor, borular ötüyor, kımızlar sunuluyordu. Kara Kağan'ın derme otağı o kadar büyüktü ki, içine yüzlerce kişi alabilirdi. Kağan tahtın üstünde kutlu yön olan solda oturmuştu. Sağında bir katun oturuyordu. Tahtın biraz aşağısında solda, sağda şadlar, tiginler, buyruklar, tarkanlar duruyordu. Daha uzakta alplar, binbaşılar, yüzbaşılar, onbaşılar sıralanıyor, uşaklar durmadan kımız taşıyordu. Çuluk Kağan'ın büyük oğlu olan Yaşar Şad'a Kara Kağan tarafından Tulu Han adı verilmişti. Şu Tigin'e de Kür Şad denilmişti." (Atsız, 2004: 30)

Bozkurtlar Diriliyor romanında ise ilk olarak şu bölümde kağan olduktan sonra ad alma geleneğini görmekteyiz;

"Mağaranın kapısına dönerek aydınlıkta gözden geçirdi. Bunlar olağanüstü kılıçlardı. Birden sıyırdığı son kılıcın üzerinde bir yazı gördü. Dedesi buraya "Kutluk Şad" yazmıştı. Kılıcın öteki yüzünü çevirdi. Burada da "İlteriş Kağan" kelimeleri okunuyordu. Bir an bu İlteriş Kağan'ın kim olduğunu düşündü. Aynı kılıçta yazıldığına göre herhalde Kutluk Şad'ın başka bir adı, belki de belki değil, muhakkak, kağan olduktan sonra alacağı addı."

(Atsız, 1998: 58)

Daha sonra ise Kutluk Şad'ın İlteriş adını alışını anlatmaktadır;

“Kutluk Şad çevik bir atlayışla atından indi. Bir anda bütün çerileri de öyle yaptılar. Ardından Tonyukuk ve Boyla Bağa Tarkan olduğu halde mağaraya giren Kutluk Şad, ihtiyar demircinin ölüsü önünde saygılı bir durumla durdu. Sonra Tonyukuk'un gerisinde Buluç'adönerek:

- “Nasıl oldu, anlat”dedi

Buluç demir parçaları dolu torbayı getirdikten sonra olup biteni anlattı ve Kutluk Şad için yapılmış olan kılıcı ozauzattı:

- “Bu kılıç senin için yapılmıştır Şad”dedi.

Kutluk Şad kılıcı eline aldı:

- Benim için yapıldığını neredenbiliyorsun?

- Üstünde adını yazılı.

Tonyukuk'la Boyla Bağa Tarkan, kılıcı sıyrılmış olan Kutluk Şad'a yaklaştılar ve üçü birden “İlteriş Kağan” kelimelerini okuyarak birbirlerine baktılar. Sonra öteki yüzünde “Kutluk Şad” adını gördüler. O zaman Tonyukuk:

- “Kutluk Şad” dedi, “bu demircinin gönlüne Tanrı'dan bir ses gelmeseydi bunu yazmazdı. Gök Türk devletini kurabilirsek sen İlteriş Kağanolacaksın.”

Kutluk Şad cevap vermedi. Yalnız kabul makamında başını salladı.” (Atsız, 1998: 62)

Burada aynı zamanda ad almanın kutsallığına bir vurgu vardır. Tanrının demircinin gönlüne seslenmesiyle demirci kılıca “İlteriş” adını yazmıştır. İlteriş; ili derleyen toplayan demektir. Eski Türk tarihinde “İlteriş Kutluk Kağan” önemli bir şahsiyettir. Türk ilini yeniden toparlayarak İkinci Göktürk Devleti'ni kurmuştur. Roman da bu tarihî olayı konu almaktadır. Burada yazarın verdiği bölümde adın kişilik üzerindeki etkisini görmekteyiz. İlteriş adının anlamı gibi ilini derleyip toplamıştır. Ad bu yüzden önem arz etmektedir. Aynı zamanda kişiye bir misyon yüklemektedir. Bu yüzden ad alış da kutsal olmalıdır. Adı alabilmek için ise bir mücadele söz konusudur. Ancak bunun sonunda ad almayı hak eder. Kağan olunca yeni adını alır.

“Türk çerisi! Bugün Gök Türk devletini yeniden kuruyoruz. Kutluk Şad kağanımız olup İlteriş Kağan adını almıştır.” (Atsız, 1998: 66)

Ruh Adam romanında ise “Yek” ve “Key” adlarında iki karakter vardır. Atsız romanda Yek ve Key'in anlamlarını okuyucusuna şu bölüm ile verir:

“Bir aralık dalgınlıktan kurtularak kağıda baktı. Büyük harflerle “KEY” yazmıştı. O anda kendisini şeytan mı dürttü, nedir, bunu sağdan okudu. “YEK” oluyordu. Aklına uğursuz Yek'le ona tıpatıp benzeyen Doktor Key gelince harflerin bu hokkabazlığına hayret etti ve ani bir merakla Ayşe'ye sordu:

- Key ne demek?

Ayşe onun beklenmedik sorularına, sözlerine alıştı:

- Çok iyi manasına gelir.

- Ya yek?

- Kötü ruh demektir.

- Yani?

- Yani şeytan!

Pusat çok şaşırmıştı:

- Şeytan mı diye adeta kekeledi.

- Evet!

- Bunlar hangi dilde bu manalara geliyor.

- Eski Türk lehçelerinde...” (Atsız, 2015: 196)

Eski Türk lehçelerinde “yek” ve “key” kelimeleri vardır. Atsız “şeytan” anlamındaki yek kelimesini ad olarak Selim Pusat’ın sürekli karşısına çıkarak onu rahatsız eden uğursuz bir adama vermiştir. “Çok iyi” anlamındaki Key kelimesini ise Selim Pusat’ı iyileştirecek olan Doktor Key’e vermiştir. Bu da bize kahramanlarına ad verirken Eski Türk lehçelerinden yararlandığını yani eskicil kelimeler tercih ettiğini ve verdiği adın kahramanın kişiliğini yansıtacak anlamlarda olduğunu göstermektedir.

İslamiyet öncesi Türk toplumunda kişi adlarını ele aldığımızda başvuracağımız kaynakların çoğunun Çince olduğunu görmekteyiz. Buna ek olarak adların transkripsiyonu da Çince'dir. Bu adların Türkçe karşılıklarını bulmak gerekmektedir. Günümüzde Çinlilerin Türkçe adları nasıl transkripsiyon ettiklerinden yola çıkarak bu tarihi kişi adları ile ilgili tespitler yapılmaktadır (Abdurrahman, 2004: 124). Türk tarihine ait en eski belgeler Çince olması ve bu adları Çince transkripsiyonu nedeniyle en eski kişi adlarımızın Türkçe karşılığını tam olarak bilemiyoruz. Atsız da Kür Şad adını Çince bir metinden “Kie Şie?” Çince kelimesinden tahminle yaratmıştır. Bu şekilde tespit edilen Türkçe adlardan Atsız’ın romanda yer verdiği “Alçi, Batur, Oğuz” gibi adlar vardır.

Eski Türklerde doğa önemli bir yere sahiptir. Bu yüzden kişi adlarında doğaya ait adların yer aldığını görüyoruz. Doğadaki varlıklar, doğa olayları kişi adı olarak kullanılmıştır. Tarihî metinlerde doğaya ait adların yer alması Türkler için doğadaki varlıkların önemini bizlere göstermektedir. Oğuz Kağan destanında Oğuz Kağan’ın çocuklarına Gün, Ay, Yıldız, Gök, Dağ, Deniz gibi adlar vermesi ya da Türk boylarını ad alışının destanda anlatılması adı hem ad koymanın önemi hem de doğa varlıklarının ne derece önemli olduğuna işaret eder. Bugün Orta Asya’da doğa

olaylarına bakarak ad koyma geleneği halen devam etmektedir. Doğa adlarına bakarak ad koyma geleneği Eski Türk toplumundan günümüze kadar gelmiştir. Adlar sosyo- kültürel özelliklere sahiptir. Eski Türk toplumunda sosyal ve kültürel yaşam adlara yön vermiştir. Türk mitolojisinden dolayı hayvan adlarından aslan, boğa, deve, börü gibi adlar verilmiştir. Doğa önemli olduğu için doğaya ait nesnelerin adları kutsal kabul edilip kişi adı olarak da kullanılmıştır (Balcı, 2014: 3). Atsız da Bağa Tarkan, Böğü Alp, Börü Tigin, Buğra, Çağrı, Tunga gibi adları verirken romanda konu aldığı tarihî dönemin sosyal ve kültürel özelliklerini göz önüne alarak adlar seçmiştir. Atsız'ın romanlarında hayvan adları ile yapılan eskicil adlar; arslan, tuğrul, buka, tonga, börü çağrı, buğra hayvan adları ile oluşturulmuştur. Hayvan adlarından “arslan” adı ile Alparslan, Arslan Tarkan, Kılıç Arslan; “tuğrul” adı ile Tuğrul Beğ, Tuğrul; “buka” adı ile Arık Buka, Karabuka; “tunga” adı ile Alp Er Tunga, Tonga Tigin, Tunga, Tungra Sem; “börü” adı ile Börü Tarkan, Börü Tigin, Börü, Çıgay Börü, Esen Börü, Gökbörü; “çağrı” adı ile Çağrı Beğ ve Çağrı; “buğra” adı ile Buğra ve Oğulçak Buğra adlarını yapmıştır. Atsız'ın doğa ile ilgili olarak hayvan adları dışında kullandığı adlara örnek verecek olursak “kün” kelimesiyle; Açığma-kün, Güntülü ve Gün Yaruk kadın adları, “altın” kelimesiyle Altın Tarım kadın adı ve “temir” kelimesiyle Aksak Temir, Temür erkek adlarını kullandığını görmekteyiz.

Türk tarihine bakıldığı zaman Türklerin çocuklarına verdikleri adların içinde yaşadıkları tarihî dönemleriyle, umutlarıyla, istekleriyle aynı doğrultuda olduğu görülmektedir. Yani tercih edilen adlar dönemin ihtiyacına göredir ve halk gönlündeki istekleri bu adlarla dile getirmiştir (Abdurrahman, 2004: 126). Atsız'ın *Bozkurtlar* romanı Türklerin zorlu bir dönemini ele aldığından tıpkı gerçek tarihte yer alan isimlerde olduğu gibi Atsız tarafından yaratılan, seçilen, kahramana ad olarak verilen isimlerin de dönemin ihtiyacına göre olduğunu görmekteyiz. Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanların geçtiği tarihi dönemlerde kişi adları o dönemin gerektirdiği şekilde şekillenmişti. O devirlerde Türkler zor bir tarihi süreç yaşıyorlardı. Bu yüzden çocuklarına verdikleri adlar özlem duydukları devletin derlenip toparlanması, bağımsızlık gibi konulara yönelik olmuştur. Ulusun gönlündeki devlete dair bu dilekler kişi adları olarak çağrılarmıştır. Atsız da bu adlardan yola çıkarak romanın tarihî dokusuna uygun, kurguladığı olay örgüsünde belirlediği karakter özelliklerini yansıtacak şekilde kişi adlandırmaları yapmıştır. Bu adlardan bazıları tarihî şahsiyet adları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı adları ise

kendi yarattığı adlar olarak romanda ruh kazanmıştır. O dönemlerde kullanılan kişi adlarından Atsız'ın romanlarında can verdikleri; Bumin, İstemi, Mukan, Tonga, Turan, Böri, Bilge, Költekin, Kutluk, Kürşad, Köl İrkin, Alp Kutluk, Böğü, Küçlük gibi adlar vardır. 2. Göktürk Devletinden sonra kurulan Orhun Uygur Kağanlığı'nda Uygurlar bilime daha çok önem vermeye başlamaları kişi adlarına da yansımıştır. Doğa adlarının yerine Köl-Bilge, Böğü Kagan gibi adlar görülmeye başlanır. Ulus içerisinde bulunduğu süreci kişi adlarında yaşatmıştır. Kara Kağan, Çoluk Kağan, Kutlug Kağan gibi. Hun döneminde kullanılan unvanlar “Tengri ve Kut”tur. Göktürk dönemine gelindiğinde “Bilge, Köl, Çor, Uluğ, Kutlug” gibi unvanlar kullanılmıştır. Orhun Uygur Kağanlığı döneminde bu unvanlara ek olarak Alp, Ay, Külüg, Küçlög gibi hükümdarlık unvanlarını da görmekteyiz.

Türk tarihinde din ve medeniyet dairesi değişimi de adlar üzerinde etkili olmuştur. İslamiyet öncesinde Maniheizm ve Buzdim dinlerine ait adlar ve unvanlar kullanılmıştır. İslamiyet ile birlikte Arap ve Fars kültürleri etkisi ile Arapça ve Farsça adlar kullanılmaya başlanmıştır. Tarihî dönemlere ait metinlerimizden yola çıkarak Maniheizme ait ad ve unvanların daha çok yönetici ve dindar kesimde tercih edildiğini, yine bu metinlere bakarak halkın Türkçe adlar kullandığını görmekteyiz. Bunlara örnek olarak Atsız'ın romanda kullandığı; Arslan, Buğra, Toğrul, Bars, Yağan, Yıldız, Boğa, Tonga, Esen Buka, Atsız, Timur gibi adları verebiliriz. Buradan yola çıkarak Türk tarihinde kişi adlarının toplumun sınıflarına, dünyaya bakış açısına, inanç sitemine dair izler barındırdığını söyleyebiliriz. Örneğin Atsız'ın edebî eserlerinde geçen İlteriş Kutlug Kağan gibi hükümdar adları birden fazla ad ve unvandan oluşurken, Arbuz gibi halkın kullandığı adlar genellikle bir kelimedenden oluşur.

Eski Türklerde Bars, Böri, Toğrul, Buğra, Buka gibi adların Türk mitolojisine bakıldığında totem olarak kullanıldığı görülmektedir (Ögel, 1993)'e göre (aktaran, Abdurrahman, 2004: 129). Bars, Böri, Toğrul, Buğra ve Buka adları Türk mitolojisinde yer alan totemler olduğu için tarihî metinlerimizde kişi adlarının terkinde yer almışlardır. Atsız'ın romanların da yer alan Börü Tarkan, Börü Tigin, Bağa Tarkan adlarını verebiliriz.

İslamiyeti kabul ettikten sonra Türkler adlarına milletin ve memleketinin adları da eklemiştir. Böylece milletlerine ve memleketlerine sevgilerini ifade etmişlerdir (Abdurrahman, 2004: 129). Atsız'ın da romanlarında geçen Oğuz Kağan, Türk Turahan Beğ adlarını buna örnek olarak verebiliriz.

Türk toplumunda erkek çocuklara yiğitlik, cesaret ve güç ile ilgili adlar verilirken kız çocuklara güzellik olgusu etrafında güzel ve değerli şeyleri işaret eden adlar verilmiştir. Fakat bazen bazı adlar hem erkeklere hem de kızlara verildiği görülür. Bu da Türkçe adları incelerken cinsiyetin belirlenmesi noktasında karşılaşılan sorunlardan birisidir. Atsız'ın roman karakterlerine verdiği adlara baktığımızda erkek adlarının kahramanlıkla alakalı adlar olduğunu görürüz (Balcı, 2014:3). Atsız'ın eserlerinde geçen eskicil kadın adları; Açığma-kün, Almıla, Altın Tarım, Ay Hanım, Esen Börü, Gökçen, Gün Yaruk, Güntülü, İçing Katun, İl Bilge Katun, Satı Kadın, Yarkın Katun olmak üzere on iki tanedir. Atsız'ın eserlerinde geçen eskicil erkek adları; Abı, Afşın, Alka, Alp Arslan, Alp Aya, Alp Bamsı, Alp Çavlı, Alp Er Tunga, Alp Kutluk, Apa Tarkan, Arbuz, Arık Buka, Arslan Tarkan, Atila, Atsız, Ay Beğ, Ay Doğmuş, Ay Kutluk, Badruk, Bağa Tarkan, Bağatur Sibi Kağan, Baz Kağan, Bilge Tonyukuk, Bilge Tudun, Boyla Bağa Tarkan, Böğü Alp, Börü Tarkan, Börü Tigin, Börü, Bugaç Beğ, Buğra, Buluç, Bumun Kağan, Burguçan, Burkay, Çağrı Beğ, Çağrı, Çalık, Çalkara, Çengiz, Çengşi, Çıbı Kağan, Çıbı Tegin, Çiçi Yabgu, Çıgay Börü, Çobayıkmiş, Çuçu, Çuluk Kağan, Çur Bilge Kağan, Dede Korkut, Deli Ersegün, Derse, Eçine Kur Çur Kağan, Eçine Türçe Kağan, Emen, Ezgene, Gökbörü, Göktaş, Gün Yaruk, Güntülü, İşbara Alp, İşbara Han, İlteriş Kağan, Kaban, Kadir Bağa, Kara Budak, Kara Kağan, Kara Salur, Karakulan, Key, Kılıç Arslan, Kilimbi, Kıraç Ata, Kızıl Buka, Kızıl, Kubudak, Kunı Sengün, Kurt Kaya, Kutluk, Kutluk Şad, Kutluk Tegin, Küçlük, Kül Çur, Kül Er Tigin, Kül Erkin, Kül Tegin, Kür Şad, Makaraç Alp, Mete, Oğulçak Buğra, Oğuz Han, Öküş Kara Açık, Örpen, Pusat(Soyadı olarak), Salçı Beğ, Sançar, Selçik, Sır Yabgu Kağan, Sırba Kağan, Sırba Tegin, Sui Kağan, Sungur, Sülemiş, Şu Tigin, Taçam, Tang Kağan, Temuçin Çengiz Kağan, Temür, Tinesi Oğlu, Tokuş, Toluk Tüge, Tuğrul, Tulu Han, Tunga Tigin, Tunra, Tungra Sem, Turumtay, Tüng Yabgu Kağan, Türe Tigin, Türk Turahan Beğ, Uçar Kam, Uçkara Bahşı, Uluğ Beğ, Uluğ Tarkan, Urku, Urungu, Utar, Üç Oğul, Yağlakar, Yamtar, Yaşar Şad, Yaşar Tigin, Yek, Yeke, Yığaç, Yırım, Yula, Yumru adlarıdır. Yüz otuz beş eskicil erkek adı vardır. Kız adlarına nazaran erkek adlarının fazla oluşu göze çarpmaktadır. Erkek adlarına dikkatle bakıldığında kahramanlık, yiğitlik ifade eden adlar olduğunu kız adlarının ise ağırlıklı olarak doğa ve güzellik ile ilgili adlar olduğunu görmekteyiz. Atsız'ın edebî eserlerinde en çok kullandığı kişi adı ise “Kür Şad” adıdır. Atsız “Kür Şad” adını eserlerinde 492 kez kullanmıştır.

Milletlerin tarihleri boyunca içinde bulundukları atmosferi yansıtan adları çocuklarına ad olarak verdiklerini gözlemlemekteyiz. Kişi adları bulundukları dönemin izlerini taşırlar. Atsız romanlarında da kahraman adları romanın konu alındığı dönemin izlerini şeklen ve anlam olarak taşımaktadır. Her ne kadar farklı medeniyet dairelerine girmiş olsalar da Türkler çocuklarına milli özellikte adlar koymaya devam etmişlerdir. Hatta İslam dininin etkisiyle çocuklara verilen Arapça ve Farsça adlar olduğu gibi alınmamış Türkçeleştirilerek kullanılmıştır. Örneğin Ayşe, Aişe; Mehmet, Muhammed gibi. İslam dininden sonra da kullanılmaya devam eden Türkçe adlar vardır: Bilge, Dilek, Tuğçe, Yıldız gibi. Ama ağırlıklı olarak dinin etkisiyle Arapça ve Farsça isimler vardır. Mustafa Kemal Atatürk'ün Türkçe soyadı kanundan sonra Türkçe adlar yeniden yaygınlaşarak Arapça ve Farsça adlardan daha fazla kullanılmaya başlanılmıştır. Atsız roman karakterlerine eski Türkçe isimler vererek Türk milletine ad koymada Türkçe ad hassasiyeti göstermeleri için bir örnek olmuştur. Daha sonra bir Türkçe adlar listesi yayınlamış ve çevresindekileri Türkçe ad koyma konusunda bilinçlendirmek istemiştir.

Hüseyin Nihâl Atsız'ın edebî eserlerinde 151 eskicil kişi adı geçmektedir. Bu kişi adları aşağıda incelenecektir.

2.1.1.1. Ay Hanım

Ay Hanım kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 67, 68, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 80, 82, 83, 84, 85, 87, 93, 94, 95, 96, 98,99, 100, 101, 102, 103, 104, 109, 111, 112, 113, 116, 117, 118, 123, 131, 132, 133, 137, 138, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 163, 164, 166, 167, 168, 171, 179, 180, 182, 183, 184, 194, 195, 196, 197, 199, 200, 201, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211

Ay Hanım bile, otağının kapısı önünde, at eyerlerinden yapılmış tahtında oturarak ezgiyi dinliyor, binbaşı da onun karşısında ayakta durarak aynı şeyiyapıyordu. BD/35 Bir onbaşı: “Seni Ay Hanım çağırıyor” dediği zaman Urungu kendine geldi ve o zaman bu sözün kendisine iki defa söylenmiş olduğunun farkınavardı. BD/38

Halbuki içinden gelen kuvvetli bir duygu bu savaşta Ay Hanım'ı görebileceğini bildiriyordu. BD/ 72

Urungu, yüzbaşından aldığı buyruğu yerine getirmek için ilerlerken Ay Hanım'ın yayı

gerilerek vınladı ve fırlıyan ok, Urungu'nun yüreğiyle küreğinin arasını delerek onu yere serdi. BD/75

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Ay Hanım kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir. Ay, kün gibi doğa ait unsurlar Eski Türklerde ad olarak alınıyordu. Atsız'ın eserlerinde “ay” adı ile beraber kullandığı kişi adları; Ay Beğ, Ay Doğmuş, Ay Hanım ve Ay Kutluk adları olmak üzere dört addır.

2.1.1.2. Almıla

Almıla kişi adı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 62, 97, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 134, 217, 218, 219, 220, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 242, 244, 378, 384

BD 107, 108, 109, 111, 112, 117

Benim yerime üçünüzle Almıla doğuşse olmaz mı? BÖ/128

Almıla da Uçmağa vardı. BD/107

Ben Almıla ile birlikte doludizgin buraya doğru at sürerken birden gür bir ışığın sallanmasıyla durmuştuk. BD/108

Çuluk Kağan'ın öldüğü sırada yakalandıkları korkunç sağanağı ve Buğra'nın ölümünü, Çin duvarı üstündeki yaman vuruşmayı ve Arık Buka'nın vuruluşunu, zavallı Karabudak'ın idamını ve anda oluşlarını, Almıla'yısevişini, onu o kadar kişinin elinden nasıl kapıp aldığını âdeta yeniden yaşadı. BD/109

İşbara Han'ın büyük kızı Almıla'yı aldım ve İçing Katunla kardeşi Şen-king'in kötülükleri yüzünden batı kağanının ordusunagittim. BD/117

Almıla kişi adına OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Clauson'un sözlüğünde almıla kelimesinin anlamı elma olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 146). Gülensoy da sözlüğünde almıla kelimesine karşılık olarak elma kelimesini vermiştir. Almıla; önce alma daha sonra ise elma biçimine girerek günümüze kadar gelmiştir. Kelimeyi Al

+mlla şeklinde ayıran Gülensoy buradaki mlla ekinin günümüzde muşmula kelimesinde yaşamaya devam ettiğine işaret eder (Gülensoy, 2007: 67). Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Almıla kelimesi önce alma daha sonra ise elma biçimine girerek günümüze kadar gelmiştir (Gülensoy, 2007: 67). Kişi adı olarak “Almıla” günümüzde kullanılmaya devam edilmektedir.

2.1.1.152. Atsız

Atsız kişi adı *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 12, 39, 41, 49, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 75

Hoş geldin oğlum ATSIIZ, kutlu olsun diyecek. YS/12

Madem ki bir adın Atsız, katlanacaksın! YS/39

Atsız yere düşmekle bu bayrak yere inmez!... YS/58

Hey Atsız! Çöküyor eski bir direk. YS/59

Hey Atsız! Yirmi beş yılda kocadın YS/60

Varmağa yetmiyor Atsız'ın gücü. YS/64

Atsız dağdı, geldi kışı YS/68

Atsız der ki: Ne var canda? YS/69

Atsız! Ölüm gerekmez teninde can yaşarken, YS/70

Kurban sana Atsız'lar ay yüzlü güzel konçuy... YS/75

OY'da at; ad, unvandır (Tekin, 2010: 123). DLT'de at; isim, unvan (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 562). Clauson'un sözlüğünde atsız; isim, isimsiz anlamında özellikle sıfat olarak kullanılır (Clauson, 1972: 71). KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Hüseyin Nihal “Atsız”ı hem mahlas olarak şiirlerinde kullanmış hem de soyadı kanunu ile beraber kendisine soyadı olarak almıştır. “Atsız” soyadını alması *Türkçülerin Kaleminden Atsız* adlı kitapta şu şekilde anlatılmıştır:

“Onun soyadının niçin Atsız olduğu; bunun binecek atı olmayan anlamına mı yoksa ismi olmayan anlamına mı geldiği zaman zaman merak edilmiştir. Açıklayalım: Bu kelime “ismi olmayan” anlamını taşır. Göktürkler çağında, bir çocuk 15 yaşlarına gelinceye kadar kendisine ad verilmezdi. O sırada ona “atsız” denilirdi. Ancak şahsiyeti belirdikten, bilhassa

başarı gösterdikten veya kahramanlık yaptıktan sonra “ atsız” olmaktan kurtulur ve kendisine bir ad verilirdi. “ Adsız” şeklinde yazılmayıp , “Atsız” şeklinde yazılmasının sebebi de; Türkiye Türkçesinde “d” şeklinde söylenen birçok sözün, Doğu Türk lehçelerinde “t” şeklinde söylenmesidir. Mesela bizde “dağ” denilmesine karşılık, Kazak Lehçesi’nde (ve eski Göktürk Lehçesinde) “tağ” veya “tav” denilmesi gibi.”(Körüklü ve Yavan: 2000:52)

2.1.1.153. Arık Buka

Arık Buka kişi adı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 18, 100, 132, 151, 152, 153, 156, 158, 159, 231, 380, 392

BD 108, 109

Onbaşı Arık Buka hiçbir şey söylemedi. BÖ/100

Kür Şad sağa, Işbara Alp sola ok yağdırır ve 13 er karşılarındaki 50-60 Çinli ile kılıç tokuştururken Işbara Alp’in yedi onbaşısı yani Yamtar, Pars, Sülemiş, Sançar, Gök Börü, Arık Buka ve Üç Oğul kılıçla Çinlilerin arasına daldılar. BÖ/152

Çünkü ok Arık Buka’nın tam ciğerini delerek göğsünden çıkmıştı. BÖ/158

Kür Şad son buyrukları vererek binbaşı ile birlikte kapının yanına indikleri zaman yiğit onbaşı Arık Buka’nın ölüsü çevresinde yorgun argın oturan altı onbaşısı birbirlerinin yaralarını bağlarken buldular. BÖ/159

Yamtar, Sançar, Gök Börü, Üçoğul, Sülemiş, Arık Buka, Buğra, Karabudak... Hepsi öldü... Almıla... O da öldü. BD/108

Çuluk Kağan’ın öldüğü sırada yakalandıkları korkunç sağınağı ve Buğra’nın ölümünü, Çin duvarı üstündeki yaman vuruşmayı ve Arık Buka’nın vuruluşunu, zavallı Karabudak’ın idamını ve anda oluşlarını, Almıla’yı sevişini, onu o kadar kişinin elinden nasıl kapıp aldığını âdeta yeniden yaşadı. BD/109

DLT’de aruk ~arık olarak geçmektedir ve Oğuz ve Kıpçak lehçelerinde cılız anlamı ile yer almaktadır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 554). DKK’da aruk “sıska, zayıf” anlamlarıyla geçmektedir (Özçelik, 2016: 794). OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. Gülensoy’un sözlüğünde arık kelimesinin ilk anlamı zayıf, cılız olarak verilirken ikinci anlamı yorgun olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 77).

Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te arık kelimesi eski dilde “zayıf, cılız, kuru, sıska” olarak geçer (Akalin, 2009: 117).

DLT'de buka; ineğin erkeği, boğa anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 599). KB'de buka; boğa olarak geçmektedir (Arat, 1979: 113). DKK'da buğa: geyik olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 816). OY'da rastlayamıyoruz. Clauson'un sözlüğünde buka; boğa anlamıyla yer almaktadır (Clauson, 1972: 312). Gülensoy sözlüğünde boğa kelimesinin Eski Türkçede buka olduğunu söylemektedir (Gülensoy, 2007: 154) TDES sözlünde boğa kelimesi yer almamaktadır.

Atsız “arık” kelimesini isim ve fiil şeklinde arık ve arıkla- biçimlerinde kullanmıştır. *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında Arık Buka adlı bir karakter adında da arık kelimesini kullanmıştır. Yine Atsız buka kelimesi ile iki kişi adı oluşturmuştur. Bunlar Arık Buka ve Kızıl Buka kişi adlarıdır. Tarihi metinlerde Arık Buka adına rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız'ın yarattığı bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.154. Alka

Alka kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 195, 199, 204, 205, 206, 207, 214, 216, 380, 393

Onbaşı Alka, bir noktaya diktiği çakır gözleriyle daima bir şey düşünüyormuş duygusu veren bir yiğitti. BÖ/195

Daha geride Böğü Alp beş Batılı ile çekişiyor, bunların hemen arkasından da Onbaşı Alka canını dişine takarak yarı baygın bir halde uçuyordu. BÖ/206

Onbaşı Alka Doğulular ün kazansın diye ölmüştü. BÖ/207

Alka kişi adına OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Atsız *Bozkurtların Ölümü* romanında Alka adını “Onbaşı Alka” olarak onbaşı askeri rütbesi ile beraber kullanmaktadır. Alka kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız'ın türettiği bir kişi adı olması muhtemeldir.

2.1.1.155. Ay Kutluk

Ay Kutluk kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 389, 390, 398, 405, 409, 433, 434

Onbaşı Ay Kutluk omzuna bir ok saplanmış olduğu halde vuruşmağa devam ediyordu. BÖ/409

Onbaşı Ay Kutluk, onun arkasından da Utar, Tokuş ve Onbaşı Tanrıvermiş ölmüşlerdi. BÖ/410

Kür Şad'ın kızıyla Ay Kutluk'un babası yüce soydan oldukları için Türk türesince yay kirişiyle boğularak öldürülmeleri gerekirdi. BÖ/433

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Kutluk adı DLT'de "kutlug" biçimi ile yer alan bir erkek adıdır. Yine DLT'de kutlug kelimesinin anlamı mübarek, uğurlu olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 752). KB kutluk adı kutluğ biçiminde geçmektedir (Arat, 1979: 294). DKK'da kutlu: hayırlı olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 903). OY'da kutluk adına rastlayamıyoruz. Clauson'un sözlüğünde kutluk; şanslı, mutlu, kutsanmış anlamlarında yer alır (Clauson, 1972: 601). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde kutluk kelimesine yer verilmemiştir.

Atsız'ın "kutluk" adı ile birlikte oluşturduğu kişi adları; Alp Kutluk, Ay Kutluk, İleriş Kutluk Kağan, Kutluk Şad ve Kutluk kişi adları olmak üzere beş tanedir. Bu adlardan İleriş Kutluk Kağan adı tarihte vardır. Diğer adları buradan yola çıkarak Atsız'ın oluşturduğunu söyleyebiliriz.

2.1.1.156. Açığma-kün

Açığma-kün kişi adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA 6, 7, 8, 9, 10, 13

Bilenbilir; adım, sanım: Açığma-Kün'dür. RA/6

Açığma-Kün'denbaşkabirşeydüşünmezoldu. RA/7

Bir gece Açığma-Kün'ün adını sayıklayınca kadın işi anladı. RA/8

'Eğer evdeşini götürüp Ejderler Kağanı Naranta'ya kurban adarsan Açığma-

Kün'ü kaybettiğin yerde bulursun. RA/8

Açığma-Kün onun gövdesine yaslanarak duruyordu. RA/8

Açığma-Kün'ü her gün biraz daha çok sevdi. RA/9

Açığma-Kün'e 'Beniseviyormusun?' diye sordu. RA/9

Açığma-Kün, Tanrı'nın cezasıdır'' dediler. RA/10

Her yıl bahar olup çiçekler açtıkça, Açığma-Kün'ü görüp sevdiği çam ağacının yanında ruhu dolaşıyor. RA/10

Yanındaduran Açığma-Kün 'Sus sus, ben de ıztırap çekiyorum'' diye yanıp yakılıyor. RA/10

Atsız *Ruh Adam* romanında "Bir Uygur Masalı" adlı bir masala yer verir. Bu Uygur masalındaki kadın karakterin adıdır. Romanda Açığma-kün kim olduğunu şu şekilde tanıtır;

Parlak bakışlı, ay yüzlü kız gözlerini Burkay'ın gözlerine dikti. Kayalardan dökülen suların, kırlarda esen rüzgarın, ormanda öten kuşların sesinden daha güzel sesiyle şöyle dedi: 'Beşbalık'ta doğdumsa da Karluk kıızıyım.

Nice erin yüreğinde saklı sızıyım.

Yüreğine od düştüyse zorlayıp söndür.

Bilenbilir; adım, sanım: Açığma-Kün'dür.

Ölmemeyi istiyorsan yaklaşma bana.

Belam çoktur, görünmeden dokunur sana..."

OY, KB, DLT ve DKK' da Açığma-kün kişi adına rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Açığma-kün adı tarihi metinlerde geçmemektedir. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılmış olması muhtemeldir. Atsız'ın "kün" kelimesi ile yaptığı isimler; Açığma-kün, Güntülü, Gün Yaruk adlarıdır. Açığma-kün adında gün kelimesinin eskicil biçimi olan "kün" olarak kullanılmıştır.

Açığma-kün kişi adı "açan gün, doğan gün, doğan güneş" anlamındadır. Buradaki "-gma" eki Göktürk Türkçesinde sıfatfiil ekidir (Akalın, 2007: 56).

2.1.1.157. Alp Er Tunga

Alp Er Tunga kişi adı *Bozkurtların Ölümü* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ 434

RA 261, 262

YS 34, 82

Onları orada, başlarında Alp Er Tunga olan atalar kafilesi bekliyordu. BÖ/434

Ben Alp Er Tunga... RA/261

Alp Er Tunga, gösterişli ve kahraman edasıyla toprağa diz vurduktan sonar yerine gelip demin verdiği silahlarını alırken, silahları veren ikinci kiral, omuzlarına dökülen saçları, heybetli bökrü, çok sert bakışlarıyla kendi silahlarını çıkarıp yanındakilere vererek ilerledi:RA/262

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Kömen “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Analım Tunga Er efsanesini;
Duyalım geçmişin erkek sesini.
Bürüyüp Tanrıdağ’ın çevresini
Yine Gök Türk olalım, El kuralım.” YS/34

Yine şiir kitabında yazdığı bir dörtlükte geçmektedir:

“Ne güzeldir anarak Tunga Er efsanesini
Yürümek...
Ruh olup, ordu olup Tanrıdağ’ın çevresini
Bürümek...” YS/82

DLT’de Toņa Alp Er olarak geçmektedir ve Türklerin büyüğü olan hükümdar Afrasiyab olarak verilmiştir. Yine DLT’de toņa; filleri öldüren bir tür pars olarak verilmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 892).

Atsız “Tunga Er” kişi adı *Yolların Sonu* şiir kitabında; *Kömen* şiirinde ve yazdığı bir dörtlükte kullanmıştır. Şiirlerinde Alp Er Tunga olarak değil Tunga Er olarak geçmektedir.

Alp Er Tunga kişi adı tarihi kaynaklarımızda geçmektedir. DLT’de Alp Er Tunga sagusu bulunmaktadır. Büyük bir Türk hakanının adı olup İran kaynaklarında da Afrasyap olarak geçer. Alp Er Tunga tarihi kişisini Atsız *Bozkurtların Ölümü* ve *Ruh Adam* romanlarının içerisine almış, tarihi kişiliği ile roman karakterlerinden birisi haline getirmiştir.

2.1.1.158. Ay Beğ

Ay Beğ kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 224, 225, 301, 303, 304

Almıla'nın biraz sağ gerisinden Ay Beğ gidiyor, Pars da onu sağ gerisinden kovalıyordu. BÖ 225

Binbaşı Ay Beğle, Onbaşı Pars, Almıla'ya çok yakındılar. Ay Beğ Almıla ile Pars'ın arasında bulunuyor, Pars'ı yanaştırmamağa çalışıyordu. BÖ/224

Pars bir iki adım geride ve yine Ay Beğ'in solunda idi. BÖ/225

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Ay Beğ kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir. Atsız'ın Ay adı ve beğ unvanı ile oluşturduğu bir kişi adıdır. Ay, kün gibi doğa ait unsurlar Eski Türklerde ad olarak alınıyordu. Atsız'ın eserlerinde “ay” adı ile beraber kullandığı kişi adları; Ay Beğ, Ay Doğmuş, Ay Hanım ve Ay Kutluk adları olmak üzere dört addır. Beğ kelimesi ise o dönemin imlası ile romanda yer almıştır.

2.1.1.159. Atila

Atila kişi adı *Yolların Sonu* şiir kitabında ve *Z Vitamini* kitabında geçmektedir.

YS, 21, 27,30

ZV 96

Turan, Deniz, Kaya, Yıldırım, Yavuz, Atila, Cengiz, Mete gibi mürteci ve faşist isimler taşıyan subayları emekliye sevkettik. ZV/ 96

Atsız “ Atila ” kişi adını *Yolların Sonu* şiir kitabında; Toprak- Mazi ve Davetye adlı şiirlerinde kullanmıştır.

“ Davetye “ adlı şiirinde;

“Kaynar elbet damarında halis Türk kanın,
Damarında çünkü kanı var “Atilâ”nın,

Avrupanın her ırkından toplanan ordu
Onu Galya ovasında zorla durdurdu.” YS/21

“Toprak- Mazi “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Kılıç Arslan öldü sanma, yaşıyor bizde!
Atilla’nın ateşi var içimizde!
Kaniye’nin gazileri daha dipdiri!
Sınırdadır Plevne’nin kırkbir askeri!
Edirne’de Şükrü Paşa bekliyor nöbet!
Dumlupınar denen şeyi bilirsin elbet!
Şehitlerden elli milyon bekçisi olan
Aşılmaz bir kayadır bu ebedi vatan!” YS/30

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Atıla Türk tarihinde önemli bir hükümdarın adıdır. Atsız bu tarihi kişiliğe eserlerinde değinmiştir. Atıla adını bu tarihi kişiliği işaret etmek için kullanmıştır.

2.1.1.160. Abı

Abı kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 400, 411, 417

Abı! BÖ/400

Kür Şad arkasında Yağmur, Barmaklak, Karabudak, Cıgay Börü, Kara Ozan, Gümüş, Tunga, Küçlük, Abı, Çobayıkmiş, Toluk Tüge, Çengçi, Yığaç ve Yırım olduğu halde geriye döndü. BÖ/411

Fakat beri yanda ihtilâlcilerden Yırım, biraz sonra da Abı ölümcül yaralarla yere düşmüşlerdi, Yüzbaşı Yağmur da çenesine derin bir yara açan bir kılıç yemişti. BÖ/417

DLT adlı eserde Abı kişi adı; erkek adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 538). Abı kişi adına OY, KB ve DKK’da rastlayamıyoruz. Abı kişi adı Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Atsız “Abı” kişi adını DLT’den alarak eserinde kullanmıştır.

2.1.1.161. Alp Arslan

Alp Arslan kişi adı *Yolların Sonu* şiir kitabında ve *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

YS 21, 71

RA 263

Ben Alp Arslan, dedi. RA/263

Atsız “Kılıç Arslan” kişi adını *Yolların Sonu* şiir kitabında; *Toprak-Mazi* ve *Hatıralar* adlı şiirlerinde kullanmıştır.

“ Toprak- Mazi “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Alp Arslan”la “Kılıç Arslan” şanlı bir fasıl
Avrupayı rezil eden “Yıldırım”... Nasıl?” YS/21

“ Hatıralar“ adlı şiirinde geçmektedir:

“Hayvanların ancak, dünü, mâzisi sağırdır.
Mâziyi unutsak bile mâzi kökümüzdür,
En tatlı gülen yüz bize mâzideki yüzdür.
Geçmişte yatar şanlı zaferler, nice haklar!
Tuğrul Beğ’i, Alp Arslan’ı mâzi bize saklar!” YS/71

Alp Arslan tarihi bir kişi adıdır. Malazgirt Zaferi ile Türklere Anadolu’nun kapılarını açan komutandır. Atsız, Türkler için önemli olan bu tarihi olayı anlatırken olayın kahramanı olan Türk büyüğü Alp Arslan’ın adını eserlerinde zikretmiştir. *Ruh Adam* romanında tarihe geri dönüşler yapan Atsız tarihi bir kahraman olan Alp Arslan’ı romanın içine alarak konuşturur.

2.1.1.162. Afşın

Afşın kişi adı *Yolların Sonu* şiir kitabında ve *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

YS 86

RA 63

Her girdiğı savaşı kazanan Afşın Beğ hakkındaki bilginin eksik olmasına acınırdı. RA/63

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Afşın’a Ağıt “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Ne ümitlerle gelip dünyaya
En güzel ismi takındın: Afşın!
Böyle erken bırakıp gitme neden?
Kaç bahar, kaç yılı doldurdu yaşın?
Kaldı senden bize bir gamlı seda...
Bir vedadır o seda, sade veda...” YS /86

Afşın kişi adına OY, KB, DLT ve DKK’da rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Afşın, Atsız’ın yeğeninin adıdır. Afşın erken yaşta henüz 15 yaşındayken uçmağa varmıştır. Atsız bu şiiri ölen yeğeni için kaleme almıştır. Afşın adı tarihte vardır. Afşın Beğ, tarihte Selçuklu kumandanı olarak geçmektedir.

2.1.1.163. Alp Aya

Alp Aya kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 400,409

Alp Aya! BÖ/400

İhtilâlcilerden Alp Aya, Yeke ve Kalalduruk da cansız yatıyorlardı. BÖ/409

Alp Aya kişi adı tarihi metinlerde geçmemektedir. Bu yüzden Alp Aya kişi adının Atsız tarafından yaratılmış olması muhtemeldir. Alp unvanı ile aya kelimesi birlikte kullanılarak bir isim terkihi yapılmıştır.

2.1.1.164. Alp Bamsı

Alp Bamsı kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 42, 45

Ben, Kırgızların arslanı, Gökmen Eli kaplanı, tipi olsa at süren, yerde prence dik duran, kılıç vursa taş yaran Alp Bamsı’yım! BÖ/42

Onbaşı Yamtar ise ilk güreşte Kırgız pehlivanı Alp Bamsı’yı yenmiş, ikinci güreşte Bilge Tudun’a yenilmişti. BÖ/45

Alp Bamsı kişi adı tarihi metinlerde geçmemektedir. Bu yüzden Alp Aya kişi adının Atsız tarafından yaratılmış olması muhtemeldir. Alp unvanı ile Bamsı adının birlikte kullanılmasıyla oluşturulmuştur. *DKK'da* Bamsı Beyrek adı ile bir kahraman yer almaktadır. Atsız Alp Bamsı isim teribinde Bamsı adını DKK'dan alarak romanlarında kullanmıştır.

2.1.1.165. Arbuz

Arbuz kişi adı *Bozkurtların Ölümlü* romanında geçmektedir.

BÖ 400, 408

Arbuz! BÖ/400

Arkasından Arbuz ve Kaban devrildiler. BÖ/408

KB'de arbuz; karpuz anlamında verilmiş olup mecazî olarak “ahmak” manasında kullanılmıştır (Arat, 1979: 22). OY, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Arbuz kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.166. Arslan Tarkan

Arslan Tarkan kişi adı *Bozkurtların Ölümlü* romanında geçmektedir.

BÖ 203, 230

Böğü Alp'a karşı Arslan Tarkan çıktı. BÖ/230

Yalnız Tüng Yabgu ile beğlerin değil, doğu kağanı elçilerinin de şaşırmış gözleri önünde Yüzbaşı Böğü Alp, hiç umulmayan bir ustalikle çarpışarak Arslan Tarkan'ı yendi. BÖ/203

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Arslan Tarkan kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir. Atsız bu kişi adını Arslan adı ile tarkan unvanını birleştirerek oluşturmuştur.

2.1.1.167. Alp Çavlı

Alp Çavlı kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 65

“Ben Yüzbaşı Alp Çavlı’ım! BÖ/65

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de çavlı: henüz ava alıştırılmamış doğan yavrusu anlamında verilmiş ve çaw+lı şeklinde ayrılmıştır (Gülensoy, 2007: 224).

Atsız romanda Alp Çavlı adını yüzbaşı askeri rütbesiyle birlikte kullanmıştır. Alp Çavlı kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılan bir ad olması muhtemeldir. Alp unvanı ile *Çavlı* adının birlikte kullanılmasıyla oluşturulmuş bir addir.

2.1.1.168. Alp Kutluk

Alp Kutluk kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ65

“Ben Binbaşı Alp Kutluğum! BÖ/65

Kutluk adı DLT’de kutlug biçimi ile yer alan bir erkek adıdır. Yine DLT’de kutlug kelimesinin anlamı mübarek, uğurlu olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 752). KB kutluk adı kutluğ biçiminde geçmektedir (Arat, 1979: 294). OY ve DKK metinlerinde kutluk adına rastlayamıyoruz. Clauson’un sözlüğünde kutluk; şanslı, mutlu, kutsanmış anlamlarında yer alır (Clauson, 1972: 601). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde kutluk kelimesine yer verilmemiştir.

Alp Kutluk adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılan bir kişi adı olması muhtemeldir. Atsız’ın Alp unvanı ile Kutluk kişi adını beraber kullanarak oluşturduğu bir karakter adıdır.

2.1.1.169. Altın Tarım

Altın Tarım kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 142

Urungu dedi, ben sana ananın bilmediğini adını söyleyim; ananın adı Altın Tarım'dı dedi. BD/142

Altın Tarım kişi adı DLT'de kadın sultanlara verilen bir ad olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 549). OY ve KB metinlerinde yer almamaktadır. Clauson sözlüğünde yer vermemiştir. Hasan Eren'in sözlüğünde Altın kolay işlenen, yüksek değerli, paslanmaz bir element olarak geçer. Eren Eski Türkçeden bu yana altın kelimesinin kullanıldığını söyler. Eren'e göre altın kelimesinin kökeni açık olarak bilinmemektedir (Eren, 1999: 9). Gülensoy'un sözlüğünde altın madeni; bu madenden yapılmış anlamlarında verilmiştir (Gülensoy, 2007: 67). Buradan yola çıkarak ile kadın adı olarak altından yapılmış olan, değerli anlamları ile kadın adı olarak kullanıldığını düşünebiliriz.

Altın Tarım kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.170. Apa Tarkan

Apa Tarkan kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanlarında kullanmıştır.

BÖ 33

- Ben Çuluk Kağan'ın savaşta yoldaşı, bilgi de eşi Apa Tarkan'ım! BÖ/33

OY'da apa unvanlarda ata, ecdat; büyük anlamlarında kullanılır. apa tarkan adı OY geçmektedir (Tekin, 2010: 122). OY Apa tarkan bir kişi adı değil unvan adı olarak yer almıştır. KB apa; adem, insan anlamı ile yer almaktadır (Arat, 1979: 21). DLT'de apa kelimesinin Kıpçak lehçesinde yer aldığı belirtilip buradaki anlamının "ay" olduğu verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 553). Clauson'un sözlüğünde apa kelimesinin karşılığı olarak bir hayvan adı olan ayı anlamı vardır (Clauson, 1972: 5). Gülensoy sözlüğünde apa kelimesini Kıpçak lehçesindeki anlamıyla yani ayı anlamıyla vermiştir. Eski Türkçede ata, nine, baba ve anne anlamlarına geldiğini söyleyerek apa kelimesinin tabulaştırılıp ayı kelimesinin yerine kullanıldığına işaret etmiştir. Türkçede kişi adı olarak yer aldığını; Kütahya'nın ilçesi Basarabya adının kişi adından geldiğini söyleyip Basar+ apa yani arslan apa olduğu örneğiyle delillendirmiştir (Gülensoy, 2007: 72). TDES sözlüğünde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Atsız apa tarkan adını OY'dan alarak romanındaki bir karaktere vermiştir.

2.1.1.171. Aydoğmuş

Ay Doğmuş kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 42

Ben taşı sıkça tuz eden, az iş edip öz eden, güçlü erler arısı, Kara Kağan'ın çerisi, yüce Karluk beğiyim. Adıma Ay Doğmuş derler! BÖ/42

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Ay Doğmuş kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir. Ay, kün gibi doğa ait unsurlar Eski Türklerde ad olarak alınıyordu.

2.1.1.172. Böğü Alp

Böğü Alp kişi adı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 171, 172, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 193, 194, 198, 199, 200, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 214, 215, 216, 230, 232, 235, 236, 241, 242, 243, 244, 248, 249, 255, 279, 280, 295, 296, 299, 300, 302, 303, 304, 305, 306, 312, 314, 315, 317, 324, 326, 327, 329, 330, 358, 371, 372, 373, 374, 378, 379, 380, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 393, 394, 398, 402, 404, 405, 406, 407, 408, 411, 412, 415, 416, 417, 418, 419, 425, 426, 430, 432

BD 17, 19, 21

Böğü Alp bu kuşlara beğenerek bakıyordu. Kam, sol kolunu ufkî tutunca doğanlardan bir tanesi sıçradı. BÖ/172

Gün batarken Kırac Ata kulenin en üstüne çıkıp Tanrı'ya yakarışını yapmış, sonra doğanların getirdiği kuşları, yaktığı ateşte kızartarak Böğü Alp'ı ağırlamıştı. BÖ/174
Evet, karşısındaki bahadıra “Böğü Alp” diye hitap ediyordu. BD/17

Kendi yüzbaşısı Kutluk on sekiz yaşında bir yığitti ve Kür Şad ihtilâlinin büyük

kahramanlarından Böğü Alp'in oğluydu. BD/19

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Gülensoy'un sözlüğünde böğü' örümcek' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 171). Clauson'un sözlüğünde böğü akıllı, bilge, dahi kelime hem bilgelik hem de gizemli manevi gücü ifade etmektedir (Clauson, 1972: 324). Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Böğü Alp kişi adına tarihi metinlerimizde rastlayamıyoruz. Atsız'ın yarattığı adlardan biri olması muhtemeldir. Atsız, Böğü unvanıyla alp unvanını birleştirerek bu kişi adını oluşturmuştur.

2.1.1.173. Bilge Tonyukuk

Bilge Tonyukuk kişi adı *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

BÖ 6, 8

BD 66,71, 94, 95, 116, 150, 151, 158, 161, 166, 168, 171, 172, 173, 177, 178, 194, 195,196, 197, 199

YS 21

Hepsi çimenlere bağdaş kurmuşlar, kılıç yaralarıyla çentilmiş sert yüzlerine başka bir anlam veren ala ve yeşil gözleriyle Tonyukuk'a bakıyorlardı. BÖ/8

Bundan sonra sana Bilge Tonyukuk denecektir! BD/66

Bilge Tonyukuk yanılmaz. BD/95

Türk atlıları okla Bilge Tonyukuk'un bir mektubunu attılar. BD/158

"Ben Bilge Tonyukuk, Çin başkumandanı Hoay-i'ye derim ki sen iyi bir kumandan değilsin. BD/158

Ötüken'e yine gece karanlığında girerek doğru Bilge Tonyukuk'un otağına vardı. BD/168

Gök Türk Kağan'ı yanında başkumandan Bilge Tonyukuk olduğu halde yirmi bin atlının ortasında at sürüyor, ardından iki kardeşi, Boyla Bağa Tarkan, birkaç beğ, börüler ve muhafızlar geliyordu.BD/172

Şimdi Urungu ile Ay Hanım arasında gizli bir gönül bağının varlığını anlar gibi oluyor ve Bilge Tonyukuk'un her şeyi bilerek, Gök Türk Kağanlığı'nın sarsıntısız yaşaması için bu ikisini fedaya karar verip vermemiş olduğu hakkında, kendi kendine, cevabı güç bir soru soruyordu.BD/199

Atsız bazen de “Tonyukuk” olarak kullanmıştır:

BD 42, 43, 44, 45, 46, 52, 62, 63, 65, 66, 71, 94, 95, 116, 150, 151, 158, 160, 161, 166, 168, 171, 172, 173, 177, 178, 194, 195, 196, 197

Tonyukuk! Boyla Bağa Tarkan! Kurt başlı sancağı artık kaldırıyoruz. BD/45

Tonyukuk küçük tahta levhalara yazılar yazarak inandığı adamlara yandaki dağınık Türk obalarına yollamış, onları Kutluk Şad’ın bayrağı altına çağırmişti. BD/46

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Toprak - Mazi“ adlı şiirinde geçmektedir:

“Tonyukuk”un gizlenmiştir dehâ kanında,
Bismark onun at uşağı olmaz yanında...” YS/21

Bilge Tonyukuk adı tarihi metinlerimizde geçmektedir. Atsız bu tarihi şahsiyete romanında karakter olarak can vermiştir. Tarihi şahsiyet olarak kullanmasının yanı sıra Bozkurtların Ölümü romanında başlangıçta romanın hikâyesini anlatan kişinin adı da Tonyukuk’tur. Tonyukuk kişi adı Bozkurtların Ölümü romanında “romanın hikâyesi” kısmında 3 kez geçer.

2.1.1.174. Börü

Börü kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BD 15,19, 20,21, 22, 46, 47, 48, 50, 78, 79, 80, 81,118, 119, 120, 123, 131, 132, 133,134, 135, 137, 138, 144, 201, 202, 204

Kapıya fırlayan Urungu, elinde bir kırmızı çamçağı tutan Börü’yü görünce başını anasına çevirdi: “Ana bak! Börü sana bir çamçak kırmızı getirdi” diye müjde verdi. BD/15

Küçüğü Börü ise güleç yüzlü, yağız bir çeri idi. BD/19

İkinci çadırda Börü Beğ, karısı ve oğluyla yaşıyor, üçüncüsünde Onbaşı Örlen oturuyordu. BD/20

Bunların arasında Onbaşı Onbaşı Örlen’le Börü Beğ, Kızıl, Taçam ve son olarak yetişen Urunguda vardı. BD/46

Kendisinden sonra Börü Beğ söz söyleyecek ve altın kakmalı bıçağı kendisine

sunacaktı. BD/135

Börü Beğ er meydanında, bir daha kalkmamak üzere düşmüştü. BD/202

OY’da böri; kurt anlamında geçmektedir (Tekin, 2010: 134). KB’de böri; kurt anlamında yer almaktadır (Arat, 1979: 105). DLT’de böri kelimesi; kurt, börü anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 598). KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da böri; kurt anlamıyla geçmektedir (Clauson, 1972: 356). Gülensoy’un sözlüğünde Börü ‘kurt’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 174). TDES ‘de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Börü kişi adına tarih metinlerimizde rastlayamıyoruz. Oy’da kurt olarak geçer. Atsız’ın yarattığı kişi adlarından olması muhtemeldir. Atsız’ın eserlerinde börü adıyla altı kişi adı yer almaktadır. Bunlar; Börü, Börü Tigin ve Börü Tarkan, Çıgay Börü, Esen Börü, Gökbörü kişi adlarıdır.

2.1.1.175. Bağa Tarkan

Bağa Tarkan kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 101, 145, 147

Sonra İşbara Alp, Bağa Tarkan’a dönerek sordu: BÖ/89

Bağa Tarkan’ın iki işareti üzerine iki yasavul Fu-lin’i götürüp Onbaşı Sançar’ı getirdiler. BÖ/94

Kür Şad işi Bağa Tarkan’a söylediği zaman koca yasavulbaşı dişlerini gıcırdattı. BÖ/145

Kür Şad, arkadan İşbara Alp ve Bağa Tarkan çatık yüzlerle Şen-king’in çadırına girerek şaşkınlık ve telâşla ayağa kalktılar. BÖ/145

Kür Şad, arkadan İşbara Alp ve Bağa Tarkan çatık yüzlerle Şen-king’in çadırına girerek şaşkınlık ve telâşla ayağa kalktılar. BÖ/145

Kür Şad kılıcını kınına soktukten sonra Bağa Tarkan’a buyruk verdi: BÖ/147

OY’da бага; rütbe ve unvanlarda “küçük” anlamındadır (Tekin, 2010: 125). DLT’de, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Gülensoy’un sözlüğünde бага’ kaplumbağa’ olarak verilmiştir. (Gülensoy, 2007: 101) Yine Gülensoy boğa kelimesinin eski Türkçesinin būka olduğuna işaret eder (Gülensoy, 2007: 154).

Clauson'un sözlüğünde bağa; boğa olarak geçmektedir (Clauson, 1972: 312). TDES sözlüğünde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Atsız bağa kelimesini Bağa Tarkan kişi adını oluştururken kullanmıştır. Bağa burada bir kişi adı değil unvandır. Bu yüzden buradaki anlamı OY'nda olduğu gibi bir unvan adı olarak "küçük" anlamındadır. Bunun yanı sıra bağa kelimesinin boğa anlamını vermesi mümkündür. Boğa güçlü bir hayvandır ve Türklerde önem arz eder. Atsız bağa unvanı ile beraber kullandığı kişi adları; Bağa Tarkan, Boyla Bağa Tarkan, Kadir Bağa'dır.

Baga Göktürk tarihinde bir unvan adı olarak geçmektedir ve Baga Kagan adlı bir kağan vardır (Taşağıl, 2014:59)

2.1.1.176. Buluç

Buluç kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 124, 125, 126, 127, 128

Buluç şimdi ayakta taş gibi duruyor, Gök Türk savaşçılarına kılıç yapmak için didinirken ölen ihtiyar demirciye karşı içi saygıyla doluyordu. BD/60

Mağaranın önünde durdukları zaman, Buluç, kurt başlı sancağı görüp Kutluk Şad'ı tanımakta gecikmedi. BD/60

En gerideki dizide bulunan ve gözleri arkada kalan er Buluç'tu ve onun arkaya bakışları, ihtiyar demircinin can verip gömüldüğü mağara gözden silininceye kadar devam etti. BD/64

İyi bir güreşçi olan Yüzbaşı Ezgene'ye karşı doğululardan Buluç çıkmıştı. BD/124

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de Buluç; erkek adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 602). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Buluç kişi adına DLT'de rastlamaktayız. Atsız Buluç kişi adını bu eserden alarak romanda karakterine isim olarak vermiştir.

2.1.1.177. Burguğan

Burguğan kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 194, 199, 232, 233, 234, 235, 236, 241, 242, 243, 248, 289

Bunlardan ikisi, Onbaşı Karpak'la Onbaşı Burguan kardeştiler. BÖ/194

Burguan ise sol gözünden şakağına doğru uzayan çizgi ile ölümcül bir ok yemiş olduğunu anlatıyordu. BÖ/194

Burguan dövüşe yorgun argın başladığı için kesilmeğe, solumağa başlamıştı. BÖ/234

Omzuna saplanmış olan bıçağıın acısıyla sendeliyen Burguan'ın üzerine saldırarak kılıçla yaman bir dürtüş yaptı. BÖ/235

Böğü Alp birdenbire Onbaşı Burguan'ın sözlerini hatırladı: Burguan, Onbaşı Pars'la vuruştuğunu ve Pars'ın yüzünde, şakağından çenesine kadar derin bir yara açmış olduğunu söylemişti. BÖ/241

Bu, Kıracı Ata'nın yanından dönerken gördüğü, Onbaşı Burguan'ın öldürölmesinden sonra karanlıkta çarpıştığı binbaşıydı. BÖ/248

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Burguan kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.178. Börü Tarkan

Börü Tarkan kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 183, 188, 274, 275, 276, 307, 309, 310, 311, 316, 319

Biraz sonra Kara Kağan'ın ulaklarbaşısı Börü Tarkan içeri girerek yere diz vurdu. Tulu Han kendisine gelenin Börü Tarkan olduğuna biraz şaşırmış gibiydi. BÖ/274

Kür şad ne yapıp yapıp elçi gitmesine engel olmak için kağanın yanına koşmayı düşünmüş, gün görmüş Börü Tarkan'ı kendi yerine bıraktıktan sonra ona çok tetik olmasını, çünkü Çinlilerin şimdi fırsattan faydalanarak Türkeli'ne doğu-güneyden saldırımaları ihtimali olduğunu söylemiş; yanına ulakla birlikte bir yüzbaşı, iki onbaşı, bir de at uşağı alarak yola çıkmıştı. BÖ/307

İşbara Han ve Börü Tarkan erilerinin bir gün önce getirdikleri azık bütün orduya üleştirilmiş, bu sabaha bir lokma yiyecek kalmamıştı. BÖ/316

OY'da böri; kurt anlamında geçmektedir (Tekin, 2010: 134). KB'de böri; kurt anlamında yer almaktadır (Arat, 1979: 105). DLT'de böri kelimesi; kurt, börü

anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 598). KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson'da böri; kurt anlamıyla geçmektedir (Clauson, 1972: 356). Gülensoy'un sözlüğünde Börü 'kurt' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 174) TDES 'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Börü Tarkan kişi adına tarih metinlerimizde rastlayamıyoruz. Atsız'ın yarattığı kişi adlarından olması muhtemeldir. Atsız börü unvanıyla tarkan unvanını birlikte kullanarak bu kişi adını oluşturmuştur.

2.1.1.179. Baz Kağan

Baz Kağan kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 29, 31,32, 71, 78, 82, 83, 101, 109, 195

Ay Hanım, bizim kağanımız Baz Kağan'ın kızıdır. BD/29

Dokuz Oğuz kağanı Baz Kağan, beğleri çağırması otağında toplantı yapıyordu. BD/70

Baz kağan biraz düşündü. BD/71

Bunlar, Baz Kağan'ın ölümünden sonra GökTürkler'e baş eğmeyip kuzeye çekilerek yeniden derlenip toparlanmağa çalışan Dokuz Oğuzlar'dı ve başlarında Ay Hanım bulunuyordu. BD/82

Baz Kağan'ın önce Çin'e elçi gönderdiği bu beğ, Dokuz Oğuzlar'ın ileri gelenlerinden biriydi ve onun gelmesiyle herhalde oba kuvvetlenecekti. BD/83

Halbuki Tuğla boyu savaşından ve Baz Kağan'ın ölümünden sonra Dokuz Oğuzlar, İlteriş Kağan'a baş eğmişlerdi. BD/101

OY'da baz; bağımlı, tabi anlamındadır. Baz kağan adı OY'da geçmektedir (Tekin, 2010: 127). KB'de baz; yat, yabancı, garip anlamındadır (Arat, 1979: 68). DLT'de baz; ecnebi, yabancı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 579). Clauson'da baz kelimesi barış, barışçı anlamı ile verilmiştir (Clauson, 1972: 388). TDES' de baz kelimesinin anlamı 'doğan' olarak verilmiştir (Eren, 1999: 45). TTTSKBS'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Baz Kağan adı Türk tarihinde geçmektedir. Atsız bu tarihi şahsiyete tarihi romanında yer vermiştir.

2.1.1.180. Burkay

Burkay kişi adı *Ruh Adam* romanlarda kullanmıştır.

RA 5, 6, 7, 8,9, 10, 14, 297, 298

Kamlanču ülkesine bahar gelip de kuşlar ötüşmeye başlayınca, ağağlarda ve yerlerde çiçekler açınca Yüzbaşı Burkay yine o büyük çam ağacının yanına geldi. RA/5

Parlak bakışlı, ay yüzlü kız gözlerini Burkay'ın gözlerine dikti. RA/6

Burkay'ın yüreğine od düştü. RA/7

'Burkay! İyiliğe kemlik ettin. RA/8

Burkay sevgiden çılgına döndü. RA/9

Burkay ölmekle ıztıraptan kurtulmuş olmadı. RA/10

O günden bugüne kadar bin yıl geçişi halde Burkay her bahar orada ağlıyor. RA/10

Orada da bir Yüzbaşı Burkay vardı ve öldükten sonar ruhu, sevgilisine hala aşkını söylüyor, o da "Sus, sus" diye cevap veriyordu. RA/298

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Burkay adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız Burkay adını *Ruh Adam* romanının başında "Bir Uygur Masalı" kısmında yer vermiştir.

2.1.1.181. Barmaklak

Barmaklak kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 380, 387, 392, 398, 405, 411, 419, 429

şimdi Çıgay Börüler, Göktaşlar, Barmaklaklar, Sungurlar, Kara Budaklar, Kızıl Bukalar, Tanrıvermişler yetişkin birer gençti. BÖ/387

Kür şad'ın yedi genç onbaşısı; kimi on beş, kimi on altı, kimi on yedi yaşında olan Sungur, Göktaş, Barmaklak, Karabudak, Kızıl Buka, Çıgay Börü ve Tanrıvermiş üçüncü sırayı teşkil ediyordu. BÖ/405

Kür şad arkasında Yağmur, Barmaklak, Karabudak, Çıgay Börü, Kara Ozan, Gümüş, Tunga, Küçlük, Çobayıkmiş, Toluk Tüge, Çengçi, Yığağ ve Yırım olduğu

halde geriye döndü. BÖ/411

Şimdi arkasında Yağmur, Barmaklak, Karabudak, Çobayıkmiş, Toluk Tüge, Yığaç ve Börü Alp olduğu halde gizli yer altı yoluna dalmıştı. BÖ/419

Barmaklak atın yelesine yapışmış, onu yüzdürmeğe çalışıyordu. BÖ/429

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır.

Barmaklak kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.182. Boyla Bağa Tarkan

Boyla Bağa Tarkan kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 45, 62, 63, 64, 65, 66, 116, 172

Boyla Bağa Tarkan! Kurt başlı sancağı artıkkaldırıyoruz. BD/45

Tonyukuk'u, Çin duvarının dışında beklemiş olan Boyla Bağa Tarkan cevap verdi: BD/45

Ardından Tonyukuk ve Boyla Bağa Tarkan olduğu halde mağaraya giren Kutluk Şad, ihtiyar demircinin ölüsü önünde saygılı bir durumla durdu. BD/62

Tonyukuk'la Boyla Bağa Tarkan, kılıcı sıyrılmış olan Kutluk Şad'a yaklaştılar ve üçü birden "İlteriş Kağan" kelimelerini okuyarak birbirlerine baktılar. BD/62

Gök Türk Kağan'ı yanında başkumandan Bilge Tonyukuk olduğu halde yirmi bin atlının ortasında at sürüyor, ardından iki kardeşi, Boyla Bağa Tarkan, birkaç beğ, börüler ve muhafızlar geliyordu. BD/172

OY'da "buyla" bir unvan adıdır. OY'da buyla бага tarkan adı geçmektedir (Tekin, 2010: 135). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz.

OY'da бага; rütbe ve unvanlarda "küçük" anlamındadır (Tekin, 2010: 125). DLT'de, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Gülensoy'un sözlüğünde бага' kaplumbağa' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 101). Yine Gülensoy boğa kelimesinin eski Türkçesinin būka olduğuna işaret eder (Gülensoy, 2007: 154). Clauson'un sözlüğünde бага; boğa olarak geçmektedir. (Clauson, 1972: 312) TDES sözlüğünde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Boyla Bağa Tarkan adı tarihi metinlerimizde geçmektedir. Atsız bu tarihi şahsiyete romanında yer vermiştir.

2.1.1.183. Buğra

Buğra kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 18, 19, 42, 45, 65, 231

Onbaşı Buğra uçmağa varmıştır. BÖ/18

On üç er ve Onbaşı Buğra ölmüşlerdi. BÖ/18

Yamtar, Sançar, Gök Börü, Üçoğul, Sülemiş, Arık Buka, Buğra, Karabudak... Hepsi öldü... BD/108

Çuluk Kağan'ın öldüğü sırada yakalandıkları korkunç sağınağı ve Buğra'nın ölümünü, Çin duvarı üstündeki yaman vuruşmayı ve Arık Buka'nın vuruluşunu, zavallı Karabudak'ın idamını ve anda oluşlarını, Almıla'yı sevişini, onu o kadar kişinin elinden nasıl kapıp aldığını âdetâ yeniden yaşadı. BD/109

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de buğra kelimesinin anlamı erkek deve olarak verilmiştir. Ayrıca Bugra Xan kişi adı olarak DLT'de geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 599). DKK'da buğra: erkek deve olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 816). Clauson'un sözlüğünde buğra; bir deve aygırı olarak yer almıştır (Clauson, 1972: 317). Gülensoy'un sözlüğünde buğra 'erkek deve' anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 177). Buğra Türkçe Sözlük'te eski dilde erkek deve, iki hörgüçlü deve, buğur karşılıkları ile yer almaktadır (Akalin, 2009: 319). TDES'te buğra kelimesi yer almamaktadır.

Buğra kişi adı olarak Türk tarihinde yer almaktadır. Atsız bu adı bir roman karakterine vermiştir. Onbaşı rütbesi ile oluşturduğu "Onbaşı Buğra" adı *Bozkurtların Ölümü* romanının karakterlerindendir. Atsız eserlerinde buğra adıyla iki kişi adı vardır. Bunlar; Buğra ve Oğulçak Buğra kişi adlarıdır.

2.1.1.184. Bumun Kağan

Bumun Kağan kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BD 13, 14, 136, 140, 143, 191

Sapın dibinde Bumun Kağan yazısını okudu. BD/14

Evet bu bıçak Kür Şad'ın bıçağı idi ve ona da Bumun Kağan'dan gelmişti. BD/136

Burada da yine sapın dibinde “Bumun Kağan” kelimeleri yazıyordu. BD/140

Bu bıçak Gök Türkler'in ilk kağanı Bumun Kağan'dan kalma tılsımlı bir bıçakmış.

BD/143

Bir yüzünde Bumun Kağan'ın damgası, öbür yüzünde de adı kazılı imiş. BD/143

Üzerinden Bumun Kağan'ın adı ve damgası kazılı tılsımlı bir bıçak. BD/191

OY'da bumın kişi adı olarak geçmektedir. Yazıtlarda Bumın kağan adı yer alır (Tekin, 2010:135). DLT, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Bumın adı Göktürk tarihinde yer almaktadır (Taşağıl, 2014: 20). 542-552 yılları arası Bumın Kagan devri olarak anılmaktadır.

Bumun Kağan kişi adı tarihi metinlerimizde geçmektedir. Atsız bu tarihi kişiliğe romanında yer vererek Bumun Kağan adını bir roman kişisi haline getirmiştir.

2.1.1.185. Badruk

Badruk kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 401, 402, 403, 409

Badruk! BÖ/401

İhtilalcilerin en yaşlısı olan altmış yaşındaki Badruk, Yüzbaşı Üçoğul'u gördüğü yeri birkaç sözle anlattı. BÖ/402

Koca Badruk çok hafif giyinmişti. BÖ/403

Koca Badruk savaşa gelirken aldığı on tane oku bitirmiş, fakat iş hâlâ kılıca gelmediği için yerden ok aramağa başlamıştı. BÖ/409

DLT'de Badruk; erkek adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu; 2015: 569). OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Badruk kişi adına tarihi metinlerde DLT’de rastlıyoruz. DLT’den Badruk adınının o dönemlerde kullanılan bir erkek adı olduğunu öğreniyoruz. Atsız DLT’den yararlanarak karakterine bu adı vermiştir.

2.1.1.186. Bilge Tudun

Bilge Tudun kişi adı *Bozkurtların Ölümlü* romanında geçmektedir.

BÖ 42, 45

Ben, Dokuz Oğuz güçlüsü, yetmiş yağı öçlüsü, yedi kızın dileğı, Selenge’nin ulağı, kara yelle yarışan, bozayıyla vuruşan, dokuz alpla güreşen Bilge Tudun’um! BÖ/42
Öğleden önce güreşler bitmiş, İnal Tarkan ile Dokuz Oğuz beğı Bilge Tudun öteki güreşçilerin hepsini yenerek birbiriyle tutuşmuşlar, yenilemeyip denk kalmışlardı.

BÖ/45

Onbaşı Yamtar ise ilk güreşte Kırgız pehlivanı Alp Bamsı’yı yenmiş, ikinci güreşte Bilge Tudun’a yenilmişti. BÖ/45

Bilge Tudun pek yavuz pehlivandı amma Onbaşı Yamtar’ın ona çabucak yenilivermesi Onbaşı Pars’ın canını sıkmıştı. BÖ/45

OY’da tudun bir unvan adı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 178). DLT’de tudun; köyün büyüğü, içme suyunun dağıtımını idare eden kimse olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 898). KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Bilge Tudun kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız’ın yarattığı bir kişi adı olması muhtemeldir. Atsız, bilge unvanı ile tudun unvanını birlikte kullanarak bu adı oluşturmuştur.

2.1.1.187. Bugaç Beğ

Bugaç Beğ kişi adı *Bozkurtların Ölümlü* romanında geçmektedir.

BÖ 203

İşbara Alp’a karşı Tümenbaşı Bugaç Beğ çıktı. BÖ/203

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK’da boğaç: kişi adı olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 985). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Buğaç Beğ kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir kişi adı olması muhtemeldir. Atsız Buğaç kelimesi ile beğ unvanı beraber kullanarak bu kişi adını oluşturmuştur. Buğaç kelimesi bugün Dede Korkut Hikâyelerindeki “Boğaç” şekli ile kullanılmaya devam etmektedir.

2.1.1.188. Bağatur Sibi Kağan

Bağatur Sibi Kağan kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 117

Sonra Bağatur Sibi Kağan, ondan sonra da Sır Yabgu Kağan başa geçti. BD/117

Bağatur adı OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Gülensoy’un sözlüğünde bağatur; yiğit, cesur, alp olarak verilmiştir. (Gülensoy, 2007: 102) Clauson ve TDES sözlüğünde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Bağatur Sibi Kağan kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir. Bağatur kelimesi bugünkü bahadır kelimesinin eski biçimi olabilir.

2.1.1.189. Börü Tigin

Börü Tigin kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 203

Tunga Tigin’e karşı, Tüng Yabgu Kağan’ın yeğeni Börü Tigin görülmemiş bir hızla kılıç kullanıyordu. BÖ/203

OY’da böri; kurt anlamında geçmektedir (Tekin, 2010: 134). KB’de böri; kurt anlamında yer almaktadır (Arat, 1979: 105). DLT’de böri kelimesi; kurt, börü anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 598). KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da böri; kurt anlamıyla geçmektedir (Clauson, 1972: 356). Gülensoy’un sözlüğünde Börü ‘kurt’ olarak verilmiştir

(Gülensoy, 2007: 174) TDES ‘de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Börü Tigin kişi adına tarih metinlerimizde rastlayamıyoruz. Atsız’ın yarattığı kişi adlarından olması muhtemeldir. Atsız börü unvanıyla tigin unvanını birlikte kullanarak bu kişi adını oluşturmuştur.

2.1.1.190. Çalık

Çalık kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 9, 13, 14, 28, 37, 39, 40, 41, 42, 50, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 123, 134, 135, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 147, 149, 186, 188, 195, 231, 282, 430

Çalık bir davranışta kılıcını kılıç kayışıyla çıkarıp yere attı. BÖ/39

Çalık, attığı okun tavşana nasıl iki ok olarak saplandığını düşünürken biri soldan, biri de karşıdan, düzlüğün bittiği yerden olmak üzere iki atlının çıkageldiğini gördü. BÖ/105

Karısıyla evlendiğinin ilk ayında bir gün onunla ağız dalaşı etmiş, sonra iş kızışmış, yumruğa binmiş, Çalıkla karısı iki pehlivan gibi dövüşmüş BÖ/112

Çalık eskiden beri bu ormanda küçük kuşlar avlar, bunun içinde ağaç dallarından yaptığı ince okları kullanırdı. BÖ/115

“İşbara Alp’in uşağı Çalık”dedi. BÖ/137

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de çalıg kelimesi kaybolan bir şeyi sorma anlamında ve nemli bir iş olduğu zaman beylerin, yanlarına gelsinler diye köylere ve göçebelere gönderdikleri haber anlamında geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 613). Clauson’un sözlüğünde çalık; çabuk ve çevik anlamında yer almaktadır (Clauson, 1972: 419). Gülensoy’un sözlüğünde çalık halk arasında ‘deli, delimsi’ anlamında verilmiştir (Gülensoy, 2007: 214). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te çalık; Çarpık anlamında ve halk arasında yan yan giden anlamında Çalık at örneği verilmiştir (Akalın, 2009: 386).

Çalık kişi adına tarihi metinlerimizde rastlayamıyoruz. Kelime olarak metinlerde geçmektedir. Atsız ise roman karakterine ad olarak vermiştir.

2.1.1.191. Çuluk Kağan

Çuluk Kağan kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 10, 11, 12, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 33, 50, 186, 221, 238, 254, 321, 342, 388

Çuluk Kağan ağulanıp uçmağa varmıştır. BÖ/19

Çuluk Kağan'ın inisi Bağatur Şad'ın buyruğu altında olan Yüzbaşı Alp onun ordusuna gidiyordu. BÖ/20

Tanrı Çuluk Kağan'ı alarak kızgınlığını gidermişti. BÖ/23

Çuluk Kağan öldü mü? BÖ/24

Çuluk Kağan'ın oğulları iki tanedir: Yaşar Şad'la Şu Tigin. BÖ/26

Ben Çuluk Kağan'ın savaşta yoldaşı, bilgide eşi Apa Tarkan'ım! BÖ/33

OnunİşbaraAlp'akarşıda olsa üstün gelmesi, Çuluk Kağan'ın öcünü alacak bir yiğidin aralarında yaşadığını gösteriyor ve yüreklerinden gelen bu taşkın sevinci saklayamamalarına sebep oluyordu. BÖ/50

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de Çulık; üveyik büyüklüğünde bir alacalı bir su kuşudur (çulluk) (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 629). Clauson'un sözlüğünde çuluk bir kuş türü olarak geçmektedir (Clauson, 1972: 420). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Çuluk Kağan adı tarihte vardır. Atsız bu tarihî şahsiyeti romanına roman karakteri olarak taşımıştır.

2.1.1.192. Çalkara

Çalkara kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 113, 114, 116, 118, 125, 126, 127, 128, 132, 187, 190, 192

At uşağı Çalkara yirmi yaşlarında bir Oğuz'du. BD/113

Acaba Çalkara bu vuruşun altından kalkabilecek miydi? BD/126

Bu didişme daha uzun boylu olan Çalkara'nın işine yaradı ve kendisi yere doğru iki büküm olurken havaya kaldırdığı rakibini sert bir silkinişle kolundan çıkararak yerevurdu. BD/127

Uzaktan gelen nal sesleri Çalkara ile kamin yaklaşmakta olduğunu haber verdi.
BD/192

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

alkara kişi adına tarihi metinlerimizde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız'ın yarattığı bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.193. ıgay Börü

ıgay Börü kişi adı *Bozkurtların lm* romanında geçmiştir.

B 380, 387, 392, 399, 405, 411, 419, 426, 430, 432

Gök Börü de çocuklara birkaç gün talim yaptırmamış, Kara Kağan ağında yapılan savaşları, olan kıtlıkları, Sançar'ın ölümünü ve nihayet kendi gözlerinin nasıl kr olduğunu anlatmış, kendi oğlu Sungur, Yamtar'ın oğlu Göktaş, oğul'un oğulları Karabudak'la Kızıl Buka, Sülemiş'in oğlu Barmaklak, Çin seddinde len Arık Buka'nın oğlu ıgay Börü, Uygur Alka'nın oğlu Tanrıvermiş bu anlatılanları göz kırpmadan, soluk almadan B/380

şimdi ıgay Börüler, Göktaşlar, Barmaklaklar, Sungurlar, Kara Budaklar, Kızıl Bukalar, Tanrıvermişler yetişkin birer gençti. B/387

Öteki yedi kişide Gök Börü'nn ğrencileri. Benim oğlum Göktaş, Sülemiş'in oğlu Barmaklak, Arık Buka'nın oğlu ıgay Börü, oğul'un oğulları Karabudak ve Kızıl B/392

Kür şad'ın yedi genç onbaşısı; kimi on beş, kimi on altı, kimi on yedi yaşında olan Sungur, Göktaş, Barmaklak, Karabudak, Kızıl Buka, ıgay Börü ve Tanrıvermiş nc sırayı teşkil ediyordu. B/405

Kür şad arkasında Yağmur, Barmaklak, Karabudak, ıgay Börü, Kara Ozan, Gümüş, Tunga, Klk, obayıkmiş, Toluk Tğe, engi, Yığaç ve Yırım olduğu halde geriye döndü. B/411

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de ıgay: yoksul, fakir anlamında verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 621). KB'de ıgay: fakir, yoksul anlamındadır (Arat, 1979:129). Gülensoy'un sözlüğünde ıgay 'yoksul, fakir,

sefil anlamlarında yer almaktadır (Gülensoy, 2007: 234, 235). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Çıgay Börü kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Çıgay kelime olarak metinlerde geçmektedir. Atsız çıgay kelimesi ile börü unvanını birlikte kullanarak bu kişi adını oluşturmuştur.

2.1.1.194. Çuçu

Çuçu kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 50, 51, 52, 53, 148, 196, 197

Kara Ozan'la Çuçu karşılıklı kopuz çalıp deyiş söyleyeceklerdi. BÖ/50

Aşık atan Çuçumu? BÖ/51

Çuçu bu meydan okuyuşa hiç irkilmeden hemen cevap verdi: BÖ/51

Halbuki şimdi Kara Ozan'la Çuçu karşılıklı Kür Şad'ı övüyorlardı. BÖ/53

Gümüş atını sürerek yanaşınca sırtında kisadak, belindeki kılıçtan başka; atın tergisine asılmış kopuzu ile Ötüken'in ünlü ozanı Çuçu'yu tanıdı. BÖ/196

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de Çuçu bir Türk şairinin adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 629). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Çuçu kişi adı tarihi metinlerde vardır. Çuçu kişi adı DLT'de bir Türk şairinin adı olarak yer almaktadır. Atsız DLT okumuş ve bu kişi adını roman karakterine vermiştir. Romanda Çuçu bir ozan yani şairdir.

2.1.1.195. Çengşi

Çengşi kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 401, 411, 418, 420, 421, 422

Çengşi! BÖ/401

Çengşi!...Tuğrul!...Yamtar!...Yumru!...Kapılarıtutun!... BÖ/418

İkinci okunu Çengşi'nin koruduğu kapıya yolladı. BÖ/419

Yirmi yaşında, sert bakışlı bir savaşçı olan Çengşi çok düzgün, çok kıvrak, pürüzsüz

vuruşuyordu. BÖ/420

Yamtar, Çengşi ve Tuğrul ancak iyi çerilerde olan altıncı duyularıyla gerilerinin tehlikede olduğunu, Yumru'nun düştüğünü göremeden sezmişlerdi. BÖ/421

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Çengşi kişi adına tarihi metinlerimizde rastlayamıyoruz. Atsız'ın yarattığı bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.196. Çıbı Kağan

Çıbı Kağan kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 11, 12, 19, 35

Üç yıl, Çıbı Kağan tutsak edilip Çin'e götürülünceye kadar savaşlarda olgunlaştın; ölümcül yaralar aldın. BD/11

Urungu! Çıbı Kağanla birlikte Altaylar'a kadar gittin. BD/12

Sonra işler yine bozulmuş, kendi aralarında geçimsizlikler olmuş, ordu dağılmış ve Çıbı Kağan tutsak olarak Çin'e götürülmüştü. BD/19

Urungu, yıllarca önce Çıbı Kağanın ordusunda genç bir çeriye bir çok kopuzlar dinlemiş, heyecanlanmıştı. BD/35

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Atsız Türk Ansiklopedisi "İçing Katun" maddesinde Çıbı Kağan ile ilgili olarak şu bilgiyi vermiştir: "*Türe Kağan'ın ölümü üzerine tahta çıkan oğlu Çıbı Kağan unvanını almış ve Türklerdeki bir geleneğe uyarak üvey anası ile evlenmiştir.*" Bu bilginin ışığında Çıbı Kağan adının bir unvan olduğunu söyleyebiliriz. Çıbı Kağan kişi adı tarihte vardır. Atsız bu tarihi şahsiyeti roman kişisi haline getirmiştir.

2.1.1.197. Çobayıkmiş

Çobayıkmiş kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 400, 411, 419, 429

Çobayıkmiş! BÖ/400

Kür Şad arkasında Yağmur, Barmaklak, Karabudak, Çıgay Börü, Kara Ozan, Gümüş, Tunga, Küçlük, Abı, Çobayıkmiş, Toluk Tüge, Çengçi, Yığaç ve Yırım olduğu halde geriye döndü. BÖ/411

Şimdi arkasında Yağmur, Barmaklak, Karabudak, Çobayıkmiş, Toluk Tüge, Yığaç ve Börü Alp olduğu halde gizli yer altı yoluna dalmıştı. BÖ/419

Barmaklak'la Çobayıkmiş çıktılar. BÖ/429

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Çobayıkmiş adı tarihi metinlerde geçmemektedir. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılmış bir isim olması muhtemeldir.

2.1.1.198. Çağrı Beğ

Çağrı Beğ kişi adı *Yolların Sonu* şiir kitabında ve *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

YS 27,37

RA 270

Ben Oğuz Başbuğu Çağrı Beğ'im. RA/270

“Davetye “ adlı şiirinde;

“Çağrı Beğ'le Tuğrul Beğ'in kurduğu devlet

İtalyalı melezlerden üstündür elbet;” YS /27

“ Kömen “ adlı şiirinde;

“Tarihin bir olağanüstü ve şahane işi

Kür Şad'ın, Kül Tegin'in, Çağrı Beğ'in ok çekişi...” YS/ 37

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de Çağrı Beg bir erkek adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 611). KB'de çağrı; doğan kuşu, çakır kuşu anlamlarında verilmiştir (Arat, 1979: 127). Gülensoy'un sözlüğünde çağrı kelimesinin anlamı davet ve bir tür avcı kuş olarak yer almıştır (Gülensoy, 2007: 211). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Yolların Sonu şiir kitabında “Çağrı Beğ” kişi adı; *Davetye* ve *Kömen* şiirlerinde geçmektedir.

Çağrı Beğ kişi adı tarihte vardır. Atsız bu tarihi şahsiyeti roman kişisi haline getirmiştir. Şiirlerinde ise bu tarihi şahsiyetten bahsetmiştir.

2.1.1.199. Çağrı

Çağrı kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 399, 410

Çağrı! BÖ/399

Öküş Kara Açık ikinci kargısını da başka bir Çinliye sapladığıktan sonra vurulmuş, arkadan da Çağrı ile Onbaşı Kızıl Buka uçmağa varmıştı. BÖ/410

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de Çağrı Beg bir erkek adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 611). KB’de çağrı; doğan kuşu, çakır kuşu anlamlarında verilmiştir (Arat, 1979: 127). Gülensoy’un sözlüğünde çağrı kelimesinin anlamı davet ve bir tür avcı kuş olarak yer almıştır (Gülensoy, 2007: 211). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Çağrı kişi adı “ Çağrı Beğ” olarak tarihte vardır. Atsız bu tarihi şahsiyet adını roman kişisine vermiştir. Şiirlerinde ise bu tarihi şahsiyetten bahsetmiştir. Günümüzde de kişi adı olarak kullanılmaktadır.

2.1.1.200. Çengiz

Çengiz kişi adı *Yolların Sonu* şiir kitabında ve *Z Vitamini* adlı eserinde geçmektedir.

YS 21

ZV 136

Atilâ’nın, Çengiz’in, Timur’un, zalim Dördüncü Muradın torunları olan bu barbar Irkçılar, Türkçüler, Turancılar, Ankarayı bir ele geçirselerdiler sonumuz ne olacaktı? ZV/136

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Toprak- Mazi “ adlı şiirinde geçmektedir:

"Vatan için karısını bırakan “Mete”
Yasa için kardeşini öldüren “Çingiz”
Yeryüzünde bırakmadan küçücük bir iz
Geçip giden milyonlarca adsız kahraman,
Ki her biri bugün bize vermektedir şan,
Bu erlerin cisimleri toprakta kaldı,
Hangisini hangisinden üstün tutmalı?
Her birisi bu toprağın, bu ırkın malı..."YS/21

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Yeni Sabah'ta çıkan yazısında Atsız bazı özel adların yazımı konusunda bir birliğin olmayışını milli bir ayıp olarak nitelendirir. Yine “Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar” adlı yazı dizisinde Türk Tarih Kurumu tarafından çıkarılan dört ciltlik tarihteki bazı özel adların yazılışlarını eleştirmiştir. Bunlar; Hun değil Kun, Türkes değil Türkiş, Teoman değil Tuman, Kuşhan değil Kuşan, Gül Tekin değil Kül Tigin, Cengiz değil Çingiz, Timur değil Temür, Selçuk değil Selçük'tür. Eserlerinde de bu şekilde kullanmıştır (Ercilasun, 2018: 603).

Çengiz kişi adı tarihte vardır. Fakat yazımı konusunda farklı görüşler mevcuttur. Bazı kaynaklarda Cengiz bazılarında Çengiz olarak geçmektedir. Tarihteki kişi adlarının yazımı konusunda farklı öneriler getirilmiştir. Bu özel adların bir kısmında Atsız da tereddüt yaşamıştır. Örneğin Çingiz yerine Çengiz kullanmaya başlamıştır (Ercilasun, 2018: 604).

2.1.1.201. Çıbı Tegin

Çıbı Tegin kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 11,18

şey, senin yıllardır ardında koştüğün düşünce idi: Ötüken'de Türk kağanının oturduğunu, Türk türesinin yürüdüğünü görmek... bundan otuz üç yıl önce, sen daha on bir yaşında bir çocukken Çıbı Tegin Çinliler'e karşı ayaklanıp gök Türk devletini kurmağa kalkıştığı zaman kurt başlı sancak Ötüken'de dalgalansın diye seni Çıbı Kağan ordusuna ben göndermiştim. BD/11

Kür Şad ihtilâlinde yedi yıl sonra korkunç yüzlü Sırba Kağan, Çinliler hesabına Kora akınında ölürken Bozkurt soyundan Çıbı Tegin ayaklanmış, Altay'da epey Türk'ün başına geçerek Gök Türk kağanlığını diriltmeğe çalışmıştı. BD/18

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Çıbı Tegin kişi adını tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Çıbı Kağan adı tarihte vardır. Atsız bu tarihi şahsiyeti roman kişisi haline getirmiştir. Çıbı bir unvan adıdır. Atsız'ın Çıbı unvan adıyla oluşturduğu kişi adları iki tanedir. Bunlar; Çıbı Kağan ve Çıbı Tegin kişi adlarıdır.

2.1.1.202. Çiçi Yabgu

Çiçi Yabgu kişi adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA 269

Ben Çiçi Yabgu'yum, diye söze başladı. RA/269

OY'da yabgu: yüksek bir unvan olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 183). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır.

Çiçi Yabgu adı tarihte vardır. Atsız bu tarihi şahsiyeti roman kişisi haline getirmiştir.

2.1.1.203. Çur Bilge Kağan

Çur Bilge Kağan kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 290

Sıtardeşler oraya hakim olmuşlar, hanları da Çur Bilge Kağan adı ile Gök Türkler'e rakip bir durum almıştı. BÖ/290

OY'da Çor bir unvan adıdır (Tekin, 2010: 136). DLT, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Çur Bilge Kağan kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir. Çur bir unvan adı olarak OY'da

karşımıza çıkmaktadır. Atsız çur, bilge ve kağan unvan adlarını birlikte kullanarak bir kişi adı oluşturmuştur.

2.1.1.204. Deli Ersegün

Deli Ersegün kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 94, 95, 98, 100, 101, 102, 105, 118, 119, 120, 132, 144, 182, 183, 184, 185, 199, 200, 202, 203, 205, 207, 208, 211

Dedesı Bögü Alp'in cesaret ve kuvveti onda tecelli etmiş, gözünü daldan budaktan sakınmamayı o kadar ileri götürmüş ve bu hususta babasıyla dedesini o kadar geçmişti ki nihayet Gök Türkler arasında Deli Ersegün diye anılmaya başlamıştı. BD/94

Bütün duygularında olduğu gibi sevgisinde de çılgın olan Deli Ersegün, vaktiyle babasının öldürdüğü ve kendisiniyendiği içinkinlekarışık bir duyguyla sevdiği Ay Hanım'ın artık ölmüş olması dolayısıyla, şimdi kinden sıyrılan, yalnız aşktan ibaret kalan bir gönül bağının verdiği hızla, çocuk kalbinin delişmen ateşiyle yanarak at koşturuyordu. BD/207

Onbaşı Deli Ersegün, çılgın gibi sevdiği kızı hiç olmazsa bir defa daha görebilmek, onu kaçırandan bunun hesabını sormak için şuurunu kaybetmiş bir halde at koşturuyor, yanındaki dört kişiden kurtulup Ay Hanım'a yetişmek istiyordu. BD208 Taçam'ın "Ölüm Uçurumu" diye âdeta inlemesi Deli Ersegün'ün beynine inmiş bir yıldırım gibiydi. BD/211

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

DKK'da deli lakabı ile Deli Dumrul, Deli Karçar, Deli Tundar, Delü Evren, Delü Karçar kişi adları vardır (Özçelik, 2016: 986). Atsız da buradan hareketle bu adı oluşturmuş olmalıdır.

2.1.1.205. Derse

Onbaşı Derse kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 209, 213

Bir sabah Yamtar’la Sançar kendilerini konuklayan Onbaşı Derse ve gezerken ulu bir ağacın altında bir kalabalık gördüler. BÖ/209

Yamtar, Derse’nin yüzüne baktı. BÖ/209

Yamtar, bu gürliyen kahkahalar arasında yine yere düşmüş olan Sançar’ı, Onbaşı Derse’nin yardımıyla bir ata bindirip bağlamağa çalışırken bağırdı: BÖ/213

OY, KB, DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK’da geçen *Dirse Han* ile *Derse* ismi aynı addır. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Derse kişi adı DKK’da *Dirse (Dirse Han)* olarak geçmektedir. Buradaki Onbaşı Derse adı DKK’na yapılan bir göndermedir. Atsız, Derse kişi adını DKK’dan alarak “onbaşı unvanı ile birlikte kullanmıştır.

2.1.1.206. Ezgene

Ezgene kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 112, 118, 119, 120, 122, 123, 124, 125, 187, 188, 189, 191, 192, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 208, 210, 211, 212

Büyük oğlu Yüzbaşı Ezgene babasının solunda gidiyordu. BD/112

Onların on adım kadar gerisinde Ezgene ile Ersegün yarışıyorlardı. BD/119

İlk önce iki yüzbaşı, Ezgene ile Börü oynayacaklardı. BD/123

Otağ kapısının hemen yanında ise Binbaşı Pars’la yüzbaşı Ezgene karşı karşıya duruyorlardı. BD/203

Dört tanesi korkulu gözlerle ileriye bakarken, Yüzbaşı Ezgene yaman bir titreme ile elini yüzüne kapıyarak başını eğdi ve hemen arkasından Taçam’ın dudaklarından bir ağıt gibi: “Ölüm Uçurumu” kelimeleridöküldü. BD/210

Yüzbaşı Ezgene, büyük bir yükün altında ezilmiş, fakat dik kalmağa azmetmiş yiğit bir insan haliyle ötekilere bakarak: “Kutlu ölülerimizi selâmlıyalım”dedi. BD/212

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Ezgene kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.207. Esen Börü

Esen Börü kişi adı *Deli Kurt* romanında geçmektedir.

DK 141, 142, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 225

Uçkara Bahşı'nın kızı Esen Börü benim yengem ve Gökçen'in anasıdır... DK/141

Esen Börü o kadar güzeldi ki, beğler onu almak için birbirine girdiler. DK/141

İşte o zaman Esen Börü, babasından kalan Yada taşını çıkarıp yağmur yağdırdı.

DK/141

Bunun üzerine Esen Börü'ye saygı gösterilsin diye beğın buyrultusu çıktı. DK/142

Ya her şeyi bile Esen Börü'nün kendisine 'yüce bir soydansın' demesi ... DK/215

OY'da geçmemektedir. KB'de esen; esen, sağ, salim anlamları ile yer almaktadır (Arat, 1979: 159). DLT'de esen; her şeyin selamette olanı, sağ salim olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 644). DKK'da esen: esen, sağ olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:845). Clauson'un sözlüğünde esen; sağlığı yerinde, sağlıklı, sağlam olarak geçmektedir (Clauson, 1972: 248). Gülensoy'un sözlüğünde esen 'sağ, salim, selamet' (Gülensoy, 2007: 341). Türkçe Sözlükte esen; ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı, sıhhatli, salim anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 649).

Esen Börü kişi adına tarihi metinlerimizde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir. Atsız, Esen adı ile börü unvanını birlikte kullanarak bu adı oluşturmuştur.

2.1.1.208. Emen

Emen kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 389, 390, 398, 405, 409

Önce iri Yamtar, arkasından Yağmur'la Üçoğul, daha sonra da Ay Kutluk'la Emen geldiler. BÖ/389

Onun arkasında Böğü Alp, Yamtar, Yağmur, GökBörü, Ay Kutluk ve Emen bir sıra halinde ilerliyorlardı. Böğü Alp, sağlam yapısının altındaki daha sağlam yüreğiyle, kulağında Kıraç Ata'nın sözleri çınladığı halde yürüyor, Yamtar iri gövdesinin

heybetine yakışan iri taş sağ koltuğunun altında olduğu halde yürüyor; Yağmur göze ilk çarpan dolgun yanakları ve gülen gözleriyle yürüyor; Gök Börü gözleriyle değil, Tanrı'nın gönlüne saldığı ışıkla görerek yürüyor; Ay Kutluk on yıl önceki kılıç yarasının asilleştirdiğı yüzü ile; Emen, Çinlilerin öldürdüğü dokuz kardeş, üç dayı, iki eçe ve babasının öç diye haykıran sesleri kulağında olduğu halde yürüyordu. BÖ/405

İlaçın, Kutan ve Onbaşı Emen de vurulup düşmüşler, buna karşı Çin sarayının bütün muhafızları uyanıp ayaklanmışlardı. BÖ/409

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Emen kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.209. Eçine Kur Çur Kağan

Eçine Kur Çur Kağan kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD117

Eçine Kür Çur Kağan başa geçince umutlanmıştı. BD/117

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

OY'da Çor bir unvan adıdır (Tekin, 2010: 136). DLT, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır.

Atsız'ın Türk Ansiklopedisine yazdığı “İşbara Han” maddesinde; eçine “Gök Türk Eçine hanedanı” adı olarak geçmektedir.

Eçine Kur Çur Kağan kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir. Atsız eçine adı ile kur, çur ve kağan unvanlarını birlikte kullanarak bu kişi adını oluşturmuştur.

2.1.1.210. Eçine Türçe Kağan

Eçine Türçe Kağan kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD117

Yirmi yıl kağansız, türesiz yaşadıktan sonra Eçine Türçe Kağan başa geçip dokuz yıl Eli tuttu. BD/117

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Atsız'ın Türk Ansiklopedisine yazdığı “İşbara Han” maddesinde; eçine “Gök Türk Eçine hanedanı” adı olarak geçmektedir.

Eçine Türçe Kağan adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.211. Gökçen

Gökçen kişi adı *Yolların Sonu* şiir kitabında ve *Deli Kurt* romanında geçmektedir.

YS 24, 25

DK 64, 65, 66, 75, 90, 94, 95,96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117,118, 119,127, 129, 134, 135, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 156, 157, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 179, 183, 184, 185, 187, 188, 189, 191, 193,194, 195, 196, 197, 200, 203, 209, 210, 211, 218, 220, 221, 222, 223, 225, 227, 231, 235, 237, 238, 242, 243, 244, 245, 246

Öyle güzelmiş ki, adını Gökçen koymuşlar. DK/64

İnsanı dize getiren gözleri ve gönüllere işleyen sesiyle Gökçen Tanrının büyüklüğüne ve en büyük tanıktı. DK/173

O sırada Gökçen, Yassı Tepe'de kaval çalıyor, Deli Kurt'a sesleniyor ve olağanüstü kudretiyle kavalının sesini çok uzaklardaki sevgilisine ulaştırıyordu. DK/189

Gökçen bütün varlığını doldurmasa, oan her şeyi unutturmasa o zaman, gizli bi Osmanlı şehzadesi olmanın ne belalı nesne olduğunu düşünebilecekti. DK/237

Burada her şey Gökçen diye bağıırıyordu. DK/246

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Sarı Zeybek“ adlı şiirinde geçmektedir:

“Sarı Zeybek dağdan dağa taşınır,
Taşınır da yüce dağlar aşınır.
Mola verip Gökçen kızı düşünür;
Efe dağdan köye doğru seslenir,
Yosma Gökçen sesi duyar, süslenir.” YS/24

“Sevmesin mi Sarı Zeybek Gökçen’i?
Yüzü melek, saçı ipek Gökçen’i?
Bütün Aydın elinde tek Gökçen’i?
Kız sevmeyen erin gönlü paslanır,
Paslanırdı imil imil yaslanır.” YS/25

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Gülensoy’un sözlüğünde gökçen ‘ güzel’ < gök [< kök] + çe + n olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 378). Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Gökçen kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir. Deli Kurt romanında geçen şu cümle “Öyle güzelmiş ki, adını Gökçen koymuşlar.” Gökçen kelimesinin Gülensoy’un sözlüğünde verilen anlamı ile yani “güzel” anlamı ile kullanıldığını göstermektedir. Gökçen kişi adı aynı zamanda Sarı Zeybek şiirinde de geçmektedir.

2.1.1.212. Güntülü

Güntülü kişi adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA 33, 34, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 67, 68, 109, 110, 11, 112, 114, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 141, 143, 161, 162, 163, 177, 178, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 199, 200, 201, 202, 206, 207, 209, 213, 218, 220, 221, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 237, 238, 245, 246, 247, 248, 249, 252, 279, 280, 281

Bir kasıtlı değil, Güntülü’yü hatırlayarak, bazen dalgın, bazen yırtıcı, bazen mahcup bakan ve rengi anlaşılamayan gözlerini düşünerek, uzun ve muntazam

cümlelerini duyar gibi sustu. RA/67

Güntülü'nün gözlerini, bu gözleri nerede gördüğünü düşünüyordu. RA/114

Güntülü ise ne biri kadar çarpıcı, ne öteki kadar işleyici idi. RA/114

En sonar Güntülü... Kendisinin iki bin yıl önce yaşadığını söyleyen ve şimdi sesi, görünmeyen kadının sesine tamamıyla benzeyen Güntülü... RA/141

Güntülü, yırtıcı pars bakışlarını Selim'e dikti. RA/141

Yolda Güntülü'nün okuduğu şiir ve şiiri okurken sesinde yükselen öldürücü ahenk...RA/206

OY'da kün; gün, güneş anlamındadır (Tekin, 2010: 157). KB'de kün: güneş anlamıyla ve gün, gündüz anlamlarıyla verilmiştir (Arat, 1979: 300, 301). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Güntülü kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.213. Gökbörü

Gök Börü kişi adı *Yolların Sonu* şiir kitabında, *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

YS 35

BÖ 18, 100, 132, 151, 152, 153, 154, 231, 232, 270, 271, 273, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 325, 328, 330, 341, 342, 343, 344, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 359, 360, 361, 369, 375, 379, 380, 381, 385, 392, 393, 394, 395, 396, 403, 405, 408, 411, 412, 414, 415

BD 108

Onbaşı Gök Börü Ötüken'in bu en öfkeli, deli onbaşısı bağırdı: BÖ/100

Dört andalar, yani Yamtar, Sançar, Sülemiş ve Gök Börü, Onbaşı Sülemiş'in çadırında toplanmışlar, kımız içiyorlardı. BÖ/231

Gök Börü o geceyi kapkaranlık ve ıslak bir zindanda elleri bağlı ve aç geçirdikten sonra ertesi gün bir Çin kumandanının karşısına çıkarıldı. BÖ/346

İlk günlerde öteki Türkler'den epey süt, yoğurt, et bularak Gök Börü'yü beslemiş; çabuk iyileştirmeye çalışmıştı. BÖ/350

Kür Şad! On yıldır karanlıkta yaşayan Gök Börü bu günü bekliyordu. BÖ 392

Gök Börü'nün: "Ulu Tanrı! Ululuğuna son yok. Artık görüyorum" diyen sesiyle ayılarak gözlerini ona dikti. BÖ/396

Yamtar, Sançar, Gök Börü, Üçoğul, Sülemiş, Arık Buka, Buğra, Karabudak... Hepsi öldü... BD/108

Şiir kitabında kişi adı olarak geçmez:

"Yok sayıp sen de bu ruhsuz sürüyü
Kılavuz yap ebedi Gök Börü'yü.

Çıkarıp Ergenekon'dan ulusu
Türk'ü kılsın yine dünya ulusu.

İzleyip Gök Börü'nün gölgesini
Gezelim gel o Kömen ülkesini." YS/35

OY'da kök; mavi kök tanrı, türük ile geçiyor (Tekin, 2010: 154). KB'de kök; gök, gökyüzü olarak geçer (Arat, 1979: 274). Yine KB'de kök; mavi, yeşil anlamları ile de geçmektedir. (Arat, 1979: 275)

OY'da böri; kurt anlamında geçmektedir (Tekin, 2010: 134). KB'de böri; kurt anlamında yer almaktadır (Arat, 1979: 105). DLT'de böri kelimesi; kurt, böri anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 598). KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson'da böri; kurt anlamıyla geçmektedir (Clauson, 1972: 356). Gülensoy'un sözlüğünde Börü 'kurt' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 174) TDES 'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Gökbörü kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir kişi adı olması muhtemeldir. Türklere ait Ergenekon Destanında dağın içindeki demiri eriterek Ergenekon'dan çıkan Türklere gökbörü adı verilen yol gösterici bir kurdun kılavuzluk ettiği geçmektedir.

2.1.1.214. Göктаş

"Göктаş" kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 350, 351, 364, 375, 380, 387, 392, 399, 405, 424

Kalabalık aile ocağından kala kala bir kendi bir de oğlu Göктаş kalmıştı. BÖ/364

Göktaş'la Sungur da Gök Börü'nün dersleri sayesinde gelişmişler, küçük birer bahadır olmuşlardı. BÖ/375

Onbaşı Göktaş ihtilâlciler dizisinin en solunda, duvarın dibinde idi. BÖ/410

“Göktaş da öldü. Ocağımızdan kimse kalmadı” diye inledi. BÖ/424

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Göktaş kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.215. Gün Yaruk

Gün Yaruk kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 62, 230, 241, 242, 378

Birkaç gün sonra Yüzbaşı Böğü Alp, İşbara Alp'in ikinci kızı Gün Yaruk'la evlenmişti... BÖ/230

Tunga Tigin toy sonunda konuklarına beşer gümüş akça vermiş olduğundan Böğü Alp bu akça ile karısı Gün Yaruk'a bir şeyler almak istiyordu. BÖ/241

İşbara Han'ın kızı, Almıla'nın singili olan Gün Yaruk kendisine üç tane gürbüz çocuk yetiştirmiş, bir dördüncüsü ise tutsaklık kargaşalığında ölüp gitmişti. BÖ/378

OY'da kün; gün, güneş anlamındadır (Tekin, 2010: 157). KB'de kün: güneş anlamıyla ve gün, gündüz anlamlarıyla verilmiştir (Arat, 1979: 300, 301). KB'de yoktur. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

OY, KB ve DKK metinlerinde yaruk kelimesine rastlayamıyoruz. DLT'de yaruk; aydınlık, ışıklık, parlak, ışık anlamlarındadır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 956).

Gün Yaruk kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir. Atsız gün ve yaruk kelimeleri ile Gün Yaruk kişi adını oluşturmuştur.

2.1.1.216. İşbara Alp

İşbara Alp kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 27, 28, 29, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 49, 50, 62, 66, 71, 85, 89, 96, 97, 98, 99, 101, 113, 122, 131, 132, 134, 135, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 166, 167, 187, 188, 189, 193, 194, 198, 199, 200, 202, 203, 204, 207, 209, 214, 215, 216, 217, 218, 220, 221, 222, 227, 229, 230, 231, 232, 244, 246

BD 108

Atından inmemiş olan Yüzbaşı İşbara Alp buyruklar veriyor, atını öteye beriye sürüyordu. BÖ/9

Yüzbaşı İşbara Alp kimdir? BÖ/19

Ben, attığı ok şaşmayan, attan yere düşmeyen, Çin’e akın ettikte on tümen mal taşıyan, Çuluk Kağan öldü diye sevinen iki Çinliyi iki okta deviren Yüzbaşı İşbara Alp’ım! BÖ/33

Kür Şad’a elini uzatan İşbara Alp’in gözlerinde de bir zafer parıltısı vardı. BÖ/50

Kür Şad kendisine buyruk vermeden çekildiği için ne yapması gerektiğini İşbara Alp’tan soracaktı. BÖ/164

Vaktiyle Kür Şad’la İşbara Alp bunun için burada ok atmışlardı”. BD/121

Kara Kağan, İşbara Alp, Kür Şad... Yamtar, Sançar, Gök Börü, Üçoğul, Sülemiş, Arık Buka, Buğra, Karabudak... Hepsi öldü... BD/108

Kara Kağan, İşbara Alp, Kür Şad... Yamtar, Sançar, Gök Börü, Üçoğul, Sülemiş, Arık Buka, Buğra, Karabudak... Hepsi öldü... BD/108

Pars’ın gözlerinde Kara Kağan’ın kağanlık şenliğinde yapılan tören ve orada Kür Şad’la İşbara Alp’in ok atışı canlanmıştı: BD/121

“Senbilirsın kağan”dedi,“tahtalar üzerine elişer okla Türk yazmak da var... Vaktiyle KürŞad’la İşbara Alp bunun için burada ok atmışlardı”. BD/121

OY, KB, DLT ve DKK’ da Açığma-kün kişi adına rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Göktürk Tarihinde “işbara” unvanı geçmektedir. 582- 587 yılları İşbara Kağan devri olarak anılmaktadır(Taşağıl, 2014: 44). Romanda İşbara Alp ve İşbara

Han olarak geçmektedir. Atsız bu addaki işbara unvanı ile alp ve han unvanlarını beraber kullanarak isim terkibi yapılmıştır.

2.1.1.217. İşbara Han

İşbara Han kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 232, 242, 249, 252, 253, 255, 256, 258, 275, 276, 279, 280, 281, 300, 301, 302, 308, 309, 310, 311, 316, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 357, 378, 380, 381, 394

Bundan sonra kendisine İşbara Han denecek. BÖ/232

İşbara Han! Kişi evinde doğar, savaşta ölür. BÖ/279

gün o kadar duygulu idiler ki Kür Şad veya İşbara Han çıkıp da kendilerine haydi dese, sonunu düşünmeden hep birlikte Çinlilere saldırabilirdi. BÖ/380

Öyleyse bugün de İşbara Han'ın kendisini öldürdüğünü bilmiyorsunuz... BÖ/381

İşbara Han'ın ölümüne ağlamak için gözlerim olmasını isterdim” dedi. BÖ/381

OY, KB, DLT ve DKK’ da Açığma-kün kişi adına rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Atsız'ın Türk Ansiklopedisinde yazdığı “İşbara Han” ve “ İşbara Kağan” maddeleri vardır. “İşbara Han” maddesinde tarihi şahsiyet olarak İşbara Han hakkında fazla bilgi bulunmadığını, Gök Türk Eçine hanedanına mensup olduğunu, Doğu Gök Türk kağanlarından Kara Kağan (619-630) zamanında han unvanını aldığını yazmıştır. Bu maddede İşbara kelimesinin “cesur” anlamına geldiğini söylemiştir.

İşbara Han tarihî bir kişi adıdır. Atsız tarafından bu tarihî şahsiyet roman karakteri haline getirilmiştir. Romanda İşbara adı alp ve han unvanları ile beraber kullanılmıştır.

2.1.1.218. İ-çing Katun

Atsız *İ-çing Katun* kişi adını; *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında kullanmıştır.

BÖ 11, 22, 26, 30, 33, 35, 39, 40, 42, 43, 51, 52, 53, 58, 61, 68, 144, 148, 163, 181, 183, 214, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 227, 228, 231, 232, 237, 245, 246, 270, 271, 273, 294, 299, 300, 301, 305, 336, 337

BD 109

İ-çing Katun Çuluk Kağan'ın karısıdır. BÖ/11

Çünkü Çuluk Kağan tarafından ağulanarak öldüğünü öğrenmişlerdi. BÖ/22

Çünkü eçisi Kara Kağan'ın yanında oturan katun, babası Çuluk Kağan'ı ağulayan, kendi üvey anası İ-çing Katun'du. BÖ/30

İ-çing Katun Türk geleneğince Şen-king'in üç gece üstüste Almıla'nın çadırına girerek onunla konuşmasını, kendisiyle evlenmeğe kandırmasını öğütledi. BÖ/218

Bütün bu düşler arasında İ-çing Katun'un karganmış hayali de vardı. BD/109

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Atsız Türk Ansiklopedisinde “İçing Katun” adlı bir madde yazmıştır. Bu maddede İçing Katun'un Çin'in Suy hanedanı prenseslerinden olduğunu ve sırayla tahta geçen dört Doğu Göktürk kağanına (Türe Kağan, Çıbı Kağan, Çuluk Kağan, Kara Kağan) eş olarak Türk tarihinde uğursuz bir rol oynadığını yazmıştır. Kağan eşi olduğu için Türk geleneğince “katun” unvanını almıştır. Bozkurtların Ölümü romanında Çuluk Kağan ölünce yerine kardeşi Bağatur Şad geçmiştir. Bağatur Şad Kara Kağan unvanını almıştır. İçing Katun Kara Kağan'la Türk geleneğince evlenir. Romanda Kara Kağan'ın eşi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kara Kağan'ın yanlış yola girmesine ve Çin'e tutsak düşmesine neden olmuştur.

İ-çing Katun kişi adı tarihte vardır. Atsız tarafından bu tarihi şahsiyet adı roman karakteri haline getirilmiştir.

2.1.1.219. İlteriş Kutluk Kağan

İlteriş Kağan kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 58, 62, 66, 67, 68, 69, 71, 72, 82, 87, 93, 94, 95, 101, 105, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 121, 124, 125, 130, 131, 132, 133, 135, 136, 137, 138, 143, 144, 147, 156, 166, 167, 177, 180, 193, 195, 197, 199

Burada da “İlteriş Kağan” kelimeleri okunuyordu. Bir an bu İlteriş Kağan'ın kim olduğunu düşündü. BD/58

Gök Türk devletini kurabilirsek sen İlteriş Kağan olacaksın.” BD/62

Bundan sonra sen İlteriş Kağan’sın”dedi BD66

Bugün için kılıç döverken ölen ve sana yaptığı kılıca İlteriş Kağan adını yazan demircinin vasiyeti yerine gelmişolur. BD/66

Kutluk Şad kağanımız olup İlteriş Kağan adını almıştır. BD/66

İşte Türk kağanı İlteriş Kağan tahta oturmuş, ordu kurmuştu. BD/68

İlteriş Kağan, yanında İl Bilge Katun olduğu halde tahtında oturuyordu. BD/116

OY’da ilteriş; Kutluğ Kağan’ın unvanı olarak geçmektedir. OY’da İlteriş kutlug kağan adı geçer (Tekin, 2010: 144). KB’de il; memleket, ülke, halk, saltanat olarak verilmiştir (Arat, 1979: 191). DLT’de il; ülke, eyalet anlamındadır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 664). Clauson’un sözlüğünde el; temel anlamı ile bağımsız bir yönetici tarafından organize edilen ve yönetilen bir siyasi birim olarak verilmiştir(Clauson, 1972: 121). Gülensoy’un sözlüğünde il ilk olarak; barış, barış hali, barış içinde yaşayan boylar, boylar birliği, devlet, ülke, yurt anlamları ile verilmiştir (Gülensoy, 2007: 429). TDES sözlüğünde yer almamaktadır. Türkçe sözlükte il; tarihte Eski Türklerde devlet anlamı ile verilmektedir (Akalin, 2009: 951). Eski Türk Devletinde siyasi teşkilatlanmanın en üst kademesidir.

Atsız’ın Türk Ansiklopedisinde yazdığı maddelerden biri de “İlteriş Kutluğ Kağan” dır. Asıl adı büyük ihtimalle Kutluğ = Kutlu olarak not düşmüştür. Tarihi şahsiyet olarak Kara Kağan’ın soyundan geldiği, 681 yılında Göktürk devletini yeniden diriltmeye çalışan bir milli kahraman olduğu bilgisini vermiştir. Kutluğ’a devleti ve milleti derleyip topladığı için “İlteriş Kağan” ünvanı verilmiştir.

Atsız romanda hem İlteriş Kağan hem de İlteriş Kutluk Kağan adını kullanmıştır. Atsız İlteriş Kutluk Kağan kişi adını; *Bozkurtlar Diriliyor* romanında kullanmıştır.

BD 116, 172, 180

Gök Türk kağanı İlteriş Kutluk Kağan, Dokuz Oğuz katunu Ay Hanım’dan gelen elçiyi kabul edecekti. BD/116

İlteriş Kutluk Kağan’ın üç tuğu havada dalgalanıyor, arasıra işitilen keskin, sert buyruklarla atların nal sesleri bozkırda uğulduyordu. BD/172

İlteriş Kutluk Kağan’ın çıkarabileceği en büyük ordu yıldırım çabukluğu ile hazırlanarak toplanmış ve aynı hızla Çin’e yönelmişti. BD/172

İlteriş Kutluk Kağan, Kıtaylarla yedi defa savaşarak onlara baş eğdirmiş, vergiye

başlamıştı. BD/180

İlteriş Kağan adı tarihte vardır. İkinci Göktürk Devleti'nin kurucusunun adıdır. Atsız bu tarihi şahsiyeti romanına taşımıştır.

2.1.1.220. İl Bilge Katun

“İl Bilge Katun” kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 116

İlteriş Kağan, yanında İl Bilge Katun olduğu halde tahtında oturuyordu. BD/116

OY'da il- bilge; Bilge Kağan'ın eşinin unvanıdır. OY'da il bilge katun kişi adı geçmektedir (Tekin, 2010: 143). KB'de il; memleket, ülke, halk, saltanat olarak verilmiştir (Arat, 1979: 191). DLT'de il; ülke, eyalet anlamındadır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 664). DKK'da kadın /kadun /hatun unvan olarak kullanılır (Özçelik, 2005: 312). Kadun: katun, bey eşi olarak geçmektedir (Özçelik: 2016: 877). Clauson'un sözlüğünde el; temel anlamı ile bağımsız bir yönetici tarafından organize edilen ve yönetilen bir siyasi birim olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 121). Gülensoy'un sözlüğünde il ilk olarak; barış, barış hali, barış içinde yaşayan boylar, boylar birliği, devlet, ülke, yurt anlamları ile verilmiştir (Gülensoy, 2007: 429). TDES sözlüğünde yer almamaktadır. Türkçe sözlükte il; tarihte Eski Türklerde devlet anlamı ile verilmektedir (Akalin, 2009: 951). Eski Türk Devletinde siyasi teşkilatlanmanın en üst kademesidir.

Atsız'ın Türk Ansiklopedisinde yazdığı maddelerden biri de “ İl Bilge Katun”dur. İl Bilge Katun'u Gök Türk Katunu olarak tanımlamış, parantez içinde imparatoriçe diye not düşmüştür. İlk Bilge Katun Göktürk tarihinde büyük kağan İlteriş Kutluğ Kağan'ın eşi ve Kül Tegin ile Bilge Kağan'ın annesidir. “İl Bilge” ad olmayıp ünvanıdır. İl “devlet, millet”, bilge ise “ bilgili” demektir. İl Bilge Katun ilin bilgili kraliçesi anlamına gelmektedir. Yazıtlarda şefkat tanrıçası olan Umay'a benzetilmesini delil gösteren Atsız onun faziletli bir kadın olduğunu vurgulamıştır.

İl Bilge Katun tarihi bir kişi adıdır. Atsız bu tarihi şahsiyet adını romana taşımıştır. İl Bilge bir unvan adıdır. Katun kelimesi bugünkü kadın kelimesinin eski biçimidir.

2.1.1.221. Kür Şad

Kür Şad kişi adı *Yolların Sonu* şiir kitabında, *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

YS 7, 8, 12, 37

BÖ 30, 32, 33, 34, 35, 39, 40, 41, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 64, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 98, 99, 130, 131, 132, 144, 145, 146, 147, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 158, 159, 162, 164, 165, 167, 178, 182, 183, 189, 191, 192, 203, 240, 244, 246, 248, 253, 275, 276, 278, 279, 280, 301, 302, 307, 309, 310, 311, 312, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 324, 325, 326, 327, 328, 335, 336, 337, 338, 357, 371, 372, 373, 374, 378, 380, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 397, 398, 401, 402, 403, 404, 405, 407, 408, 411, 412, 417, 418, 424, 425, 428, 429, 430, 432, 433, 434, 435

BD 6, 7, 9, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 23, 26, 29, 30, 32, 33, 39, 40, 45, 54, 58, 62, 63, 68, 75, 77, 79, 80, 107, 108, 121, 122, 130, 131, 136, 140, 142, 143, 145, 167, 168, 180, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 198, 204, 207, 208, 211

RA 270

Ulu Tanrı! KürŞad'ın yenilmeyen ruhunu YS/7

Izdırabı denecek belki o gün Kür Şad'ın YS/8

Hepsi sussa da “Kür Şad” uzatarak elini YS/12

Kür Şad'ın, Kül Tegin'in, Çağrı Beğ'in ok çekişi... YS/37

Şu Tigin'e de Kür Şad denilmişti. BÖ/30

Kür Şad kılıcını kınına soktuktan sonra Bağa Tarkan'a buyruk verdi: BÖ/147

Kür Şad, Gök Türkeli'nde kendi yerine börü Tarkan'ı bırakmış, güneye, kağan ordusuna doğru dörtnala at sürüyordu. BÖ/307

Sonra Kür Şad, savaş günlerinde buyruk veren sesiyle söze devam etti: BÖ/336

Kür Şad ve kırk arkadaşı, aylı kızıl bayrağı bekleyerek hâlâ ufukları gözlüyor...BÖ/435

Aşağı yukarı kırkbeş yıl önce, kahraman Kür Şad kırk arkadaşıyla birlikte Çin sarayına saldırmış ve bütün Türkler'e övünç verecek şekilde ölmüştü. BD/130

Ben KürŞad'ım dedi. RA/270

“ Kür Şad” kişi adını *Yolların Sonu* şiir kitabında; *Yakarış I*, *Yolların Sonu* ve *Kömen* adlı şiirlerinde kullanmıştır.

Yolların Sonu şiir kitabında örneğin “ Yakarış I “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Ulu Tanrı! Kür Şad’ın yenilmeyen ruhunu
Yüce Tanrı Dağında biraz daha barındır!
Geleceğiz yakında! Yarın bütün oralar
Demir bileklerdeki çelik kılıçlarındır.” YS/7

“Yurt ve şeref uğrunda sen seril de toprağa
Varsın hiçbir dudakta anılmasın er adın!
Kan sızarak göğsünden huzuruna varınca
İztırabı dinecek belki o gün Kür Şad’ın.” YS/8

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Bozkurtların Ölümü romanında Atsız, Kür Şad ve 41 çerisinin ihtilalini konu alır. Atsız tarihte gerçekten yaşanmış olan bu ihtilali Fransız kaynaklarından, Hüseyin Cahit’in De Guignes tercümesinden okumuş olmalıdır. (Ercilasun, 2018: 365) Çin kaynaklarında kahramanın adı *Cie-şı- şuay* olarak geçmektedir. Kür Şad adını ilk kez Atsız 25 Eylül 1932’de yazdığı ve Atsız Mcmua’da yayımladığı “Yolların Sonu” adlı şiirinde kullanmıştır:

*O sarayda bulunca tanrılaşan erleri
Artık gözüüm arkaya bir daha dönmeyecek.
Hepsi sussa da “Kür Şad” uzatarak elini:
“Hoş geldin oğlum Atsız, kutlu olsun!” diyecek.*

Atsız’ın 1932’de yazdığı bu şiir öncesinde Kür Şad adı ile ilgili olarak Sabahattin Ali’nin Kür Şad ihtilali ile ilgili bir piyes yazmasını öğütlemiştir. Sabahattin Ali de “Esirler” adlı piyesini 1933’te tamamlamış ancak 1936’da Varlık dergisinde tefrika edebilmiştir. Fakat Atsız tarihin büyük kahramanı Kür Şad’ı zavallı bir aşık konumunda gösterdiği için Sabahattin Ali’ye kızmıştır. Daha sonra Kür Şad gibi büyük bir kahramana hak ettiği değeri vermek üzere “Bozkurtların Ölümü” romanını kaleme almıştır. Sabahattin Ali ile kalem kavgaları olmasına rağmen yine de yazacağı romanı ona bildiren bir mektup göndermiştir.

“Sana müthiş bir sır vereyim mi? Haydi vereyim: Ben Kür Şad’ı roman olarak yazıyorum. Beni buna sevk eden de Tahsin Demiray oldu. Benden Ateş Çocukları diye ortamektepler talebesi için çıkarttığı haftalıkla millî mevzulu hikaye ve roman istemişti. Söz vermiştim. Bu sefer beni sıkıştırınca kaleme sarıldım. Her ne kadar ortamektep çocukları için yazılıyorsa da bizim münevverler de ortamektep seviyesinde olduğu için tam edebî bir metin yazıyorum demektir. Romanın adı Bozkurtların Ölümü’dür. Senin gibi tarihi tahrif etmeyerek

yazıyorum. Senin berbat ettiğin Kür Şad'ın şerefini de iade edeceğim. Biliyorsun ki ben şimdiye kadar hayatımda yalnız dört tane hikâye yazdım. Roman hiç yazmadım. Bu ilk kalem tecrübemdir. Bununla beraber Kürşad'ın aşkıyla muvaffak olacağım.”

Kür Şad adı tarihi kaynaklarda geçmemektedir. Atsız 'ın Bozkurtların Ölümü romanında roman kahramanının adı olarak ortaya çıkmıştır. Atsız Çince ve Türkçe kaynaklarda geçen 40 kişi ile Çin sarayının basılması ve Çin imparatorunun esir alınması olayını romanına konu etmiştir. Çince yazılışı Chieh she = Chieh shih = Cie şı olan adın Kür Şad olabileceğini düşünmüş ve roman kahramanına bu adı vermiştir. Şad kelime o dönemde bir unvan adı olarak kullanılırken kür kelimesi ise bugün “gür” olarak kullandığımız kelimedir (Sertkaya, 2014: 153-161).

Kür Şad adı tarihi metinlerde yer almaz. Eskicil değil ama eskicil kaynaklara dayanan yaratım bir isimdir. Atsız tarafından yaratılmıştır.

2.1.1.222. Kara Kağan

Kara Kağan kişi adı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 30, 31, 32, 33, 35, 39, 41, 42, 43, 46, 58, 62, 63, 64, 65, 66, 69, 71, 74, 77, 79, 93, 97, 98, 140, 144, 150, 159, 163, 167, 171, 177, 181, 183, 198, 201, 204, 213, 214, 215, 216, 237, 245, 246, 247, 248, 249, 253, 256, 269, 270, 271, 274, 275, 279, 281, 286, 294, 295, 296, 299, 300, 301, 302, 303, 305, 306, 308, 310, 312, 320, 321, 322, 328, 329, 330, 333, 333, 334, 335, 336, 337, 357, 379, 380, 387, 388

BD 26, 54, 107, 108, 109, 117, 121, 122, 208

On gün sonra Ötüken'de Bağatur Şad'ın kağanlığı kutlanıyordu. Bağatur Şad artık Kara Kağan adını almıştı. BÖ/30

Ben, Türk Kağanı Kara Kağan, bu orduyu donatmak için, binlerce attan kalan bir iki yüz atımı da çerilere dağıttım. BÖ/302

Ama Kara Kağan çağında, yendiğimiz Tulu Han ordusunda o da olduğu halde okları bizi incitmemişti. BD/26

Çuluk Kağan ordusunda bulunmuş, Kara Kağan çağının parlak ve karanlık günlerini görmüş, çok savaflara girip çıkmış, Kara Kağan tutsak edildiği zaman onunla birlikte Çin'e götürülmüş, Kür Şad ihtilâlinde sonra yıllarca Çin zindanlarında kalmış, saçları ağarmış, fakat belibükülmemişti. BD/54

Ötüken’de Kara Kağan varken batıda da Tüng Yabgu Kağan vardı. BD/117

Pars’ın gözlerinde Kara Kağan’ın kağanlık şenliğinde yapılan tören ve orada Kür Şad’la İşbara Alp’in ok atışı canlanmıştı: BD/121

Binbaşı Pars, Kür Şad’ın oğlunu ölüm yolundan çevirmek için, yıllarca önce Kara Kağan ordusunun onbaşısı iken yaptığı en baş döndürücü koşulara benziyen bir hızla gidiyordu. BD/208

OY’da kara: alelade, avam anlamındadır. Aynı zamanda kara; kara, siyah renk adı olarak da geçmektedir (Tekin, 2010: 147). DLT kara; siyah, kara anlamları ve karanlık anlamıyla yer alır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 684). KB’de kıra; kara olarak geçer (Arat, 1979: 222). Aynı zamanda kara KB’de kıra; halk anlamındadır (Arat, 1979: 222). Gülensoy’un sözlüğünde kara “siyah” olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 462). DKK’da kıra: ala olarak geçer (Özçelik, 2005: 313). Clauson’da kara: siyah ilk anlamıdır ama çok fazla metaforla, bazen aşağılayıcı anlamda kullanılır: Karabudun: halk, avam kelimesindeki gibi. (Clauson, 1972: 643) TDES’de yer almamaktadır. OY kağan; kağan, hakan olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 145). Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Atsız romanda Bağatur Şad adlı karakterinin kağan olması ile Kara Kağan adını almasını işlemiştir. Kara unvanı ile kağan unvanı birlikte kullanılarak bir isim terkihi yapılmıştır.

Kara Kağan adı Göktürk tarihinde vardır. Bumin Kağan’ın ölümünün ardından tahta geçen Kara (K’o-lo) 552- 553 yılları arasında hüküm sürmüştür (Taşağıl, 2014: 23).

2.1.1.223. Kadir Bağa

Kadir Bağa kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 26, 27, 28, 29, 33, 34, 40, 41, 71, 75, 76, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 93, 96, 98, 100, 101, 102, 104, 109, 135, 137, 138, 140, 141, 142, 143, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 171, 201, 202, 203, 204

Bana Yüzbaşı Kadir Bağa derler. BD/26

Kadir Bağa görülmemiş bir çabuklukla sadağından ok çekerek yaya koyup gezledi, fırlattı. BD/27

Kadir Bağa niçin kendisine Kür Şad’ın oğlunu sormuştu? BD/167

Büyük bir yiğitlikle vuruşan bu beğ, Kadir Bağa idi. BD/201

Bu sırada günlerdir ardından gelen ve onun Bilge Tonyukukla konuştuğunu da anlıyan Binbaşı Kadir Bağa kuzeye doğru at sürüyor ve: - “Yin-şao’nun Gök Türk çaştı olduğu anlaşıldı. Ay Hanım yanılmaz... Ay Hanım yanılmaz...” diye söyleniyordu. BD/171

OY’da geçmemektedir. DLT’de kadir; zor, şiddetli, çetin anlamında verilmiştir. Yine DLT kadir; zorla iş gördüren sert (hakan) anlamındadır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 675). KB’de kadir; sert olarak geçmektedir (Arat, 1979: 214). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Atsız bağa kelimesini Bağa Tarkan kişi adını oluştururken kullanmıştır. Bağa burada bir kişi adı değil unvandır. Bu yüzden burada “küçük” anlamındadır. Bunun yanı sıra bağa kelimesinin boğa anlamını verebilir. Boğa güçlü bir hayvandır ve Türklerde önem arz eder.

2.1.1.224. Kırac Ata

Kırac ata kişi adı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 169, 171, 172, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 181, 215, 216, 241, 248, 255, 295, 296, 358, 378, 379, 380, 383, 394, 405, 411, 425, 430

BD 14

Oyuklardan birer birer çıkan doğanlar Kırac ata’nın tam karşısında durarak kanatlarını açtılar. BÖ/172

Gün batarken Kırac Ata kulenin en üstüne çıkıp Tanrı’ya yakarışını yapmış, sonra doğanların getirdiği kuşları, yaktığı ateşte kızartarak Böğü Alp’ı ağırlamıştı. BÖ/174 Oğul! Başın darda kalırsa Tanrı erenlerinden Kırac Ata’ya başvurun. BÖ/176

Karanlıkta dönerlerken Böğü Alp, Kırac Ata’nın kendisine söylediği hatırlıyordu. Dokuz yıla kalmaz, olan olur; Dokuz yıl daha geçer, katı kılıç kullanmak günü gelir. Kıtık olunca ay parçalanacak. Bir ulu şehirde toplanmış kırk er görüyorum. Aralarında sen de varsın. Yağmur yağıyor. Irmağın kıyısında dövüşüyorsunuz. Budun kurtuluyor. Adınız unutulmayacak. 1300 yıllık ölümden sonra dirileceksiniz. Acunun batımına dek adınız gönüllerde kalacak...BÖ/255

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clasuon, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te kıraç; verimsiz veya susuz, bitek olmayan toprak anlamındadır (Akalın, 2009: 1157).

Kıraç Ata kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.225. Kara Ozan

Kara Ozan kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 24, 25, 26, 50, 51, 52, 53, 282, 283, 284, 285, 288, 394, 399, 403, 411, 418, 425, 426, 427

Kara Ozan'ın parlak sesi bir çığ gibi bozkıra ve gönüllere iniyordu. Kara Ozan deyiş söylüyordu: BÖ/24

Çuluk Kağan öldü mü?
Türkler başsız kaldı mı?
Korkak Çinli güldü mü?
Parçalanır yürekler!
Sayrıya em var deme,
Yaramız gelmez eme,
Kara Ozan inleme,
Parçalanır yürekler...

Kara Ozan kopuz çalıp ezgisini okurken birdenbire karanlıkta bir ses haykırdı: BÖ/26

Kara Ozan'la Çucu karşılıklı kopuz çalıp deyiş söyleyeceklerdi. BÖ/50

Kara Ozan molalarda, gece konaklamalarında kopuzunu ele alıyor, onu imil imil inleterek güzel ezgiler çalıyor, bazen koşmalar düzüyordu. BÖ/283

Kara Ozan'ın ezgilerinde Tanrı'dan gelme bir yanıklık buluyorlar, bu yanıklığın hiç geçmemesini, bitmemesini istiyorlardı. BÖ/284

Kara Ozan kişi adı tarihî metinlerde yoktur. Atsız “kara” unvanı ile bu kişi adını oluşturmuştur.

2.1.1.226. Kara Buka

Karabuka kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 150, 151, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 167, 168, 169, 170, 173, 174, 175, 176, 177, 178

“Seni bekliyordum Karabuka” diye hitapetti. BD/150

Çin başkumandanının konağında dördüncü yaver olan Yin-şao gerçekte Bilge Tonyukuk’un oraya sokmuş olduğu Karabuka adlı bir Türk çaşıtıdan başka kimse değildi. BD/150

Karabuka, Çin kumandanının mührüyle mühürlenmiş olan buyrultuyu da ona göstererek fikrini sordu. BD/150

Fakat Karabuka’yı bütün orduda kağanla, Bilge Tonyukuk’tan başka kimse bilmiyordu. BD/173

Karabuka ve arkadaşı Gök Türk ordusuna gereken zamanı kazandırmışlardı. BD/174
Karabuka ölmüş, ölmeden önce parmağını kanına batırarak duvarın temiz ve ak bir yerine şunları yazmıştı: “Buyruğunu yerine getirdim. Ötüken’e selâm...” BD/178

Karabuka adı Tarihî metinlerde yer almamaktadır. Atsız “kara” unvanı ve “buka” adı ile bu adı oluşturmuştur. Buka boğa anlamındadır.

2.1.1.227. Kutluk Şad

Kutluk Şad kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BD 45, 46, 48,50, 53, 56, 59, 60, 62, 63, 65, 66

Bir ağaçlığın kıyısında atının üstünde ufku gözliyen Kutluk Şad dörtnala iki atının geldiğini görünce toprağa dikmiş olduğu gönderini kavradı. BD/45

Ertesi sabah Kutluk Şad’la on yedi kişisi, Gök Türk devletini diriltmek için harekete geçmişlerdi. BD/46

Dede! On günden beri kurt başlı sancak Kutluk Şad’ın elinde yükseliyor. Dört bucağa haber saldılar, savaşacak er arıyorlar. BD/56

Çekiç, örse vura vura kılıç yapılacak, kendisi kılıcı takınca Kutluk Şad’a katılacak, sonra Ötüken’e varmak için kutlu savaş başlayacaktı. BD/56

Türk çerisi! Bugün Gök Türk devletini yeniden kuruyoruz. Kutluk Şad kağanımız olup İlteriş Kağan adını almıştır. BD/66

DLT’de Kutlug; erkek adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 752). Yine DLT’de kutlug kelimesinin anlamı *mübarek, uğurlu* olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 752). KB’de kütluğ kelimesi geçmektedir (Arat, 1979: 294). DKK’da kutlu: hayırlı olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 903). OY’da rastlayamıyoruz. Clauson’da kutluk; şanslı, mutlu, kutsanmış karşılıkları ile yer alır (Clauson, 1972: 601). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Atsız Kutluk kişi adını roman boyunca şad ve tegin unvanları ile birlikte kullanmıştır. Romanda bazı yerlerde Kutluk, bazı yerlerde Kutluk Şad bazı yerlerde ise Kutluk Tegin olarak geçmektedir. Kağan olunca da İlteriş Kutluk Kağan adını alır.

Kutluk Şad kişi adı tarihî metinlerde yer almamaktadır. Atsız “Kutluk” adı ve “şad” unvanı ile bu kişi adını oluşturmuştur.

2.1.1.228. Kubudak

Kubudak kişi adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA 264, 271, 274, 276, 277, 278, 279, 283, 285, 286

Benim ordumda nice savaşımlara gidip çıkmış, yüz adımdan kuşu gözünden vuracak kadar nişancı, bir kılıç çalışta zırhlı gövdeyi ikiye bölecek kadar güçlü bir Yüzbaşı Kubudak vardı.RA/264

Hayatı sana benzeyen, fakat suçunu anlayarak kendisini öldüren Yüzbaşı Kubudak’la, senin çok beğendiğin Temuçün Çengiz Kaan’ın ordusundaki ünlü kahraman Moğol Kubudak’la vuruşacaksın. RA/271

Herhalde soyadı olacak, Kubudak adında biriile... RA/274

Büyük ışığın buyruğu ile burada Yüzbaşı Moğol Kubudak’la vuruşacaksınız. RA/276

Prensesin nişanlı olduğunu bilmiyordu, ama yüreğinin içindeki en gizli isteklerin böylece açığa vurulması Kubudak’ın kılıcını yemiş kadar tesirli olmuştu. RA/277

Pusat’ın karşısında yalnız kalan Moğol Kubudak kaldı.RA/278

Kubudak’ın yaman bir savaşçı olduğu daha ilk çatışmada belli olmuştu.RA/278

Bu hatıralarla içinde bir acı yumrulandı ve Kubudak’ın dayanılmaz kılıç vuruşları karşısında gerilemeye başladı.RA/279

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Atsız İsmail Hakkı Gökhan'a yazdığı mektupta Ruh Adam romanı karakterlerinden olan Kubudak'ın ihtirası temsil etmekte olduğunu ve kelime anlamı olarak da "ihtiras" demek olduğunu söylemiştir. Türkçeye de geçmiş bulunmaktadır. (Ercilasun, 2018: 518)

Atsız'ın kendi söylediği üzere Kubudak Moğolca bir kelime olup "ihtiras" anlamındadır. Romanda Selim Pusat ile Kubudak karşı karşıya gelir ve savaşır.

2.1.1.229. Karakulan

Karakulan kişi adı *Bozkurtların Ölümleri* romanında geçmektedir.

BÖ 260, 261, 262, 263, 265, 266, 267, 269, 405

Benim adım da Karakulan'dır ben de Türk'üm. BÖ/260

Biraz sonra Üçoğul, Karakulan'ın evinde, atlarını onun ahırına çekmiş ve dirliğinde görmediği, göremeyeceği bir yemek yemiş olduğu halde, güzel bir yatakta uyuyor, Ötüken'de durup dinlenmeden geçen yirmi beş yıllık bir dirliğin yirmi beş yıllık yorgunluğunu çıkarıyordu. BÖ/260

Karakulan, Üçoğul'a bir yayla sadak vermiş, Üçoğul'u aralarına karışmıştı. BÖ/266 Onbaşı Üçoğul birdenbire Karakulan'ın koşarak geldiğini gördü. BÖ/266

Yaver, yaklaşıncı Türkçe olarak: "Üçoğul ardımdan gel" diye haykırdı. Ok gibi fırlayan Üçoğul ona yetişirken, Karakulan, koşu arasında durumu anlattı: BÖ/266

Karakulan'la Üçoğul Çin başkentinden kaçarken Çin kağanı olan Şemin "Tay-tsong" adını almış, Türklere sert davranmağa başlamıştı. BÖ/269

Karakulan kişi adı tarihî metinlerde yer almamaktadır. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.230. Kunı Sengün

Kunı Sengün kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BD 70, 71, 83, 93, 96, 98, 99, 102, 163

Bu meçhul adam biraz sonra Kunı Sengün'ün güneye, Tungra Sem'in de doğuya

hareket ettiklerini gördü. BD/71

Kunı Sengün yere diz vurarak onu selâmladı ve önce baş sağlığında bulundu: BD83

Kunı Sengün başını önüne eğdi: Evet Ay Hanım! Yalnız bir Gök Türk çerisiyle iki at getirebildim. BD/83

Ay Hanım'ın iki yanında Kunı Sengünle Tungra Semduruyordu. BD/96

Kunı Sengün üç defa el çırpı ve çocuk Gök Türk Beği, av doğanı gibi bir atılıştan Ay Hanım'asaldırdı. BD/99

Molalarda ve konaklarda Ay Hanım onu da otağına kabul ediyor, bazan Kunı Sengün, Tungra Sem ve Kadır Bağa ile birlikte kendisini de çağırarak birlikte yemek yiyordu. BD/102

Kunı Sengün ve Tungra Sem ölmüşlerdi. BD/163

OY'da seğün: general anlamında bir unvan adı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 165). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Kunı Sengün kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.231. Kızıl Buka

Kızıl Buka kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 380, 387, 393, 399, 401, 405, 407

Gök Börü de çocuklara birkaç gün talim yaptırmamış, Kara Kağan çağında yapılan savaşları, olan kıtlıkları, Sançar'ın ölümünü ve nihayet kendi gözlerinin nasıl kör olduğunu anlatmış, kendi oğlu Sungur, Yamtar'ın oğlu Göktaş, Üçoğul'un oğulları Karabudak'la Kızıl Buka, Sülemiş'in oğlu Barmaklak, Çin seddinde ölen Arık Buka'nın oğlu Çıgay Börü, Uygur Alka'nın oğlu Tanrıvermiş bu anlatılanları göz kırpmadan, soluk almadan BÖ/380

Şimdi Çıgay Börüler, Göktaşlar, Barmaklaklar, Sungurlar, Kara Budaklar, Kızıl Bukalar, Tanrıvermişler yetişkin birer gençti. BÖ/387

Kür Şad'ın yedi genç onbaşı; kimi on beş, kimi on altı, kimi on yedi yaşında olan Sungur, Göktaş, Barmaklak, Karabudak, Kızıl Buka, Çıgay Börü ve Tanrıvermiş üçüncü sırayı teşkil ediyordu. BÖ/405

Öküş Kara Açkı ikinci kargısını da başka bir Çinliye sapladığından sonra vurulmuş,

arkadan da Çağrı ile Onbaşı Kızıl Buka Uçmağa varmıştı. BÖ/410

DLT’de kızıl; kızıl, her şeyin kırmızısı olarak yer alır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 718). KB’de kızıl; kızıl, kırmızı anlamlarındadır (Arat, 1979: 255). OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da kızıl: kırmızıdır (Clauson, 1972: 683). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te kızıl sözcüğü parlak kırmızı renk, aşırı derecede olan anlamlarında ve halk arasında altın anlamında verilmiştir (Akalın, 2009: 1176).

DLT’de buka; ineğin erkeği, boğa anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 599). KB’de buğa; boğa olarak geçmektedir (Arat, 1979: 113). DKK’da buğa: geyik olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 816). OY’da rastlayamıyoruz. OY’da rastlayamıyoruz. Clauson’un sözlüğünde buka; boğa anlamıyla yer almaktadır (Clauson, 1972: 312). Gülensoy sözlüğünde boğa kelimesinin Eski Türkçede buka olduğunu söylemektedir (Gülensoy, 2007: 154). TDES sözlünde boğa kelimesi yer almamaktadır.

Atsız kızıl ve buka adlarını birlikte kullanarak Kızıl Buka kişi adını oluşturmuştur. Yine Atsız buka kelimesi ile iki kişi adı oluşturmuştur. Bunlar Arık Buka ve Kızıl Buka kişi adlarıdır.

2.1.1.232. Kül Er Tigin

Kül Er Tigin kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 61, 62, 63, 64, 66, 159, 202

Kızlar! Batı Kağan’ı Tüng Yabgu Kağan’ın elçisi Kül Er Tigin’e yol gösterecek kimse yok mu? BÖ/61

Önlerinde Kül Er Tigin olduğu anlaşılan bir beğ duruyordu. BÖ/62

gece bütün Ötükenliler hep Kül Er Tigin’i konuşuyorlardı. BÖ/63

On Ok Kağanı Tüng Yabgu Kağan’ın elçisi Kül Er Tigin’im! BÖ/64

OY’da kül: kişi adıdır. OY’da Kül Tigin adı geçmektedir (Tekin, 2010: 156). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

En çok “ kül “biçimini kullandığını görüyoruz. Bu karakterler: Kül Çur, Kül Er Tigin, Kül Erkin, Kül Tegin’dır. Kür biçimi ise Kür Şad adlı kahramanında kullandığı görürüz.

Orhun Yazıtlarında kül kişi adıyla yapılan; Kül Çor, Kül İrkin, Kül Tigin adları geçmektedir. Kül Er Tigin adı metinlerde geçmemektedir. Atsız tarafından oluşturulmuş bir ad olması muhtemeldir. “Kül” burada unvandır.

2.1.1.233. Kül Tegin

Kül Tigin kişi adı *Yolların Sonu* şiir kitabında ve *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

YS 37, 56

RA 63, 85, 87, 270

Aylarca uğraşarak yaptığı haritalar üzerinde Bilge Tonyukuk ve Kül Tegin’in seferlerini incelemiş ve bu iki kumandana hayran olmuştu. RA/63

Orkun yazıtları on altıncı asırda GökTürk’lerin Cumhurbaşkanı Kül Tegin adına dikilmiştir diye yazmış... RA/85

Kül Tegin’in adına dikilen taş parçası mı önemlidir, yoksa onun savaşları mı? RA/87

O taşların üstündeki yazının lehçesi mi ehemmiyetlidir yoksa Kül Tegin’in kendisi mi? RA/87

Oğlunu kahraman olarak yetiştirdiğini yazıtlardan öğrendiğimiz o Umay gibi kadın, yani Kül Tegin’in anası hiç şüphesiz edebiyat tarihi okumamıştı. RA/87

Ben Kül Tegin’im, dedi. GökTürk prensi ve kumandanı. RA/270

Atsız “Kül Tegin” kişi adını *Yolların Sonu* şiir kitabında; *Kömen* ve *Türk Gençliğine* adlı şiirlerinde kullanmıştır.

“ Kömen “ adlı şiirinde;

“Tarihin bir olağanüstü ve şahane işi
Kür Şad’ın, Kül Tegin’in, Çağrı Beğ’in ok çekişi...” YS/37

“ Türk Gençliğine “ adlı şiirinde;

“Siyasette muhabbet... Hepsi yalan palavra...
Doğru sözü “Kül Tegin” kitabesinde ara...” YS/56

OY’da kül: kişi adıdır. OY’da Kül Tigin adı geçmektedir (Tekin, 2010: 156). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Yeni Sabah’ta çıkan yazısında Atsız bazı özel adların yazımı konusunda bir birliğin olmayışını milli bir ayıp olarak nitelendirir. Yine “Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar” adlı yazı dizisinde Türk Tarih Kurumu tarafından çıkarılan dört ciltlik tarihteki bazı özel adların yazılışlarını eleştirmiştir. Bunlar; Hun değil Kun, Türkes değil Türgiş, Teoman değil Tuman, Kuşhan değil Kuşan, Gül Tekin değil Kül Tigin, Cengiz değil Çingiz, Timur değil Temür, Selçuk değil Selçük’tür. Eserlerinde de bu şekilde kullanmıştır (Ercilasun,2018: 603).

En çok “ kül “biçimini kullandığını görüyoruz. Bu karakterler: Kül Çur, Kül Er Tigin, Kül Erkin, Kül Tegin’dır. Kür biçimi ise Kür Şad adlı kahramanında kullandığı görürüz.

Kül Tigin adı OY’da geçmektedir. Atsız OY’nı okumuş ve Kül Tigin kişi adını buradan alıp romanında kullanmıştır. “Kül” burada unvandır.

2.1.1.234. Küçlük

Küçlük kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanlarında geçmektedir.

BÖ 400, 411, 419, 430, 432

Kür Şad arkasında Yağmur, Barmaklak, Karabudak, Çıgay Börü, Kara Ozan, Gümüş, Tunga, Küçlük, Çobaykımış, Toluk Tüge, Çengçi, Yığaç ve Yırım olduğu halde geriye döndü. BÖ/411

Küçlük’le Yığaç anda idiler. BÖ/430

Toluk Tüge kılıçla öldürülmüş, Çıgay Börü at üstünde belinden kavradığı bir Çinli ile birlikte ırmağa düşmüş, Küçlük de andası Yığaç’ın ölümünden sonra onu vuran Çinliyi tepelerken can vermişti. BÖ/432

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Küçlük adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.235. Karabudak

Kara Budak kişi adı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 18, 99, 387

BD 108, 109

Onbaşı Kara Budak! BÖ/18

Onbaşı Kara Budak, onun dayısının oğlu idi. BÖ/71

Şimdi Çıgay Börüler, Göktaşlar, Barmaklaklar, Sungurlar, Kara Budaklar, Kızıl Bukalar, Tanrıvermişler yetişkin birer gençti. Hepsi de özel çerinin çocuk denecek kadar genç subaylarıydılar. BÖ/387

Yamtar, Sançar, Gök Börü, Üçoğul, Sülemiş, Arık Buka, Buğra, Karabudak... Hepsi öldü... BD/108

Çuluk Kağan'ın öldüğü sırada yakalandıkları korkunç sağanak ve Buğra'nın ölümünü, Çin duvarı üstündeki yaman vuruşmayı ve Arık Buka'nın vuruluşunu, zavallı Karabudak'ın idamını ve anda oluşlarını, Almıla'yı sevişini, onu o kadar kişinin elinden nasıl kapıp aldığını âdeta yeniden yaşadı. BD/109

Atsız kara unvanı ve budak kelimelerini birlikte kullanarak Kara Budak kişi adını oluşturmuştur. Kara kelimesi burada OY'daki anlamı halk, avam olarak kullanılmış olabilir. Romanda Kara Budak halktan biridir.

2.1.1.236. Key

Key kişi adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA 173, 186, 196, 218

Soyadım Key'dir. RA/173

Selim Key, manası da “iyi” demektir. RA/173

Doktor Key gülümsedi: RA/173

Adınız Selim Key olmasaydı size Lokman hekim derdim, ama o değilsiniz. RA/173

Onu asıl vuran o Yek adlı mel'unun, sonar Doktor Key'in, arkadaşı Cezmi Oğuz'un ağız birliği etmiş gibi aynı şeyleri söylemesiydi. RA/186

Büyük harflerle“KEY”yazmıştı.RA/196

Aklına uğursuz Yek’le ona tıpatıp benzeyen Doktor Key gelince harflerin bu hokkabazlığına hayret etti ve ani bir meraklaAyşe’ye sordu: RA/196

Key ne demek? RA/196

O zaman Doktor Key’le Doktor Cezmi Oğuz’un sözlerini hatırlıyordu. RA/218

DLT’de key; çok anlamı ile yer alır. Yine DLT’de ked; bir şeyi nitelerken kullanılan kuvvetlendirme ve mübalağa zarfı, çok olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 708) OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Gey/ key: iyi, pek, çok, fazla; ulu, yüce, güzel, yerinde anlamlarındadır (Üşenmez, 2013: 281). Key kelimesinin Eski Uygur Türkçesindeki anlamı “iyi” dir (Ercilasun, 2018:519).

Key kelimesi Eski Türkçedeki anlamı olan “iyi” anlamı ile Ruh Adam romanında kullanılmıştır.Bu yüzden eskicil bir kelimedir.

2.1.1.237. Kızıl

Kızıl kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BD 20, 21, 22, 46

Dördüncü çadırda ise yaşlı bir kadınla torunu Kızıl bulunuyordu. Bu kadın, Kür Şad ihtilâlinin kahramanlarından Yumru’nun anası, Kızıl da Yumru’nun hayatta kalan tek oğlu idi. BD/20

Börü, Örlen ve Kızıl bu kahramanların çocukları oldukları için onları çok sever, öteki ihtilâlcilerin oğullarından da birer arkadaşı olmasını ister, kendisinin de bu ihtilâlde ölenlerden birinin oğlu olamadığına yanardı. BD/20

Bunların arasında Onbaşı Onbaşı Örlen’le Börü Beğ, Kızıl, Taçam ve son olarak yetişen Urunguda vardı. BD/46

DLT’de kızıl; kızıl, her şeyin kırmızısı olarak yer alır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 718). KB’de kızıl; kızıl, kırmızı anlamlarındadır (Arat, 1979: 255). OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da kızıl: kırmızıdır (Clauson, 1972: 683). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te kızıl sözcüğü parlak kırmızı renk, aşırı derecede olan anlamlarında ve halk arasında altın anlamında verilmiştir (Akalın, 2009: 1176).

Kızıl kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız kızıl kelimesini ad olarak roman karakterine verilmiştir.

2.1.1.238. Kılıç Arslan

Kılıç Arslan kişi adı *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 21, 30, 71

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Davetye” adlı şiirinde geçmektedir:

“Mâziyi unutsak bile mâzi kökümüzdür,
En tatlı gülün yüz bize mâzideki yüzdür.
Geçmişte yatar şanlı zaferler, nice haklar!
Tuğrul Beğ’i, Alp Arslan’ı mâzi bize saklar!
Mâzideki bir şanlı fasıldır Kılıç Arslan!
Kâfirlere bir sor ki nasıldır Kılıç Arslan!
İnsanları yüksekte tutan: Hâtıralardır!
Can verdiğimiz şanlı vatan: Hâtıralardır!” YS/71

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz.

Kılıç Arslan kişi adı tarihte vardır. Atsız bu tarihi şahsiyeti şiirlerinde anmıştır.

2.1.1.239. Kaban

Kaban kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 400, 408

Kaban! BÖ/400

Arkasından Arbut ve Kaban devrildiler. BÖ/408

DLT’de Kaban; erkek adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 673). OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlükte Kaban, halk arasında dik yokuş, tepe anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 153).

Kaban kişi adı DLT’de geçen bir erkek adıdır. Atsız DLT okumuş ve buradan Kaban adını alarak roman kahramanına ad olarak vermiştir.

2.1.1.240. Kara Salur

Kara Salur kişi adı *Deli Kurt* romanında geçmektedir.

DK 124, 129

Adı Kara Salur! DK/124

Omuzu hala ağrıyor, çabuk hareketler yapamıyordu ama Kara Salur köylüleri kendisine çok iyi baktıkları için oldukça düzelmiş,gücü kuvveti epeyce yerine gelmişti. DK/129

Kara Salur adı tarihi metinlerde yer almamaktadır. “Kara” burada unvandır. Atsız tarafından “kara” unvanı ile “Salur” adının birlikte kullanılmasıyla oluşturulmuştur. Salur adı DKK’da geçmektedir.

2.1.1.241. Kurt Kaya

Kurt Kaya kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanlarında geçmektedir.

BÖ 15, 16

Kurt Kaya, elini çöz! BÖ/15

Ne yapacağını bir çakın hızıyla kararlaştırdı ve haykırdı: “Kurt Kaya elini çöz!.. Kurt Kaya Yamtar’ın ardına yapışan erlerin arkadan onuncusuydu. BÖ/16

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Kurt Kaya kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.242. Kutan

Kutan kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 401,409

Kutan! BÖ/401

İlaçın, Kutan ve Onbaşı Emen de vurulup düşmüşler, buna karşı Çin sarayının bütün muhafızları uyanıp ayaklanmışlardı. BÖ/409

DLT’de Kutan; erkek adı olarak geçmektedir(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 751). OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te kutan; saka kuşu olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 1271).

Kutan adı Kut kelimesinden gelmektedir. DLT ‘de erkek adı olarak geçer. Atsız DLT okumuş ve Kutan adını buradan alarak roman kahramanına ad olarak vermiştir.

2.1.1.243. Kutluk

Kutluk kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BD 19

Kendi yüzbaşı Kutluk on sekiz yaşında bir yiğitti ve Kür Şad ihtilâlinin büyük kahramanlarından Böğü Alp’in oğluydu. BD/19

Bir savaşta Yüzbaşı Kutluk oklarla delinerek, bir başka yoldaşı Arslan kargılarla sançılarak Uçmağa varmıştı. BD/19

DLT’de Kutlug; erkek adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 752). Yine DLT’de kutlug kelimesinin anlamı mübarek, uğurlu olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 752). KB’de kutluğ kelimesi geçmektedir (Arat, 1979: 294). DKK’da kutlu: hayırlı olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 903). OY’da rastlayamıyoruz. Clauson’da kutluk; şanslı, mutlu, kutsanmış karşılıkları ile yer alır (Clauson, 1972: 601). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Atsız Kutluk kişi adını roman boyunca şad ve tegin unvanları ile birlikte kullanmıştır. Romanda bazı yerlerde Kutluk, bazı yerlerde Kutluk Şad bazı yerlerde ise Kutluk Tegin olarak geçmektedir. Kağan olunca da İlteriş Kutluk Kağan adını alır.

2.1.1.244. Kutluk Tegin

Kutluk Tegin kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 46

Tonyukuk küçük tahta levhalara yazılar yazarak inandığı adamlara yandaki dağınık Türk obalarına yollamış, onları Kutluk Şad’ın bayrağı altına çağırmıştı. O gün

toplantı günüydü. Akşama kadar dört bucaktan on beş kişi daha gelerek Kutluk Tegin'in tuğuna girdiler. Bunların arasında Onbaşı Onbaşı Örlen'le Börü Beğ, Kızıl, Taçam ve son olarak yetişen Urunguda vardı.BD/46

DLT'de Kutlug; erkek adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 752). Yine DLT'de kutlug kelimesinin anlamı mübarek, uğurlu olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 752). KB'de kutlug kelimesi geçmektedir (Arat, 1979: 294). DKK'da kutlu: hayırlı olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 903). OY'da rastlayamıyoruz. Clauson'da kutluk; şanslı, mutlu, kutsanmış karşılıkları ile yer alır (Clauson, 1972: 601). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Atsız Kutluk kişi adını roman boyunca şad ve tegin unvanları ile birlikte kullanmıştır. Romanda bazı yerlerde Kutluk, bazı yerlerde Kutluk Şad bazı yerlerde ise Kutluk Tegin olarak geçmektedir. Kağan olunca da İlteriş Kutluk Kağan adını alır.

2.1.1.245. Kül Erkin

Kül Erkin kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 65

“Ben Oğuz beği Kül Erkin'im! Tüng Yabgu Kağan'ın üçüncü elçisiyim. BÖ/65
Kül Erkin elinde çok güzel ve değerli bir kılıç tutuyordu. BÖ/65

OY'da kül: kişi adıdır. OY'da Kül İrkin şeklinde geçmektedir (Tekin, 2010: 156). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

En çok “ kül “biçimini kullandığını görüyoruz. Bu karakterler: Kül Çur, Kül Er Tigin, Kül Erkin, Kül Tegin'dir. Kür biçimi ise Kür Şad adlı kahramanında kullandığını görürüz.

Orhun Yazıtlarında kül kişi adıyla yapılan; Kül Çor, Kül İrkin, Kül Tigin adları geçmektedir.

Kül İrkin adı OY'da geçmektedir. Atsız OY'nı okumuş ve Kül İrkin kişi adını buradan alıp Kül Erkin olarak romanında kullanmıştır.

2.1.1.246. Kül Çur

Kül Çur kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 33

Ben kılıcı çakından keskin, savaşta yağya baskın ağaç söken Kül Çur’um! BÖ/33

OY’da kül: kişi adıdır. OY’da Kül Çor şeklinde geçmektedir (Tekin, 2010: 156). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Atsız’ın Türk Ansiklopedisinde yazdığı “Kağan” maddesinde “kül” kelimesini kuvvet ifade eden bir sıfat olarak vermiştir. Bu sıfatın “kür, küli” biçimleri de vardır. Bu biçimler birçok Türk beyinin ünvanlarından önce kullanılmıştır. Günümüzde “su, saç, ses” için kullandığımız gür kelimesinin eski biçimleridir.

En çok “ kül “biçimini kullandığını görüyoruz. Bu karakterler: Kül Çur, Kül Er Tigin, Kül Erkin, Kül Tegin’dir. Kür biçimi ise Kür Şad adlı kahramanında kullandığı görürüz.

Orhun Yazıtlarında kül kişi adıyla yapılan; Kül Çor, Kül İrkin, Kül Tigin adları geçmektedir.

Kül Çur kişi adı OY’da geçmektedir. Atsız OY’nı okumuş ve Kül Çur kişi adını buradan alarak romanında kullanmıştır.

2.1.1.247. Kilimbi

Kilimbi kişi adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA8

’Bunun derdine ancak Kilimbi çare bulabilir. O, şeytanların akıllısıdır’ dedi. RA8

Burkay’ı şeytan Kilimbi’ye götürdü. RA/8

Kilimbi başını salladı. RA/8

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz.

Romanda *Bir Uygur Masalı* başlığında geçen bir addır.

’Bunun derdine ancak Kilimbi çare bulabilir. “O, şeytanların akıllısıdır’ dedi.” cümlesi ile Kilimbi’nin kim olduğunu yazar bize söylemiştir.

2.1.1.248. Mete

Mete kişi adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA 15

YS 21

Bu iğrenç asırda yaşamaktansa Mete zamanında dünyaya gelmiş olmayı tercih ederim.RA/15

Denilebilir ki, sen Mete ordusunun hiç ihtiyarlamadan bugüne erişmiş bir subayısn. RA/15

Sevdiği büyük askerler arasında Mete başta gelirdi. RA/63

Mete'nin, askerlerini sadakat sınavında geçirmek için sevgililerine, nişanlılarına, eşlerine ok atmalarını emrettiği ve büyük sevgileri dolayısıyla ok atmayanları idam ettirdiği zamandan beri... RA/140

Mete'nin ordusunda subay olmak, olabilmek bir asker için gayelerin son sınırır... RA/140

Seninle Tanrıkut Mete'nin ordusunda birer yüzbaşı değil miydik? RA/208

Sen bugünün ordudan kovulmuş yüzbaşı olmasan bile Tanrıkut Mete ordusunun yüzbaşı idin.RA/235

Tanrıkut Mete'nin dip torunu ve Atila'nın dip atasıyım. RA/269

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğın “ Toprak - Mazi “ adlı şiirinde geçmektedir:

İradesi yenilmeden sinirle ete

Vatan için karısını bırakan “Mete”

Yasa için kardeşini öldüren “Çingiz” YS 21

Mete kişi adı tarihte vardır. Atsız tarihi şahsiyeti romanına taşımıştır.

2.1.1.249. Makaraç Alp

Makaraç Alp kişi adı *Bozkurtların Ölümlü* romanında geçmektedir.

BÖ 33

Ben, kırk defa Çin'e akın etmiş, üç kardeşi savaşta, dört eçisi uğraşta, ataları dövüşte, dedeleri kırışta ölmüş Binbaşı MakaraAlp'im! BÖ/33

OY’da makaraç; kişi adı veya unvandır (<Hint. Mahārāc) makaraç tamgaçı olarak OY’da geçmektedir (Tekin, 2010: 157). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Makaraç OY’da geçmektedir. Makaraç bir kişi adı değil unvandır. Atsız OY’nı okumuş ve makaraç unvanını buradan alarak alp unvanı ile birlikte kullanarak Makaraç Alp kişi adını oluşturmuştur.

2.1.1.250. Oğulçak Buğra

Oğulçak Buğra kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 65

“Ben Türgiş Beği Oğulçak Buğra Beğim! Tüng Yabgu Kağan’ın ikinci elçisiyim.
BÖ/65

Oğulçak Buğra yerine dönünce ikinci beğ ilerleyip Kağan’ı selamladı: BÖ/65

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Buğra adına OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de buğra kelimesinin anlamı erkek deve olarak verilmiştir. Ayrıca Bugra Xan kişi adı olarak DLT’de geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 599). DKK’da buğra: erkek deve olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 816). Clauson’un sözlüğünde buğra; bir deve aygırı olarak yer almıştır (Clauson, 1972: 317). Gülensoy’un sözlüğünde buğra ‘erkek deve’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 177). Buğra Türkçe Sözlük’te eski dilde erkek deve, iki hörgüçlü deve, buğur karşılıkları ile yer almaktadır (Akalın, 2009: 319). TDES’te buğra kelimesi yer almamaktadır.

Oğulçak Buğra adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız oğul (erkek evlat) kelimesinden yola çıkarak bu kişi adını oluşturmuştur. Atsız’ın eserlerinde buğra adı ile iki kişi adı vardır. Bunlar Buğra ve Oğulçak Buğra adlarıdır.

2.1.1.251. Oğuz Han

Oğuz Han kişi adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA 58

Mesela bizim Oğuz Han destanındaki mübalegalar ve fevkaladelikler arasında

çıkartabileceğimiz netice: Destanın Oğuz Han adını verdiği bir şahsiyetin büyük fütuhat yapmış olmasıdır. RA/58

Hatta belki de bu Oğuz Han hakikatte bir tek şahıs değildir de birbiri ardınca gelen birkaç hükümdardır. RA/58

Hatta belki de hükümdarlardan hiçbirinin adı Oğuz değildir de bu adı destana dini bir sebeple ve ya içtimai bu zaruretle daha sonraki asırların destancıları sokmuştur. RA/58

OY’da oguz kavim adı “Oğuzlar” olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 159). KB VE DLT’de geçmemektedir. TTTSKBS ‘de Oğuz ‘1. Cana yakın olmayan, sevgi ve ilgi çekmeyen (kimse); 2. Anlayışı kıt olan; 3. Uslu anlamlarındadır (Gülensoy, 2007: 616). Clauson ve TDES sözlüklerinde yoktur. Türkçe Sözlük’te Oğuz halk dilinde İyi huylu kimsedir. Boy adı olarak da var (Akalin, 2009: 1491).

Atsız’ın Türk Ansiklopedisinde yazdığı maddelerden biri de “Oğuz Han”dır. Oğuz Han büyük destan kahramanıdır. Tarihi bir şahsiyetin destanlaşmış şeklidir. Oğuz Han ile Mete arasında çok büyük benzerlikler vardır. Atsız bu benzerlikleri 5 madde halinde sıralamıştır. Atsız’a göre Oğuz Han tarihteki Mete’dir.

2.1.1.252. Örpen

Örpen kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BD 19, 20, 21, 22, 46, 48, 49, 50, 52, 53, 72, 73, 75, 76, 85, 94, 98

Kutluğun on yedi yaşındaki kardeşi Örpen de Urungu’nun onbaşıydı. Örpen’in mangasında, kendisi gibi on bir, on iki yaşlarında iki kardeş vardı ki, Urungu en çok bunlarla arkadaşlık ediyor, yaşatlığının verdiği bir yakınlıkla günden güne onlarla samimi oluyordu. BD/19

Bu uzun ve çetin yaşayıştan sonra Börü ve onbaşı Örpenle kankardeşi olarak birleşmişler, dağınık Türkeli’nde kendi başlarına buyruk bir oba kurmuşlardı. BD/20

OY’da örpen yer adıdır (Tekin, 2010: 163). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Örpen kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. OY’da yer adı olarak geçmektedir. Atsız buradan hareketle bu kişi adını oluşturmuş olabilir.

2.1.1.253. Öküş Kara Açkı

Öküş Kara Açkı kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 401, 404, 409

Öküş Kara Açkı! BÖ/401

Öküş Kara Açkı'da iki tane kısa kargı vardı. BÖ/404

Öküş Kara Açkı gür bir haykırıyla bağırıdıktan sonra iki kargısından birini savurdu. BÖ/409

Öküş Kara Açkı ikinci kargısını da başka bir Çinliye sapladıktan sonra vurulmuş, arkadan da Çağrı ile Onbaşı Kızıl Buka Uçmağa varmıştı. BÖ/410

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Öküş Kara Açkı kişi adı tarihî metinlerde yer almamaktadır. Atsız tarafından “Öküş” ve “Açkı” adları ile “kara” unvanı birlikte kullanılarak bir isim terkihi oluşturulmuştur.

2.1.1.254. Pusat

Ayşe Pusat kişi adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA 16, 17, 18, 19, 20, 21, 24, 25, 27,32, 40, 51, 53, 57, 58, 107, 116, 133

Edebiyat öğretmeni Ayşe Pusat tekrar geliyor. RA/16

Fakat bunun yavaş yavaş hayatla ilgi kesmek gibi bir şey olduğunu gören Ayşe Pusat derin derin üzülüyor, hayatla ve her şeyle ilgisini kesen kocasının kendisini de unuttuğunu zannediyor, bu zan, zamanla bir iman haline geliyordu.RA/21

Genç kız, güzel bir gülümseme ile sevincini gösterdi ve yine menekşeye benzemeye başlayan gözlerini Ayşe Pusat'a çevirerek yeni sualleri bekledi.RA/57

“Selim Pusat” kişi adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA 35, 36, 37, 39, 40, 47, 48, 63, 70, 73, 74, 75, 77, 80, 81, 82, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104,105, 106, 109, 110, 111, 112, 114, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 133, 135, 144, 145, 151,152, 155,156, 171, 174, 179, 182, 183, 184, 186, 191, 198, 216, 217, 227, 230, 233, 234, 235, 241, 242, 245, 246, 247, 249, 251, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 273, 274, 279, 282, 283, 284, 285, 286, 290

Selim Pusat üç yıl öncesine kadar ordunun iyi bir yüzbaşısıydı ve Harp Akademisi'nin son sınıfında bulunuyordu. RA/35

Bununla beraber Selim Pusat şiir kadar güzel kızlarla hiç ilgilenmemişti. RA/109
Birdenbire, kasırganın ulu ağaçlardan kurulu bir ormana çarpmasındaki sese benzer ürpertici, fakat güzle bir gürültü sonsuz alanı kapladı ve Selim Pusat tam karşısında göz kamaştırıcı, heybetli bir ışığın parladığını, aynı anda, o çok büyük meydandaki milyonların hep birden ayağa kalkarak ışığa baktıklarını gördü. Bir el, kolundan tutarak kendisini de ayağa kaldırdı ve Pusat gerçekten bir mahkemede olduğunu anladı. RA/255

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. TDES 'de pusat; silah, savaş aracıdır (Eren, 1999: 340). Türkçe Sözlük'te pusat eski dilde silah, zırh vb. savaş aracıdır (Akalın, 2009: 1632).

Pusat, *Ruh Adam* romanında Ayşe ve Selim adlı karakterlerin soyadıdır.

2.1.1.255. Sançar

Sançar kişi adı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 17, 47, 48, 71, 72, 73, 75, 85, 86, 87, 88, 89, 92, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 108, 110, 112, 113, 118, 119, 123, 132, 134, 136, 137, 138, 142, 143, 144, 151, 152, 153, 156, 166, 188, 195, 199, 204, 205, 206, 207, 209, 210, 212, 213, 231, 232, 269, 272, 273, 279, 280, 290, 291, 292, 293, 294, 325, 327, 328, 329, 330, 331, 380

BD 108

Halbuki onun kahkahasının Ötükenliler üzerinde öyle bir tesiri vardı ki, Sançar gülmeğe başlayınca hepsi gülerler, o susmadan susmak bilmezlerdi. BÖ/119

Sançar atının yelesine kapanmış, gülüyor ara sıra başını kaldırarak çevresine bakıyor, gözlerinden şıpır şıpır yaş akıyor, sonra gene atın üzerine eğiliyordu. BÖ/166

Dört andalar, yani Yamtar, Sançar, Sülemiş ve Gök Börü, Onbaşı Sülemiş'in çadırında toplanmışlar, kımız içiyorlardı. BÖ/231

Bu ıztıraplı kahkahalar Yüzbaşı Sançar'ın soyu, onun düştüğü yerde zafer töreni yapıncaya kadar yıllarca, belki yüzyıllarca sürüp gidecek... BÖ/331

Yamtar, Sançar, Gök Börü, Üçoğul, Sülemiş, Arık Buka, Buğra, Karabudak... Hepsisi öldü... BD/108

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de sançar; bıçak vb. bir şey batırmak anlamı ile yer almaktadır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 802). Yine DLT’de sançar; düşman vb..lerini bozguna uğratmak anlamı ile de verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 802). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Sançar kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.256. Sülemiş

Sülemiş kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 17, 97, 100, 132, 151, 152, 153, 231, 232, 251, 252, 253, 254, 272, 273, 279, 280, 380

Onbaşılardan Yamtar, Pars, Sülemiş ve Sançar okçuların arasında idi. BÖ/151

Kür Şad, İşbara Alp, Yamtar, Pars, Sançar, Sülemiş ve altı er at üzerinde ilerleyerek Çin duvarının hücum edilen kulesindeki Çinlileri oka tuttular. BÖ/151

Yanımızda Binbaşı Böğü Alp’tan başka Yüzbaşı Sançar, Yüzbaşı Üçoğul, Yüzbaşı Yağmur, Onbaşı Sülemiş vardı. BÖ/279

Yalnız içime işliyen başka bir yara var: Onbaşı Sülemiş savaşta can verdi. BÖ/279

OY’da süle-; ordu sevk etmek, ordu ile sefere çıkmak olarak yer alır. OY’da sülemiş olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 168).KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Sülemiş kişi adı OY’da geçmektedir. Atsız buradan alarak romanında kişi adı olarak kullanmıştır.

2.1.1.257. Sungur

Sungur kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 348, 350, 351, 375, 380, 387, 393, 396, 398, 405, 411, 412, 414, 415

Bu, gerilerde yüksekçe bir yere ilişmiş olan, Gök Börü’nün oğlu, yedi yaşındaki Sungur idi. BÖ/348

Sonra, gürbüz bir çocuk olduğu halde, kendi kucağında küçücük kalan Sungur’u kavrayarak yürümeğe başladı. BÖ/348

Göktaş'la Sungur da Gök Börü'nün dersleri sayesinde gelişmişler, küçük birer bahadır olmuşlardı. BÖ/375

“Sungur! Öcümü aldım!” diye bağırdı. BÖ/414

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de Suṅkur; yırtıcı kuşlardan birinin adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 836). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS'de sungur; doğana benzeyen yırtıcı, avcı kuş olarak yer alır (Gülensoy, 2007: 815). Türkçe Sözlük'te sungur; doğana benzeyen, yırtıcı, avcı kuş olarak verilmiştir (Akalın, 2009, 1819).

Sungur adı DLT 'de geçmektedir. Atsız DLT okumuş ve sungur adını roman kişisine ad olarak vermiştir.

2.1.1.258. Selçik

Selçik kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 320, 321, 322

Yüzbaşı Yağmur otağdan dışarı fırlarken Yüzbaşı Selçik kağanın karşısında yere diz vurdu ve öfkeli bir sesle: BÖ/318

Orada gözüne yüzbaşı Selçik'le Yamtar ilişmişti. BÖ/320

Yüzbaşı Selçik kargı kullanıyor, kağan da elinde yayı olduğu halde Selçik'e yardım ediyor, Çinlileri birer birer avlıyordu. BÖ/320

Yüzbaşı Selçik: “Evet, Kara Kağan benim! Tanımadınız mı it Çinliler?” diye bağırdı. BÖ/321

Selçik, Yağma boyundan olduğu için çok yakışıklı idi. Çinliler bu yüzden kağanlığı ona yakıştırmış olacaklar ki yakalamak için saldırıyorlar, fakat başedemiyorlardı. BÖ/321

Yüzbaşı Selçik bir yandan Çinlilerle vuruşurken bir yandan da haykırıyor, Çinliler sövüyor, onlarla alay ediyordu. BÖ/321

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de Selçük; Selçuklu sultanlarının atasının adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 813). DKK'da Kıyan Selcük diye bir kişi adı geçmektedir (Özçelik, 2016: 991). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Yeni Sabah'ta çıkan yazısında Atsız bazı özel adların yazımı konusunda bir birliğin olmayışını milli bir ayıp olarak nitelendirir. Yine “Türk Tarihi Üzerinde

Toplamalar” adlı yazı dizisinde Türk Tarih Kurumu tarafından çıkarılan dört ciltlik tarihteki bazı özel adların yazılışlarını eleştirmiştir. Bunlar; Hun değil Kun, Türkes değil Türgiş, Teoman değil Tuman, Kuşhan değil Kuşan, Gül Tekin değil Kül Tigin, Cengiz değil Çingiz, Timur değil Temür, Selçuk değil Selçük’tür. Eserlerinde de bu şekilde kullanmıştır (Ercilasun,2018: 603).

Bu özel adların bir kısmında Atsız da tereddüt yaşamıştır. Örneğin Selçuk kelimesi 1930-1940lı yıllarda tercih etmişken, 1960ların sonunda Ötüken dergisindeki yazılarda Selçuklu biçimini kullanmıştır (Ercilasun, 2018: 604).

Selçik kişi adı tarihte vardır. Yazımı konusunda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Atsız bu tarihî kişi adını romanında karakter adı olarak kullanmıştır.

2.1.1.259. Sırba Kağan

Sırba Kağan kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 9, 18

Birkaç gün sonra Sırba Kağan, yanında yüz bin Türk olduğu halde Çin duvarının dışına çıkıyor, bu çıkış bütün Çinde, hele Siganfuda bir bayram gibi içten içe kutulanıyordu. BD/9

Kür Şad ihtilâlinde yedi yıl sonra korkunç yüzlü Sırba Kağan, Çinliler hesabına Kora akınında ölürken Bozkurt soyundan Çıbı Tegin ayaklanmış, Altay’da epey Türk’ün başına geçerek Gök Türk kağanlığını diriltmeğe çalışmıştı. BD/18

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Sırba kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında hem kağan unvanı hem de tegin unvanı ile beraber kullanılmıştır.

2.1.1.260. Sırba Tegin

Sırba Tegin kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 8,9

Sırba Tegin hakkında ne düşünüyorsunuz? BD/8

Böylece Gök Türklerin başına Sırba Tegin’i geçirmek öteki teginlerin hoşnutsuzluğunu kabartarak aralarına ayrılık tohumları saçmak olacaktır. BD9

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Sırba kişi adı Bozkurtlar Diriliyor romanında hem kağan unvanı hem de tegin unvanı ile beraber kullanılmıştır.

2.1.1.261. Sui Kağan

Sui Kağan kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 11, 58

Çin'de eskiden Sui kağan ailesi vardı. BÖ/11

Çin'de gene Suiler başa geçse ben bilirim yapacağımı! BÖ/58

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Sui Kağan adına tarihi metinlerimizde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.262. Salçı Beğ

Salçı Beğ kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 42

Ben, Basmıl Eli Doğan'ı, yüce erler yamanı, fiske vursa kan döken, haykırdıkta dağ çöken, kayaların kayası, yenilmez güç eyesi Salçı Beğ'im! BÖ/42

OY'da şalcı alp olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 120). DLT'de salçı; aşçı anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 801). KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Salçı kişi adı OY'da geçmektedir. Salçı kelimesine DLT'de de rastlıyoruz. Atsız OY ve DLT'den yola çıkarak Salçı adını beğ unvanı ile beraber kullanıp bu kişi adını oluşturmuştur.

2.1.1.263. Sır Yabgu Kağan

Sır Yabgu Kağan kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD117

Sonra Baġatur Sibi Kaġan, ondan sonra da Sır Yabgu Kaġan başa geçti. BD/117

OY’da yabgu: yüksek bir unvan olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 183). KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT Sır; Çin kâselerine sürülen ve üzerine işleme yapılan macun olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 820). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır.

Sır Yabgu Kaġan adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Yabgu unvanı ile oluşturulmuş bir kişi adıdır. Atsız tarafından yaratılmış olması muhtemeldir.

2.1.1.264. şu Tigin

şu Tigin kişi adı *Bozkurtların lm* romanlarında geçmektedir.

B 26, 28, 29

uluk Kaġan’ın oġulları iki tanedir: Yaşar şad’la şu Tigin. şu Tigin, daha on sekiz yaşında, ocuk sayılır. B/26

Bu sözleri söyleyen, uluk Kaġan’ın küçük oġlu şu Tigin’di. B/28

Herkes Işbara Alp’a Çinlileri öldürmek buyruġunu verenin şu Tigin olduġunu sanmıştı. uluk Kaġan’ın ordusundan Baġatur şad’a gelen şu Tigin önce etrafına bakındı. B/29

uluk Kaġan’ın büyük oġlu olan Yaşar şad’a Kara Kaġan tarafından Tulu Han adı verilmişti. şu Tigin’e de Kr şad denilmişti. B/30

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de şu; şu destanındaki Türk hükümdarın adı olarak verişmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 845). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır.

şu Tigin kişi adı tarih metinlerde yer almamaktadır. Atsız tarafından “şu” adı ile “tigin” unvanı birlikte kullanılarak yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.265. Tulu Kaġan

Tulu Han kişi adı *Bozkurtların lm* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

B 30, 31, 33, 34, 40, 41, 54, 55, 144, 150, 159, 180, 181, 182, 215, 237, 238, 239, 240, 243, 244, 245, 246, 248, 249, 253, 254, 255, 256, 274, 275, 276, 278, 281, 288, 289, 290, 291, 300, 303, 308, 310, 311, 316, 334, 335, 336, 337, 338, 342, 383, 387, 388

BD 26

Çuluk Kağan'ın büyük oğlu olan Yaşar Şad'a Kara Kağan tarafından Tulu Han adı verilmişti. BÖ/30

Tulu Hana yirmibin kişilik ordusu ile gelip Kağanın buyruğuna girmişti. BÖ/150

Akşama doğru Tunga Tigin, Kağan'ın buyruğunu yerine getirerek Tulu Han'ı, Kür Şad'ı, İşbara Han'ı kağan otağına soktu. BÖ/276

Sonra Tulu Han'ın "Buyruk kağanındır" dediği işitildi. BÖ/276

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. TTTSKBS'de Tulu halk dilinde Duvak, Perde olarak geçmektedir (Gülensoy, 2007: 930). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te tulu; güneşin doğması, doğuşu anlamındadır (Akalin, 2009: 2006).

Atsız Türk Ansiklopedisi "Kür Şad" maddesinde Tulu için; Babası Çuluk Kağan'dan sonra kurultay Tulu Kağan'ı başa getirmediğini, amcaları Kara kağan'ı seçtiğini ve Tulu hanın Kür Şad'ın ağabeği olduğunu söylemiştir.

Tulu Han kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.266. Tunga Tigin

Tunga Tigin kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ10, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 49, 64, 66, 78, 80, 83, 150, 159, 183, 188, 189, 193, 194, 196, 197, 198, 199, 200, 202, 203, 204, 207, 214, 215, 216, 241, 245, 246, 249, 269, 276, 282, 310

Tunga Tigin, yere diz vurup "Buyruk Kağanındır" dedi. BÖ/32

Ötüken'in yenilmez yiğidi, Bozkurt ailesinin kolu bükülmez bahadırı, Gök Türkler'in yüce beği Tunga Tigin'le boy ölçüşmek isteyen varsa beri gelsin! BÖ/33

Herkes Tunga tigin'in yeni ve son bir saldırısını beklerken onunda kalkanını yere fırlattığını ve "Davran İşbara Alp!" diye bağırdığını gördüler. BÖ/35

Batı Türklerinden üç bahadıra karşı Tunga Tigin, İşbara Alp ve Böğü Alp çıkararak kılıçla vuruştular. BÖ/202

Bir gün Tunga Tigin, kağan otağına girerek doyum için mutlaka Çin'e bir akın yapılması gerektiğini bildirdi. BÖ/245

Kür Şad, Tunga Tigin, İşbara Han ve Şen-king birer tümenin başında oldukları halde Kağanın buyruğunda idiler. BÖ/246

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Kömen “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Analım Tunga Er efsanesini;
Duyalım geçmişin erkek sesini.
Bürüyüp Tanrıdağ’ın çevresini
Yine Gök Türk olalım, El kuralım.” YS/34

Yine şiir kitabında yazdığı bir dörtlükte geçmektedir:

“Ne güzeldir anarak Tunga Er efsanesini
Yürümek...
Ruh olup, ordu olup Tanrıdağ’ın çevresini
Bürümek...” YS /82

Atsız “Tunga Er” kişi adı *Yolların Sonu* şiir kitabında; Kömen şiirinde ve yazdığı bir dörtlükte kullanmıştır. Şiirlerinde Alp Er Tunga olarak değil Tunga Er olarak olarak geçmektedir.

Tunga adı tarihte vardır. Atsız, Tunga adı ile tigin unvanını birlikte kullanarak bu adı oluşturmuştur.

2.1.1.267. Taçam

Taçam kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 22, 23, 24, 32, 46, 63, 77, 81, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 101, 180, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 197, 201, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 210, 211

Taçam dizini yere vurduğu zaman kağan kızı hâlâ düşünüyordu. BD/87

“Taçam seni yurduna gönderiyorum”dedi. BD/87

Urungu’nun başka oğlu yoktu. Taçam’ın da oğlu olup olmadığını bilmiyor, onu Kür Şad soyunun son eri diye tanıyordu. BD/188

Ötüken’in güzel gecesinde Pars Beğ bir huzursuzluk duyuyor, Taçam ölürse Kür Şad’ın soyu tükeneceği için Türkeli’ne bir kötülük gelecekmiş gibi kara bir düşünceye saplanıyordu. BD/192

Urungu, uzakta boğuşan Taçam’ı göstererek: “Bıçağı Taçam’a, o ölürse Taçam’ın oğluna ver” dedi sonra alandaki sahipsiz atlardan birine, sol kolunda Ay Hanım olduğu halde atlayarak batıya doğrusürdü. BD/204

Taçam, artık Kür Şad’ın torunu olduğunu bilen Taçam, babasının verdiği korkunç

kararı önlemek için yarışıyor, kovalanan atlıya herkesten önce varmak kendi hakkı olduğu halde öteki dört kişiyi bir türlü geçemediği için öfkeleniyor, kızılıyordu. BD/208

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Taçam kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.268. Tüng Yabgu Kağan

Tüng Yabgu Kağan kişi adı *Bozkurtların Ölümü ve Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 56, 61, 64, 65, 66, 77, 78, 80, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 205, 206, 209
BD 107, 117

Kızlar! Batı Kağan'ı Tüng Yabgu Kağan'ın elçisi Kül Er Tigin'e yol gösterecek kimse yok mu? BÖ/61

Batı Kağanı Tüng Yabgu Kağan'ın çok uslu, bilgili, düşünceli kişi olduğunu söylüyorlar. Türk Elinin ikiye bölünmesinin doğurduğu kötülükleri anlamış olacaktır. BÖ/64

Ben Tüng Yabgu Kağan, bunu Kara Kağan'a yazdım. BÖ/66

Almıla ile Batı Kağanlığı'na geldikten sonra Tüng Yabgu Kağan'ın ordusuna girdim. BD/107

Ötüken'de Kara Kağan varken batıda da Tüng Yabgu Kağan vardı. BD/117

Öyle oldu ki, Tüng Yabgu Kağan'nın ölümünden otuz yıl sonra batı Elinde ne budun kaldı, ne kağan... BD/117

OY'da yabgu: yüksek bir unvan olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 183). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Tüng Yabgu Kağan adı tarihte vardır. Atsız bu tarihi şahsiyeti roman karakteri haline getirmiştir.

2.1.1.269. Tungra Sem

Tungra Sem kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 71, 93, 96, 98, 102, 163

Bu meçhul adam biraz sonra Kunı Sengün'ün güneye, Tungra Sem'in de doğuya hareket ettiklerini gördü. BD/71

Kıtaylar uzaklaştıktan sonra Taçam kendisini Tungra Sem'e tanıttı: BD/93

Tungra Sem derin bir düşünceye daldı. BD/93

Ay Hanım'ın iki yanında Kunı Sengünle Tungra Semduruyordu. BD/96

Aynı zamanda Kunı Sengünle Tungra Sem'in kılıçlarına el attıkları, Yüzbaşı Kadir Bağa'nın da yere diz vurarak söz istediğı görüldü. BD/98

Molalarda ve konaklarda Ay Hanım onu da otağına kabul ediyor, bazan Kunu Sengün, Tungra Sem ve Kadir Bağa ile birlikte kendisini de çağırarak birlikte yemek yiyordu. BD/102

Kunı Sengün ve Tungra Sem ölmüşlerdi. BD/163

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğın “Kömen “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Analım Tunga Er efsanesini;
Duyalım geçmişin erkek sesini.
Bürüyüp Tanrıdağ'ın çevresini
Yine Gök Türk olalım, El kuralım.” YS/34

Yine şiir kitabında yazdığı bir dörtlükte geçmektedir:

“Ne güzeldir anarak Tunga Er efsanesini
Yürümek...
Ruh olup, ordu olup Tanrıdağ'ın çevresini
Bürümek...” YS /82

Atsız “Tunga Er” kişi adı *Yolların Sonu* şiir kitabında; Kömen şiirinde ve yazdığı bir dörtlükte kullanmıştır. Şiirlerinde Alp Er Tunga olarak değil Tunga Er olarak olarak geçmektedir.

Tungra adı tarihte vardır. Atsız tarafından Tungra Sem adının yaratılmış olması muhtemeldir.

2.1.1.270. Tuğrul

Tuğrul kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 400, 411, 418, 420, 421, 422

Üçüncü ok Tuğrul'un yardımına koştu. BÖ/419

Tuğrul hoyrat vuruşuyordu. BÖ/420

Yamtar, Çengşi ve Tuğrul ancak iyi çerilerde olan altıncı duyularıyla gerilerinin tehlikede olduğunu, Yumru'nun düştüğünü göremeden sezmişlerdi. BÖ/421

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de togrıl; yırtıcı kuşlardan biri olarak ve erkek adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 888) Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS'da Tuğrul 'yırtıcı bir kuş türüdür ve erkek adı olarak da kullanılmıştır (Gülensoy, 2007: 930). Türkçe Sözlük'te tuğrul; çakırdogan kuşu olarak yer alır (Akalın, 2009: 2006).

Tuğrul adı tarihte vardır. Atsız bu tarihi şahsiyeti eserlerine taşımıştır.

2.1.1.271. Temür

Temür kişi adı *Ruh Adam* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

RA 89, 264"Temir"

DK 14, 49, 53, 61, 82, 200 "Temür"

Temir olarak geçtiği;

Çaldıran Savaşı'nda Safevi ordusunun başında Şah İsmail olmayıp da Aksak Temir bulunsaydı belki Safevi ordusu kazanırdı. RA/89

Ben Aksak Temir, dedi. RA/264

Aksak Temir ağır adımlarla yerine dönerken büyük ışıktan ses duyuldu: RA/264

Aksak Temir'in yanında Yıldırım Bayezid'i, sonra Şahruh'u, Uluğ Beğ'i, İkinci Murad'ı, Fatih'i, Yavuz'u, Babur'u seçti. RA/264

Temür olarak geçtiği yerler;

Hele Aksak Temür Beğ'in Türkistan'a dönüşünden sonra Yıldırım'ın oğulları birbirine düştüğü zamanki kavgalar... DK/14

Bereket versin büyük şehzade Süleyman Beğ ile Aksak Temür'e tutsak düşen Mustafa Beğ'den bahsediyor, daha tehlikeli yerlere girmiyordu. DK/49

Hatta bu dervişler Aydın Beği olan Bulgar dönmesi Süleyman'ı öldürmüşlerdir, Manisa Beği olan Kara Temürtaşoğlu Ali Beği de bozmuşlardı. DK/53

Osmanlı Padişahı Mehmet Beğ,inme inerek ölmüş,büyük oğlu Murad Beğ,ikinci Murad adıyla Osmanlı Beği olmuş,aşağı yukarı yirmi yıl önce,o büyük Ankara Savaşında Aksak Temür Beğ'e tutsak düşerek Semerkand'a kadar götürülen Mustafa Beğ,yani İkinci Murad'ın amcası ortaya çıkarak padişahlık davasına kalkmış,arada yine epey çarpışmalar olmuştu. DK/61

OY'da temir; demir yer adı olarak vardır. Temir kapıgka olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 173). KB'de temür; demir olarak yer almaktadır (Arat, 1979: 435). DLT'de temür; demir olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 868). Clauson'da demirolarak verilmiştir (Clauson, 1972: 508). Gülensoy'un sözlüğünde Madde başı olarak yoktur fakat temür 'demir' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 879). TDES sözlüğünde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Yeni Sabah'ta çıkan yazısında Atsız bazı özel adların yazımı konusunda bir birliğin olmayışını milli bir ayıp olarak nitelendirir. Yine "Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar" adlı yazı dizisinde Türk Tarih Kurumu tarafından çıkarılan dört ciltlik tarihteki bazı özel adların yazılışlarını eleştirmiştir. Bunlar; Hun değil Kun, Türkes değil Türgiş, Teoman değil Tuman, Kuşhan değil Kuşan, Gül Tekin değil Kül Tigin, Cengiz değil Çingiz, Timur değil Temür, Selçuk değil Selçük'tür. Eserlerinde de bu şekilde kullanmıştır (Ercilasun,2018: 603). Bu özel adların bir kısmında Atsız da tereddüt yaşamıştır. Örneğin Temür yerine daha sonraları Temir kullanmaya başlamıştır (Ercilasun, 2018: 604).

Timur adı tarihte vardır. Atsız bu tarihi şahsiyeti alarak roman karakteri haline getirmiştir.

2.1.1.272. Toluk Tüge

Toluk Tüge kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 400, 411, 419, 430, 432

Kür Şad arkasında Yağmur, Barmaklak, Karabudak, Çıgay Börü, Kara Ozan, Gümüş, Tunga, Küçlük, Abı, Çobayıkmiş, Toluk Tüge, Çengçi, Yığaç ve Yırım olduğu halde geriye döndü. BÖ/411

Şimdi arkasında Yağmur, Barmaklak, Karabudak, Çobayıkmiş, Toluk Tüge, Yığaç ve Börü Alp olduğu halde gizli yer altı yoluna dalmıştı. BÖ/419

Toluk Tüge sert naralar atıyor, kılıcı kırılmış olan Tunga kılıç kını ile çarpışıyordu. BÖ/430

Toluk Tüge kılıçla öldürülmüş, Çıgay Börü at üstünde belinden kavradığı bir Çinli ile birlikte ırmağa düşmüş, Küçlük de andası Yığaç'ın ölümünden sonra onu vuran Çinliyi tepelerken can vermişti. BÖ/432

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de Tüge; ineğin, iki yaşına gelmiş erkek yavrusu olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 907). Clauson ve TDES'de yer almamaktadır. TTTSKBS'de Toluk 'davar derisinden yapılan yayık' =OT. tulkuḡ 'tulum, örülmüş ve şiririlmiş tuluk anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 907). Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.1.273. Turumtay

Turumtay kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 400, 408, 409, 433, 434

İhtilâlcilerden ilk vurulup düşen Turumtay oldu. BÖ/408

Turumtay'ın gövdesine saplanmış olan oklardan birini çekip yayına yerleştirirken karnına ok yiyerek diz üstü çöktü. BÖ/ 409

Onbaşı Ay Kutluğun babasıyla Turumtay'ın eçesi de idam cezası almışlardı. BÖ/433
İlk önce Ay Kutluğun babası düştü. Turumtay'ın eçesi diz çökmüş olduğu halde onu hâlâ ayakta tutmağa çabalıyordu. BÖ/434

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de turumtay; yırtıcı ve avcı kuşlardan biri olarak geçer. Yine DLT'de Turumtay kişi adı ve unvandır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 903). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır.

2.1.1.274. Tunga

Tunga kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir..

BÖ 400, 411, 419, 430, 431

Kür Şad arkasında Yağmur, Barmaklak, Karabudak, Çıgay Börü, Kara Ozan, Gümüş, Tunga, Küçlük, Çobaykılmış, Toluk Tüge, Çengçi, Yığaç ve Yırım olduğu halde geriye döndü. BÖ/411

Toluk Tüge sert naralar atıyor, kılıcı kırılmış olan Tunga kılıç kını ile çarpışıyordu. BÖ/430

Elindeki kılıç kını bir Çinlinin kafasında kıran Tunga kargı ile sançıldı. BÖ/431

Onları orada, başlarında Alp Er Tunga olan atalar kafilesi bekliyordu. BÖ/434

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de tonga; yiğit, kahraman olarak yer alır (Arat, 1979: 459). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

DLT’de Toņa Alp Er olarak geçmektedir ve Türklerin büyüğü olan hükümdar Afrasiyab olarak verilmiştir. Yine DLT’de toņa; filleri öldüren bir tür pars olarak verilmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 892).

Tunga adı tarihte vardır. Atsız, Tunga adı ile tigin unvanını birlikte kullanarak bu adı oluşturmuştur.

2.1.1.275. Türe Tigin

Türe Tigin kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 205, 206, 207

Batılılar arasında Tüng Yabgu Kağan’ın oğlu Türe Tigin de vardı. BÖ/205

Önce Onbaşı Sançar’la Onbaşı Alka ve Batılılardan dört kişi en önde gidiyorlar, bunların biraz ardından da Türe Tigin’le Onbaşı Yağmur geliyordu. BÖ/205

Türe Tigin’le Onbaşı Yağmur at başı beraber koşuyorlar ve Sançar’a yetişiyorlardı. BÖ/205

Şimdi en önde Batılı atlı koşuyor, bunların ardından da Onbaşı Yağmur’la Sançar ve Türe Tigin geliyordu. BÖ/206

Yağmur’la Türe Tigin de Sançar’ı geride bırakmışlardı. BÖ/206

Türe Tigin iki Doğulu onbaşıyı geçememişti. BÖ/207

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da ‘geleneksel, geleneksel, yazılı olmayan yasalar’; Türk pagan döneminin temel siyasi terimlerinden biri olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 531). TTTSKBS, 947 Türe halk dilinde ‘görenek, gelenek olarak verilmişken Eski Türkçede törü ‘töre, örf, kanun, nizamdır(Gülensoy, 2007: 947). TDES’te yer almamaktadır. Türkçe Sözlükte türe; adalet olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 165)

Türe Tigin kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.276. Tuğrul Beğ

Tuğrul Beğ kişi adı *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 27, 71

Yolların Sonu şiir kitabında ise *Davetye* ve *Hatıralar* şiirlerinde “Tuğrul Beğ” olarak geçmektedir:

“Mâziyi unutsak bile mâzi kökümüzdür,
En tatlı gülen yüz bize mâzideki yüzdür.
Geçmişte yatar şanlı zaferler, nice haklar!
Tuğrul Beğ’i, Alp Arslan’ı mâzi bize saklar!” YS/71

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de togrıl; yırtıcı kuşlardan biri olarak ve erkek adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 888) Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’da Tuğrul ‘yırtıcı bir kuş türüdür ve erkek adı olarak da kullanılmıştır (Gülensoy, 2007: 930). Türkçe Sözlük’te tuğrul; çakırdoğan kuşu olarak yer alır (Akalin, 2009: 2006).

Tuğrul adı tarihte vardır. Atsız bu tarihi şahsiyeti eserlerine taşımıştır.

2.1.1.277. Tang Kağan

Tang Kağan kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 11

Çin’de eskiden Sui kağan ailesi vardı. Şimdi Tang kağan ailesi çıktı. Bu kadın eski ailedendir. BÖ/11

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Romanda Çin sülalesi adı olarak geçer. Tang Kağan Çin hanedan soyudur.

2.1.1.278. Temuçin Çengiz Kağan

Temuçin Çengiz Kağan kişi adı *Ruh Adam* romanında kullanmıştır.

RA 263

Ben Temuçin Çengiz Kaan, dedi. RA/263

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Atsız tarafından Temuçin ve Çengiz adları beraber kullanılarak oluşturulmuş bir addır.

2.1.1.279. Tinesi Oğlu

Tinesi Oğlu kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında kullanmıştır.

BÖ 42

Ben barış olsa erdemli, yoksul görse yardımcı, vursa buğa deviren, göğe ağaç savuran
Tinesi Oğlu'yum! BÖ/42

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Tinesi Oğlu kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.280. Tokuş

Tokuş kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 401

Tokuş! BÖ/401

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de tokuş; uruş tokuş, tokuş olarak vardır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 890). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Tokuş kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.281. Türk Turahan Beğ

Türk Turahan Beğ kişi adı *Deli Kurt* romanında geçmektedir.

DK 198

Osmanlı beğlerinin en ünlüsü olan Türk Turahan Beğ, Evrenuzoğlu İsa Beğ , Demirtaşoğlu Ali Beğ , Sofya Beği Umur Beğ , Tokat Beği Balaban Beğ , Beğlerbeği Kasım Paşa , padişahının damadı Mahmud Çelebi , Davud Beğ , Civan Beğ hep

kendi birliklerinin başında idiler. DK/198

OY, KB ve DK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de tura; tura,kalkan anlamındadır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 901) Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te tura; tuğra olarak yer alır (Akalın, 2009:2008).

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de türk: güç, kuvvet anlamında yer alır. DLT’de Türk; Türklerden olan kişi ve Nuh’un Türklerin atası kabul edilen oğlunun adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 911). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır.

Türk Turahan Beğ kişi adı tarihi metinlerde geçmemektedir. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.282. Urungu

Urungu kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 11,12, 13, 14, 15, 16,17, 18,19, 20, 21, 22, 23, 24,26, 27, 28,29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 46, 63, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 84, 85, 94, 121, 122, 123, 124, 130, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 191, 197, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213

Urungu! Çıbı Kağanla birlikte Altaylar’a kadar gittin. Çok Türk Elleri gezdin. Ama Ötüken’e, kutlu yere ulaşamadın. BD/12

Urungu! Bozkurt soyunun yüce bir oğlusun. Çünkü Kür Şad’ın oğlusun. BD/14

Kür Şad’ın öldüğünü bilmeseydi Urungu’nun Kür Şad olduğunu iddia edebilirdi. Bu ok atış, bu vuruşlar ve sonra benzeyiş... BD /22

“Urungu’nun babası kimmiş” diye sordu. BD/142

Urungu, bütün mangasını kaybettiği ve yaralı olduğu halde, Ay Hanım’ın otağına yaklaştığı bir sırada atı vuruldu ve kendisini yalın kılıç yerde buldu. BD/200

Dördü birden kılıçlarını çekerek uçurumun derinliklerinde kaybolan Ay Hanım’la Urungu’yu selâmladılar ve kılıçlarını eğdiler. BD/213

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Urungu kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.283. Uluğ Tarkan

Uluğ Tarkan kişi adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

BÖ 299, 300, 334, 335, 337, 338, 357, 380, 381

“Uluğ Tarkan! Buraya gelmek için buyruğu kağandan mı aldın” diye sordu. BÖ 300
Kara Kağandan hiç ayrılmayan Uluğ Tarkan, yetmiş yılın eğemediği, fakat
tutsaklığın çökerttiği omuzlarıyla odaya girerek yere diz vurduğu zaman Kara Kağan
elemli gözlerini ona çevirdi: BÖ/334

Ben de senin lalan ve Uluğ Tarkan’ım. BÖ/334

Bu işi başaramayınca kağandan sonar en ileri gelen Türkler’e yani İşbara Han’a, Kür
Şad’a, Uluğ Tarkan’a başvurdu. BÖ/357

İki gün önce Uluğ Tarkan’ın kendisini öldürdüğünü işitmediniz mi? BÖ/381

OY’da ulug: ulu, çok büyük olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 181). DLT’de
ulug; yüce, ulu, büyük anlamları ile verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 921).
Clauson’da 136 uluğ; büyük, ulu olarak geçmektedir (Clauson, 1972: 136).
TTTSKBS’de ulu; erdemleri bakımından çok büyük, yüce; (somut şeyler için) çok
büyük; Saygı duyulan büyük’ anlamlarında verilmiştir. Eski Türkçe’de uluğ
biçimindedir ve ül ‘temel, asıl, kök’ + lug ‘sıfat yapım ekidir (Gülensoy, 2007: 965).
TDES’de yer almamaktadır.

Atsız *Türk Ansiklopedisi* “İşbara Han” maddesinde Uluğ Tarkan adını 624
yılında Kara Kağan’ın esarete ölümünün ardından İşbara Han ile birlikte intihar
eden Türk büyüğünün adı olarak vermiştir.

Atsız *Türk Edebiyatı Tarihi* adlı eserinde tarkan kelimesini devletteki yüksek
rütbeli memurlar arasında saymış ve beg unvanı aldığını söylemiştir (Atsız, 1992:
19).

2.1.1.284. Urku

Urku kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 342, 388, 389, 391, 404, 407, 433

“Urku şimdi 14 yaşında ama gürbüz, yiğit bir tigin. BÖ/342

Çuluk Kağan’dan sonra kağanlık Tulu Han’ın, Tulu Han’dan sonrada Urku’nun
hakkı idi. BÖ/388

Urku Tigin Türk kağanı olacaktır. BÖ/391

Bu sayede Urku'yu kaldırıp toplayabildiğimiz Türklerle Ötüken'e kadar götüreceğiz. BÖ/391

Urku Tigin orada bulunuyor. Oradan Urku'yu kurtarıp Çin kağanına zorla buyrultular yazdıracağız. BÖ/391

Urku Tigin'in kapısının kapalı olması ihtimalini de düşünürsek yanımızda iri taşlar bulunduracak ve gerekirse bunlarla kapısını kıracağız. BÖ/391

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Atsız Türk Ansiklopedisi "Kür Şad" maddesinde; Tulu Han'ın Kür Şad'ın ağabeği olduğunu ve Urku'nun da Tulu Han'ın oğlu olduğunu söylemiştir.

Urku kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız romanında Urku kişi adını Tulu Hanın oğlunun adı olarak kullanmıştır.

2.1.1.285. Uçar Kam

Uçar Kam kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 107, 108

Orada Uçar Kam otururdu. BD/107

Yavaş yavaş Uçar Kam'ın mağarasına ilerlediler. BD/107

Gece karanlığında bu uçuruma düşmekten bizi Uçar Kam kurtarmış, bu kovuktakonuklatmıştı." BD/107

Uçar Kam falıma bakmış, on beş yıl sonra bütün yoldaşların yok olacak demişti. BD/107

Belli ki Uçar Kam da ölüp gitmiş. BD/107

Bizi uyaran ses Uçar Kam'ın sesiydi. BD/108

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te kam; şamandır (Akalin, 2009: 1051).

Uçar Kam kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir. Atsız uçar ve kam adlarını birlikte kullanarak bu adı oluşturmuştur.

2.1.1.286. Uçkara Bahşı

Uçkara Bahşı kişi adı *Deli Kurt* romanında geçmektedir.

DK 140, 141

Onun oğlu Uçkara Bahşı'yı ben gördüm. DK/140

Uçkara Bahşı'nın kızı Esen Börü benim yengem ve Gökçen'in anasıdır... DK/141

Uçkara Bahşı bir beğ kişiymiş. DK/141

Uçkara Bahşı kendisine damat olarak amcamı seçti. DK/141

OY, KB, DLT ve DK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Uçkara Bahşı kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Bu yüzden Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir. Uçkara ve bahşı adları birlikte kullanılarak oluşturulmuş bir addır. Bahşı adı şaman, kam anlamında Türklerdeki Şamanizm inancında vardır.

2.1.1.287. Uluğ Beğ

Uluğ Beğ kişi adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA 264

Aksak Temir'in yanında Yıldırım Bayezid'i, sonra Şahruh'u, Uluğ Beğ'i, İkinci Murad'ı, Fatih'i, Yavuz'u, Babur'u seçti. RA/264

OY'da ulug; ulu, çok büyük olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 181). DLT'de ulug; yüce, ulu, büyük anlamları ile verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 921). Clauson'da 136 uluğ; büyük, ulu olarak geçmektedir (Clauson, 1972: 136). TTTSKBS'de ulu; erdemleri bakımından çok büyük, yüce; (somut şeyler için) çok büyük; Saygı duyulan büyük' anlamlarında verilmiştir. Eski Türkçe'de uluğ biçimindedir ve ül 'temel, asıl, kök' + lug 'sıfat yapım ekidir (Gülensoy, 2007: 965). TDES'de yer almamaktadır.

Uluğ Beğ kişi adı tarihte vadır. Atsız bu tarihi şahsiyete eserinde yer vermiştir. Atsız bu adı Uluğ adı ve beğ unvanı ile beraber kullanarak oluşturmuştur.

2.1.1.288. Utar

Utar kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 400

Utar! BÖ/400

Onbaşı Ay Kutluk, onun arkasından da Utar, Tokuş ve Onbaşı Tanrıvermiş ölmüşlerdi. BÖ/410

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de Utar; erkek adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 925). Clauson, TDES ve TTTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Utar kişi adı DLT’de geçmektedir. Atsız DLT okumuş ve buradan alarak romanında kullanmıştır.

2.1.1.289. Üç Oğul

Üç Oğul kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ18, 100, 102, 132, 151, 152, 155, 156, 158, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 269, 279, 280, 325, 366, 367, 368, 369, 370, 373, 374, 378, 380, 381, 383, 384, 385, 386, 387, 389, 390, 392, 394, 398, 401, 402, 405, 406, 408, 411, 412, 415, 416, 417

Altı onbaşı, ölen arkadaşlarıyla ve birbirleriyle kan kardeşliği antlaşması yaparken, onbaşı Üç Oğul elinde Karabudağ’ın bağrından çekilip çıkarılmış kanlı ok olduğu halde, gözleri yaşlı, bağı yanık, içi bunlu obasına doğru gidiyordu. BÖ/102

Kapıdan içeri girince Pars’ın yattığını, çevresinde Almıla ile Sançar, Sülemiş, Arık Buka, GökBörü ve Üç Oğul’un toplanmış olduğunu gördü. BÖ/132

Arık Buka, Gök Börü ve Üç Oğul ise kılıççıların içindelerdi. BÖ/151

Kür Şad sağa, Işbara Alp sola ok yağdırır ve 13 er karşılarındaki 50-60 Çinli ile kılıç tokuştururken Işbara Alp’in yedi onbaşısı yani Yamtar, Pars, Sülemiş, Sançar, Gök Börü, Arık Buka ve Üç Oğul kılıçlaÇinlilrinarasınadaldılar. BÖ/152

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Üç Oğul kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.290. Yamtar

Yamtar kişi adı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 22, 24, 31, 32, 34, 42, 43, 45, 63, 71, 100, 109, 110, 111, 112, 113, 117, 119, 122, 124, 125, 126, 127, 132, 134, 135, 151, 152, 153, 154, 155, 186, 188, 195, 199, 203, 204, 206, 209, 210, 211, 212, 213, 231, 232, 255, 269, 270, 271, 272, 278, 279, 281, 290, 291, 292, 293, 295, 317, 318, 320, 321, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 339, 340, 341, 344, 348, 349, 350, 351, 252, 353, 354, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 378, 379, 380, 381, 385, 389, 390, 392, 394, 395, 396, 398, 403, 404, 405, 408, 409, 411, 412, 414, 415, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 424

BD 108, 113

Ben, İşbara Alp yoldaşı, on dört erin kardeşi, tok kayaya yaslanan çılgın suda ıslanan, yirmi eri taşıyan Onbaşı Yamtar'ım! BÖ/42

Yamtar'ın sol gerisinde Pars kıvrak ve uslu oyunları ile adım adım yürüyor, etrafı da kolluyordu. BÖ/153

Yamtar, Kür Şad'ın boş atını gözüne kestirerek Sançar'ı bindirmek için izin almak için yaklaşırken kahkahalar arasında şu sözler tutsakların kulaklarında, beyinlerinde, yüreklerinde çınliyordu: BÖ/328

Kara Kağan, İşbara Alp, Kür Şad... Yamtar, Sançar, Gök Börü, Üçoğul, Sülemiş, Arık Buka, Buğra, Karabudak... Hepsi öldü... BD/108

Bu yüzden babasından dinliyerek tanıdığı Yamtar'ı görmeyişini hayatta hakiki bir eksiklik sayardı. BD/113

OY'da yamtar kişi adıdır. İşbara yamtar olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 185). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır. Yamtar kişi adı OY'da vardır. Atsız OY okumuş ve Yamtar kişi adını buradan alarak roman kahramanına ad olarak vermiştir.

2.1.1.291. Yumru

Yumru kişi adı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 185, 186, 187, 188, 193, 195, 203, 205, 214, 216, 278, 279, 281, 301, 320, 326, 329, 366, 367, 368, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 378, 379, 380, 385, 386, 394, 399, 402, 403, 404, 407, 409, 411, 412, 415, 416, 417, 418, 420, 421

BD 20

At uşaklarından Gümüş'le Yumru da yan yana gidiyorlar ve galiba bütün kabile arasında da en çok bunlar konuşuyorlardı. BÖ/195

SonraYamtar'la Yumru köprüye bırakıp karşı kıyıya geçmişler, arkadaşları tarafından çıkarılarak ata bindirmişlerdi. BÖ/281

Yumru son gücünü kullanarak iki güreşçiye karşı dayanırken birdenbire yükünün hafiflediğini duydu. BÖ/372

Bu kadın, Kür Şad ihtilâlinin kahramanlarından Yumru'nun anası, Kızıl da Yumru'nun hayatta kalan tek oğlu idi. BD/20

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Yumru adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.292. Yek

Yek kişi adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA 102, 103, 104, 105, 106, 113, 117, 120, 121, 123, 124, 126, 127, 128, 146, 164, 165, 173, 179, 186, 194, 196, 198, 202, 205, 251, 252, 253, 254, 255, 263, 275, 276, 277

- “Yek efendim, Yekbendeniz... RA/102

Bu“Yek”tenSelimbirşeyanlamıştı. RA/102

- Adım, soyadım, hepsi Yek... RA/102

- Yek mi? Sen Acemmisin? RA/102

- SadeceYek'im. RA/102

- Çünkükendisinibukadarkolaylıklakaldırankuvvetlikollarınsahibişu mıymıntı, mendebur Yek'ten başkası değildi. RA/164

- Yek, kılıç tutmasını çok iyi bilen bir tutumla Pusat'ı selamladıktan sonra: RA276

- Selim şaşkınlığını yenmeye çalışırken Yek'in yanında hiç tanımadığı birisini daha gördü. Kılıcıyla selam veren bu yenisi: RA/277

Ruh Adam romanında “Yek” sözcüğü ile ilgili şu bölüm yer almaktadır:

Ayşe onun beklenmedik sorularına, sözlerine alıştı:

- Çok iyi manasınagelir.

- Yayek?

- Kötü ruhdemektir.

- Yani?

- Yanişeytan!

Pusat çok şaşırmıştı:

- Şeytan mı diye adeta kekeledi.

- Evet!

- Bunlar hangi dilde bu manalar geliyor.

- Eski Türk lehçelerinde... ” RA 196

OY’da rastlayamıyoruz. DLT’de yek; şeytan olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 964). KB’de yek; şeytan olarak geçer (Arat, 1979: 535). Clauson’da İblis, şeytan (Clauson, 1972: 910) Yek eski Uygur Türkçesi metinlerinde şeytan anlamında kullanılmaktadır. TTTSKBS ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Atsız *Ruh Adam* romanında kullandığı Yek adını Eski Türkçe’den aldığını yine romanda söylemektedir.

2.1.1.293. Yula

Yula kişi adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 112, 118, 119, 120, 122, 123, 124, 187, 188, 189, 191, 192, 201, 205, 207, 208, 212

Pars’ın küçük oğlu Onbaşı Yula otuz yaşlarında bir yigitti. BD/112

“Oğullarım Yüzbaşı Ezgene ile Onbaşı Yula da senin orduna katılmak için geldiler. BD/118

Bu daracık yerde şimdi Yüzbaşı Ezgene ile Onbaşı Yula da bulunuyor, biraz daha geride Taçam ve BD/201

Yula’yı bulup ardına düş. BD/205

Yüzbaşı Ezgene ile Onbaşı Yula, Pars’ın iki yigit oğlu babalarından aldıkları buyruk üzerine yanyana, atbaşı beraber oldukları halde yıldırım gibi uçuyorlardı. BD/207

Topal Onbaşı Yula ise babasının buyruğunu yerine getirmek ve akrabası Ay Hanım’ı

son bir defa daha görmek için dizgin boşaltıyor, yarışanlar arasında en sağlam, yarasız kendisi olduğu halde yine onlarla aynı hizada BD/208

Yula ona doğru bir adım attı. BD/212

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de yula; kandil olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 986). Clauson, TTTSKBS ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır.

Yula kelimesi DLT’de geçmektedir. Atsız buradan alarak roman kahramanına ad olarak vermiştir. “Yula” unvan olarak kullanılmaktadır.

2.1.1.294. Yığaç

Yığaç kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 401, 411, 419, 430, 431, 432

Yığaç! BÖ/401

Şimdi arkasında Yağmur, Barmaklak, Karabudak, Çobayıkmiş, Toluk Tüge, Yığaç ve Börü Alp olduğu halde gizli yer altı yoluna dalmıştı. BÖ/419

Küçlük’le Yığaç anda idiler. BÖ/430

Arkasından Yığaç devrildi. BÖ/431

Toluk Tüge kılıçla öldürülmüş, Çıgay Börü at üstünde belinden kavradığı bir Çinli ile birlikte ırmağa düşmüş, Küçlük de andası Yığaç’ın ölümünden sonra onu vuran Çinliyi tepelerken can vermişti. BÖ/432

OY’da rastlayamıyoruz. KB’de yığaç; ağaç olarak geçmektedir (Arat, 1979: 538). DLT’de yığaç~yığaç; ağaç olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 969). TTTSKBS’da yığaç halk dilinde tombul’, Osmanlı Türkçesinde yığaç ‘ağaç, ağaç parçası’dır (Gülensoy, 2007: 1134). DKK’da rastlayamıyoruz. Clauson yığaç bkz. İğaç’ın anlamı Clauson’da İğaç ağaç ‘çalılar ve ağaçlar’; dolayısıyla ‘ahşap (genellikle) bir parça odun’ olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 79). Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Yığaç kelimesi tarihi metinlerde vardır. Atsız tarafından kişi adı olarak kullanılmıştır.

2.1.1.295. Yırım

Yırım kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 401,411, 417

Yırım! BÖ/401

Kür Şad arkasında Yağmur, Barmaklak, Karabudak, Cıgay Börü, Kara Ozan, Gümüş, Tunga, Küçlük, Abı, Çobayıkmiş, Toluk Tüge, Çengçi, Yığaç ve Yırım olduğu halde geriye döndü. BÖ/411

Fakat beri yanda ihtilâlcilerden Yırım, biraz sonra da Abı ölümcül yaralarla yere düşmüşlerdi, Yüzbaşı Yağmur da çenesine derin bir yara açan bir kılıç yemişti. BÖ/417

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Yırım kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.296. Yağlakar

Yağlakar kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 304, 305

Yüzbaşı Yağlakar!... BÖ/304

Yağlakar, her kılıç vuruşta bir Çinli deviriyor ve : “Al! Kögmen Dağı aşkına...” diye bağırıyorduç erleri de coşmuşlardı. BÖ/305

Yüzbaşı Yağlakar gerçekten Kögmen'e gidecekmiş gibi ilerliyor. BÖ/305

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Yağlakar kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.1.297. Yaşar Şad

Yaşar Şad kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 26, 30

Çuluk Kağan'ın oğulları iki tanedir: Yaşar Şad'la Şu Tigin. Şu Tigin, daha on sekiz

yaşında, çocuk sayılır. Yaşar Şadi yirmi iki yaşındadır ama benzi sarı, arık, donuk bir kişidir. BÖ/26

Çuluk Kağan'ın büyük oğlu olan Yaşar Şad'a Kara Kağan tarafından Tulu Han adı verilmişti. BÖ/30

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde yoktur. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Yaşar adı ve “şad” unvanı birlikte kullanılarak Atsız tarafından yaratılmış bir addır.

2.1.1.298. Yaşar Tigin

Yaşar Tigin kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 31

Kurultay, Yaşar Tigin'i arıktır diye Kağan seçmemiş. Beğler Yaşar Tigin'in usunu da beğenmiyorlarmış. BÖ/31

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Yaşar adı ve “tigin” unvanı birlikte kullanılarak Atsız tarafından yaratılmış bir addır.

2.1.1.299. Yarkın Katun

Yarkın Katun kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 198

Yaninsa Yarkın Katun, sağ ve solda da tiginler, Tarkanlar, beğler vardı. Tarkanlar arasında aksakallı Dede Korkut göze çarpıyordu. BÖ/198

Kendi kağanlarının katunu, hiç sevmedikleri Çinli İ-çing Katun olduğu için batıda Türk kanından gelme bir Yarkın Katun bulacakları nedense hiçbirinin aklına gelmemişti. BÖ/198

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Yarkın Katun kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir. “Yarkın” adı ile “katun” unvanı birlikte kullanılarak oluşturulmuştur.

2.1.1.300. Yeke

Yeke kişi adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 400, 409

Yeke! BÖ/400

İhtilâlcilerden Alp Aya, Yeke ve Kalalduruk da cansız yatıyorlardı. BÖ/409

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Yeke kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir.

2.1.2. Unvan Adları

Atsız romanlarını incelerken eskicil adların oluşumunda unvanların büyük bir etkisi olduğunu gördük. Bu yüzden kişi adlarından ayrı olarak unvan adlarının da ele alınması gerektiğine karar kıldık. Atsız, tarihî dönem ile ilgili yazarken bu dönemin gereği olarak eskicil adlar tercih etmiştir. Bazıları tarihte yer almış olan bu adların oluşumları incelendiğinde çocuğunun unvan adlarıyla oluşturulduğu görülmektedir. Hatta bazı adlar tamamen unvanların bir araya gelmesiyle yapılmıştır. Bu hem işaret edilen tarihî dönemin ad geleneği ve adlandırma yapısının bu şekilde olması hem de adın sosyal statünün bir ifadesi olmasından kaynaklanmaktadır. Unvanlar kişinin toplumdaki yerine işaret ediyordu. Aslında bu adların unvan olarak kullanıldığını bilmeden kişi adlarını yorumlamak eksik kalırdı. Bu yüzden unvan adlarını da ayrı olarak ele almak önem arz ediyor.

Atsız'ın roman karakterlerinin çoğu yüksek unvana sahip kişilerdir. Verilen unvan ve adlarla kişinin konumu, görevi, özellikleri belirlenmiştir. Atsız Orhun Yazıtlarını okumuş ve buradan kişi adlarını romanına almıştır. Orhun Yazıtlarında geçen adları aldığı gibi yine yazıtlardaki unvan adlarıyla oluşturduğu adları da karakter adı olarak kullanmıştır. Kişi adlarını oluşturan unvan adlarından Türkçe kökenli olanlar; kağan, beg, buyruk, şad, katun, kan, tigin, alp, tarkan, urungu, boyla, bilge unvanlarıdır. Türkçe kökenli olmayanlar ise sengün, kunçuy, işbara unvanlarıdır (Memmedli, 1994: 95-110). Memmedli makalesinde şad kelimesini Türkçe kökenli almıştır. Diğer kaynaklarda şad Farsça kökenli olarak geçmektedir.

Atsız, “şad” unvanıyla “Kür Şad” adını yaratmış ve bugün adı “Kür Şad” olan pek çok Türk gencinin isim babası olmuştur.

Eski Türklerin ad alma geleneğinde bir kişi yaşamı boyunca birkaç ad alabilirdi. Yaptığı kahramanlıklar ve yükseldiği rütbe gereğince yeni adlar alıyordu. Atsız romanlarında bu ad alma geleneğini iki biçimde kendisini gösterir. Birincisi kahramanın yepyeni bir ad alması ve onunla anılması, ikincisi ise var olan adın unvanının değişmesiyle yeni bir ad oluşturulmasıdır. Kahramanın yepyeni bir ad almasına örnek olarak *Bozkurtların Ölümü* romanında Bağatur Şad’ın “Kara Kağan” adını almasını verebiliriz;

“On gün sonra Ötüken’de Bağatur Şad’ın kağanlığı kutlanıyordu. Bağatur Şad artık Kara Kağan adını almıştı.” (Atsız, 2004: 30).

Şu Tigin ve Yaşar Şad adlı karakterlerin ad almasını örnek olarak verebiliriz;

“Çuluk Kağan’ın büyük oğlu olan Yaşar Şad’a Kara Kağan tarafından Tulu Han adı verilmişti. Şu Tigin’e de Kür Şad denilmişti.” (Atsız, 2004: 30).

Kahramanın yeni unvan almasına örnek verecek olursak;

Bozkurtların Ölümü romanında Işbara Alp’in “han” unvanını alarak “Işbara Han” olarak anılmaya başlaması;

“Işbara Alp tümenbaşı oldu. Bundan sonra kendisine Işbara Han denecek.” (Atsız, 2004: 232)

Bozkurtlar Diriliyor romanında ise Tonyukuk’un “Bilge” unvanını alması

“Tonyukuk!Kurt başlı sancağı kaldırdığım zaman bana ilk katılan sen olsun. İki yıllık savaşlarda da yüksek bilgi ve aklınla işi iyi idare ettin. Bundan sonra sana Bilge Tonyukuk denecektir!” (Atsız, 1998: 66)

örneklerini verebiliriz.

Atsız’ın edebî eserlerinde en çok kullandığı unvan adı “kağan”dır. Eserlerde 1228 kez geçmektedir. Atsız’ın edebî eserlerinde geçen unvan adları aşağıda incelenecektir.

2.1.2.1. Alp

Alp unvanı *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 42, 45, 49, 50, 62, 65, 66, 71, 85, 89, 96, 97, 98, 99, 101, 113, 122, 131, 132, 134, 135, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 166, 167, 171, 172, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 193, 194, 195, 198, 199, 200, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 209, 214, 217, 218, 220, 221, 222, 225, 227, 229, 230, 231, 232, 235, 236, 241, 242, 243, 244, 248, 249, 255, 279, 280, 295, 296, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 310, 312, 315, 316, 317, 318, 318, 324, 326, 327, 329, 330, 358, 371, 372, 372, 374, 378, 379, 380, 382, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 393, 394, 398, 400, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 411, 412, 415, 417, 418, 419, 425, 426, 430, 432, 434

BD 17, 19, 21, 94, 108, 121

RA 261, 262

Daha uzakta alplar, binbaşılar, yüzbaşılar, onbaşılar sıralanıyor, uşaklar durmadan kırmızı taşıyordu. BÖ/30

Bu alpların içinde sana denk bir er çıkarsa onu yüceltirim. BÖ/32

Binbaşı Alp, diz yere vurarak Kür Şad'ı selâmladığı zaman o, kendisine yeni verilmiş katı bir yayın denemelerini yapıyordu. BÖ/144

Ben Alp Er Tunga... RA/261

Alp Er Tunga, gösterişli ve kahraman edasıyla toprağa diz vurduktan sonra yerine gelip demin verdiği silahlarını alırken, silahları veren ikinci kiral, omuzlarına dökülen saçları, heybetli borkü, çok sert bakışlarıyla kendi silahlarını çıkarıp yanındakilere vererek ilerledi. RA/262

Ben Alp Arslan, dedi. RA/263

Alp adı bir kişi adı değil unvandır. Kişi adları ile birlikte kullanılmıştır. Atsız'ın eserlerinde "Alp" unvanı ile dokuz kişi adı vardır: Alp Arslan, Alp Aya, Alp Bamsı, Alp Çavlı, Alp Er Tunga, Alp Kutluk, İşbara Alp, Makaraç Alp, Böğü Alp. Bunlardan altısında Alp adı önce gelirken ikinci ad sonra gelmektedir: Alp Arslan, Alp Aya, Alp Bamsı, Alp Çavlı, Alp Er Tunga, Alp Kutluk. Üç kişi adında ise "Alp" ikinci

ad olarak yer almaktadır: İşbara Alp, Makaraç Alp, Böğü Alp.

Kişi adları ile kullanımı dışında *Bozkurtların Ölümü* romanında “kahramanlar, yiğitler” anlamı ile karşımıza çıkmaktadır:

Daha uzakta alplar, binbaşılar, yüzbaşılar, onbaşılar sıralanıyor, uşaklar durmadan kımız taşıyordu. BÖ/30

Bu alpların içinde sana denk bir er çıkarsa onu yüceltirim. BÖ/32

OY’da alp; cesur, yiğit olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 120). DLT’de alp sözcüğü ‘kahraman, yiğit, şecetli’ anlamlarında verilmiştir (Ercilasun, 2015: 549). KB alp “ alp, kahraman, cesur, yiğit.” olarak geçmektedir. 2381 (Arat, 1979: 18) DKK’da alp: alp, kahraman, cesur olarak geçmektedir (Özçelik: 2016: 790). Clauson sözlüğünde; alp: temelde ‘güçlü, dayanıklı, sağlam, dirençli, aşılması zor’ gibi anlamlara gelir ve hem insanlar için cesur anlamında hem de cansız varlıklar için ve hatta soyut düşünceler için tehlike anlamında kullanılabilir. (Clauson, 1972: 127) Gülensoy’un sözlüğünde alp ‘alp, yiğit’ anlamı ile verilmiştir (Gülensoy, 2007: 67). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te yer almaktadır.

2.1.2.2. Apa

Apa unvanı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 33

- Ben Çuluk Kağan’ın savaşta yoldaşı, bilgide eşi Apa Tarkan’ım! BÖ/33

OY’da apa unvanlarda ata, ecdat; büyük anlamlarında kullanılır. apa tarkan adı OY geçmektedir (Tekin, 2010: 122). OY Apa tarkan bir kişi adı değil unvan adı olarak yer almıştır. KB apa; Adem, insan anlamı ile yer almaktadır (Arat, 1979: 21). DLT’de apa kelimesinin Kıpçak lehçesinde yer aldığı belirtilip buradaki anlamının “ayı” olduğu verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 553) .Clauson’un sözlüğünde apa kelimesinin karşılığı olarak bir hayvan adı olan ayı anlamı vardır (Clauson, 1972: 5). Gülensoy sözlüğünde apa kelimesini Kıpçak lehçesindeki anlamıyla yani ayı anlamıyla vermiştir. Eski Türkçede ata, nine, baba ve anne anlamlarına geldiğini söyleyerek apa kelimesinin tabulaştırılıp ayı kelimesinin yerine kullanıldığına işaret etmiştir. Türkçede kişi adı olarak yer aldığını; Kütahya’nın ilçesi Basarabya adının kişi adından geldiğini söyleyip Basar+ apa yani arslan apa olduğu

örneğiyle delillendirmiştir (Gülensoy, 2007: 72). TDES sözlüğünde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.2.3. Böğü

Böğü unvanı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 171, 172, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 193, 194, 198, 199, 200, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 214, 215, 216, 230, 232, 235, 236, 241, 242, 243, 244, 248, 249, 255, 279, 280, 295, 296, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 312, 314, 315, 317, 324, 326, 327, 329, 330, 358, 371, 372, 373, 374, 378, 379, 380, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 393, 394, 398, 402, 402, 404, 405, 406, 407, 408, 411, 412, 415, 416, 417, 418, 419, 425, 426, 430, 432

BD 17,19, 21

Böğü Alp bu kuşlara beğenerek bakıyordu. Kam, sol kolunu ufkî tutunca doğanlardan bir tanesi sıçradı. BÖ/172

Gün batarken Kırac Ata kulenin en üstüne çıkıp Tanrı'ya yakarışını yapmış, sonra doğanların getirdiği kuşları, yaktığı ateşte kızartarak Böğü Alp'ı ağırlamıştı. BÖ/174
Evet, karşısındaki bahadıra “Böğü Alp” diye hitap ediyordu. BD/17

Kendi yüzbaşısı Kutluk on sekiz yaşında bir yiğitti ve Kür Şad ihtilâlinin büyük kahramanlarından Böğü Alp'in oğluydu. BD/19

Böğü Alp kişi adına tarihi metinlerimizde rastlayamıyoruz. Atsız'ın yarattığı adlardan biri olması muhtemeldir. Atsız, Böğü adıyla alp unvanını birleştirerek bu kişi adını oluşturmuştur.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Gülensoy'un sözlüğünde böğü' örümcek' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 171). Clauson'un sözlüğünde böğü akıllı, bilge, dahi kelime hem bilgelik hem de gizemli manevî gücü ifade etmektedir (Clauson, 1972: 324). Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.2.4. Beğ

Beğ unvanı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 6, 34, 28, 29, 31, 32, 33, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 72, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 91, 98, 99, 112, 119, 120, 122, 125, 126, 127, 128, 130, 140, 141, 143, 144, 146, 147, 148, 150, 159, 162, 163, 165, 166, 167, 181, 183, 189, 198, 199, 200, 203, 209, 214, 219, 220, 223, 224, 225, 229, 231, 237, 238, 239

BD 18, 26, 28, 29, 30, 34, 41, 46, 47, 48, 70, 71, 75, 76, 82, 83, 84, 86, 88, 93, 96, 98, 99, 101, 102, 114, 116, 117, 118, 120, 121, 125, 130, 131, 132, 133, 135, 136, 137, 138, 140, 143, 144, 155, 163, 180, 184, 185, 190, 192, 194, 197, 198, 201, 202, 203, 204, 205

Kara Kağan'ın otağında beğler toplanmışlardı. BÖ/159

Yüzbaşı Böğü Alp kağana ve sağında, solunda olanlara bakarken Tunga Tigin'in, Kür Şad'ın ve öteki tiginlerle beğlerin yanında Şen-king'i de görerek kan tepesine çıkmıştı. BÖ/183

Gerek kağan, gerek katun, gerekse beğler hem Kara Kağan'la hem de İçing Katun'a kendilerine çok büyük hediyeler vermişlerdi. BÖ/214

Boş zamanlarında ikisi karşı karşıya otururlar, anası ona eski savaşları, kağanları, beğleri anlatırdı. BD/18

Sen Gök Türkler'in yüce beğlerinden olsan gerek. BD/29

OY'da beg: bey olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 128). DLT'de beg: bey, emir anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 580). Clauson ve TDES'de yoktur. TTTSKBS'de beğ; bey olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 125).

2.1.2.5. Bilge

Bilge unvanı *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ 42, 45, 290

BD 94, 95, 116, 132, 150, 151, 158, 160, 161, 166, 168, 171, 172, 173, 177, 178, 194, 195, 196, 197, 199

RA 63

Ben, Dokuz Oğuz güçlüsü, yetmiş yağı öçlüsü, yedi kızın dileği, Selenge'nin ulağı, kara yelle yarışan, boz ayıyla vuruşan, dokuz alpla güreşen Bilge Tudun' um!

BÖ/42

Sıtarduşlar oraya hakim olmuşlar, hanları da Çur Bilge Kağan adı ile Gök Türkler'e rakip bir durum almıştı. BÖ/290

Bundan sonra sana Bilge Tonyukuk denecektir! BD/66

Gök Türk Kağan'ı yanında başkumandan Bilge Tonyukuk olduğu halde yirmi bin atlının ortasında at sürüyor, ardından iki kardeşi, Boyla Bağa Tarkan, birkaç beğ, börüler ve muhafızlar geliyordu. BD/172

Aylarca uğraşarak yaptığı haritalar üzerinde Bilge Tonyukuk ve Kül Tegin'in seferlerini incelemiş ve bu iki kumandana hayran olmuştu. RA/63

Atsız'ın romanlarında “bilge” unvanı ile dört kişi adı vardır. Bunlar; Bilge Tonyukuk, Bilge Tudun, Çur Bilge Kağan, İl Bilge Katun kişi adlarıdır.

OY'da bilge; akıllı, muktedir anlamıyla kullanılmıştır. Aynı zamanda bilge bir unvan adıdır. OY'da bilge kağan adı geçmektedir (Tekin, 2010:129). DLT'de Bilge; akıllı; alim, hakim anlamlarıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 587). KB'de bilge; bilgin, hakim, alim olarak geçmektedir (Arat, 1979: 82). Gülensoy'un sözlüğünde bilge kelimesi bilgili, iyi ahlaklı, olgun ve örnek kimse karşılığı ile verilmiştir (Gülensoy, 2007: 146). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.2.6.Başbuğ

Başbuğ unvanı *Bozkurtları Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Ruh Adam* romanlarında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 37

BÖ 58, 59, 150, 160, 161, 276, 281, 312, 328, 424

BD 9, 21, 151, 154, 177, 270

RA 270

Öncü tümenin başbuğu olan Kür Şad, Binbaşı İşbara Alp'ı çağırarak şöyle dedi:

BÖ/150

ilk önce, uğradığı bozgundan dolayı kağanına vundurarak savaşın bir talih işi olduğunu, nice değerli kağanların ve başbuğların da bozgun acısını tatmış olduklarını söyledi ve bununla Kara Kağan'ın değerinin asla azalmıyacağını sözlerine ekledi.

BÖ/312

İlteriş Kağan Çin'e dalan bu tümüne başbuğluk ediyordu. BD/177

Ben Oğuz Başbuğu Çağrı Beğ'im. RA2/70

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin "Kömen" adlı şiirinde geçmektedir:

Saygı olsun bu çelik atlıların gök tuğuna,
Tuğu kaldırmış olan orduların başbuğuna. YS/37

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS'de başbuğ; ' Eski Türklerde baş, başkan, komutan' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 119). Türkçe Sözlük'te eski Türklerde baş, başkan, komutan anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 215).

2.1.2.7. Buyruk

Buyruk unvanı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 24, 30, 46

BD 116

Bunların arasında Tarkanlar, buyruklar, tiginler de vardı. BÖ/24

Tahtın biraz aşağısında solda, sağda şadlar, tiginler, buyruklar, tarkanlar duruyordu. Daha uzakta alplar, binbaşılar, yüzbaşılar, onbaşılar sıralanıyor, uşaklar durmadan kımıztaşıyordu. BÖ/30

İlteriş Kağan, yanında İl Bilge Katun olduğu halde tahtında oturuyordu. Tahtın iki yanında şadlar, Tarkanlar, buyruklar sıralanmıştı. BD/116

OY'da buyruk; kumandan, amir anlamlarında geçmektedir (Tekin, 2010: 135) KB'de buyruk: müşavir, vezir anlamındadır (Arat, 1979: 118). DLT ve DKK metinlerinde geçmemektedir. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Atsız *Türk Edebiyatı Tarihi* adlı eserinde Türk devlet teşkilatını şu şekilde anlatmıştır:

“Gök Türk devleti doğu ve batı olarak ikiye ayrılmıştı. İkisinde de bir kağan oturuyordu. Biri “Büyük Kağan” olarak kabul edilip diğeri ona tabi olurdu. İkiye ayrılan devletin her birinde kağandan sonra yabgu ve şadlar en büyük rütbeli kişilerdi ve ülkenin birer bölümünü idare ederlerdi. Kağanın hükümdar olmayan çocuklarına “tigin” unvanı verilirdi. Yabgu ve şadlar çok defa tiginlerden tayin edilirdi. Devletteki yüksek rütbeli memurlar; tarkan, buyruk, şadapıt gibi adlar verilirdi. Tarkan, buyruk, şadapıt ve boy reisleri beg unvanını alırdı.” (Atsız, 1992: 19)

2.1.2.8.Boyla

Boyla unvanı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 45, 62, 63, 64, 65, 66, 116, 172

Boyla Bağa Tarkan! Kurt başlı sancağı artık kaldırıyoruz. BD/45

Tonyukuk’u, Çin duvarının dışında beklemiş olan Boyla Bağa Tarkan cevap verdi: BD/45

Ardından Tonyukuk ve Boyla Bağa Tarkan olduğu halde mağaraya giren Kutluk Şad, ihtiyar demircinin ölüsü önünde saygılı bir durumla durdu. BD/62

Tonyukuk’la Boyla Bağa Tarkan, kılıcı sıyrılmış olan Kutluk Şad’a yaklaştılar ve üçü birden “İlteriş Kağan” kelimelerini okuyarak birbirlerine baktılar.BD/62

Gök Türk Kağan’ı yanında başkumandan Bilge Tonyukuk olduğu halde yirmi bin atlının ortasında at sürüyor, ardından iki kardeşi, Boyla Bağa Tarkan, birkaç beğ, börüler ve muhafızlar geliyordu.BD/172

OY’da *buyla* bir unvan adıdır. OY’da *buyla бага tarkan* adı geçmektedir (Tekin, 2010: 135). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz.

2.1.2.9.Batır

Batır unvanı *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 37, 41

Yolların Sonu şiir kitabında örneğin“ Kömen“ adlı şiirinde geçmektedir:

“O nasıl bir yürüyüşür, ne yiğitler katarı!

Kun’u, Gök Türk’ü, Oğuz- Uygur’u, Kırgız, Tatar’ı...

O batırlar ki basıp bağra kucaklar ölümü.” YS /37

“Selam” adlı şiirinde ise;

Ey yarının şehitleri! Selam sizlere!

Siz tarihe yazıyorken şanlı bir satır

Aranızda bulunacak güleç bir batır; YS /41

Atsız oğlu Yağmur denen bu yağız çeri

Atılarak hepinizden daha ileri

Güldürecek babasının yanık ruhunu;

Ruh ve yürek sağırları anlamaz bunu...

Atsız *Kömen* ve *Selam* şiirlerinde batır kelimesini yiğit anlamı ile kullanmıştır.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Gülensoy’un sözlüğünde Batur ‘ bahadır, yiğit’ anlamıyla verilmiştir ve Moğolca bağatur; ‘yiğit, kahraman’ kelimesinden bağatur > ba’atur> batur > bātur > batur şeklinde geldiği belirtilmiştir (Gülensoy, 2007: 121). Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.2.10.Börü

Börü unvanı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

BD172

YS35

Gök Türk Kağan’ı yanında başkumandan Bilge Tonyukuk olduğu halde yirmi bin atlının ortasında at sürüyor, ardından iki kardeşi, Boyla Bağa Tarkan, birkaç beğ, börüler ve muhafızlar geliyordu. BD/172

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Kömen “ adlı şiirinde geçmektedir:

- “Yok sayıp sen de bu ruhsuz sürüyü
Kılavuz yap ebedi Gök Börü’yü.
- İzleyip Gök Börü’nün gölgesini
Gezelim gel o Kömen ülkesini.” YS/35

Bozkurtlar Diriliyor romanında börü kelimesi dipnot olarak düşülmüştür ve “kurt” anlamına geldiği aynı zamanda hakanın soyundan kimselere verilen unvan olduğu belirtilmiştir (Atsız, 1988: 172).

Atsız börü kelimesini romanlarında kişi adı olarak kullanmıştır. Atsız’ın eserlerinde börü adıyla altı kişi adı yer almaktadır. Bunlar; Börü, Börü Tigin ve Börü Tarkan, Çıgay Börü, Esen Börü, Gökbörü kişi adlarıdır.

OY’da böri: kurt olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 134). DLT’de böri: kurt, börü olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 598). KB’de böri: kurt olarak geçmektedir (Arat, 1979: 105). DKK’da yer almamaktadır. Clauson’un sözlüğünde Böri ‘kurt’ olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 356). Gülensoy’un sözlüğünde Börü ‘kurt’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 174). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.2.11.Çur

Çur unvanı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 33, 290

BD 117

Ben kılıcı çakından keskin, savaşta yağya baskın ağaç söken KülÇur’um! BÖ/33
Sıtardeşler oraya hakim olmuşlar, hanları da Çur Bilge Kağan adı ile Gök Türkler’e rakip bir durum almıştı. BÖ/290

Eçine Kür Çur Kağan başa geçince umutlanmıştık. BD/117

Atsız’ın romanlarında “çur” unvanı ile kullandığı adlar; Kül Çur, Çur Bilge Kağan ve Eçine Kur Çur Kağan adlarıdır.

OY’da Çor bir unvan adıdır (Tekin, 2010: 136). DLT, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.2.12. Han

Han unvanı *Bozkurtların Ölümlü, Bozkurtlar Diriliyor ve Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 31, 274

BD 184

DK 51

Onu da doğuda Tunguzlarla Tatarların üstüne Han gönderecek.BÖ/31

Han buyruk verdi: BÖ/274

Ben beğim ama o da han kızı. BD/184

Bir kere de alay beği bana takılmış, Çakır Han diye hitap etmişti. DK/51

OY’da rastlayamıyoruz. KB’de han; han, hükümdar olarak geçmektedir (Arat, 1979: 174). DLT’de xān; hakan olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 654). DKK’da hān: han, bey olarak geçmektedir (Özçelik: 2016: 866). ‘ Osmanlı padişahlarının adlarının sonuna getirilen unvan’ olarak verilmiştir; Türkçe ve Moğolcada kağan > ka’an> kaan > k̄an > kan > han biçimlerinde olduğu belirtilmiştir (Gülensoy, 2007:402). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te han; Osmanlı padişahlarının adlarının sonuna getirilen unvan ve Doğu ülkelerinde yerli beyler ve Kırım girayları için kullanılan unvan olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 841)

Atsız’ın Türk Ansiklopedisinde “Kağan” maddesinde; kağan Türk devlet başkanlarının eski çağlardaki unvanlarından biri olarak verilmiştir. Türkçe kelime içindeki g ve ğ düşmesi, baştaki k<h değişimi sonucunda “han” Kağan’ın kısaltılmış hali olan “kan” olarak günümüze gelmiştir. Kağan’ın kısaltılmış hali olan “kan” kelimesi Orhun Yazıtlarından Bilge Tonyukuk anıtında geçmektedir. Bu durum Bilge Tonyukuk anıtında kelimenin halk ağzındaki biçiminin kullanılmış olabileceğini düşündürür. Çünkü Tonyukuk anıtında Kül Tegin ve Bilge Kağan anıtındaki gibi edebî bir dil yerine biraz daha halk ağzına yer verilmiştir.

2.1.2.13. Hakan

Hakan unvanı *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 85

Hakanların dikilmeli Altay'da tuğları,
Varsın cihanda olmaya görsün mezarımız.

Atsız'ın “Kader “adlı şiirinde geçmektedir.

OY, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Kutadgu Bilig’de hükümdar manasında kullanılmıştır (Tekin, 2014: 103). KB hağan: hakan olarak geçmektedir (Arat, 1979: 172). Clauson ve TDES sözlüklerinde bulunmamaktadır. TTTSKBS’de Hakan ’hükümdarlar hükümdarı’ olarak verilmiştir; Türkçe ve Moğolcada kağan >xağan biçiminde olduğu belirtilmiştir (Gülensoy, 2007: 402). Türkçe Sözlük’te hakan; Türk, Moğol ve Tatar hanları için “hükümdarlar hükümdarı “ anlamında kullanılan bir unvan ve Osmanlı padişahlarına verilen unvan olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 830).

2.1.2.14. İşbara

İşbara unvanı Bozkurtların Ölümü romanında geçmektedir.

BÖ 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 27, 28, 29, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 49, 50, 62, 66, 71, 85, 89, 96, 97, 98, 99, 101, 113, 122, 131, 132, 134, 135, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 166, 167, 187, 188, 189, 193, 194, 198, 199, 200, 202, 203, 204, 207, 209, 214, 215, 216, 217, 218, 220, 221, 222, 227, 229, 230, 231, 232, 244, 246,

BD 108

Atından inmemiş olan Yüzbaşı İşbara Alp buyruklar veriyor, atını öteye beriye sürüyordu. BÖ/9

Yüzbaşı İşbara Alp kimdir? BÖ/19

Kara Kağan, İşbara Alp, Kür Şad... Yamtar, Sançar, Gök Börü, Üçoğul, Sülemiş, Arık Buka, Buğra, Karabudak... Hepsi öldü... BD 108

Pars’ın gözlerinde Kara Kağan’ın kağanlık şenliğinde yapılan tören ve orada Kür Şad’la İşbara Alp’in ok atışı canlanmıştı: BD/121

“Sen bilirsin kağan”dedi,“tahtalar üzerine ellişer okla Türk yazmak da var... Vaktiyle KürŞad’la İşbara Alp bunun için burada ok atmışlardı”. BD/121

Işbara tarihi bir kişi adıdır. Atsız tarafından bu tarihi şahsiyet roman karakteri haline getirilmiştir. Romanda *Işbara* unvanı alp ve han unvanları ile beraber kullanılmıştır.

OY, KB, DLT ve DKK’ da Açığma-kün kişi adına rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Atsız’ın Türk Ansiklopedisinde yazdığı “*Işbara Han*” ve “ *Işbara Kağan*” maddeleri vardır. “*Işbara Han*” maddesinde tarihi şahsiyet olarak *Işbara Han* hakkında fazla bilgi bulunmadığını, Gök Türk Eçine hanedanına mensup olduğunu, Doğu Gök Türk kağanlarından Kara Kağan (619-630) zamanında han unvanını aldığını yazmıştır. Bu maddede *Işbara* kelimesinin “cesur” anlamına geldiğini söylemiştir. Çinliler tarafından Ça-po-lıo şeklinde yazılmış olduğunu belirtmiştir. Bu ünvanı alan pek çok Türk beyi olmuştur.

“ *Işbara Kağan*” maddesinde Atsız; *Işbara Kağan*’ın bir Gök Türk kağanı olduğunu söylemiştir. *Işbara Kağan*’ın asıl adının Çinliler tarafından Şe-tu olarak yazıldığını fakat Türkçesinin bilinmediğini belirtmiştir. Türk devlet gereği geleneğince *Işbara Kağan* unvanını aldığını yazmıştır. Yani *Işbara Kağan* bir unvan adı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Göktürk Tarihinde “*ışbara*” unvanı geçmektedir. 582- 587 yılları *Işbara Kağan* devri olarak anılmaktadır(Taşağıl, 2014: 44). Atsız bu addaki *ışbara* unvanı ile önce “*Işbara Alp*” sonra “*Işbara Han*” kişi adlarını oluşturup romanında kullanmıştır.

2.1.2.15. İlteber

İlteber unvanı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 46

Gök Türk Kağan’ına bakan bunca budunların sayılı erleri ok atacaktı. Gök Türkerleri Tölis, Tarduş çerileri, Dokuz Oğuz yiğitleri, Karluk bahadırları, Kırgızlar, Bayırkular, Kurıkanlar, Basmıllar, Kıtaylar, Tabatılar, Otuz Tatarlar, bütün Tiginler, Şadlar, Yabgular, İlteberler, beğler, buyruklar, tarkanlar, çeriler ok atacaktı!BÖ/46

OY’da ilteber; yüksek bir unvan (genel vali)olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 144). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.2.16. Kağan

Kağan unvanı *Yolların Sonu* şiir kitabında, *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ 11, 22, 23, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 41, 42, 43, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 58, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 90, 98, 99, 116, 117, 140, 141, 144, 150, 164, 175, 177, 181, 182, 183, 183, 184, 185, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 204, 207, 214, 217, 218, 220, 222, 227, 228, 229, 232, 233, 237, 238, 240, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 253, 254, 255, 259, 262, 264, 266, 270, 275, 276, 278, 279, 281, 294, 299, 300, 302, 303, 304, 307, 308, 309, 311, 312, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 324, 334, 335, 336, 337, 338, 347, 371, 373, 374, 378, 380, 381, 387, 388, 389, 390, 391, 397, 402, 403, 404, 407, 408, 409, 420, 424, 428, 433

BD 5, 6, 7, 8, 11,14, 18, 19, 23, 24, 26, 30, 31, 32, 33, 35, 38, 39, 40, 41, 54, 58, 62, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 87, 92, 93, 94, 95, 98, 100, 101, 102, 104, 105, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 127, 130, 131, 132, 133, 135, 136, 137, 138, 140, 143, 144, 145, 147, 156, 163, 164, 166, 167, 168, 172, 173, 177, 178, 179, 180, 184, 185, 188, 191, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 201, 203, 204, 205, 208, 209, 211

RA 7, 8, 63, 263

YS 34

Yeni Kağan'ın otağı önünde toplanan bu binlerce kişi bol bol kımız içip esridikleri halde büyük bir sessizlik içinde idiler. BÖ/32

Ötüken'in bu kendisinden üst gelen keskin nişancısını yanık yüzünde ışıldayan sert bakışlarını yumuşatan bir sevinç içinde kutluyor, Kağan'ın buyruğuyla bir çerinin koşup getirdiği kımız çamçağını ona kendi eliyle sunuyordu. BÖ/50

Kara Ozan'la Çuçu karşılıklı kopuz çalıp deyiş söyleyeceklerdi. BÖ/50

Kağan, Kür Şad ihtilâlinde sonraki durumu anlatarak başkentteki rahatsızlığın önüne nasıl geçilebileceğini, bunun için yapılması gereken işlerin neler olduğunu sordu. BD/7

Birinci acısı Ötüken'de Türk kağanını, kurt başlı sancağı görememektir. BD/32

Kağan savaşa çınca oda katıldı. RA/7

'Eğer evdeşini götürüp Ejderler Kağanı Naranta'yakur bana darsan Açığma-Kün'ükaybettiğin yerde bulursun.RA/8

Ötüken- Yış durak olsun da bize
Yürüsün ordular ordan denize.
Çinli baş vermese, gelmezse dize
Kağanın buyruğu vardır: Vuralım. YS /34

Atsız “Kağan” unvanı ile Bağatur Sıby Kağan, Baz Kağan, Bumun Kağan, Çıby Kağan, Çuluk Kağan, Çur Bilge Kağan, Eçine Kur Çur Kağan, Eçine Türçe Kağan, İlteriş Kutluk Kağan, Kara Kağan, Sir Yabgu Kağan, Sırba Kağan, Sui Kağan, Tang Kağan, Temuçin Çengiz Kağan, Tüng Yabgu Kağan adlarını kullanmıştır.

OY kagan: kağan, hakan olarak verilmiştir (Tekin, 2010: 145). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da kağan; 'bir kabilenin ya da halkın bağımsız bir hükümdarı' olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 611) TDES’ de yer almamaktadır. TTTSKBS’de Kağan; hakan sözcüğünün eski biçimi olup Hanların bağlı olduğu devlet başkanı anlamında verilmiştir ve Eski Türkçe’de kağan biçiminde olduğu belirtilmiştir (Gülensoy, 2007: 451). Türkçe Sözlük’te Kağan; Hanların bağlı olduğu devlet başkanı, hakan, imparator anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1033).

Atsız’ın Türk Ansiklopedisinde yazdığı maddelerden biri de “Kağan”dır. Kağan Türk devlet başkanlarının eski çağlardaki ünvanlarından. Kağan unvanının ilk olarak Siyenpilerde kullanıldığı görülmüştür. Kağan Hun döneminde kullanılmamıştır. Karluk ve Oğuz Türkleri arasında kullanılmıştır. Türkçe kelime içindeki g ve ğ düşmesi, baştaki k<h değişimi sonucunda “han” Kağan’ın kısaltılmış hali olan “kan” olarak günümüze gelmiştir. Kağan’ın kısaltılmış hali olan “kan” kelimesi Orhun Yazıtlarından Bilge Tonyukuk anıtında geçmektedir. Bu durum Bilge Tonyukuk anıtında kelimenin halk ağzındaki biçiminin kullanılmış olabileceğini düşündürür. Çünkü Tonyukuk anıtında Kül Tegin ve Bilge Kağan anıtındaki gibi edebî bir dil yerine biraz daha halk ağzına yer verilmiştir. Dede Korkut Kitabında “Kağan Arslan” olarak kullanılmıştır. Kağan kelimesinin kökeni ile ilgili çeşitli görüşler vardır. Moğol ya da Suğdak kökenli olduğu iddia edilmiştir. Caferoğlu “büyük” anlamında kullanılan “kağa” kelimesine dikkat çekerek katun kelimesinin en eski biçiminin “kağatun” olduğuna işaret ederek kağa kelimesinden kağan olabileceğini ileri sürmüştür.

2.1.2.17.Kara

Kara unvanı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 18, 30, 31, 32, 33, 35, 39, 41, 42, 43, 46, 58, 62, 63, 64, 65, 66, 69, 71, 74, 77, 79, 93, 97, 98, 99, 140, 144, 150, 159, 163, 167, 171, 177, 181, 183, 198, 201, 204, 213, 214, 215, 216, 237, 245, 246, 247, 248, 249, 253, 256, 260, 261, 262, 263, 265, 266, 267, 269, 270, 271, 274, 275, 279, 281, 286, 294, 295, 296, 299, 300, 301, 302, 303, 305, 306, 308, 310, 312, 320, 321, 322, 328, 329, 330, 333, 334, 335, 336, 337, 357, 379, 380, 387, 388, 401, 404, 405, 409

BD 26, 54, 107, 108, 109, 113, 114, 116, 117, 118, 121, 122, 125, 126, 127, 128, 132, 187, 190, 192

DK 124, 129, 140, 141

On gün sonra Ötüken’de Bağıtur Şad’ın kağanlığı kutlanıyordu. Bağıtur Şad artık Kara Kağan adını almıştı. BÖ/30

Benim adım da Karakulan’dır ben de Türk’üm. BÖ/260

Ben, Türk Kağanı Kara Kağan, bu orduyu donatmak için, binlerce attan kalan bir iki yüz atımı da çerilere dağıttım. BÖ/302

Ama Kara Kağan çağında, yendiğimiz Tulu Han ordusunda o da olduğu halde okları bizi incitmemişti. BD/26

Omuzu hala ağrıyor, çabuk hareketler yapamıyordu ama Kara Salur köylüleri kendisine çok iyi baktıkları için oldukça düzelmiş, gücü kuvveti epeyce yerine gelmişti. DK/129

Atsız kara unvanı ile Çalkara, Kara Budak, Kara Kağan, Kara Ozan, Kara Salur, Karabuka, Karakulan, Öküş Kara Açkı, Uçkara Bakşı adlarını oluşturmuştur.

OY’da kara: alelade, avam anlamındadır. Aynı zamanda kara; kara, siyah renk adı olarak da geçmektedir (Tekin, 2010: 147). DLT kara; siyah, kara anlamları ve karanlık anlamıyla yer alır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 684). KB’de kıra; kara olarak geçer (Arat, 1979: 222). Aynı zamanda kara KB’de kıra; halk anlamındadır (Arat, 1979: 222). Gülensoy’un sözlüğünde kara “siyah” olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 462). DKK’da kıra: ala olarak geçer (Özçelik, 2005:

313). Clauson'da kara: siyah ilk anlamıdır ama çok fazla metaforla, bazen aşağılayıcı anlamda kullanılır: Karabudun: halk, avam kelimesindeki gibi. (Clauson, 1972: 643) TDES'de yer almamaktadır. OY kağan; kağan, hakan olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 145). Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.2.18.Katun

Katun unvanı *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ11,22, 25, 26, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 43, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 54, 55, 64, 67, 69, 79, 198, 199, 212, 214, 219, 220, 221, 222, 223, 227, 228, 229, 241, 245, 254, 299, 300, 301, 305, 336, 337

BD 107, 109, 111, 116, 117, 131, 147, 154, 160, 163, 164, 195

RA 9

Kağan'ın otağı yanında yüzbaşı Katun'uselamlamadı. BÖ/11

Katun kardeşiyle konuşup, Kağan'a dilmaçlık etsin diye güreşler bırakıldı. BÖ/43

Böğü Alp'la teke tek dövüştükten sonra da katunun buyruğunun yerine gelmesi ihtimali pek azdı. BÖ/300

Anam katun, Almıla'nın en küçük kız kardeşiydi. BD/111

gün Ötüken'de büyük bir tören vardı: Gök Türk kağanı İlteriş Kutluk Kağan, Dokuz Oğuz katunu Ay Hanım'dan gelen elçiyi kabul edecekti. BD/116

İlteriş Kağan, yanında İl Bilge Katun olduğu halde tahtında oturuyordu. Tahtın iki yanında şadlar, Tarkanlar, buyruklar sıralanmıştı. BD/116

Kağanla katuna yirmi adım kala durup dördü de yere diz vurdular. BD/116

Otağına Dokuz Oğuz katunu Ay Hanım'ın elçisi olarak gelip armağanlarını ve baş eğme haberini getirdim. BD/116

Kağan, katun ve bütün beğler dikkat kesildiler. BD/117

Seni dokuz Oğuz katunu Ay Hanım'a birinci elçi olarak gönderiyorum. BD/131

Çünkü kağan kızı yalnız bir katun olmakla kalmıyor, gözler kamaştıran güzelliği ile de Gök Türkler arasında yankılar uyandırıyor. BD/195

Peri Kan Katun'sun'' dedi. RA/9

Atsız "Katun" unvanı ile İçing Katun, İl Bilge Katun ve Yarkın Katun adlarını kullanmıştır.

OY'da katun; kağan eşi olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 148). DLT'de kätun:

hatun; Afrasiyab soyundan gelen bütün kadınların ünvanı olarak yer alır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 693). DKK'da kadın /kadun /hatun unvan olarak kullanılır (Özçelik, 2005: 312). Kadun: katun, bey eşi olarak geçmektedir (Özçelik: 2016: 877). KB'de rastlayamıyoruz. Clauson'da Xa:tun bayan' ve benzerleri anlamındadır (Clauson, 1972: 602). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Atsız'ın Türk Ansiklopedisinde yazdığı “Kağan” maddesinde kağan kelimesinin kökeni konusunda Caferoğlu “büyük” anlamında kullanılan “kağa” kelimesine dikkat çekerek katun kelimesinin en eski biçiminin “kağatun” olduğuna işaret ederek kağa kelimesinden kağan olabileceğini ileri sürdüğünden bahsetmiştir.

2.1.2.19.Kül

Kül ünvanı *Bozkurtların Ölümü* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ 33, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 159, 202

RA 63, 85, 87, 270

YS 37, 56

Ben kılıcı çakından keskin, savaşta yağya baskın ağaç söken KülÇur'um! BÖ/33

Çin'e yaptığınız akını Kül Er Tigin'den dinledim Yüce bahadır kişiler olduğun

uzanlaşıyor. BÖ/202

“Ben Oğuz beği Kül Erkin'im! BÖ/65

Orkun yazıtları on altıncı asırda GökTürk'lerin Cumhurbaşkanı Kül Tegin adına dikilmiştir diye yazmış... RA/85

Kül Tegin'in adına dikilen taş parçası mı önemlidir, yoksa onun savaşları mı?

RA/87

Yolların Sonu şiir kitabında ise “Türk Gençliğine” adlı şiirinde geçmektedir;

Siyasette muhabbet... Hepsi yalan palavra...

Doğru sözü “Kül Tegin” kitabesinde ara...

Atsız'ın kül adı ile birlikte kullandığı dört kişi adı vardır. Bunlar; Kül Çur, Kül Er Tigin, Kül Erkin ve Kül Tegin kişi adlarıdır.

OY'da kül: kişi adıdır. OY'da Kül Çor şeklinde geçmektedir (Tekin, 2010: 156). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

En çok “ kül “biçimini kullandığını görüyoruz. Bu karakterler: Kül Çur, Kül Er Tigin, Kül Erkin, Kül Tegin'dir. Kür biçimi ise Kür Şad adlı kahramanında kullandığı görürüz.

Orhun Yazıtlarında kül kişi adıyla yapılan; Kül Çor, Kül İrkin, Kül Tigin adları geçmektedir.

2.1.2.20.Konçuy

Konçuy unvanı *Yolların Sonu* şiir kitabında, *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

YS 75

BÖ 238, 239, 240, 397, 433

BD 6, 14, 15,23, 39, 58, 80, 130, 131, 133

Sana akrabasından bir hanımı konçuy olarak gönderdi. BÖ/238

Kür Şad, yapılacak saldırışın bütün inceliklerini tasarlayıp son buyruklarını verdikten sonra konçuyunun yanına geldi. BÖ/397

“Konçuy! Bu gece budunu kurtarmak için kanlı biriş yapacağız.BÖ/397

Konçuyu ve on üç yaşındaki kızı ihtilâlin çıkacağını biliyorlardı. BÖ/433

Ben de Kür Şad'ın konçuyu olduğum için bütün ömrümce övündüm. BD/14

Kür Şad'ın konçuyu, ihtilâlden sonra kırk yıl daha beklediği, kırk yıl daha çile çektiği halde Ötüken'i görmeden ölmüştü. BD/15

Evet, hatırlıyordu: Dedesi, Kür Şad'ın bir oğlu olduğunu, Kür Şad ihtilâlinde pek küçük olan bu çocuğun anası tarafından kaçırıldığını hattâ birkaç gece de kendi çadırında konuk kaldıklarını, anlatmış, sonra kendi atını, pusatlarını vererek bunları nasıl kaçırdığını, Çinliler'in kendisinden kuşkulananarak nasıl hapse atıp işkence yaptıklarını, fakat Kür Şad'ın konçuyu ile oğlu kurtulsun diye bütün acılara katlanarak hiçbir şey söylemediğini, bu yüzden yıllarca güngörmez zindanlarda süründüğünü birer birer söylemişti. BD/58

Burada tutsakken kulağına çalındığı gibi Gök Türkler buraya çeri ile bir saldırış yapsalardı Ersegün için bayram olur, hiçbir şeye bakmadan Kağan kızının otağına saldırır, onu mutlaka tutsak eder, sonra da kendisine konçuy olarak alırdı. BD/133

Mestim bugün aşkınla ay yüzlü güzel konçuy,

Gönlümde esip çınla, ay yüzlü güzel konçuy.

Şevkinle serab ettin, aşkınla harab ettin,

Payında türab ettin, ay yüzlü güzel konçuy.
Sensiz yaşamak boştur, birlikte ölüm hoştur,
Coştum, daha çok coştur, ay yüzlü güzel konçuy.
Sevginle geçip serden, bildim yaralar nerden;
Eyvah kara gözlerden, ay yüzlü güzel konçuy.
Zulmetteki mahımsın, gönlümdeki ahımsın,
Ömrümde günahımsın, ay yüzlü güzel konçuy.
Lebler sücü, bir tas ver; hem neş'e ve hem yas ver;
Hançer mi o kirpikler, ay yüzlü güzel konçuy.
Almış beni albızlar, gönlümde yaran sızlar,
Kurban sana Atsızlar, ay yüzlü güzel konçuy...

“Konçuy” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir. Romanda eskicil kelimelerin dipnot olarak okuyucuya verildiğini görmekteyiz. Atsız romanı kaleme aldığı dönemde canlı ve işlek olarak kullanımda bulunmayan Eski Türkçe kelimeleri kullanmış daha sonra bunların karşılıklarını okuyucusuna dipnot olarak sunmuştur.

OY’da konçuy: prenses olarak geçmektedir ve Tekin’e göre konçuy < Çin. Kung çu biçimindedir (Tekin, 2010: 155). DLT’de Konçuy; kadınların soylu, hatundan bir derece aşağı olanı olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 746). Yine DLT’de Kātun konçuy; hatundan bir derece aşağı olan soylu kadın olarak aynı anlamla geçmektedir(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 693). KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da konçuy; İmparatorun kızı anlamı ile verilmiştir (Clauson, 1972: 635). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.2.21. Oğul

Oğul unvanı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 18, 100, 102, 132, 151, 152, 155, 156, 158, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 269, 279, 280, 325, 366, 367, 368, 369, 370, 373, 374, 378, 380, 381, 383, 384, 385, 386, 387, 389, 390, 392, 394, 398, 401, 402, 405, 406, 408, 411, 412, 415, 416, 417

Altı onbaşı, ölen arkadaşlarıyla ve birbirleriyle kan kardeşliği antlaşması yaparken,

onbaşı Üç Oğul elinde Karabudağ'ın bağrından çekilip çıkarılmış kanlı ok olduğu halde, gözleri yaşlı, bağı yanık, içi bunlu obasına doğru gidiyordu. BÖ/102

Kapıdan içeri girince Pars'ınyattığını, çevresinde Almıla ile Sançar, Sülemiş, ArıkBuka, GökBörü ve Üç Oğul'un toplanmış olduğunu gördü. BÖ/132

Arık Buka, Gök Börü ve Üç Oğul ise kılıççıların içindelerdi. BÖ/151

Kür Şad sağa, Işbara Alp sola ok yağdırır ve 13 er karşılarındaki 50-60 Çinli ile kılıç tokuştururken Işbara Alp'in yedi onbaşıysa yani Yamtar, Pars, Sülemiş, Sançar, Gök Börü, Arık Buka ve Üç Oğul kılıçla Çinlilerin arasına daldılar. BÖ/152

Üç Oğul kişi adına tarihi metinlerde rastlayamıyoruz. Atsız tarafından yaratılmış bir ad olması muhtemeldir. Oğul unvanı ve üç sayısı ile yapılmış bir addir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.2.22.Sengün

Sengün unvanı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 70, 71, 83, 93, 96, 98, 99, 102, 163

Bu meçhul adam biraz sonra Kunı Sengün'ün güneye, Tungra Sem'in de doğuya hareket ettiklerini gördü. BD/71

Kunı Sengün yere diz vurarak onu selâmladı ve önce baş sağlığında bulundu: BD/83

Kunı Sengün başını önüne eğdi: Evet Ay Hanım! Yalnız bir Gök Türk çerisiyle iki at getirebildim. BD/83

Ay Hanım'ın iki yanında Kunı Sengünle Tungra Semduruyordu. BD/96

Kunı Sengün üç defa el çırpı ve çocuk Gök Türk Beği, av doğanı gibi bir atılıştan Ay Hanım'asaldırdı. BD/99

Molalarda ve konaklarda Ay Hanım onu da otağına kabul ediyor, bazan Kunı Sengün, Tungra Sem ve Kadır Bağa ile birlikte kendisini de çağırarak birlikte yemek yiyordu. BD/102

Kunı Sengün ve Tungra Sem ölmüşlerdi. BD/163

OY'da *señün*: general anlamında bir unvan adı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 165). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.2.23.Tarkan

Tarkan unvanı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 24, 30, 33, 42, 46, 85, 128, 183, 198, 299, 329, 379, 381, 428

BD 45, 63, 69, 116, 131, 132, 196

Bunların arasında Tarkanlar, buyruklar, tiginler de vardı. BÖ/24

Tahtın biraz aşağısında solda, sağda şadlar, tiginler, buyruklar, tarkanlar duruyordu. BÖ/30

Yasavul kadının sözlerini Tarkan’a anlattı: BÖ/85

Diz yere vurarak Tarkan’ı selâmladı. BÖ/88

Sonra İşbara Alp, Bağa Tarkan’a dönerek sordu: BÖ/89

Sen bu aklınla yüce bir Tarkan olsan gerekti. BÖ/128

Kara Kağan seni görse tarkan yapardı... BÖ/329

Kara Kağandan hiç ayrılmayan Uluğ Tarkan, yetmiş yılın eğemediği, fakat tutsaklığın çökerttiği omuzlarıyla odaya girerek yere diz vurduğu zaman Kara Kağan elemli gözlerini ona çevirdi: BÖ/334

Şad, Tonyukuk ve Tarkan arkalarında Buluç olduğu halde mağaradan çıkmışlardı. BD/63

Tahtın iki yanında şadlar, Tarkanlar, buyruklar sıralanmıştı. BD/116

Töreni idare eden bir tarkanın işareti üzerine davullar borular sustu ve bir ulak: “Ay Hanım’ın elçisi Binbaşı Pars Beğ gelir” diye bağırdı. BD/116

Bir Tarkan kendisini ve Börü’yü İlteriş Kağan’ın karşısına çıkardı. BD/131

Ay Hanım’a armağan olarak götüreceğiniz on top Çin ipeği ile altın kakmalı bir bıçağı Tarkan size verecektir”dedi. BD/132

Kağanla Tonyukuk’tan başka yirmi kadar tegin, şad, tarkan ve buyruk beğlerinin katıldığı kurultayı, İlteriş Kağan törenle açtı. BD/196

Atsız’ın eserlerinde tarkan unvanı ile beraber kullandığı kişi adları; Apa Tarkan, Arslan Tarkan, Bağa Tarkan, Boyla Bağa Tarkan, Börü Tarkan ve Uluğ Tarkan’dır.

OY’da tarkan yüksek bir unvan olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 171). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de Tarkan Türkiye Türkçesinde kişi adıdır, Eski Türkçede

ise tarhan ‘İslamlıktan önce verilmiş olan bir addır, ‘bey’ demektir (Gülensoy, 2007: 861). Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.2.24. Tegin/Tigin

Tegin unvanı *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ 189

BD 8, 9, 14, 23, 24, 33, 142, 143, 145, 146, 179, 191, 193, 194, 195, 196

RA 270

Bozkurt ailesinin bütün teginleri akıllardan geçer ve hiçbirini beğenilmezken kağan yeniden söze başladı: BD/8

Bir tegin olarak değil, Urungu olarak kal! BD/14

Bir yandan eşi bulunmaz anasına yanarken, bir yandan da Kür Şad’ın oğlu olduğuna seviniyor, bunu kimseye söyleyemeyeceği için sıkılıyor, sonra Bozkurt soyundan bir tegin olduğu halde karabudundan bir er gibi davranmaktaki eşsiz güzelliği düşünerek içiaçılıyordu. BD/23

Gök Türk devletini kurmak için bayrak açan bir tegine raslarsa ona uyacak, raslamazsa Ötüken’e kadar uzanarak bu kutlu yurdu görecekti. BD/24

Elbet günün birinde bir tegin sancak kaldırarak, kendiside o sancağın gölgesinde koşacaktı. BD/33

Sevdiği kız kendisinin bir tegin olduğunu öğrendi diye seviniyor, anasının dileği bozuldu diye düşünüyor, Ay Hanım bunları nasıl anladı diye şaşıyordu. BD/145

Söyle, Gök Türk tegini! BD/146

Kağan kızı o zaman kendisini “karabudundansın” diye çevirmiş, fakat sonra bir Gök Türk tegini olduğunu öğrenmişti. BD/179

Ezgene ve Yula, kara budundan bir erken birdenbire tegin olan yaralıya sevgiyle bakıyorlar ve uzaktan akraba çıktıkları için de ona daha çok acıyorlardı. BD/191

İyice incelemek imkânı bulamadığı bir habere göre de Ay Hanım’ın bir Gök Türk tegininde gönlü vardı. BD/195

Çünkü Gök Türkler arasında Kağan’ın iki kardeşiyle iki küçük oğlundan başka tegin yoktu. BD/195

Gök Türk tegini ve tarihteki en çılgın ihtilalin başı. Yeryüzünde savaş kalkarsa

işte insanlar böyle uygunsuz cesaretlerle oyalanır. RA/270

Bazı yerlerde ise “Tigin” biçimi ile geçmektedir:

Bunların arasında Tarkanlar, buyruklar, tiginler de vardı. Hattâ Bağatur Şad da bunların arasında idi. BÖ/24

Tahtın biraz aşağısında solda, sağdaşadlar, tiginler, buyruklar, tarkanlar duruyordu. BÖ/30

Gök Türkerleri Tölis, Tarduşçerileri, Dokuz Oğuz yiğitleri, Karlukbahadırları, Kırgızlar, Bayırkular, Kurıkanlar, Basmıllar, Kıtaylar, Tabatılar, Otuz Tatarlar, bütün Tiginler, Şadlar, Yabgular, İlteberler, beğler, buyruklar, tarkanlar, çeriler ok atacaklar! BÖ46

Seni de Kül Er Tigin, kendi erlerimden Tiginlerimden ayrı tutmuyorum. BÖ 66

Yüzbaşı Böğü Alp kağana ve sağında, solunda olanlara bakarken Tunga Tigin’in, Kür Şad’ın ve öteki tiginlerle beğlerin yanında Şen-king’ide görerek kan tepesine çıkmıştı. BÖ/183

Türkleri doğulu, batılı diye ayırmak kağanların, tiginlerin işidir. BÖ/197

Yaninsa Yarkın Katun, sağ ve solda da tiginler, Tarkanlar, beğler vardı. BÖ/198

Atsız eserlerinde hem tigin hem de tegin olarak geçmektedir. Atsız’ın eserlerinde tegin unvanı ile oluşturulmuş üç kişi adı vardır. Bunlar; Çıbı tegin, Kül Tegin ve Sırba Tegin kişi adlarıdır. Tegin unvanının bir başka yazılış biçimi olan tigin biçimi ile ise altı kişi adı vardır. Bunlar; Börü Tigin, Kül Er Tigin, Şu Tigin, Tunga Tigin, Türe Tigin ve Yaşar Tigin kişi adlarıdır.

OY’da tigin; prens olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 174). KB’de tigin; tigin, prens olarak yer almaktadır (Arat, 1979: 445). DLT’de tegin kelimesinin anlamı samur olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 866). Yine DLT’de tigin; Karahanlı sülalesine mensup olanların ünvanı, tigin olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 879). DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da tegin Tarxan gibi çok eski bir ünvanıdır. Türkçe olmayan eski bir dilden mirastır. Türkü periyodunda spesifik olarak oğul ya da torun gibi kağanın emri altındaki prens anlamı taşır. Bu dönemden sonra onursal bakımdan daha az önem taşır, ama Moğol istilasından sonra hayatta kalmayı başaramamıştır (Clauson, 1972: 483). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.2.25.Tanrıkut

Tanrıkut unvanı *Yolların Sonu* şiir kitabında ve *Ruh Adam* romanında geçmiştir.

YS 37, 58

RA 208, 235, 236, 262, 269

Seninle Tanrıkut Mete'nin ordusunda birer yüzbaşı değil miydik? Sen o zaman da aşk yüzünden Tanrıkut'un buyruğuna karşı gelerek, bugün başka bir hüviyetle önüne çıkan sevgiline ok atmamak için idam olunmamış mıydın? RA/ 208

Sen bugünün ordudan kovulmuş yüzbaşısı olmasan bile Tanrıkut Mete ordusunun yüzbaşısı idin. RA/235

Tanrıkut'un ordusunda iken suçu biranda işlemiş, buyruğu yerine getirmediğin için idam olmuşsun. RA/236

Şimdikiler bana Tanrıkut Mete diyorlar. RA/262

Tanrıkut yerine gelirken onun yanındaki tıknaz, kısa boylu, esmer kıral ilerleyerek yere diz vurdu: RA/262

Tanrıkut Mete'nin dip torunu ve Atila'nın dip atasıyım. RA/269

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Atsız Türk Edebiyatı Tarihi adlı kitabında “Kunlar Çağında Türkçe” başlığında; Türkçenin Kunlar çağında teşekkül ettiğini söylemiştir. Buna delil olarak bir dilin temelli olarak kurulabilmesi için uzun bir siyasi birliğin şart olduğundan bahsetmiş ve Kunlar çağında Türkçenin bu şartı sağladığına işaret etmiştir. Kun yabguların unvanları “tengri kut” dur. Tengri “ sema, gök” anlamındadır. Kut kelimesi saadet, talih anlamlarına gelmektedir. Tengri kut göğün talihi, semavi saadet demek olur. Bugün kullanılan hazret, majeste kelimelerinin Türkçesidir. (Atsız, 1992: 82)

2.1.2.26.Urungu

Urungu unvanı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 11, 12, 13, 14, 15, 16,17, 18,19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 46, 63, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81,

84, 85, 94, 121, 122, 123, 124, 130, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 191, 197, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213

Urungu! Çıbı Kağanla birlikte Altaylar'a kadar gittin. Çok Türk Elleri gezdin. Ama Ötüken'e, kutlu yere ulaşamadın. BD/12

Urungu! Bozkurt soyunun yüce bir oğlusun. Çünkü Kür Şad'ın oğlusun. BD/14

Kür Şad'ın öldüğünü bilmeseydi Urungu'nun Kür Şad olduğunu iddia edebilirdi. Bu ok atış, bu vuruşlar ve sonra benzeyiş... BD/122

"Urungu'nun babası kimmiş" diye sordu. BD/142

Urungu, bütün mangasını kaybettiği ve yaralı olduğu halde, Ay Hanım'ın otağına yaklaştığı bir sırada atı vuruldu ve kendisini yalın kılıç yerde buldu. BD/200

Dördü birden kılıçlarını çekerek uçurumun derinliklerinde kaybolan Ay Hanım'la Urungu'yu selâmladılar ve kılıçlarını eğdiler. BD/213

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.2.27. Uluğ

Uluğ unvanı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

BÖ 299, 300, 334, 335, 337, 338, 357, 380, 381

RA 264

"Uluğ Tarkan! Buraya gelmek için buyruğu kağandanmı aldın" diye sordu. BÖ/300

Kara Kağandan hiç ayrılmayan Uluğ Tarkan, yetmiş yılın eğemediği, fakat tutsaklığın çökerttiği omuzlarıyla odaya girerek yere diz vurduğu zaman Kara Kağan elemli gözlerini ona çevirdi: BÖ/334

Ben de senin lalan ve Uluğ Tarkan'ım. BÖ/334

Bu işi başaramayınca kağandan sonra enileri gelen Türkler'e yani İşbara Han'a, Kür Şad'a, Uluğ Tarkan'a başvurdu. BÖ/357

Aksak Temir'in yanında Yıldırım Bayezid'i, sonra Şahruh'u, Uluğ Beğ'i, İkinci Murad'ı, Fatih'i, Yavuz'u, Babur'u seçti. RA/264

OY'da ulug: ulu, çok büyük olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 181). DLT'de ulug; yüce, ulu, büyük anlamları ile verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 921). Clauson'da 136 uluğ; büyük, ulu olarak geçmektedir (Clauson, 1972: 136). TTTSKBS'de ulu; erdemleri bakımından çok büyük, yüce; (somut şeyler için) çok

büyük; Saygı duyulan büyük’ anlamlarında verilmiştir. Eski Türkçe’de uluğ biçimindedir ve ül ‘temel, asıl, kök’ + lug ‘sıfat yapım ekidir (Gülensoy, 2007: 965). TDES’de yer almamaktadır.

2.1.2.28. Yargucu

Yargucu unvanı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 90, 91, 92, 94, 95, 96, 98, 99, 263

Dokuz yargucu, kalın keçelerle süslenen yerlerine oturdular. Yasavulbaşı Bağa Tarkan iki yasavulu ile birlikte yargucuların karşısına geçti. BÖ/90

Baş yargucu buyurdu: BÖ/90

Baş yargucu hemen sorguyu açtı: BÖ/90

Baş yargucu yerinden kalktı: BÖ/98

Baş yargucu Kağanın otağına girmişti. BÖ/98

Ama yargucular dinlemediler. BÖ/263

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. TTTSKBS’de Yargıcı olarak geçer ve ‘hakem’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 1074). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.2.29. Yasavulbaşı

Yasavulbaşı unvanı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 84, 86, 88, 90, 99, 145, 146, 147

Yasavulbaşı Bağa Tarkan da bu gece vazife başında bulunacaktı. BÖ/84

Yasavulbaşı Bağa Tarkan iki yasavulu ile birlikte yargucuların karşısına geçti. BÖ/90
Sonra, kapıda nöbet bekliyen eri çağırarak yasavulbaşının hemen bulunmasını buyurdu. BÖ/145

Kür Şad işi Bağa Tarkan’a söylediği zaman koca yasavulbaşı dişlerini gıcırdattı.: BÖ/145

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.2.30. Yabgu

Yabgu unvanı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 46, 175

Gök Türkerleri Tölis, Tarduşçerileri, Dokuz Oğuz yiğitleri, Karluk bahadırları, Kırgızlar, Bayırkular, Kurıkanlar, Basmıllar, Kıtaylar, Tabatılar, Otuz Tatarlar, bütün Tiginler, Şadlar, Yabgular, İlteberler, beğler, buyruklar, tarkanlar, çeriler ok atacaklar! KaraKağan'ın yüce konuğu ÇinbeğiŞen-kingdeok atacak! BÖ/46

Böğü Alp, Ötüken'in temiz havası içinde büyürken dedesi ona eski kağanları, yabguları anlatır, öğütler verirdi. BÖ/175

Batı Kağanı Tüng Yabgu Kağan'ın çok uslu, bilgili, düşünceli kişi olduğunu söylüyorlar. BÖ/64

Atsız *yabgu* unvanı ile Çiçi Yabgu, Sır Yabgu Kağan, Tüng Yabgu Kağan adlarını kullanmıştır.

OY'da *yabgu*: yüksek bir unvan olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 183). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Clauson'da *şağ* gibi, *xağan* tarafından yakın akrabalar tarafından verilen bir unvandır ve normalde onunla birlikte *xağan*'ın egemenliklerinin bir kısmını idare etme görevi de vardı (Clauson, 1972: 873). Türkçe Sözlük'te *yabgu*; Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletlerinde kağandan sonra gelen en üst düzeydeki yöneticinin ünvanı olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 2104).

2.1.2.31. Yasavul

Yasavul unvanı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 84, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 92, 94, 100, 101, 145, 146, 147, 229

Bütün yasavullar Kağan'dan buyruk almışlardı. BÖ/84

İki yasavul ve Bağa Tarkan kılıç çekerek Sançar'a yürüyorlardı. BÖ89

Yasavulbaşı Bağa Tarkan iki yasavulu ile birlikte yargucuların karşısına geçti. BÖ/90 Elçilerin gelmesinden doğan hareket arasında , ortalık kararırken, kağan Onbaşı Pars'ın yakalanması için buyruk verdiği zaman yasavullar onu bulamamışlardı. BÖ/229

“Yasavul” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir. Romanda eskicil kelimelerin dipnot olarak okuyucuya verildiğini görmekteyiz. Atsız romanı kaleme aldığı dönemde canlı ve işlek olarak kullanımda bulunmayan Eski Türkçe kelimeleri kullanmış daha sonra bunların karşılıklarını okuyucusuna dipnot olarak sunmuştur.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. TTTSKBS’de Yasaul olarak geçer; halk dilinde bekçi anlamında olduğu verilmiştir ve Moğolca Casa-gül kelimesinden gelmektedir (Gülensoy, 2007: 1080). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.3. Yer Adları

2.1.3.1. Batı Eli

Batı Eli yer adı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 77, 197, 214, 231

BD 107, 109,130

Kara Kağanın elçileri, Batı Elinde iki ay kaldıktan sonra Ötüken’e dönüyorlardı.

BÖ/214

Batı Elinde çok büyük konukseverlik görmüşler, Batı Türkleriyle kaynaşmışlardı.

BÖ/214

Kağan’ın ölümünden sonra Batı Eli karışınıca kadar gelen kağanların çalıştı.

BD/107

Batı Elinden gelip, Ötüken’e gidiyoruz. BD/109

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.3.2. Basmil Eli

Basmil Eli yer adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 42

Ben, Basmıl Eli Doğan'ı, yüce erler yamanı, fiske vursa kan döken, haykırdıkta dağ çöken, kayaların kayası, yenilmez güç eyesi Saçlı Beğ'im! BÖ/42

Basmıl DLT ve OY'da boy adı olarak verilmiştir. Atsız'da *Basmıl Eli* yer adı olarak kullanılmıştır.

OY'da basmıl; kavim adı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 126). DLT'de Basmıl; Türklerden bir boy olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 576). KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.3.3. Baykal gölü

Baykal Gölü yer adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 169

Burası Selenge'nin Baykal gölüne yaklaştığı bir yerdi. BÖ/169

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.3.4. Beşbalık

Beşbalık yer adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA 46

Beşbalık'ta doğdumsa da Karluk kızıyım. RA/6

OY'da balık “şehir” olarak geçmektedir: beşbalık (Tekin, 2010: 125). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Balık eski Türkçede şehir anlamına gelmektedir. Beş Balık, Can Balık, Yeni Balık gibi şehirleri Uygurlar kurmuşlardır (Atsız, 1992: 21).

2.1.3.5. Dokuz Oğuz Eli

Dokuz Oğuz Eli yer adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BD 92, 93, 163

Dilmaç kendisine gelerek, Kıtay Eli'nden dönen Dokuz Oğuz Eli'ne gideceğini bildirdi. At ve pusatları yine kendisine verilmişti. BD/92

Bir iş yapabilmiş olmak için bu gök Türk çerisini tutsak olarak Dokuz Oğuz Eli'ne götürüyordu. BD/93

Dokuz Oğuz Eli'nin darmadağın olduğunu da söyliyelim. BD/93

Dokuz Oğuz Eli'ne vardığı zaman torbadaki azık bitmiş, kendisi de yorgunluktan bitkin bir hâle gelmişti. BD/163

OY'da tokuz oguz; kavim adı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 176). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Türk Edebiyatı Tarihi kitabının “Dokuz Oğuz- On Uygurlar” başlığında Atsız; Doğuz Oğuz'un dokuz boyu ifade ettiğini söylemiştir. (Ok+ z) Ok kelimesi boy anlamındadır. “İkiz” kelimesinde olduğu gibi “z” çoğul ekidir. Eski Türklerde Dokuz Oğuz, Otuz Tatar örneklerinde olduğu gibi siyasi birlik adları o birliği oluşturan boyların sayısı ile de ifade edilmiştir. Dokuz Oğuzlar Moğolistan'ın kuzeyinde yaşamaktaydı. Orhun Yazıtlarında adları geçmektedir (Atsız, 1992: 21).

2.1.3.6. Ergenekon

Ergenekon yer adı *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 35

Çıkarıp Ergenekon'dan ulusu YS 35

Türk'ü kılsın yine dünya ulusu.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. TTTSKBS'de Ergenekon 'efsane geçeni yer adı' < ergene 'dağ kemeri' +kon 'çabuk geç' olarak verilmiştir. Gülensoy verdiği bu bilgiye ek olarak D. Yıldırım'ın 2000 tarihinde yapılan Türk Dili Kurultayına sunduğu bildiriye kaynak göstererek: < erkin+kün şeklinde kelimenin açılabilirliğini söylemiştir (Gülensoy, 2007: 337). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te Türkçe sözlükte Ergene; maden yeri olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 643).

2.1.3.7. Gökmen Eli

Gökmen Eli yer adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 42

Ben, Kırgızların arslanı, Gökmen Eli kaplanı, tipi olsa at süren, yer deprense dik

duran, kılıç vursa taş yaran Alp Bamsı'yım! BÖ/42

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.3.8. Horasan

Horasan yer adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA 296

Evlerinde menşelerinin Horasan olduğu söylenen Emine, “doğu” kelimesini işitince: RA/296

Yani Horasan'damı? diye sordu. RA/296

Horasan nedir kardeşim?RA/296

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te Horasan isminin kökeni Farsça olarak geçmektedir ve harç anlamı verilmiştir (Akalın, 2009: 899).

2.1.3.9. Kamlançu

Kamlançu yer adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

DK 148

RA 5, 8, 296, 297

Ta Kamlançu ülkesinden beri böyle göre gelmişiz. DK/148

Kamlançu dediğin yer çok mu uzakta? DK/148

Kamlançu ülkesine bahar gelip de kuşlar ötüşmeye başlayınca, ağaçlarda ve yerlerde çiçekler açınca Yüzbaşı Burkay yine o büyük çam ağacının yanına geldi. RA/ 5

Bütün Kamlançu'ya adamlar çıkarttı. RA /8

Kamlançu!.. RA /296

Emine yavaş yavaş Kamlançu'yu hatırlamaya başlamıştı. RA /296

Bu Kamlançu nereye düşüyor? RA/ 297

Ruh Adam romanında Atsız; Emine ve Ülker adındaki roman karakterlerinin arasında geçen konuşmada Kamlançu'nun yerini bize söyler.

- Bu Kamlançu nereye düşüyor?
- Belki bugünkü Moğolistan'a...

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de Kamlançu; İkki Ögüz yakınlarında bir küçük şehrin adı olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 681). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.3.10. Karası Eli

Karası Eli yer adı *Deli Kurt* romanında geçmektedir.

DK 119, 137

Bundan dolayıdır ki, gövdesi Karaman Eline doğru akarken beyni Karasi Elinin uzak bir köşesinde dolaşıyor, hayaliyle Gökçen pınarından su içiyordu. DK/119

Babasıyla birlikte bizim Karasi Elinde bir Türkmen obasına yerleşmiş. DK/137

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.3.11. Kargamış

Kargamış yer adı *Dalkavuklar Gecesi* romanında geçmektedir.

DG 31, 41

Hatti bilginleri arasında Kargamış’tan gelen İkeznini de vardı. DG/31

Saray bahçesinin sonunda bağlı duran eşeğine binerek Hattuşas’tan çıkıp Kargamış yolunu tuttu. DG/41

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.3.12. Kıtay Eli

Kıtay Eli yer adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 92

Dilmaç kendisine gelerek, Kıtay Eli’nden dönen Dokuz Oğuz Eli’ne gideceğini bildirdi. BD/92

OY’da kıtay; kavim adı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 151). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.3.13. Kögmen Dağı

Kögmen Dağı yer adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 305

Kaç yıldır, bir fırsat bulup Kögmen Dağı'nı aşarak atasının yurduna gitmeği, baba ocağını görmeği tasarlıyor, fakat her yıl bir engel çıkıyordu. BÖ/305

Bu buyruğu alınca artık Kögmen'i aşmak umutlarını bırakmak gerektiğini anladı. BÖ/305

Yağlakar, her kılıç vuruşta bir Çinli deviriyor ve : “Al! Kögmen Dağı aşkına...” diye bağırıyorduç erleri de coşmuşlardı. BÖ/305

Yüzbaşı Yağlakar gerçekten Kögmen'e gidecekmiş gibi ilerliyor. BÖ/305

OY'da kögmen yer adı (Sayan dağları) olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 154). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.3.14. Orkun Irmağı

Orhun Irmağı yer adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 58

Yalnız buradan epey ilerde, Orkun ırmağına varınca orada güzel bir kuru var. BÖ/58
Biraz sonra dört Çinli yola çıkmışlar, Orkun ırmağı kıyısında kızların kımız yaptıkları yere doğru gidiyorlardı. BÖ/58

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.3.15. Ötüken

Ötüken yer adı *Yolların Sonu* şiir kitabında, *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 30, 32, 33, 42, 45, 46, 50, 51, 53, 56, 59, 61, 63, 72, 78, 79, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 96, 100, 116, 119, 122, 124, 125, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 145, 148, 150, 151, 166, 167, 169, 175, 177, 178, 179, 186, 189, 194, 195, 196, 200, 204, 205, 207, 213, 214, 215, 217, 221, 222, 229, 230, 231, 237, 238, 240, 241, 245, 251, 260, 262,

263, 264, 265, 267, 268, 269, 270, 271, 274, 275, 278, 281, 282, 283, 284, 285, 288, 294, 305, 325, 327, 330, 335, 336, 337, 339, 341, 344, 346, 349, 358, 364, 372, 387, 389, 390, 391, 404, 408, 422, 424

BD 11, 12, 14, 15, 17, 30, 32, 33, 39, 45, 46, 53, 56, 60, 66, 67, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 120, 124, 125, 131, 134, 136, 139, 151, 156, 160, 161, 162, 178, 180, 185, 186, 188, 190, 192, 198, 209, 210, 212

Ötüken’de devlet kuran atalarımızın ruhunu daha çok incitmemek, ıssız kalmış bozkırları daha çok yalnız bırakmamak, yağıyı daha çok güldürmemek, budunu ünsüz bırakmamak, Türk Tanrısı’nı daha çok öfkeliendirmemek için devleti yeniden kuracağız. BÖ/390

Şimdi dağlarda, bayırlarda olan düzensiz Türkleri ayaklandırarak Ötüken’e gitmekten, devleti onlarla kurmağa çalışmaktan başka çare yoktu. BÖ/424

Ötüken’e selâm...BD/178

Gök Türk ordusu Ötüken’e bir bayram görünüşü içinde vardı. BD/180

Tanrı dilerse Ötüken’de Türk türesi yürür, Kadırkan’dan Demirkapı’ya dek Türk budunu birleşir. BD/46

Konuşmuyorlar, fakat bu sancağın Ötüken’e dikileceği günü düşünüyorlardı. BD/53

Çekicin her vuruşu ülküye doğru atılan bir adımdı. Çekiç, örse vura vura kılıç yapılacak, kendisi kılıcı takınca Kutluk Şad’a katılacak, sonra Ötüken’e varmak için kutlu savaş başlayacaktı. BD/56

OY’da Ötüken: yer adı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 163). KB’de Ötüken yer adı geçmektedir (Arat, 1979: 367). DLT’de Ötüken; Uygur civarında, Tatar bozkırlarında bir yerin adı olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 793). TTTSKBS’de Ötüken ‘Orta Asya’da yer adı olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 676).

Bozkurtların Ölümü romanında Ötüken dar mekân olarak verilmiştir. Ayrıntılı şekilde anlatılmaz. Ötüken’deki bazı çadırlar ve üstü örtülü alışveriş merkezi konu edilmiştir. Atsız ilk olarak o dönemee ait mekânların detaylı bilgisine sahip olunamadığı için ikinci olarak ise aksiyonu düşürmemek adına mekan tasvirlerine çok fazla girmemiştir (Ercilasun, 2018: 391).

Atsız Türk Ansiklopedisi’ne yazdığı “Ötüken” maddesinde Ötüken’i şu şekilde anlatmıştır:

“Bugün Moğolistan’da yer alan Ötüken’in tam olarak yerini tespit etmek için çalışmalar yapılmış, fikirler ileri sürülmüştür. J. Schubert 1957, 1959 ve 1961

yıllarında Moğolistan'da yaptığı incelemeler sonucunda 47-48 derece enlem ve 97-98 derece boylamlar arasında kalan bölge olduğunu söylemiştir. Bu bölgede Ötüken ırmağı ve ormanları bulunur. Orada yaşayan Moğollar bu bölgeye “Ötgün Tengri” yani Ötüken Tanrı adını vermiş ve kutsal saymışlardır. Daha sonradan değişen rejim komünizmin gelmesi ile adı “Barış Tepesi” olarak değiştirilmiştir.”

2.1.3.16. Ötüken Yış

Ötüken Yış yer adı *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 34

Ötüken-Yış durak olsun da bize
Yürüsün ordular ordan denize.
Çinli baç vermezse, gelmezse dize
Kağanın buyruğu vardır: vuralım.

OY'da Ötüken yış: yer adı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 163). KB'de Ötüken yer adı geçmektedir (Arat, 1979: 367). DLT'de Ötüken; Uygur civarında, Tatar bozkırlarında bir yerin adı olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 793). TTTSKBS'de Ötüken ‘Orta Asya’da yer adı olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 676).

Bozkurtların Ölümü romanında Ötüken dar mekan olarak verilmiştir. Ayrıntılı şekilde anlatılmaz. Ötüken'deki bazı çadırlar ve üstü örtülü alışveriş merkezi konu edilmiştir. Atsız ilk olarak o döneme ait mekanların detaylı bilgisine sahip olunamadığı için ikinci olarak ise aksiyonu düşürmemek adına mekan tasvirlerine çok fazla girmemiştir (Ercilasun, 2018: 391).

Atsız'ın Türk Ansiklopedisinde yazdığı maddelerden biri de “Ötüken”dir. Gök Türk kağanlığının doğudaki merkezi bölgesinin adıdır. Atsız bu makalesinden Ötüken adının Ötük + kaan'ın birleşmesinden oluşmuş olabileceğini ileri sürer. Kelime “Ötüken Yış” olarak 8. Yüzyılda Orhun Yazıtlarında geçmektedir. “yış” orman anlamına gelir. Orhun Yazıtlarında “dağlık bölgedeki orman, dağ ormanı” anlamında kullanılmıştır. Çünkü Yazıtlar yışların tırmanılarak aşıldığından bahseder. Ötüken ormanı kutlu kabul edilmiştir.

2.1.3.17. Selenge

Selenge yer adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 42, 169, 176, 179, 243, 244

Ben, Dokuz Oğuz güçlüsü, yetmiş yağı öçlüsü, yedi kızın dileği, Selenge'nin ulağı, karayelle yarışan, bozayıyla vuruşan, dokuz alpla güreşen Bilge Tudun'um! BÖ/42

Selenge ırmağı sessiz akıyordu. BÖ/169

Burası Selenge'nin Baykal gölüne yaklaştığı bir yerdi. BÖ/169

Selenge'nin aktığı yola yönelmiş yorgun bir atlı yavaş yavaş ilerliyor, gözleriyle durmaksızın ileriye kolluyordu. BÖ/169

Yukarda, Selenge sonlarında, Üç Kayalar'dadır. BÖ/176

Selenge'nin kıyısındaki şu ağaçlığın altında dinlenmek ne kadar hoş olurdu. BÖ/179

Selenge'den su içip gölgeliğe uzandı. BÖ/179

Selenge boyunda, sivri kayalar yanında iki Türk ve bir Çinli ileg eçen Onbaşı Pars sen değil misin? BÖ/243

Selenge kıyısındaki ağaçlıkta beni nasıl gördüğünde aklım ermiyor. BÖ/244

OY'da Selenge ırmak adı (Selenga) olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 165). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.3.18. Türk Eli

Türk Eli yer adı *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Z Vitamini* romanlarında geçmiştir.

BÖ 9, 64, 66, 69, 77, 176, 200, 237, 285, 286, 290, 293, 295, 296, 299, 302, 307, 317, 327, 328, 339, 357, 363

BD 8, 20, 24, 78, 80, 93, 147, 148, 160, 162, 197

ZV 136

On iki yıl öncesine değin Türk Eli'nde bir tek büyük kağan vardı. BÖ/63

Eskiden Türk Elinde tek Kağan varken budunun boğazı tok, sırtı pek, yağısı azdı. BÖ/77

Türk Eline, Türk budununa kötülük eden kim olursa olsun tepelemeği de yine dede öğüt etmişti. BÖ/176

Fakat acaba Gök Türkeli'nin başına geçip devleti de kurtulabilecek miydi? BÖ/324

Türkeli'ne sayısız sığır, davar, mal, kumaş, pirinç, darı getirdik. BD/78

Karabuka birdenbire irkildi: Kür Şad'ın oğlu sağ ise kağanlığı istiyebilir, İlteriş Kağan'a karşı çıkabilir, böylelikle de Türkeli parçalanabilirdi. BD/167

Ötüken'in güzel gecesinde Pars Beğ bir huzursuzluk duyuyor, Taçam ölürse Kür Şad'ın soyu tükeneceği için Türkeli'ne bir kötülük gelecekmiş gibi kara bir düşünceye saplanıyordu. BD/192

Bunlar derhal Orta Asyadan bir Kırgız getirip hâkan yapacaklar, bugünkü medeni kisveyi kaldırıp kalpak ve çizme giyecekler, canım şampanya ve lik örü yasak edip medeniyetin istirahat yerleri olan meyhaneleri kapatacaklar ve içki yerine ayranla kımız içecekler, medeni ve nazik çocuklarımızın beline kılıç takıp padişah türbelerinin önünde kaz adımıyla resmi geçitler yaptıracaklar, hemen Rusyaya savaş açıp, Allah korusun, Sovyetler Birliğini ortadan kaldıracaklar, Beşeristanın en seçkin unsuru olan Yahudi vatandaşlarımızı İsrail'e gönderecekler, Athenagoras Hazretlerini mübarek sakalından Fener Patrikhanesine asacaklar, ruhun gıdası olan caz müziğini kaldırarak yerine kaba askerî marşları ve Zeybek havalarını koyacaklar, liselerimize disiplin sokarak çocuklarımızı sıkı bir istibdat ve işkence altına alacaklar, Fatih ve Yavuz gibi büyük kan içicilerinin heykellerini dikecekler, Beşeristanın adını Türkeli, İstanbul'un adını Mehmetkent yapacaklardı. ZV/136

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te Türk eli; Türklerin yaşadığı toprak olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 2021).

Atsız Türk Edebiyatı Tarihi'nde Türklerin anayurdunu Orta Asya'nın batı bölümleri olarak tarif eder. Bu coğrafyayı Türkeli olarak adlandırır. Tanrı dağları Türkeli'nin belkemiğidir. Bugünkü Moğolistan dediğimiz yerdir. Türkeli'nin batı sınırını ise Edil ırmağı olarak göstermiştir. Türkelinin sert bir iklimi sahip olduğunu ve bozkırlar ile çevrili olduğunu söyledikten sonra bu coğrafi özelliğin Türkleri nasıl şekillendirdiğini anlatmıştır.

2.1.3.19. Tuğla Irmağı

Tuğla Irmağı yer adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 72, 73, 82

Fakat Dokuz Oğuzlar'ın Tuğla ırmağına doğru geriledikleri fark olunuyordu. BD/ 72

Dokuz Oğuzlar Tuğla ırmağına atılıyor, karşı kıyıya geçmeğe uğraşıyordu. BD/73

Tuğla ırmağı boyundaki savaşta Gök Türkler'e yaman yenilmişler, darmadağın olmuşlardı. BD82

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.3.20. Tanrı Dağı

Tanrı Dağı yer adı *Bozkurtların Ölümü* romanlarında geçmektedir.

BÖ331

ellerden, ancak içinde Tanrı Dağı'nın odu yanan gönüller sezer. BÖ/331

Kür Şad eliyle ilerde bir yeri gösterdi. "Oraya" diye gürledi. Gösterdiği yer "Tanrı Dağı" idi. Tepesinde ataların ruhu dolaşıyordu. Kırk bir şehidin ruhu bir fırtına gibi, bir musikî gibi, bir ışık akarak Tanrı Dağı'na doğru yürümeğe başladılar... BÖ/434

OY'da tenri gök, gökyüzü; tanrı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 173). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Tanrı dağı Atsız'ın vazgeçilmezidir. *Bozkurtların Ölümü*'nde Tanrı dağı son mekândır. Ölen şehitlerin ruhu Tanrı dağı'a yükselir. (Ercilasun, 2018: 393)

Atsız *Türk Edebiyatı Tarihi* eserinde Tanrı dağlarından şu şekilde bahseder: "Tiyaşan yahut Tanrı dağları denilen sıradağ Türkelinin belkemiğidir. Türkistana hayat veren büyük ırkların çoğu buradan çıkar." (Atsız, 1992: 13)

2.1.3.21. Türkistan

Türkistan yer adı *Deli Kurt* romanında geçmektedir.

DK 14

Hele Aksak Temür Beğ'in Türkistan'a dönüşünden sonra Yıldırım'ın oğulları birbirine düştüğü zamanki kavgalar... DK/14

KB'de Türkistan yer adı olarak geçmektedir (Arat, 1979: 481). DK'da Türkistan yer adı olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 995). OY ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.4. Boy Adları

Boy adlarında eskicilik gözetilmemiştir. Çünkü boy adları bütün Türk topluluklarında kullanılmaya devam edilmektedir.

2.1.4.1. Argu

Argu boy adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 202

Daha ötede birbirlerinin rakibi olan Argu ve Tuhsı nişancıları ok talimi yapıyorlardı.

BÖ/202

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de Argu bir Türk boyudur. Ve Argu Talaz ile Balasagun arasındaki ülke adı olarak da geçer (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 554). Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.4.2. Bayırku

Bayırku boy adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 46, 274, 275

Gök Türk erleri Tölis, Tarduş çerileri, Dokuz Oğuz yiğitleri, Karluk bahadırları, Kırgızlar, Bayırkular, Kurıkanlar, Basımllar, Kıtaylar, Tabatılar, Otuz Tatarlar, bütün Tiginler, Şadlar, Yabgular, İlteberler, beğler, buyruklar, tarkanlar, çeriler ok atacaklar! BÖ/46

Sırtarduşlar, Dokuz Oğuzlar, Bayırkular isyan ettiler. BÖ/274

Bu kadar çeriyle Dokuz Oğuzlar, yanlarında Sırtarduşlar Bayırkular da olduktan sonra yenilir mi? BÖ/275

OY’da bayırku: kavim adı olarak geçmektedir (Tekin,2010:127). KB, DLT, DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.4.3.Basmıllar

Basmıl boy adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 42, 46

Ben, Basmıl Eli Doğan'ı, yüce erler yamanı, fiske vursa kan döken, haykırdıkta dağ çöken, kayaların kayası, yenilmez güç eyesi Saçlı Beğ'im! BÖ/42

Gök Türk erleri Tölis, Tarduş çerileri, Dokuz Oğuz yiğitleri, Karluk bahadırları, Kırgızlar, Bayırkular, Kurıkanlar, Basmıllar, Kıtaylar, Tabatılar, Otuz Tatarlar, bütün Tiginler, Şadlar, Yabgular, İlteberler, beğler, buyruklar, tarkanlar, çeriler ok atacaklar! BÖ/46

OY'da basmıl kavim adı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 126). DLT'de Basmıl; Türklerde bir boy olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 576). KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.4.4. Çiğil

Çiğil boy adı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 201

BD 112

Bunlar da büyük bir ustalıkla karşılıklı kullanan Çiğil ve Yağma çerileriy BÖ/201

Bunu bir Çiğil bahadırı uçurmuştu. BD/112

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB'de Çiğil Bir Türk boyu olarak verilmiştir (Arat, 1979: 132). DLT'de Çiğil; üç taifeden oluşan, yirmi Türk kabilesinden biri; Oğuzlara göre Ceyhun'dan Yukarı Çin'e kadar Çiğil kılığındaki bütün Türkler olarak tanımlanmıştır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 624). Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te Çiğil Eski Türk boylarından biri olarak geçmektedir (Akalın, 2009: 435).

2.1.4.5. Hun

Hun boy adı *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA14

Masal kahramanının yüzbaşı olmasıda çok eski bir devrin, belki Hunlar çağının izlerini saklıyor.RA14

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Yeni Sabah'ta çıkan yazısında Atsız bazı özel adların yazımı konusunda bir birliğin olmayışını milli bir ayıp olarak nitelendirir. Yine “Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar” adlı yazı dizisinde Türk Tarih Kurumu tarafından çıkarılan dört ciltlik tarihteki bazı özel adların yazılışlarını eleştirmiştir. Bunlar; Hun değil Kun, Türkeş değil Türgiş, Teoman değil Tuman, Kuşhan değil Kuşan, Gül Tekin değil Kül Tigin, Cengiz değil Çingiz, Timur değil Temür, Selçuk değil Selçük'tür. Eserlerinde de bu şekilde kullanmıştır (Ercilasun,2018: 603).

2.1.4.6. Kıtay

Kıtay boy adı *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 154, 155, 156, 158, 370, 372, 373

BD 67, 70, 71, 90, 91, 92, 93, 94, 163, 180, 181, 182, 183

GökTürk erleri Tölis, Tarduşçerileri, Dokuz Oğuz yiğitleri, Karluk bahadırları, Kırgızlar, Bayırkular, Kurıkanlar, Basmıllar, Kıtaylar, Tabatılar, Otuz Tatarlar, bütün Tiginler, Şadlar, Yabgular, İlteberler, beğler, buyruklar, tarkanlar, çeriler ok atacaklar! Kara Kağan'ın yüce konuğu Çin beği Şen-king de ok atacak! BÖ/46

Yedi Gök Türk onbaşısı ile on beş Kıtay... BÖ/154

Bu Kıtay çerisi kendilerinden otuz kırk adım ilerde yere düşmüştü. BÖ156

Taçam iyi bir utacıya yaralarını tımar ettirdikten sonra Bilge Tonyukuk'un kılavuzluğu ile İlteriş Kağan'ın huzuruna çıkarak elçilik yumuşunu yerine getirdi ve Dokuz Oğuzlarla Kıtaylar hakkındaki bütün bildiklerini anlattı. BD/94

İlteriş Kutluk Kağan, Kıtaylarla yedi defa savaşarak onlara baş eğdirmiş, vergiye başlamıştı. BD/180

Urungu, işi anlamak istediğinden çok, yaralı Kıtay'a bir şey söylemiş söylemiş

olmak için:“Niçin vuruştunuz” diyesordu. BD/181

Gök Türk onbaşı, Kıtay’dan erlik dersi mi alacaktı? BD/182

Oy kıtay kavim adı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 151). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.4.7. Karluk

Karluk boy adı *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ 42, 46,80, 204,373

BD 26

RA 6

Ben taşı sıkısa tuz eden, az iş edip öz eden, güçlü erler arısı, Kara Kağan’ın çerisi, yüce Karluk beğiyim. BÖ/42

Ötüken’de Bozkurtlar bitip de yerine Dokuz Oğuzlar, Karluklar kağan olsa ben gene Çin’e yağı kalırdım. BÖ/80

Fakat Yamtar’ı yenen ve ondan daha iri olan Karluk güreşçisi ile tutuşmak hiç de kolay olmadı. BÖ/204

Tuttuğu yeri koparan bu Karluk yiğidi yalnız güçle değil, ustalıklı da iş görüyordu. BÖ/204

İri Karluk bir defa Böğü Alp’ı belinden kavradığı halde kaldırıp yere çalamamış, aksine bir defa Böğü Alponu yere çarpmıştı. BÖ/204

Umulmadık bir anda Böğü Alp’ın, koca Karluk güreşçisini kavrayarak yere attığını ve omuzlarını yere değdirerek güreşi kazandığını gören Binbaşı İşbara Alp, Tunga Tigin’e döndü. BÖ/204

Yumru, Batı kağanının katında Böğü Alp’ın iri Karluk güreşçisini nasıl yendiğini hatırladı. BÖ/373

Karluklar’dan daha bahadır olduğunuzu bilirim. BD/26

‘Beşbalık’ta doğdumsada Karluk kızıyım. RA/6

OY karluk kavim adı olarak geçmektedir. Tekin karlu+ug şeklinde açılımını yapar (Tekin, 2010: 148). Karluk Türklerden bir boy, Oğuzların dışında kalan göçebe Türkmenler olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 688). KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer

almamaktadır. Türkçe Sözlük'te Karluk; Eski Türk boylarından biri olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 1091).

2.1.4.8. Kun

Kun boy adını *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 37

Kun'u, Gök Türk'ü, Oğuz Uygur'u, Kırgız, Tatar'ı. YS 37

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Yeni Sabah'ta çıkan yazısında Atsız bazı özel adların yazımı konusunda bir birliğin olmayışını milli bir ayıp olarak nitelendirir. Yine “Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar” adlı yazı dizisinde Türk Tarih Kurumu tarafından çıkarılan dört ciltlik tarihteki bazı özel adların yazılışlarını eleştirmiştir. Bunlar; Hun değil Kun, Türkeş değil Türgiş, Teoman değil Tuman, Kuşhan değil Kuşan, Gül Tekin değil Kül Tigin, Cengiz değil Çingiz, Timur değil Temür, Selçuk değil Selçük'tür. Eserlerinde de bu şekilde kullanmıştır (Ercilasun, 2018: 603). 1933 yılında Asya Hunları için Kun biçiminin doğru olduğunu söylerken 1962'de “ 30 Ağustos ve Türk Ordusu” yazısında Hun biçimini kullandığı görülmüştür. Yine 1969 yılında “ 16 Devlet Masalı ve Uydurma Bayraklar” yazısı ile 1971 yılında Malazgirt ile ilgili bir yazısında Kun biçimini yeniden kullanmıştır (Ercilasun, 2018: 604).

Atsız, Türk Edebiyatı Tarihi adlı kitabında “Kunlar” başlığı vardır. (Diğer eserlerinde bu kelime hem Kun hem Hun olarak geçmektedir.) Türk ırkını tek bayrak altında birleştiren Kunlar'ın ünlü hükümdarının adını “Mete veya Moton” olarak vermiştir (Atsız, 1992: 13).

2.1.4.9. Kurikanlar

Kurikan boy adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 46

GökTürkerleri Tölis, Tarduşçerileri, Dokuz Oğuz yiğitleri, Karluk bahadırları, Kırgızlar, Bayırkular, Kurikanlar, Basmıllar, Kıtaylar, Tabatılar, Otuz Tatarlar, bütün Tiginler, Şadlar, Yabgular, İlteberler, beğler, buyruklar, tarkanlar, çeriler o katacaklar!

BÖ/46

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.4.10. On Ok

On Ok boy adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 64

On Ok Kağanı Tüng Yabgu Kağan'ın elçisi Kül Er Tigin'im! BÖ/64

OY'da ok; boy, kabile; boy örgütü olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 159). Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

On ok boylar birliğinin katılanların sayısına göre yapılan bir adlandırmadır. “Dokuz Oğuz- On Uygurlar” başlığında Atsız; Eski Türklerde Dokuz Oğuz, Otuz Tatar örneklerinde olduğu gibi siyasi birlik adları o birliği oluşturan boyların sayısı ile de ifade edildiğini söylemiştir (Atsız, 1992: 21).

2.1.4.11. Otuz Tatarlar

Otuz Tatar boy adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 46

Gök Türkerleri Tölis, Tarduş çerileri, Dokuz Oğuz yiğitleri, Karluk bahadırları, Kırgızlar, Bayırkular, Kurıkanlar, Basmıllar, Kıtaylar, Tabatılar, Otuz Tatarlar, bütün Tiginler, Şadlar, Yabgular, İlteberler, beğler, buyruklar, tarkanlar, çeriler o katacaklar!

BÖ/46

OY'da otuz tatar kavim adı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 161). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

“Dokuz Oğuz- On Uygurlar” başlığında Atsız; Doğuz Oğuz'un dokuz boyu ifade ettiğini söylemiştir. (Ok+ z) Ok kelimesi boy anlamındadır. “İkiz” kelimesinde olduğu gibi “z” çoğul ekidir. Eski Türklerde Dokuz Oğuz, Otuz Tatar örneklerinde olduğu gibi siyasi birlik adları o birliği oluşturan boyların sayısı ile de ifade edilmiştir (Atsız, 1992: 21).

2.1.4.12. Türkmen

Türkmen boy adı *Deli Kurt* romanında geçmektedir.

DK 10, 15, 21, 30, 36, 45, 46, 47, 48, 49, 62, 63, 66, 67, 68, 75, 87, 88, 98, 99, 104, 110, 117, 121, 136, 137, 138, 140, 142, 152, 154, 155, 157, 159, 160, 161, 165, 183, 194, 197, 204, 207, 209, 210, 240, 242

Çakır'ın süt anası olan ve onun tarafından sahici bir ana kadar sevilen Satı Kadın komşu Türkmen oymağından bu köye otuz yıl önce gelin gelmişti. DK/10

Bu Türkmen süt ana ne temiz yürekli kadındı! DK/21

Çakır, baba ve amcasından sipahi terbiyesi, süt anasından Türkmen terbiyesi alarak tam bir yiğit gibi yetişmişti. DK/21

Toprak içinde korda pişirilmiş, tadına doyum olmayan koyun etiyle, cana can katan nefis Türkmen ayranı, pekmezle yapılmış un helvası ve bal şerbeti, sonra türlü güzel yaş ve kuru yemişler o günkü yorgunluğa değmişti. DK/48

Artık altmışını gemiş olan Satı Kadın, oğlu ile oğlu yerine Deli Kurt kendisinden ayrılınca bu evde tek başına yaşamak istememiş, kapısını kapayarak Türkmen obasına, asıl çıktığı yere dönmüştü. Orada akrabaları, yakınları vardı ve sipahiler arasına karışıp uzun yıllar onlarla haşır neşir olduğu için şimdi Türkmenler arasında itibarı büyüktü. DK/52

İster misin Türkmen obasına gidip süt anamın hatırını soralım? DK/62

Türkmenler, gelenleri tanımışlardı. DK/62

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Türkmen; Oğuzlar ve Oğuzların dışında kalan göçebelerden Karluklar olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 911). TTTSKBS'de Türkmen ' Oğuz Türklerinden bir boy veya bu boydan olan kimse' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 948-949). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te türkmen; Türkmenistan Cumhuriyeti'nde ve Irak'ta yaşayan Türk soyundan olan bir halk ve bu halktan olan kimse olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 2021).

2.1.4.13. Tuğla

Tuğla boy adı *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 84, 101, 103

Tuğla boyu savaşında bulundun mu? BD/84

Demek ki, dağa taşa kaçıp saklanmış olanlar Ay Hanım'ın çevresinde toplanıyorlardı. Hâlbuki Tuğla boyu savaşıdan ve Baz Kağan'ın ölümünden sonra Dokuz Oğuzlar, İteriş Kağan'a baş eğmişlerdi. BD/101

On yaşındaki bir erkek ve daha küçük iki kız torunuyla bir çadırda yaşayan bu kadın, iki oğlunu Gök Türklerle olan Tuğla Boyu Savaşında kaybetmişti. BD/103

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır

2.1.4.14.Tatar

Tatar boy adı *Bozkurtların Ölümü* romanlarında geçmektedir.

BÖ 31, 54

Onu da doğuda Tunguzlarla Tatarların üstüne Han gönderecek. BÖ/31

GökTürkerleri Tölis, Tarduş çerileri, Dokuz Oğuz yiğitleri, Karluk bahadırları, Kırgızlar, Bayırkular, Kurıkanlar, Basmıllar, Kıtaylar, Tabatılar, Otuz Tatarlar, bütün Tiginler, Şadlar, Yabgular, İlteberler, beğler, buyruklar, tarkanlar, çeriler o katacaklar! KaraKağan'ın yüce konuğu ÇinbeğiŞen-kingdeok atacak! BÖ/46

Kağan Tatarlarla Tunduzlar'ı idare etmenin güç olduğunu söyledi. BÖ/54

OY'da tatar kavim adı otuz tatar olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 172). DLT'de Tatar bir Türk boyu olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 861). KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. TTTSKBS'de Tatar 'bir Türk boyunun adı' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 868). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te Tatar; Tataristan'da, Batı Sibirya'da ve Rusya Federasyonunun değişik bölgelerinde yaşayan Türk soyundan bir halk ve bu halktan olan kimse olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 1918).

2.1.4.15. Tunguz

Tunguz boy adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 31, 54

Onu da doğuda Tunguzlarla Tatarların üstüne Han gönderecek. BÖ/31

Kağan Tatarlarla Tunguzlar'ı idare etmenin güç olduğunu söyledi. BÖ/54

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te tunguz; Ural- Altay

dil ailesinden, Doğu Sibirya’da yaşayan, avcılık ve balıkçılıkla geçinen,, yarı göçebe bir topluluk olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 2008).

2.1.4.16. Türgiş

Türgiş boy adı *Bozkurtların Ölümü* romanlarında geçmektedir.

BÖ 65, 201

“Ben Türgiş Beği Oğulçak Buğra Beğim! BÖ/65

Bu on kişi Türgiş bahadırlardır. BÖ/201

OY’da türğiş kavim adı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 179). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Yeni Sabah’ta çıkan yazısında Atsız bazı özel adların yazımı konusunda bir birliğin olmayışını milli bir ayıp olarak nitelendirir. Yine “Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar” adlı yazı dizisinde Türk Tarih Kurumu tarafından çıkarılan dört ciltlik tarihteki bazı özel adların yazılışlarını eleştirmiştir. Bunlar; Hun değil Kun, Türkeş değil Türgiş, Teoman değil Tuman, Kuşhan değil Kuşan, Gül Tekin değil Kül Tigin, Cengiz değil Çingiz, Timur değil Temür, Selçuk değil Selçük’tür. Eserlerinde de bu şekilde kullanmıştır (Ercilasun,2018: 603).

2.1.4.17. Tabatılar

Tabatı boy adı *Bozkurtların Ölümü* romanında kullanmıştır.

BÖ 46

Gök Türk Kağan’ına bakan bunca budunların sayılı erleri ok atacaktlar. Gök Türk erleri Tölis, Tarduş çerileri, Dokuz Oğuz yiğitleri, Karluk bahadırları, Kırgızlar, Bayırkular, Kurıkanlar, Basmıllar, Kıtaylar, Tabatılar, Otuz Tatarlar, bütün Tiginler, Şadlar, Yabgular, İlteberler, beğler, buyruklar, tarkanlar, çeriler ok atacaktlar! Kara Kağan’ın yüce konuğu Çin beği Şen-king de ok atacakt! Herkes yerine gelsin!... BÖ/46

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.4.18. Tarduş

Tarduş boy adı *Bozkurtların Ölümü* romanlarında geçmektedir.

BÖ 46

Gök Türk erleri Tölis, Tarduş çerileri, Dokuz Oğuz yiğitleri, Karluk bahadırları, Kırgızlar, Bayırkular, Kurıkanlar, Basmıllar, Kıtaylar, Tabatılar, Otuz Tatarlar, bütün Tiginler, Şadlar, Yabgular, İlteberler, beğler, buyruklar, tarkanlar, çeriler ok atacaklar! BÖ/46

OY'da tarduş kavim adı; Köktürk kağanlığının batı kısmı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 171). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.4.19. Tölis

Tölis boy adı *Bozkurtların Ölümü* romanlarında geçmektedir.

BÖ 46

GökTürkerleri Tölis, Tarduş çerileri, Dokuz Oğuz yiğitleri, Karluk bahadırları, Kırgızlar, Bayırkular, Kurıkanlar, Basmıllar, Kıtaylar, Tabatılar, Otuz Tatarlar, bütün Tiginler, Şadlar, Yabgular, İlteberler, beğler, buyruklar, tarkanlar, çeriler o katacaklar! BÖ/46

OY'da tölis: kavim adı olarak geçer ve Köktürk kağanlığının doğu kısmını ifade eder (Tekin, 2010: 177). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.4.20. Tuhsı

Tuhsı boy adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 202

Daha ötede birbirlerinin rakibi olan Argu ve Tuhsı nişancıları ok talimi yapıyorlardı. BÖ/202

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de Toxsı; Kuyas’ta bir Türk boyudur (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 888). Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.4.21. Uygur

Uygur boy adı *Bozkurtların Ölümü*, *Deli Kurt* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ 195, 214, 380

DK 140, 148, 196, 197

RA 10, 11, 12, 14, 297, 298

Anası Uygurdu. Onun için onu Ötüken’de çok defa Uygur Alka diye çağırırlardı. BÖ/195

Fakat Onbaşı Alka’yı, dalgın bakışlı Uygur Alka’yı oradabırakmışlardı. BÖ/214

Çağatay’ın içinde Uygur diye bir boy varmış. Bunlar Müslüman değillermiş ama çok bilgili kişilermiş. Bu Uygurlardan biri kendi padişahından kaçarak Karaman Eline kadar gelmiş. DK/140

Soyumuz Uygur’dur. DK/148

Uygur yazısı olmasın? DK/196

Büyük odada muttarid adımlarla gezerek Uygur masalını dinleyen erkeğe sordu: RA/10

Bunun Uygur masalı olduğunu söylemiştin. Uygurca dediğin dil Türkçe değil mi? RA/11

Bir kere bu masal hemen hemen tam olarak ele geçmiş bir Uygur metnidir. RA/12

Emine’nin aklı yine Uygur masalına gitti. RA/298

OY’DA uygur kavim adı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 182). DLT’de Uygur; bir Türk boyu olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 927) Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te Uygur; Orta Asya’da büyük bir devlet ve uygarlık kurmuş, yazılı anıtlarla sanat eserleri bırakmış olan bir Türk kolu ve bu koldan olan kimse ve Doğu Türkistan’da yaşayan Türk soylu halk ve bu halktan olan kimse anlamları ile verilmiştir (Akalin, 2009: 2043).

2.1.4.22. Yağma

Yağma boy adı *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 201, 321

Bunlar da büyük bir ustalıklı karşılıklı kullanan Çigil ve Yağma çerileri BÖ/201
Selçik, Yağma boyundan olduğu için çok yakışıklı idi. BÖ/320

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de Yağma; Bir Türk kavminin adı olarak geçer (Arat, 1979: 514). DLT’de Yağma Türklerden bir boy olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 941) Clauson, TDES, TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5. Diğer Eski Adlar

2.1.5.1. Akça

Akça kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Dalkavuklar Gecesi*, *Deli Kurt* ve *Ruh Adam* romanlarında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

BÖ 82, 86, 87, 91, 96, 116, 118, 119, 120, 121, 124, 126, 185, 186, 195, 238, 239,
241, 252, 253, 254, 256, 257, 261, 262, 310, 341, 367, 369, 370, 374, 375, 378, 384
BD52, 160, 161

DG 58

DK 24, 77, 81, 82, 83, 84, 120, 128, 178, 194, 206, 212, 219, 226, 243

RA 147

YS 69

Tonyukuk bir kese akçayı kemerinin iç tarafından çıkararak duvarın mazgalına
iliştirdi. BD/43

Savaş akçanı temin ederim”dedi. DG/58

Bir kaç Osmanlı akçası ve Venedik florisi çıkararak uzattı. DK/77

Sadakatın derecesini düşünün ki, bu yüz binlerden bir teki bile bildiği korkunç
sırrı açığa vurmadığı gibi serveti idare edenlerde onun bir tek akçasına
dokunmadılar. RA/147

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Varsağılar IV” şiirinde geçmektedir:

Kopunca bir büyük savaş,
Er tez gider, korkak yavaş.
Yüreksiz akçayla aş.
Erlere meydan görünür. YS/69

Atsız akça kelimesini eski döneme ait bir para birimi olarak kullanmıştır. Tarihî dönemleri konu aldığı için günümüzdeki karşılığı olan “para” kelimesini tercih etmemiştir. Farsça kökenli para kelimesi yerine Eski Türkçede yer alan ve ağızlarda varlığını sürdüren akça kelimesini romanlarında kullanmıştır.

OY, KB, DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK akça; akçe, gümüş para anlamlarıyla geçmektedir (Özçelik; 2016: 786). Clauson ve TDES ve sözlüklerinde yer almamaktadır. Gülensoy’un sözlüğünde akça kelimesi “para” karşılığı ile verilmiş ve Eski Türkçede ağı ‘varlık, hazine’ + ça şeklinde açılımı yapılmıştır (Gülensoy, 2007: 59). Türkçe Sözlük’te akça is. 1. Küçük gümüş para. 2. Her türlü madeni para olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 48).

2.1.5.2.Akın

Akın kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* adlı romanlarında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

BÖ 19, 44, 64, 69, 72, 81, 83, 140, 150, 178, 183, 191, 199, 202, 232, 245, 246, 284, 299, 300, 301, 308, 309, 340, 393

BD 18, 65, 78, 80, 83, 107, 147, 172, 173, 175, 177, 188

YS 9, 34, 53

Biz gidip akında, savaşta kan döküyor, ölüyoruz. BÖ/ 81

Yoksa yayda Çine yapacağımız akını Çin sarayı şimdiden duyar. BÖ/ 83

Kocamış Çin kağanının Türk akınlarından yıldığını, Türkler saldırmasın diye başkenti olan Siganfu’yu yıkmayı düşündüğünü, Çin kağanının oğlu Şemin’in bu düşünceye karşı geldiğini bildirdi. BÖ 245

Sağa, sola yaptıkları akınlarla sayıları çoğalan, yoksulluktan kurtulan, zaferle heyecanlanan Kutluk Şad ordusu devlet kuruyordu. BD/65

Bu sırada Çin duvarının bütün kulelerinde ateşler yakılmış ve Gök Türk akını geriye,

memlekete haber verilmişti. BD/175

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Yakarış II” “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Bir gün olur, elbette eski beğler dirilir;
Yine kılıç kuşanır tarihteki paşalar.
Yine şanlar alınıp nice canlar verilir,
Yiğit akınımızdan yine dünya şaşalar.” YS/23

Atsız “akın” kelimesini *Yolların Sonu* şiir kitabında; *Yakarış II*, *Kömen* ve *Türk Gençliğine* adlı şiirlerinde kullanmıştır.

Atsız akın ve akın etmek şeklinde isim ve fiil olarak bu kelimeyi kullanmıştır. Akın kelimesi ilk olarak karşımıza DLT’de çıkmaktadır. DLT’DE “sel, yağmur suyu” anlamında geçmektedir. Kelimenin ilk anlamı bu iken daha sonra anlam alanı değişerek “baskın yapmak” anlamında kullanılmaya başlanılmış olabilir. DLT’de verilen akıncı kelimesi de akın kelimesinin +CI yapım eki ile türetilmiş halidir. Daha sonra Dede Korkut’ta da “baskın” anlamında kullanıldığını takip etmekteyiz. Atsız da eserlerinde kelimeyi “baskın” anlamında kullanmıştır. Tarihi bir dönemi konu aldığı için bu eskicil kelimeyi tercih etmesi kaçınılmazdır.

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT ‘de akın kelimesi “sel, yağmur suyu” anlamında geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 546). Fakat DLT’de akıncı “geceleyin düşmanı basan birlik” anlamında verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 546). Akın etmek “sel” gibi basmaktan geliyor olabilir. Türkler akın ettiklerinde önlerinde kimse duramazdı. Buna en büyük örnek Türk akınlarını durdurmak için inşa edilen Çin Seddidir. DKK’da akın olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 786). Yine burada da anlamı “baskın”dır. Clauson sözlüğünde akın kelimesini “baskın” anlamıyla vermiştir (Clauson, 1972: 87). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te; düşman topraklarını tedirgin etme, yıldırma, çapul vb. amaçlarla toplu olarak yapılan baskın anlamında verilmiştir ve kın etmek Düşman ülkesine saldırmak, baskın yapmak olarak yer almaktadır (Akalın, 2009: 53).

2.1.5.3. Ağu

Ağu kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Deli Kurt*, *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ 19, 22, 23, 25, 26, 30, 31, 51, 80, 221, 262, 295, 318, 333, 336

BD 104

DK 97, 113, 142, 147, 174,

RA 264

Ağu içirmez ama sözü ağudan daha keskindir. BD/104

Sevgi körleşmeye başlayınca gözlerağulanır.DK/147

Sevgisini yenememeyi erliğine yediremediği için ağı içip öldü.RA/264

Ağu kelimesi Atsız'ın zehir kelimesi yerine tercih ettiği eskicil bir kelimedir. Farsça kökenli olan zehir kelimesi yerine Türkçe kökenli eskicil kelime “ağı”yu kullanmıştır. Ağı kelimesi ilk olarak DLT'de karşımıza çıkmaktadır.OY'da geçse de zehir anlamında kullanılmamıştır.

OY'da agu yer adı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 120). OY'da zehir anlamına gelen ağı/ağı sözüne rastlanılmamaktadır. Eski Türkçe'nin Gramer'inde ise ağı “zehir” kelimesi vardır. DLT'de agu; zehir olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 545).Kutadgu Bilig'de ise ağı: ağı, zehir anlamında geçmektedir (Arat, 1979: 11). DKK'da rastlayamıyoruz. TTTSKBS'de ağı ‘zehir’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 52). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te; ağı ”zehir” olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 107).

2.1.5.4. Arık

Arık kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 26, 31, 92, 100, 233, 265, 270, 276, 296, 302, 303

BD 65

DK 65, 80, 166, 207, 217, 241

Yaşar Şadi yirmi iki yaşındadır ama benzi sarı, arık, donuk bir kişidir. Tabii büyük oğul olduğu için o Kağan olacak. BÖ/26

Kurultay, Yaşar Tigin'i arıktırdıye Kağan seçmemiş. BÖ/31

Yamtar, güçsüz, arık kalmış karısına et yedirerek onu kurtarmağa çabalıyordu. BÖ/270

İşbara Han'la Kür Şad bozuk düzen çerileri ve arık atlarıyla Türkeli'ni biz yokken herhangi bir saldırıya karşı koruyacaklardır. BÖ/302

Yine arık ve bitkindi ama artık başı dönmüyor, dünyaya küskün gözle bakmıyordu. DK/166

“Arık” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir. Romanda eskicil kelimelerin dipnot olarak okuyucuya verildiğini görmekteyiz. Atsız romanı kaleme aldığı dönemde canlı ve işlek olarak kullanımda bulunmayan Eski Türkçe kelimeleri kullanmış daha sonra bunların karşılıklarını okuyucusuna dipnot olarak sunmuştur.

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de aruk ~ arık; Oğuz ve Kıpçak lehçelerinde cılız anlamı ile yer almaktadır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 554). DKK'de aruk “sıska, zayıf” anlamlarıyla geçmektedir (Özçelik, 2016: 794). TTTSKBS'de; arık ‘zayıf, cılız, yorgun’ anlamlarıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 77). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te arık kelimesi eski dilde zayıf, cılız, kuru, sıska.' olarak geçer (Akalin, 2009: 117).

Atsız “arık” kelimesini isim ve fiil şeklinde arık ve arıkla-biçimlerinde kullanmıştır. *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında Arık Buka adlı bir karakter de bulunmaktadır.

2.1.5.5. Acun

Acun kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 51, 53, 58, 63, 87, 97, 100, 124, 148, 176, 177, 255, 296, 379, 430

BD 29

Acun işlerini daha iyi bilen Onbaşı Pars, her zaman Yamtar'ın güçlüklerini çözer, anlayamadığı şeyleri anlatırdı. BÖ/63

Acunun batımına dek adınız gönüllerde kalacak... BÖ/255

Kıraç Ata'nın bütün dedikleri doğru çıktığı için Böğü Alp budunun kurtulacağına, bin üç yıllık ölümden sonra dirileceklerine, acunun batımına kadar adlarının

gönüllerde kalacağına inanıyordu. BÖ/430

Okçuluktaki ünü acunu tutan Kür Şad öleli kırk yıl olmasaydı, bu keskin nişancılığına bakarak sana Kür Şad'sın derdim. BD/29

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de ajun; “dünya, alem” anlamına gelmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 545). KB'de ajun; dünya olarak geçmektedir (Arat, 1979: 12). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS'de acun kelimesinin anlamı “dünya”dır ve köken olarak Sogda olduğu bilgisi verilmiştir (Gülensoy, 2007: 47). Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.5.6. Anda

Anda kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 102, 229, 231, 272, 294, 295, 328, 348, 350, 360, 361, 395, 420, 432

Anda olduk. BÖ/102

Çünkü Pars'la Almıla yanlarına iyi pusatlarla iki yedek at almış oldukları halde Batı kağanının ülkesine, İşbara Alp'in andası Binbaşı Barman beğın yanına kaçıyorlardı. BÖ/229

Dört andalar, yani Yamtar, Sançar, Sülemiş ve Gök Börü, Onbaşı Sülemiş'in çadırında toplanmışlar, kımız içiyorlardı. BÖ/231

Küçlük'le Yığaç anda idiler. BÖ/430

Toluk Tüge kılıçla öldürülmüş, Çıgay Börü at üstünde belinden kavradığı bir Çinli ile birlikte ırmağa düşmüş, Küçlük de andası Yığaç'ın ölümünden sonra onu vuran Çinliyi tepelerken can vermişti. BÖ/432

Atsız “anda” kelimesini kardeş, yoldaş anlamlarında kullanmıştır. Bugün Atsız eserlerini okuyup yetişen nesil birbirlerine “anda” olarak hitap etmektedir. Kaleminden çıkan bir kelimenin onu okuyan ve benimseyen nesil tarafından kullanılması bize Atsız'ın tesirli bir yazar olduğunu göstermektedir.

Bozkurtların Ölümü romanında şöyle bir sahnede bu ant içme ritüelini görmekteyiz:

“O zaman onbaşılar Karabudağ'ın ölüsüne yaklaştılar. Göğsündeki oklardan birer tane çektiler. Çekilen okların yerinden genç onbaşının kanı şurluyordu. Pars, kımız çamçağını çıkardı. Karabudağ'ın kanından içine biraz akıttı. Sonra bıçağını çıkararak kendi bileğini

kesti. Kendi kanından da damlattı. Öteki onbaşılar da öyle yaptılar. Yalnız ÜçOğul yanaşmadı. Parssordu:

- *Sen gelmiyormusun?*

- *Ben sizinle kan kardeşi olamam. Karabudağ'ın singilini alacağım. Onbaşılar kımızdan birer yudum içtikten sonra kalanını toprağa serptiler:*

- *"Gök tanık olsun. Yer tanık olsun. Ağaç tanık olsun. Su tanık olsun. And içtik. Anda' olduk. Kan kardeşiyiz" dediler." (Atsız, 2004: 102)*

Eski Türklerde ant kabı adı verilen bir kap bulunmaktaydı. Bu ritüele göre; ant içecek kişiler kımız bulunan ant kabına kanlarından birer damla damlatır ve içerlerdi. Günümüzde ant içmek deyimi bu eski ritüele dayanmaktadır. Bozkurtların Ölümü romanında Atsız anda kelimesi ile ant içme ritüeline işaret etmiştir.

"Anda" kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Gülensoy'da and/ ant 'yemin' anlamıyla verilmiştir. Moğolcada anda andagar ve anda 'arkadaş' anlamlarıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 69). Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.5.7. Azık

Azık kelimesi Bozkurtların Ölümü romanında geçmektedir.

BÖ 69, 183, 267, 272, 286, 308, 310, 311, 316, 318, 359, 374

Azıkla kumaşa gelince; bunu biz zaten her akında Çin'den kendi gücümüzle alıyoruz.

BÖ/69

Gereken at, giyim, azık çadırına gönderilecektir. BÖ/183

Büyük bir çabuklukla pusat ve azıklarını aldılar. BÖ/267

"Azık" kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY’da azuk: azık, yiyecek anlamında geçmektedir (Tekin, 2010: 125). KB’de azuk : azık, yiyecek anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 50). DLT’de “azuk” kelimesi azık, yiyecek anlamıyla verilmiştir (Ercilasun, 2015: 568). Gülensoy’un sözlüğünde; Azık ‘yiyecek, azık’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 98). Clauson’un sözlüğünde azuk: insan ya da hayvan için tam anlamıyla 'yolculuk için yiyecek' olarak geçmektedir (Clauson, 1972: 283). Türkçe Sözlük’te azık; yiyecek, besin, gıda olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 167).

2.1.5.8. Azlık

Azlık kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Dalkavuklar Gecesi* romanlarında geçmektedir.

BÖ 391, 392, 417

BD 66, 70,

DG 74, 75

Bu engeller Çin kağanı ile Çin çerisinin bu azlıkla o çokluğu yenmek için çokluğun başını ezmek gerek. BÖ/391

Birincisi pusatlarınızı iyi bilmek ve azlık olduğumuzu düşünerek zırh göğüslüklerinizle çelik tulgalarınızıhazırlamak. BÖ/392

Fakat gelenlerin azlık olduğunu görünce karşı koymakta gecikmediler. BÖ/417

Biz İlteriş Kağan’ın buyruğunda savaştıkça azlık budun çoğalacak, yoksul budun bay olacak, Gök Türkler’in adı sanı yeryüzünü kaplıyacaktır. BD/66

“Beğler” dedi, “azlık olan Gök Türkler yeniden harekete geçtiler. BD/70

“Çokluk” ile “Azlık” aslında birdir. DG/74

Esas itibarıyla azlık çokluk birdir. DG/75

Yalnız bazı hallerde azlıkla çokluğun farkları vardır sanırım. DG/75

OY, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de azlık: azlık olarak geçmektedir (Arat, 1979: 50). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır. Clauson’da Azlık: 'yetersizlik, eksiklik anlamlarıyla yer almaktadır (Clauson, 1972: 286).

2.1.5.9. Albız

Albız kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

BÖ 54, 148, 218, 227, 405

YS 75

Katun albız gibi gülümsedi: BÖ/54

Tuuh! Albız alsın. BÖ/108

“Hay albız alsın. Ben bu kımızı eve götürecektim. BÖ/119

Sakın albıza uyup taşkınlık etmeğe kalkma, öldürürler. BÖ/218

Albız alsın... BD/87

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Ay Yüzlü Güzel Konçuy” şiirinde geçmektedir:

“Almış beni albızlar, gönlümde yaran sızlar,

Kurban sana Atsız’lar ay yüzlü güzel konçuy...” YS75

Atsız “albız” kelimesini Eski Türkçe bir kelime olduğu için tercih etmiştir. Atsız bu kelimeyi hem ad olarak “albız” hem de deyim olarak “albız almak” kullanmıştır.

“Albız” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.10. Arı

Arı kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 62

BD 28

İçimizde en arı soylu odur. BÖ/62

Biraz önce çarpıştığı yüzbaşının yere diz vurduğunu görüp de ay Hanım adını işitince bunun arı soylu bir kız olduğunu anlamıştı. BD/28

Atsız “arı soylu” tabiri ile Türklerdeki soy kavramına işaret eder. Soydaki asillik anlamında bu tamlamayı kullanmıştır.

OY’da rastlayamıyoruz. DLT’de arı kelimesi “ arıg” olarak “temiz” anlamıyla verilmiştir. (Ercilasun ve Akkoyunlu; 2015: 554). KB’de “arıg” biçiminde “ temiz, pak” anlamlarıyla geçmektedir (Arat, 1979: 22). DKK’da hem arı hem de aru biçimiyle “temiz” anlamıyla geçmektedir (Özçelik, 2016: 793). Clauson’un sözlüğünde “arı” kelimesi; temiz, saf olmak anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 198). Gülensoy’un etimolojik sözlüğünde arı; ‘temiz, saf, arı’ anlamıyla verilmiştir ve Eski Türkçedeki biçimi arıg olduğu belirtilmiştir (Gülensoy, 2007: 76). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te arı; temiz, münezzeh anlamları ve yabancı şeylerden arınmış, katışıksız, saf, halis anlamları ile verilmiştir (Akalin, 2009: 117). Arı kelimesini soylu kelimesi ile birlikte “arı soylu” biçiminde kullanmıştır.

2.1.5.11.Artçılık

Artçılık kelimesi *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 34, 41

En geride bir yüzbaşı artçılık yapıyor, bu da arasına geriye doğru at sürerek çevreyi kolluyordu. BD34

Kafile geçinceye kadar diz üstü kalan Urungu, bugün artçılık yapan Yüzbaşı Kadir Bağa’nın seslenmesi üzerine aydı, dikilerek ona baktı. BD41

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.12.Avunç

Avunç kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanlarında kullanmıştır.

BÖ 100, 303

Bana bir avunç vermeyecek misin? BÖ/100

Tulu Han’ın ve çerilerinden kimsenin Çin ordusunda bulunmayışı Kara Kağan’ın biricik avuncu oluyordu. BÖ/303

“ Avunç” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir. Romanda eskicil kelimelerin dipnot olarak okuyucuya verildiğini görmekteyiz.

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT ‘de avınç; bir şeyle avunma, bir şeye alışma anlamıyla verilmiştir (Ercilasun, 2015: 564). KB’de avınç: avunma olarak geçmektedir (Arat, 1979: 38). Clauson ve TDES sözlüklerinde bulunmamaktadır. Türkçe Sözlük avunç; avuntu teselli anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 150).

2.1.5.13.Akıncı

Akıncı kelimesi *Bozkurtların Ölümü* adlı romanında geçmektedir.

BÖ 327

Fatih ve akıncı olarak gittikleri Çin’e şimdi tutsak olarak götürülmek birdenbire yüreğine bir ağırlık verdi. BÖ/327

Akın kelimesi ilk olarak karşımıza DLT’de çıkmaktadır. DLT’DE “sel, yağmur suyu” anlamında geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 546). Fakat DLT’de akıncı “geceleyin düşmanı basan birlik” anlamında verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 546). Kelimenin ilk anlamı bu iken daha sonra anlam alanı değişerek “baskın ” anlamında kullanılmaya başlanılmış olabilir. DLT’de verilen akıncı kelimesi de akın kelimesinin +CI yapım eki ile türetilmiş halidir. Daha sonra Dede Korkut’ta da “baskın yapan kimse, savaşçı” anlamında kullanıldığını takip etmekteyiz. Atsız da eserlerinde kelimeyi “baskın yapan kimse, savaşçı” anlamında kullanmıştır. Tarihi bir dönemi konu aldığı için bu eskicil kelimeyi tercih etmesi kaçınılmazdır.

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de akıncı; “ geceleyin düşmanı basan birlik” olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 546). DKK’da akıncı kelimesi geçmektedir (Özçelik, 2016: 786). Clauson’un sözlüğünde madde başı olarak yer almaz ama akın kelimesi “baskın” anlamıyla vermiştir (Clauson, 1972: 87). TTTSKBS’de akıncı ‘akıncı’ kelimesi vardır (Gülensoy, 2007: 59). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te; Düşman ülkesine akın yapan savaşçı anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 53).

2.1.5.14.Artık

Artık kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 86

Ben onbaşıyı çadıra kadar getirdim; daha artığını yapamadımsa suç bende mi? BÖ/86

Atsız “artık” kelimesini “fazla” kelimesi yerine tercih etmiştir. “Fazla” Arapça’dan dilimize geçmiş bir sıfattır. Atsız Arapça ” fazla” kelimesi yerine Türkçe eskicil biçimi olan “artuk”dan günümüz Türkçesine uyarlayarak “artık” kelimesini kullanmıştır.

OY’da artuk; fazla anlamındadır. “artuğu” olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 123). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Gülensoy’un sözlüğünde artık ‘fazla, artık, geriye kalan’ anlamıyla verilmiştir ve halk ağzında “artıklağı” fazla anlamında kullanılan bir kelimenin olduğu belirtilmiştir (Gülensoy, 2007: 81). Clauson ve TDES sözlüklerinde bulunmamaktadır. Türkçe Sözlük’te artık; daha çok, çok daha fazla anlamında verilmiştir (Akalin, 2009: 125).

2.1.5.15.Asığ

Asığ kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir. Kelime romanda “asığ” ve “asığsız” olarak olumlu ve olumsuz biçimlerde kullanılmıştır.

BÖ 78

Bize asığlar gösterir. BÖ/78

OY’da rastlayamıyoruz. DLT’de asığ; kar, fayda, yarar anlamları ile verilmiştir (Ercilasun, 2015: 559). KB’de asığ kelimesi; fayda, kar, kazanç anlamında kullanılmıştır (Arat, 1979: 28). Clauson’da asığ 'kâr, avantaj' olarak geçmektedir (Clauson, 1972: 244). TTTSKBS’de ası halk dilinde ‘fayda’ anlamındadır ve eski Türkçedeki biçimi asığ kelimesi olduğu belirtilmiştir (Gülensoy, 2007: 82). Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.16.Asıġsız

Asıġsız kelimesi *Bozkurtların Ölümlü* romanında geçmektedir. Kelime romanda “asıġ” ve “asıġsız” olarak olumlu ve olumsuz biçimlerde kullanılmıştır.

BÖ 68

Asıġsız işler için olursa düşünür. BÖ/68

Benim ailemin Çin’de kaġan olması asıġsız mı buluyorsun? BÖ/68

“Asıġsız” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümlü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY’da rastlayamıyoruz. DLT’de asıġ; kar, fayda, yarar anlamları ile verilmiştir (Ercilasun, 2015: 559). KB’de asıġ kelimesi; fayda, kar, kazanç anlamında kullanılmıştır (Arat, 1979: 28). Clauson’da asıġ 'kâr, avantaj' olarak geçmektedir (Clauson, 1972: 244). TTTSKBS’de ası halk dilinde ‘fayda’ anlamındadır ve Eski Türkçedeki biçimi asıġ kelimesi olduğu belirtilmiştir (Gülensoy, 2007: 82). Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır. Asıġsız olarak kaynaklarda yer almamaktadır. Atsız tarafından türetilmiş bir ad olması muhtemeldir.

2.1.5.17.Ayzıt

Ayzıt kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 51

Umay kadar, Ayzt kadar. BD/194

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneġin “Karanlık” adlı şiirinde geçmektedir:

“Yayını kalbime Ayzt asalı
Başka bir eldenim, katı yasalı.
Burda koskoca bir gönöl masalı
Kaybolur içinde bir damla yaşın.” YS/51

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.18. Buyruk

Buyruk kelimesi *Bozkurtların Ölümü, Bozkurtlar Diriliyor, Ruh Adam, Deli Kurt ve Dalkavuklar Gecesi* romanlarında geçmektedir.

YS, 10, 34, 37, 70

BÖ 9, 14, 16, 20, 22, 28, 29, 32, 33, 41, 43, 50, 63, 64, 67, 77, 84, 97, 98, 130, 134, 136, 137, 139, 142, 143, 144, 147, 150, 151, 153, 155, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 167, 180, 182, 184, 186, 187, 189, 191, 197, 202, 203, 210, 221, 227, 228, 229, 238, 240, 246, 247, 249, 252, 253, 258, 274, 275, 276, 278, 282, 285, 287, 288, 289, 292, 299, 300, 303, 304, 305, 308, 309, 310, 312, 314, 315, 317, 320, 321, 322, 327, 336, 337, 343, 346, 378, 386, 387, 389, 391, 392, 394, 404, 407, 411, 412, 415, 416, 417, 418, 428, 429, 430, 434

BD 21, 28, 29, 31, 42, 48, 50, 63, 70, 73, 75, 79, 84, 85, 87, 88, 91, 98, 111, 112, 114, 116, 118, 121, 125, 130, 131, 132, 135, 136, 137, 138, 140, 143, 145, 148, 149, 151, 154, 155, 156, 160, 161, 164, 167, 168, 172, 187, 190, 195, 198, 200, 201, 205, 207

RA 130, 256, 262, 266

DK 26, 27, 52, 55, 56, 71, 133, 145, 156, 161, 170, 182, 199, 201, 206, 208, 224, 227, 228, 234

DG 5, 11, 12, 17, 23, 26, 44, 45, 55, 56, 67, 70, 73, 76

İşyan günün altında yüzbaşının buyruklarını yapmak için öteye beriye koşuyor, yardım gereken arkadaşlarına el uzatıyorlardı. BÖ/16

Tunga Tigin, yere diz vurup “Buyruk Kağanındır” dedi. BÖ/32

Yüzbaşı Ezgene ile Onbaşı Yula, Pars’ın iki yiğit oğlu babalarından aldıkları buyruk üzerine yanyana, atbaşı beraber oldukları halde yıldırım gibi uçuyorlardı. BD/207

Sonra ona Çin’de yapacağı işlere dair yeni buyruklar verdi. BD/168

Başkumandan Tutaşıl sarayın önünde, masaların arasında dolaşiyor, karışıklık olmasın, gelenler saygılsın diye ardı sıra gelen birkaç subaya buyruklar veriyordu. DG/5

Fakat Padişah Mehmet Beğ, herkes yerli yerinde dursun, buyruk gelince hemen hazır DK/52

İşıktaki sestten buyruk geldi: Geçmiş zaman perdesi açılsın!.. RA/266

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Kömen “ adlı şiirinde geçmektedir:

Bin asır geçse de rastlanmaz onun bir eşine,
Buyruk aldım diye ok fırlatıyor evdeşine...

Atsız “buyruk” kelimesini *Yolların Sonu* şiir kitabında; *Yakarış II*, *Kömen* ve *Gel Buyruğu* adlı şiirlerinde kullanmıştır.

OY’da buyruk: kumandan, amir olarak geçmektedir, emir anlamında değildir (Tekin, 2010: 135). Buyruk DLT’de buyruk, emir olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 605). DKK’da buyruk: emir olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 818). Gülensoy’un sözlüğünde Buyruk ‘ buyruk, emir’< buy(u)r-uk ‘emir,ferman’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 189). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te buyruk; belirli bir davranışta bulunmaya zorlayıcı söz, emir, ferman ve egemenlik anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 331).

2.1.5.19.Budun

Budun kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında, *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

YS 28

BÖ 25, 46, 51, 52, 64, 66, 69, 79, 83, 90, 95, 96, 99, 117, 125, 148, 176, 181, 182, 253, 255, 278, 294, 295, 324, 334, 335, 337, 371, 379, 387, 388, 389, 396, 404, 426, 430, 433

BD 46, 66, 117, 131, 137,166

Türe önünde budun düşünülmez. BÖ/99

Türk Eline, Türk budununa kötülük eden kim olursa olsun tepelemeği de yine dede öğüt etmişti. BÖ/176

Budun kurtuluyor... BÖ/177

Kıraç Ata’nın bütün dedikleri doğru çıktığı için Böğü Alp budunun kurtulacağına, bin üç yıllık ölümden sonra dirileceklerine, acunun batımına kadar adlarının gönüllerde kalacağına inanıyordu. BÖ/430

Tanrı dilerse Ötüken’de Türk türesi yürür, Kadırkan’dan Demirkapı’ya dek Türk budunu birleşir. BD/46

Biz İleriş Kağan’ın buyruğunda savaştıkça azlık budun çoğalacak, yoksul budun bay

olacak, Gök Türkler'in adı sanı yeryüzünü kaplıyacaktı. BD/66

Ay Hanım'ı çok seviyorlar, o da budununu yükseltmek için elinden geleni yapıyordu.BD/166

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Davetye “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Tarihteki eski Roma hoş bir hayaldir,
Kurulacak yeni Roma boş bir hayaldir,
Karşısında olmasaydı şanlı “Türk Budun”
Belki gerçek olacaktı bir gün umudun,” YS2/8

“Budun” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir. Romanda eskicil kelimelerin dipnot olarak okuyucuya verildiğini görmekteyiz. Atsız romanı kaleme aldığı dönemde canlı ve işlek olarak kullanımda bulunmayan Eski Türkçe kelimeleri kullanmış daha sonra bunların karşılıklarını okuyucusuna dipnot olarak sunmuştur.

OY'da bodun: kabileler, halk anlamıyla geçmektedir (Tekin, 2010: 132). KB'de budun: halk, ulus, kavim olarak geçmektedir (Arat, 1979: 112). DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson'un sözlüğünde pratikte, belirli bir hükümdar tarafından yönetilen bir toplum anlamında 'örgütlü bir kabile topluluğu, bir halk' için yarı-terimli bir terimdir (Clauson, 1972: 306). Gülensoy'un sözlüğünde Bodun(~ budun) 'Kavim; ulus, millet' anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 153). Türkçe Sözlük'te Aralarında töre, dil ve kültür ortaklığı bulunan, boy ve soy bakımından da birbirine bağlı insanlar topluluğu, kavim ve eski dilde ulus, millet anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 318).

İbrahim Kafesoğlu Atsız Armağanı 1 adlı kitaptaki makalesinde; boylar birliğine bodun denildiğini ve bodunun başında bir han (kan) bulunduğunu söylemiştir. (Kafesoğlu, 2017: 348)

Köktürk Yazıtlarında ve Uygur yazılı metinlerinde “bodun” olarak geçer. Son zamanlarda “budun” olarak okunmuş yeni türetilmiş bir kelime olarak bugünkü dilde yerini almıştır (Tekin, 2014: 181).

2.1.5.20. B rk

B rk kelimesi *Yolların Sonu*  iir kitabında, *Bozkurtların  l m *, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

YS 69

B  8, 12, 48, 96, 186, 307, 365, 381, 383, 406, 409, 422, 432

BD 10, 27, 28, 40, 99, 136, 144

DK 66, 104, 125, 204, 211, 243

Fakat K r  ad bu acemili i alay sanıp da Kağan’a sorarken atından dördüncü ok, gidip de gez tahtasının dışından geçerek bir Türk  erisinin b rk n  havaya u urunca Onbaşı artık kendini salıverdi. B /48

Koca börklü, uzun boylu, yoksul giyimli bir genç budunu yarararak yargucuların karşısına dikildi: B /96

Kendisine güzel bir giyim ile yepyeni bir de b rk aldı. B /186

Urungu’nun b rk  ba ından uçarak okla birlikte arkasındaki a aca saplandı. BD/27

   ok, kahkahayla gülmekte olan    kişinin b rklerini ba larından u urmu , arkadaki ağaçlara saplamı tı. BD/27

B rkleri ba larından u mu  olan öteki ikisi bu i e çok  a mı lardı. BD/28

Deli Kurt’un en çok gözüne çarpan şey ise b rk n n altından omuzlarına dökülen uzuns  larıydı. DK/125

Yolların Sonu  iir kitabında ise  rne in “ Varsa ılar IV “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Bir gün olur yılda, ayda,

Birle iriz hep Altay’da.

Göz ayında, kurultayda,

Ba ı börklü han görünür.” YS/69

OY’da rastlayamıyoruz. DLT’de b rk; ba a giyilen şey, b rk olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 598). KB’de b rk: başlık, külah anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 105). DKK’da b rk: deri veya keçeden yapılmış başlık olarak geçmektedir ( z elik, 2016: 815). Clauson’un s zl  n de b rk bir şapka olarak geçmektedir (Clauson, 1972: 362). Gülensoy’un s zl  n de b rk ‘genellikle hayvan postundan yapılan başlık’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007:

173). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te börk genellikle hayvan postundan yapılan başlık olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 315).

2.1.5.21. Bitik

Bitik kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 64, 65, 66, 77, 139, 143, 144, 145, 189, 198, 214, 238, 240, 275

Yüce Kara Kağan’a kağanın selamlarını, bitiğini ve hediyelerini getirdim. BÖ/64

Kağan, Batı Kağanından gelen bitiği, okuması için Kür Şad’a uzattı. BÖ/77

İşbara Alp bitiği(mektubu) kambur Çinliye uzattı: BÖ/143

Tunga Tigin, batı kağanıyla üç defa gizli görüşme yapmış, kendi kağanına götürmek üzere bir de bitik almıştı. BÖ/214

Ötüken’e giderek kardeşim KürŞad’la görüşecek ve bu bitiği ona vereceksin. BÖ/240

Atsız mektup anlamındaki ” bitig” kelimesini “bitik” olarak *Bozkurtların Ölümü* romanında kullanmıştır.

“Bitik” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY’da bitig: kitabe, yazı anlamıyla geçmektedir (Tekin, 2010: 131). DLT’de bitig: kitap; mektup; yazılı kağıt anlamlarıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 590). Yine DLT’de bitig kelimesinin yazı yazmak anlamıyla verilmiştir ve Oğuzcada muska anlamı olduğuna da işaret edilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 590). KB bitig: mektup olarak geçmektedir (Arat, 1979: 94). Gülensoy’un sözlüğünde bitik; ‘yazı’ <biti-k şeklinde açıklanmıştır (Gülensoy, 2007:152).

2.1.5.22. Boy

Boy kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Deli Kurt* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ 202, 317, 321

RA 5, 262

BD 24, 26, 66, 147

DK 127, 140

Varsak boyu ve Tümenoğlu ailesi...DK/127

Bu boy ve bu aile, Gökçen Kız'ın boyu ve ailesiydi. DK/127

Çağatay'ın içinde Uygur diye bir boy varmış. DK/140

Hangi boy, hangi uruktansın? BD/24

Eskiden olduğu gibi yine Ötüken'e varacak, atalarımızın buyruğunda olan bütün boylara baş eğdirecek, Çin'den haraç alacağız. BD/66

Hangi boydan, oymaktansın? RA/5

Börü boyundan Kayı adında bir yüzbaşıydı. RA/262

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de boy; Oğuzcada cemaat(insanlar), kavim, kabile, aşiret anlamlarıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 596). DKK'da boy: boy, kabile ve uzun destanımsı hikaye olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 813). Clauson'un sözlüğünde en erken dönemden itibaren açıkça 'klan' anlamına gelmektedir (Clauson, 1972: 296). Gülensoy'un sözlüğünde Boy 'kavim,boy' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 163). Türkçe Sözlük'te boy; ortak bir atadan türediklerine inanılan, toplumsal ve ekonomik ilişkilerinde anaerkil, ataerkil anlayışı uygulayan geleneksel topluluk, kabile, klan anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 305).

Eski metinlerde bod biçiminde “endam, kabile” anlamını muhafaza ederek, d > y değişmesiyle günümüze kadar gelmiştir. Bod kelimesi siyasi bir terim olarak ilk kez Orhun Yazıtlarında “ kabileler toplulupu, halk” anlamında “+n” ekiyle genişletilerek kullanılmıştır (Tekin, 2014: 190) Kutadgu Bilig'de boy “uzunluk” ve “halk, insanlar” anlamında geçmektedir. Kaşgarlı'da kabile ve aşiret anlamlarında geçer (Tekin,2014: 182)

2.1.5.23. Bunlu

Bunlu kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BÖ 10, 25, 284, 302, 325, 333, 338, 379

BD 10, 22, 186

Şimdi bunludur budun, BÖ/25

Altı onbaşı, ölen arkadaşlarıyla ve birbirleriyle kan kardeşliği antlaşması yaparken, onbaşı Üç Oğul elinde Karabudağ'ın bağından çekilip çıkarılmış kanlı ok olduğu halde, gözleri yaşlı, bağı yanık, içi bunlu obasına doğrugidiyordu. BÖ/102

Genç yüzbaşı, ayın ışığı altında başını kaldıran Kara Ozan'ın yüzünü bunlu, gözlerini yaşlı gördü. BÖ284

Kür Şad bakışlarını biraz daha uzağa çevirdi; yanağındaki kılıç yarasından kan sızan Yüzbaşı Yağmur'un her zaman, hatta savaşta bile gülümsiyen gözleri artık gülümsemiyor, bunlu bakışlarla Yamtar'a bakıyordu. BÖ/325

Onun için hepsi boyunları bükük, gönülleri bunlu ağlıyorlardı. BD/22

“Bunlu” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir. Romanda eskicil kelimelerin dipnot olarak okuyucuya verildiğini görmekteyiz. Atsız romanı kaleme aldığı dönemde canlı ve işlek olarak kullanımda bulunmayan Eski Türkçe kelimeleri kullanmış daha sonra bunların karşılıklarını okuyucusuna dipnot olarak sunmuştur.

OY'da buñ dert, sıkıntı, yokluk, ihtiyaç anlamlarıyla geçmektedir (Tekin, 2010: 135). DLT ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK'da buñlu: sıkıntılı, zorda olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 817). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Gülensoy'un Sözlüğünde bun' sıkıntı' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 182). Türkçe Sözlük'te bun; sıkıntı anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 325).

2.1.5.24. Buyrultu

Buyrultu kelimesi *Bozkurtlar Diriliyor*, *Deli Kurt* ve *Dalkavuklar Gecesi* romanlarında geçmektedir.

BD 150, 151

DK 16, 20, 29, 142, 206, 237

DG 43, 44, 49

Karabuka, Çin kumandanının mührüyle mühürlenmiş olan buyrultuyu da ona göstererek fikrini sordu. BD/150

Hemen yaver elbiselerini giyip bu buyrultuyu yazıldığı yere götürecek, böylelikle üzerimize çullanacak iki yüz bin kişinin altmış bini on beş geciktirmiş

olacaksın”dedi. BD/151

Kıralın buyrultusuna rağmen “şarap” adının yayılmasında en mühim sebep Kahin Şilka olmuştu. DG/44

Birkaç gün sonra da kıralın yeni bir buyrultusu “şarap” demenin artık yasak olmadığını bildiriyordu. DG/49

İsa Beğ, dikkati başka yere çekmek için bir askeri yürüyüş gösterisi yapacak, kendi buyruğundaki yerlere bu şekilde fermanlar, buyrultular gönderecekti. DK/16

Bu Mehmed Beğ'in bir buyrultusu idi. DK/20

'Çakır' adının buyrultuda yazılı olması Çakır'ı sevindirdi. DK/20

Çünkü Murad Beğ, onu huzuruna çağırarak Karası'ya yeni sancak beği tayin olununcaya kadar sancağın tımar işlerini düzene koymasına için buyruk vermiş, bölükbaşılık buyrultusu da eline tutuşturmuştu. DK/206

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te buyrultu; irade ve Sadrazam, vezir, beylerbeyi vb. yüksek devlet görevlileri tarafından yazılan buyruk anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 331).

2.1.5.25. Bay

Bay kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 72, 86, 87, 89, 94, 209, 284

Ötüken Türkleri onun adını bilmezlerdi. ona yalnızca Bay Çinli derlerdi. BÖ/72

Bay Çinli yalnız ticaretle Türkleri değil, kumarda da Çinlileri soyuyordu. BÖ/72

Bu, Ötüken'de herkesi kumarla, ticaretle soyan bay Çinli idi. BÖ/86

Bay Çinlinin biriktirdiği bütün parayı, iki yasavul omuzlayıp sırtlamışlar, götürüyorlardı. BÖ/87

Doğrusu bu Batı Türkler bay kişilerdi. BÖ/209

Bay kılıver akında. BÖ/284

Atsız eski Türkçe bay sözcüğünü “bay, baylık, bay kılmak, baymak” isim ve fiil şekillerinde kullanmıştır.

“Bay” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir. Romanda eskicil kelimelerin dipnot olarak okuyucuya verildiğini görmekteyiz. Atsız

romanı kaleme aldığı dönemde canlı ve işlek olarak kullanımda bulunmayan Eski Türkçe kelimeleri kullanmış daha sonra bunların karşılıklarını okuyucusuna dipnot olarak sunmuştur.

OY'da bay: zengin anlamıyla geçmektedir (Tekin,2010: 127). KB'de bay: zengin anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 65). DLT'de bāy; zengin olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 579). DK'da Bay Püre Beg isminde geçmektedir. Clauson'un sözlüğünde bay: Zengin, zengin bir adam anlamıyla yer almaktadır (Clauson, 1972: 384). Gülensoy'un sözlüğünde Bay' zengin' anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 121). TDES'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te eski dilde parası, malı çok olan zengin (kimse) olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 225).

2.1.5.26. Buğa

Buğa kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 42,153, 297, 367, 373

BD 65, 126

Ben barış olsa erdemli, yoksul görse yardımcı, vursa buğa deviren, göğe ağaç savuran Tinesi Oğlu'yum! BÖ/42

Koçların arasına dalmış buğa gibi yalnız yürüyüşüyle Çinlileri eziyordu. BÖ/153

Tulu Han hapiste iken onu buğa süstü. BÖ/ 290

Çinliler ona Türk buğası diyorlardı. BÖ/367

Buğa, ıraktan bakılınca arık mı, semiz mi belli olmaz. BD/65

İkisi de sağlam yapılı gürbüz, iti yarı olan güreşçiler koparırcasına tutuyorlar, kütükleri yerinden sökecek bir güçle tırpan ve çelme atıyorlar, buğaları bunaltacak bir sıklıkla bel kavıyorlardı. BD/126

Atsız'ın buka kelimesi ile oluşturduğu iki kişi adı vardır. Bunlar Arık Buka ve Kızıl Buka kişi adlarıdır.

DLT'de buka; ineğin erkeği, boğa anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 599). KB'de buğa; boğa olarak geçmektedir (Arat, 1979: 113). DKK'da buğa: geyik olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 816). OY'da rastlayamıyoruz. OY'da rastlayamıyoruz. Clauson'un sözlüğünde buka; boğa

anlamıyla yer almaktadır (Clauson, 1972: 312). Gülensoy sözlüğünde boğa kelimesinin Eski Türkçede buka olduğunu söylemektedir (Gülensoy, 2007: 154). TDES sözlünde boğa kelimesi yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.5.27. Bayağı

Bayağı kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 39, 52, 263, 341

Bana bak! Senin bayağı bir çeri olduğun anlaşıyor. BÖ/39

Bu bayağı kişinin yüce konuğu kınamasına göz yumacak mısın? Dedi. BÖ/52

Hem de bayağı kişiler gibi oka tutularak öldürüldü” dedi. BÖ/263

Gök Türk ordusunda yüzbaşı olduğu halde burada bayağı kişiler gibi yalnız tarla bellemek, ürün satmak, elde ettiği akça ile başka şeyler almakla mı gününü geçirecekti? BÖ/341

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson'un sözlüğünde bayağı: sıradan, kaba anlamındadır (Clauson,1972: 385). Gülensoy'un sözlüğünde bayağı 'aşağılık; basit, adi, alalade' anlamlarıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 122). TDES'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te aşağılık, pespaye, kibar olmayan, basit, adi, sıradan anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 225).

2.1.5.28. Baç

Baç kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında ve *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

YS 34

BÖ 284

“Ötüken'in açları

Kemirir ağaçları.

Nerde Çin'in baçları?

Hey babam, aman babam!”BÖ 284

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Kömen“ adlı şiirinde geçmektedir:

Ötüken- Yış durak olsun da bize
Yürüsün ordular ordan denize.
Çinli bağ vermese, gelmezse dize
Kağanın buyruğu vardır: Vuralım! YS 34

Atsız “bağ” kelimesini *Yolların Sonu* şiir kitabında “Kömen” şiirinde ve *Bozkurtların Ölümü* romanında Yağmur Beğ’in kopuzuyla söylediği deyişte bağ kelimesini vergi anlamında kullanmıştır.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. TDES’de bağ: vergi anlamına geldiği ve Farsça kökenli olduğu belirtilmiştir (Eren, 1999: 32). Türkçe Sözlük’te bağ; zorla alınan para, haraç anlamıyla verilmiştir ve köken olarak Farsça olduğuna işaret edilmiştir (Akalin, 2009: 174).

2.1.5.29.Baylık

Baylık kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 198, 200

Doğu kağanından gelen elçiler bu batı beğlerinin kendilerinden çok üstün baylığını daha ilk görüşte kılıklarından anlamışlardı. BÖ/198

En büyük baylık pek yürekli, katı kollu, yılmaz gözlü olmaktır. BÖ/200

Birimizin baylığı hepimizin baylığı, birimizin yoksulluğu hepimizin yoksulluğudur. BÖ/200

Atsız eski Türkçe *bay* sözcüğünü “bay, baylık, bay kılmak, bayımak” isim ve fiil şekillerinde kullanmıştır.

OY’da bay: zengin anlamıyla geçmektedir (Tekin,2010: 127). KB’de bay: zengin anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 65). DLT’de bāy; zengin olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 579). DKK’da Bay Püre Beg isminde geçmektedir. Clauson’un sözlüğünde bay: Zengin, zengin bir adam anlamıyla yer almaktadır (Clauson, 1972: 384). Gülensoy’un sözlüğünde Bay’ zengin’ anlamıyla

verilmiştir (Gülensoy, 2007: 121). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te eski dilde parası, malı çok olan zengin (kimse) olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 225).

2.1.5.30.Börü

Börü kelimesi *Ruh Adam* romanında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 35

BD 172

Gök Türk Kağan’ı yanında başkumandan Bilge Tonyukuk olduğu halde yirmi bin atlının ortasında at sürüyor, ardından iki kardeşi, Boyla Bağa Tarkan, birkaç beğ, börüler ve muhafızlar geliyordu. BD/172

Börü boyundan Kayı adında bir yüzbaşıydı. RA/262

BuYüzbaşı Börü Kayı, sevgilisini hedef yaparak okla vurması için verdiğim buyruğa beş eğmediğinden idam olundu. RA/262

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Kömen “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Yok sayıp sen de bu ruhsuz sürüyü

Kılavuz yap ebedi Gök Börü’yü.

İzleyip Gök Börü’nün gölgesini

Gezelim gel o Kömen ülkesini.” YS/35

Bozkurtlar Diriliyor romanında börü kelimesi dipnot olarak düşülmüştür ve “kurt” anlamına geldiği aynı zamanda hakanın soyundan kimselere verilen unvan olduğu belirtilmiştir (Atsız, 1988: 172).

Atsız börü kelimesini romanlarında kişi adı olarak kullanmıştır. Atsız’ın eserlerinde börü adıyla altı kişi adı yer almaktadır. Bunlar; Börü, Börü Tigin ve Börü Tarkan, Çıgay Börü, Esen Börü, Gökbörü kişi adlarıdır.

OY’da böri: kurt olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 134). DLT’de böri: kurt, börü olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 598). KB’de böri: kurt olarak geçmektedir (Arat, 1979: 105). DKK’da yer almamaktadır. Clauson’un sözlüğünde

Böri ‘kurt’olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 356). Gülensoy’un sözlüğünde Böri ‘kurt’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 174). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Eski Türklerde kullanılan “börü” kelimesinin Oğuzlarda yerini “kurt” kelimesine bırakması “börü” kelimesinin tabu olmasından kaynaklanmaktadır. Oğuz Türklerinde börü kelimesinin yerini alan “kurt” kelimesi ise bir korunma adıdır (İnan, 1958: 606-608). Bugün diğer Türk lehçelerinde börü ya da böri olarak devam etmesine rağmen Oğuz Türklerinde “kurt” biçiminde devam etmektedir. Atsız ise eserlerinde börü kelimesini tercih ederek onu tabu olmaktan çıkarmak istemiştir. Atsız sayesinde günümüzde “börü” kelimesi de kullanılmaya başlanmıştır.

2.1.5.31.Buğra

Buğra kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında kullanmıştır.

BÖ 42, 45

Ben Ötüken’in buğrası, katı demir bilekli, kara aslan yürekli, sırtına yer değmeyen, kimseye baş eğmeyen İnal Tarkan’ım! BÖ/42

Sonra Dokuz Oğuz beği, bizim Ötüken buğrası İnal Tarkan’ı da yenmesin diye korkmuştum. BÖ/45

“Buğra” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir. Romanda eskicil kelimelerin dipnot olarak okuyucuya verildiğini görmekteyiz. Atsız romanı kaleme aldığı dönemde canlı ve işlek olarak kullanımda bulunmayan Eski Türkçe kelimeleri kullanmış daha sonra bunların karşılıklarını okuyucusuna dipnot olarak sunmuştur.

OY’da rastlayamıyoruz. DLT’de buğra; erkek deve olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 599). KB ‘de buğra: her hayvanın aygırı, boğa, deve aygırı, erkek deve anlamındadır (Arat, 1979: 113). DKK’da buğra: erkek deve olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 816). Clauson’un sözlüğünde buğra kelimesinin anlamı bir deve aygırı olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 317). Gülensoy’un sözlüğünde buğra ‘erkek deve’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 177). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te buğra eski dilde erkek deve, iki hörgüçlü deve, buğur anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 319).

2.1.5.32. Bezek

Bezek kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 25

“Kim bize kurdu tuzak?

Tanrı Türklerden uzak!

Kağandır yurda bezek

Parçalanır yürekler!”BÖ/25

Bozkurtların Ölümü romanında Kara Ozan’ın söylediği deyişte yer almaktadır.

“Bezek” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de bezek; bezek, nakış, süsleme anlamlarıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 584). KB’de bezek: süs, nakış anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 76). Clauson’un sözlüğünde bezek: süsleme; boyama; bir süs olarak geçmektedir (Clauson, 1972: 391). TTTSKBS’de bezek ‘süs, nakış’ anlamlarıyla verilmiş ve bez-e-k [<bediz +ek] şeklinde açılımı yapılmıştır (Gülensoy, 2007: 137) Yine TTTSKBS’de bezek kelimesi halk arasında ‘bayram, şenlik, donanma, resmi eğlence’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 137). Türkçe Sözlük’te bezek; süs, ziynet anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 258).

2.1.5.33.Çeri

Çeri kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında, *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

YS 36, 39, 41

BÖ 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 22, 23, 24, 27, 28, 39, 40, 42, 46, 47, 48, 50, 53, 59, 64, 66, 69, 70, 74, 78, 79, 82, 111, 119, 126, 128, 136, 140, 154, 155, 156, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 167, 188, 201, 202, 227, 228, 247, 248, 249, 252, 255, 259,

260, 266, 267, 275, 276, 278, 279, 285, 286, 300, 301, 302, 303, 304, 308, 309, 311, 312, 314, 315, 316, 319, 320, 326, 327, 333, 334, 335, 337, 371, 375, 378, 381, 384, 385, 387, 391, 403, 407, 408, 416, 420, 421, 424, 427, 434

BD 6, 17, 19, 28, 34, 35, 39, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 52, 62, 63, 64, 66, 68, 72, 73, 74, 77, 83,84, 85, 89, 90, 91, 93, 102, 103, 109, 116, 118, 124, 131, 133, 136, 137, 140, 147, 148, 157, 158, 164, 168, 173, 177, 178, 198, 200

DK 19, 45, 46, 50, 54, 120, 123, 127, 165, 179, 191, 192, 226, 230, 232

RA 8

Ötüken'in bu kendisinden üst gelen keskin nişancısını yanık yüzünde ışıldayan sert bakışlarını yumuşatan bir sevinç içinde kutluyor, Kağan'ın buyruğuyla bir çerinin koşup getirdiği kırmızı çamçağını ona kendi eliyle sunuyordu. BÖ/50

Türk çerileri yarıştan çekinir mi? BÖ/126

Kür Şad, Gök Türk ordusunun en sağlam ve yıpranmamış erleri olan İşbara Han ve Börü Tarkan çerisini kendi buyruğuna alarak güneyden gelen Çinliler'e saldırırken Böğü Alp da kendi bini ile geriden gelen Çin tümenine at tepti. Kuşatılmış oldukların için manevra yapacak zamanları yoktu. BÖ/319

Ordusuz, çerisiz, pusatsız, ülkesiz Türk kağanı... BÖ/335

Urungu, yıllarca önce Çıbı Kağanın ordusunda genç bir çeriyken birçok kopuzlar dinlemiş, heyecanlanmıştı. BD/35

"Ben Tonyukuk, Boyla Bağa Tarkan ve çeri ile birlikte seni Türk kağanı ilân ediyorum. BD/66

Burada tutsakken kulağına çalındığı gibi Gök Türkler buraya çeri ile bir saldırış yapsalardı Ersegün için bayram olur, hiçbir şeye bakmadan Kağan kızının otağına saldırır, onu mutlaka tutsak eder, sonra da kendisine konçuy olarak alırdı. BD/133

Davran bre İsa Beğ çerisi ! DK/19

Deli Kurt 'Peki, dağla' demiş ve köylülerin yardımıyla kendisine yaklaştırılan Karaman çerisi,yine köylülerin ucunu kızdırdığı oku insafsızca yarasının üstüne bastırmıştı. DK/123

'Bana onu verirsen senin ordunda çeri olurum' dedi. RA/8

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin " Kömen " adlı şiirinde geçmektedir:

"Günümüzden, düşünüp birçok asırlar geriye
Analım bin kere ölmüş o ölümsüz çeriye." YS/36

Atsız “çeri ” kelimesini *Yolların Sonu* şiir kitabında; *Kömen* ve *Selam* adlı şiirlerinde kullanmıştır.

OY, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de çerig: asker, ordu anlamlarıyla geçmektedir (Arat, 1979: 128). DKK’da çeri: asker olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 823). Clauson’un sözlüğünde Çerig askerler ve ordu anlamlarıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 428). TDES’de çeri eski dilde ‘asker’ olarak yer almaktadır. Eski kaynaklarda çeri başı (veya çeri beği) ‘asker başı’ olarak kullanılır. Bugün çeri başı ‘Çingenelerin başı olarak geçer. Türkçe çeri sözü yalnız yeniçeri adında saklanmıştır (Eren, 1999: 86, 87). Gülensoy’un sözlüğünde çeri ‘asker,çeri’ anlamlarıyla verilmiştir ve Eski Türkçe’deki biçimi çerig şeklinde olduğu belirtilmiştir (Gülensoy, 2007: 232). Türkçe Sözlük’te çeri eski dilde asker anlamında verilmiştir (Akalin, 2009: 417).

Eski Türkçe döneminde “ordu” anlamındaki kelime daha sonra anlam daralması ile “ asker ve ordu” ve zamanla sadece “asker” için kullanılmıştır. Orhun Yazıtları: çerig: asker (Üşenmez, 2013: 187)

2.1.5.34.Çaşıt

Çaşıt kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 55, 80, 136, 138, 139, 140, 143, 145, 46, 234, 302

BD 42, 46, 71, 145, 147, 150, 151, 156, 158, 160, 162, 165, 169, 170, 171, 172, 174, 195

DK 18, 50, 73, 82, 200

Bu çaşıt kimdi? BÖ/138

İşbara Alp ve Sançar, ağızlarını sıkı tuttukları halde “Çaşıt” haberi Ötüken’de yayılmıştı. BÖ/139

Çin başkumandanının konağında dördüncü yaver olan Yin-şao gerçekte Bilge Tonyukuk’un oraya sokmuş olduğu Karabuka adlı bir Türk çaşıtıdan başka kimse değildi. BD/150

Bu, şölen sırasında başkumandandan aldığı gizli bir buyruk üzerine bilinmedik bir yere doğru giden öteki yaverin arkasına saldığı uşaktı ve gerçekte o da Bilge

Tonyukuk'un gönderdiği Türk çaşıtlarından birisiydi. BD/151

Galiba bir Gök Türk çaşıtı" diyerek onu hayretler için içinde bıraktı. BD/165

Bilge Tonyukuk çaşıtlardan gelen raporları inceledikten ve Çin'i aldatacak tedbirleri aldıktan sonra durumu kağana bildirmiş, kağan bu uygun durumdan faydalanarak zaman geçmeksizin Çin'e saldırmak kararını vermişti. BD/172

İşte Murad Beğ'in çaşıtları yıllardan sonra İstanbul'da Hasan Çelebi'yi görünce bunu derhal bildirmişler, Osmanlı Sarayında bir telaş uyandırmışlardı. DK/82

Ne yapsalar, düşman, çaşıtları ile haber alıyordu. DK/200

“Çaşıtı” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson'un sözlüğünde çaşıtı; casus olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 431).Gülensoy'un sözlüğünde çaşıtı 'casus' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 222). Türkçe Sözlük'te Çaşıtı halk dilinde ajan, ara bozmak amacıyla söz taşıyan kimse anlamları ile verilmiştir (Akalın, 2009: 399).

2.1.5.35.Çamçak

Çamçak kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 9, 31, 45, 50, 60, 100, 102, 108, 109, 110, 115, 119, 121, 134, 172, 232, 233, 252, 272, 291, 370, 420

BD 15, 22, 41, 69, 103

Ateşe varınca erlerden birisi diz yere vurarak yüzbaşıya bir çamçak kımız sundu. BÖ/9

Gün doğarken yalnız bir çamçak kımız içtim. BÖ/45

Onun çadırında 20 kadar değerli kürk, altın kakmalı bir kılıç, gümüşten bir çamçak, birçok değerli pusatlar olmasa da o gene böyle olacaktı. BÖ/71

Küçük bir çamçakda kımız var. BÖ/252

Sarayın içindeki savaş, büyük taşla demir kapının dövülmesi, sonra koşuşmalar kendisini öyle acıktırmıştı ki, böyle bir ölüm-dirim anında bile açlığını duyuyor, iki

çamçak kımız olsa şimdi ne güzel içilirdi diye düşünüyordu. BÖ/420

Neredeyse hüzünlenecekti ki, bir er kendisine bir çamçak kımız sundu ve: “İlteriş Kağan gönderdi” dedi. BD/69

Ay Hanım çağırsa diye bekliyor, otağına gidip onun sesini dinledikten sonra sanki yirmi çamçak kımız içip de esrimiş gibi çıkıyordu. BD/103

Çamçak hem kımız ile hem su ile kullanılmıştır.

“Çamçak” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da çömçekepçe olarak geçmektedir (Clauson, 1972: 422). Eren’in sözlüğünde Çamçak< çapçak ‘ağaçtan oyularak yapılmış kulplu su kabı’. Ağızlarda çapşak, şapşak olarak da geçer. Dar bir alanda sapşak biçimi de kullanılır (Eren, 1999: 78). Gülensoy’un sözlüğünde Çamçak ‘ ağaçtan oyularak yapılmış kulplu su kabı’ ~çımçak < *çam + ça + k olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 216). Türkçe Sözlük’te çamçak; ağaçtan oyularak yapılmış kulplu su kabı, çapçak olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 390).

2.1.5.36.Çağ

Çağ kelimesini; *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Dalkavuklar Gecesi* ve *Z Vitamini* romanlarında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

BÖ 40, 54, 67, 68, 101, 154, 158, 161, 263, 293, 324, 380, 387

BD 26, 45, 54, 210

DG 7, 16

ZV 90, 109, 133, 135

YS 56, 70

Şimdi deyiş çağıdır. BÖ/52

Her işin bir çağı vardır, diye karşılıkverdi. BÖ/54

Tam çağında yetişmişlerdi. BÖ/158

Bir gün, yine başının dumanlı olduğu bir çağda Üçoğul da dayanamayarak kızlardan en güzelini öptü. BÖ/263

Yazın en sıcak çağında beş gün, Türkeli karakış varmış gibi soğuktan donup bunaldı.

BÖ/293

Ama Kara Kağan çağında, yendiğimiz Tulu Han ordusunda o da olduğu halde okları bizi incitmemişti. BD/26

Kurt başlı sancağı kaldırmak için en elverişli çağdayız. BD/45

Sarayın mahzenlerinde Kırıl Murşil çağından kalma fiçılarla zehir olduğunu da biliyorsun. DG/7

Atsız “çağ” kelimesini *Yolların Sonu* şiir kitabında; *Gel Buyruğu* ve *Türk Gençliğine IV* adlı şiirlerinde kullanmıştır. “Türk Gençliğine IV” adlı şiirinde;

“Atandan kalmış olan kılıcı iyi bile,
Onu bütün gücünle vuracaksın çağında.
Savaş...Bunun tadını ey Türk sen bulamazsın,
Ne sevgili yanında, ne baba ocağında” YS56

“Gel Buyruğu” adlı şiirinde de;

“Ecel dedikleri şey erlerin kevseridir;
Gözünü kırpmadan iç, içme çağı erince.” YS70

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK’da çağ: zaman, çağ olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 821). Clauson’da çağ zaman, zaman içinde bir nokta, bir zaman dilimi anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 403). TDES’de çağ ‘vakit’ anlamıyla verilmiş ve Türkçe ‘yaş, devir’ anlamlarında yaygınca kullanıldığı belirtilmiştir (Eren, 1999: 76). Gülensoy’un sözlüğünde çağ = çāk ‘ zaman parçası, vakit; devir; tarihin ayrıldığı dört büyük bölümden her biri’ anlamlarıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 210). Türkçe Sözlük’te çağ; zaman dilimi, vakit; hayatın çocukluk, gençlik gibi dönemlerinden her biri; kendine özgü bir özellik taşıyan zaman zaman parçası, dönem, devir anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 380).

2.1.5.37. Çokluk

Çokluk kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Dalkavuklar Gecesi* romanlarında geçmektedir.

BÖ 64, 371

DG 39, 40, 74, 75

Bu Çinliler it sürüsü gibi çokluk budun? BÖ/64

Onları ya çoklukla, ya tuzağa düşürerek, ya aldatarak yenebiliyorlardı. BÖ/371

Çünkü kuvvet çokluktur. DG/39

Çokluk kuvvet olur mu? DG/40

“Çokluk” ile “Azlık” aslında birdir. DG/74

Esas itibarıyla azlık çokluk birdir. DG/75

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te çokluk; Sayı veya ölçü yönünden çok olma durumu, çoğul, kesret, ekseriyet, teklik karşıtı; çoğunluk anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 447).

2.1.5.38.Çaşıtlık

Çaşıtlık kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 79, 80, 165, 227

DK 73

Bu Çinlilerin çaşıtlık edip etmediklerini düşündünüz mü? BÖ/79

Çinli beğ çaşıtlık ederse ne çıkar? BÖ/80

Çin aklı... Çeriliğe yatışmaz ama çaşıtlık olursa ona erer. BÖ/165

Osmanlılara çaşıtlık etmek üzere gelip Bizans'a yerleşenler de vardı. DK/73

“Çaşıtlık” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’un sözlüğünde çaşıtlık; casus olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 431).Gülensoy’un sözlüğünde çaşıtlık ‘casus’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 222). Türkçe Sözlük’te Çaşıtlık halk dilinde ajan, ara bozmak amacıyla söz taşıyan kimse anlamları ile verilmiştir (Akalın, 2009: 399).

2.1.5.39.Çakın

Çakın kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 15, 16, 33, 126

Herkesten daha yukarı tutunan yüzbaşı çakınların zaman zaman ışımaları arasında Yamtar'ın bütün yaptıklarını görmüş, sonra da birbirine tutunarak uzayan bu insan zinci BÖ/15

Birden parlayan bir çakının kısa ışığında sivri kayanın bu bir alay çeriye güç dayanan eski kayışı her an artan bir çabuklukla kemirip egelediğini gördü. BÖ/16

Ne yapacağını bir çakın hızıyla kararlaştırdı ve haykırdı: “Kurt Kaya elini çöz! BÖ/16

Ben kılıcı çakından keskin, savaşta yağıya baskın ağaç söken Kül Çur’um! BÖ/33

Pars’ın beyninde bir çakın çaktı. BÖ/126

“Çakın” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te Çakın; kıvılcım ve şimşek anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 383).

2.1.5.40. Dirlik

Dirlik kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Deli Kurt ve Ruh* Adam romanlarında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

BÖ 60, 101, 294, 305, 321, 338, 359, 420, 427

BD 11

DK 140, 144, 172, 225

RA 264

YS 70

Bozkurt bizim ünümüz;

Şan doludur dünümüz.

Erince son günümüz

Bütün dirlik düş olur. BÖ/427

Bütün dirliğinde böyle güzel bir kız görmemişti. BÖ/60

Karaman beğlerinden dirlik alarak burada yaşar olmuş. DK/140

Galiba bütün dirliğinde ilk defa şaşırmıştı. DK/144

Deli Kurt bütün dirliğinde böyle korkunç şey görmemişti. DK/172

Deli Kurt, dünya güzeli Gökçen'in dudaklarıyla kavrulmaktaki tadı, dirliği boyunca unutamazdı. DK/225

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Gel Buyruğu “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Bu dirlik bir kılıçsa ölüm onun kınıdır;
İkisini birlikte verirler bir verince.
Ecel dedikleri şey erlerin kevseridir;
Gözünü kırpmadan iç, içme çağı erince.” YS/70

Romanın sonuna doğru dirlik kelimesi Kara Ozan'ın söylediği bir deyişte yer alır.

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK'da dirlik: dirlik, geçim olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 835). Clauson'un sözlüğünde Tiriglik 'yaşam, varoluş' anlamıyla verilmiş ve genellikle tirilik ya da tirlik şeklinde kısaltıldığı belirtilmiştir (Clauson, 1972: 546). TDES'de dirlik; sağlık, varlık, geçim' olarak verilmiştir (Eren, 1999: 28). Gülensoy'un sözlüğünde dirlik halk dilinde 'yaşayış, düzen; sağlık, huzur; geçim, nafaka' < diri [< ti:rig] +lik şeklinde verilmiştir (Gülensoy, 2007: 289). Türkçe Sözlük'te dirlik; Yaşayış, hayat, sağlık, varlık, geçim ve huzur, erinç anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 538).

2.1.5.41. Dilmaç

Dilmaç kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 248, 313, 315, 342, 343, 344, 346, 347

BD 92

Katun kardeşiyle konuşup, Kağan'a dilmaçlık etsin diye güreşler bırakıldı. BÖ/43

Dilmaç, bu sözleri yüksek sesle Türkçeye çevirdikten sonra kağanın buyruğu ile cevap verdi. BÖ/247

Fakat dilmaç bu sözleri Türkçeye çevirirken başta kağan olmak üzere bütün Türklerin taş gibi durduklarını gördü. BÖ/247

Dilmaç bu sözleri de Türkçe'ye çevirdikten sonra kağanın yüzü değişti. BÖ/248

Çin kağanının buyruğunu dinlemeyerek tarlanı sürmediğin, Çin kağanının bir subayına el kaldırmak küstahlığında bulunduğun ve Çin kağanının saray kumandalarından birinin karşısında saray dilmaçlarından birine vurmak gibi büyük bir cüretkârlık yaptığından dolayı yüz kırbaç yiyecek ve öteki gözünde çıkarılmak suretiyle sana yakışan sonuca çarptırılacaksın! BÖ/347

Dilmaç kendisine gelerek, Kıtay Eli'nden dönen Dokuz Oğuz Eli'ne gideceğini bildirdi. BD/92

“Dilmaç” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson'da yer almamaktadır. Gülensoy'un Sözlüğünde Dilmaç 'çevirmen, tercüman' < * tıl/til+maç olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 285). Eren'in sözlüğünde dilmaç; 'tercüman çevirici' olarak yer almakatadır (Eren, 1999: 113). Türkçe Sözlük'te dilmaç; çevirmen anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 530).

2.1.5.42. Değiş

Değiş kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 24, 25, 51, 52, 284, 428

Kara Ozan değiş söylüyordu: BÖ/24

Ordu, Kara Ozan'ın değişindeki ezgiyi kavramıştı. BÖ/25

Kara Ozan'la Çuçu karşılıklı kopuz çalıp değiş söyleyeceklerdi. BÖ/50

O, kopuz çalıp değiş söylemesini babasından öğrenmişti. BÖ/284

Üçüncü günün akşamı yine bir su başında çadırlar kurulup herkes yerli yerine yerleştikten sonra Dokuz Oğuz çerilerinden biri kopuzunu çıkarıp çalmağa, değişler söylemeğe başladı. BD/34

Bu ses Ötüken'de çok söylenen bir değişe benziyordu:BD/212

Dillere destan olmuş, ozanlar onun için değişler, koşmalar söylemişlerdi. DK/141

“Değiş” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te deyiş; edebiyatta halk şiiri, halk türküsü anlamıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 517)

2.1.5.43. Dilmaçlık

Dilmaçlık kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 43, 53, 291, 341, 374

BD 90

Katun kardeşiyle konuşup, Kağan'a dilmaçlık etsin diye güreşler bırakıldı. BÖ/43
Elçinin yanında Türkçe bilen bir Çin subayı dilmaçlık yapmak için gelmişti. BÖ/312
Bütün gözler Taçam'a dikildi ve dilmaçlık eden Kıtay, onbaşılarının cevabını bildirdi: BD/90

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson'da yer almamaktadır. Gülensoy'un Sözlüğünde Dilmaç 'çevirmen, tercüman' < * tıl/til+maç olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 285). Eren'in sözlüğünde dilmaç; 'tercüman çevirici' olarak yer almakatadır (Eren, 1999: 113). Türkçe Sözlük'te dilmaç; çevirmen anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 530). Türkçe Sözlük'te Dilmaçlık; çevirmenlik olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 531).

2.1.5.44. Düş

Düş kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 81, 89, 245

BD 15

YS 52

İstediğim sözü verirsen ölüm tatlı bir düş gibigelecek. BD/15

Yalnız bir defasında düş mü, gerçek mi olduğunu pek ayırt edemedi, uzakta Ay Hanımın otağı kapısının açıldığını, kağan kızının gözükerek derin derin göğe, uzaklara ve çevresine bakındığını, sonra yeniden otağ girdiğini görür gibi olmuştu.

BD/40

Örpen kanlı bir oyun oynadığı halde düş görüyor gibi başka türlü bakıyor, kendisine “öç, öç” diye haykıran sesler duyuyordu. BD/49

Bu gece düş görmemişti. BD/57

Söze karışmak için büyük bir istek duyuyor, çabılıyor, fakat kıpırdıyamayınca bunun bir düş olduğunu sanıyordu BD/191

İnanamıyor gibi, düş görüyor gibi bu sevgili ölüye bakıyordu. BD/203

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Özleyiş “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Yanımda sanırım, bakarım düştür;
Güldüm zannederken gözlerim yaştır.
Umduğum ne varsa hepside boştur;
Yinede bekliyor onu gözlerim.” YS/52

“Düş” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY’da rastlayamıyoruz. KB’de tüş: düş, rüya anlamlarıyla geçmektedir (Arat, 1979: 481). DKK’da düş: rüya olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 839). Clauson’da tüş; rüya anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 559). Eren’in sözlüğünde düş: ‘uyurken zihinde beliren olayların, düşüncelerin bütünü, rüya’ olarak yer almaktadır (Eren, 1999: 126). Gülensoy’un sözlüğünde düş ‘rüya, düş’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 314). Türkçe Sözlük’te düş; uyurken zihinde beliren olayların, düşüncelerin bütünü, rüya; gerçek olmayan şey, imge, hayal; gerçekleşmesi istenen şey, umut anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 589).

2.1.5.45. Değme

Değme kelimesi *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BD 73

DK 100, 201

Örpen, karşısındaki Dokuz Oğuz’un değme bir beğ olduğunu kılığından ve kılıç kullanımından anlamıştı. BD/73

Bir de güzel kaval çalar ki, değme çoban çalamaz. DK/100

Macar zırhları çok dayanıklı olduğu için değme sipahi vuruşu bile onları kolay kolay kesemiyordu. DK/201

OY, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de tegme: değme, her, bir bir, türlü türlü anlamlarıyla geçmektedir (Arat, 1979: 433). Gülensoy’un sözlüğünde değme; her, herhangi bir, gelişi güzel ve seçkin, seçme anlamlarıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 273). Türkçe Sözlük’te değme; her, herhangi bir, gelişigüzel, rastgele, seçkin, seçme anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 123).

Eski Türkçe döneminde tegme “değme, her, bir bir, türlü türlü, bütün, hep, hepsi, her şey” anlamlarına gelen kelime Orhun Yazıtları; Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü; Karahanlı Türkçesi Sözlüğü: tegme: değme, her, bir bir, türlü türlü, bütün, hep, hepsi, her şeydir (Üşenmez, 2013: 198).

2.1.5.46. Doyumlu

Doyumlu kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 255

Çerileri Çin beğleri gibi doyumlu ve giyimlidir” BÖ/255

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te doyumlu; doymuş, doyumu olan anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 563).

2.1.5.47. El

El kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında, *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

YS 25, 34, 51

BÖ 19, 42, 42, 56, 64, 66, 69, 77, 148, 197, 214, 295, 322, 324, 327, 328, 331, 339, 357, 364

BD 8, 12, 20, 24, 78, 80, 92, 93, 95, 104, 107, 109, 117, 130, 147, 148, 160, 166, 167, 192

DK 119, 137

Ben, Basmıl Eli Doğan'ı, yüce erler yamanı, fiske vursa kan döken, haykırdıkta dağ
çöken, kayaların kayası, yenilmez güç eyesi Saçlı Beğ'im! BÖ/42

Burada açık ve temiz bir hava, insanı sağlamaştıran kımız ve gürbüz, sağlam kızlar
olduğu için Türk Elleri seviyordu. BÖ/56

Türk Eline, Türk budununa kötülük eden kim olursa olsun tepelemeği de yine dede
öğüt etmişti. BÖ/176

Biz yağıyı biraz daha oyalarken sen yurda ulaş, kağanı sağ oldukça Gök Türkeli
yıkılmaz!... BÖ/322

Fakat acaba Gök Türkeli'nin başına geçip devleti de kurtulabilecek miydi? BÖ/324
Öyle oldu ki, Tüng Yabgu Kağan'nın ölümünden otuz yıl sonra batı Elinde ne
budun kaldı, nekağan... BD/117

Yirmi yıl kağansız, türesiz yaşadıktan sonra Eçine Türçe Kağan başa geçip dokuz yıl
Eli tuttu. BD/117

Bundan dolayıdır ki, gövdesi Karaman Eline doğru akarken beyni Karasi Elinin uzak
bir köşesinde dolaşüyor, hayaliyle Gökçen pınarından su içiyordu. DK/119

Babasıyla birlikte bizim Karasi Elinde bir Türkmen obasına yerleşmiş. DK/137

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Kömen “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Analım Tunga Er efsanesini;
Duyalım geçmişin erkek sesini.
Bürüyüp Tanrıdağ'ın çevresini
Yine Gök Türk olalım, El kuralım.” YS/34

Atsız “el” kelimesini *Yolların Sonu* şiir kitabında; Kömen, Sarı Zeybek ve
Karanlık adlı şiirlerinde kullanmıştır.

OY'da el: halk, ülke, devletanlamlarıyla geçmektedir (Tekin, 2010: 138).
KB'de il: memleket, ülke, halk, saltanat anlamlarıyla geçmektedir (Arat, 1979: 191).
DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson'un sözlüğünde bir siyasi birim,
'ülke' anlamlarıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 121). Gülensoy'un sözlüğünde Eski
Türkçede el 'ülke, memleket, vilayet'anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 327).

Türkiye'de bugün iki şekli bulunmaktadır. Bunlar “il” ve “el” şekilleridir. “ İl
“ şeklidil devrimi ile kullanılmaya başlanmıştır. 1988 yılında TDK Türkçe Sözlük'te
“il: vilayet” olarak geçmektedir. “el” kelimesi için ise dört anlam verilmiştir: “.
Yabancı, 2. Ülke, yurt, il, 3. Halk, ahali, 4. Oba, aşiret (Tekin, 2014: 97). İl'in temel

manası sulh ve barıştır. Bu temel manalardan hareketle Oğuz dil bölgesinde türetilmiştir. İl kelimesi barış, beylik mal ve darüislam anlamlarına gelir (Tekin, 2014: 106).

2.1.5.48. Evdeş

Evdeş” kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında, *Deli Kurt*, *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

YS 37

DK 14, 33, 99, 113, 118, 137, 139, 169, 171, 193, 207, 209, 212, 217, 222, 239, 241

RA 7, 8, 263, 264

İsa Beğ, işte bu doğmamış çocuğu ve onun öldürülmesiyle sevgili evdeşi Bala Hatun'un duyacağı korkunç kederi düşünüyordu. DK/14

Demek ki Yıldırım Bayazıd oğlu İsa Beğ'in evdeşi, Şadgeldi Paşa'nın yeğeni olan Bala Hatun, o asil ve güzel kadın şu gösterişsiz yığının altında yatıyordu. DK/33

Gökçen onu o kadar sarmıştı ki, bir gün evdeşi Melek Hatun'a bile Gökçen diye hitap etmiş, kadıncağızı şaşırtmıştı. DK/118

Bizim ellere göçerken de yolda evdeşini kaybetmiş ve anasız kalan kızı ile Osmanlı ülkesine gelmiş. DK/137

Evdeşinden kaçtı. DK/139

Burkay'ın iyi yürekli bir evdeşi vardı. RA/7

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Kömen “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Bin asır geçse de rastlanmaz onun bir eşine,
Buyruk aldım diye ok fırlatıyor evdeşine...” YS/37

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te Atsız'ın kullandığı anlamda bulunmamaktadır.

2.1.5.49. Ezgi

Ezgi kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 25, 26, 283, 284, 395, 426

BD 29, 35, 39, 68, 69, 135, 148

DK 96, 104, 108, 161, 174, 177, 220

Kara Ozan molalarda, gece konaklamalarında kopuzunu ele alıyor, onu imil imil inleterek güzel ezgiler çalıyor, bazen koşmalar düzüyordu. BÖ/283

Kara Ozan'ın ezgilerinde Tanrı'dan gelme bir yanıklık buluyorlar, bu yanıklığın hiç geçmemesini, bitmemesini istiyorlardı. BÖ/284

Bu sesteki ezgi Urungu'ya bir şeyler söylüyordu. BD/29

Ay Hanım bile, otağının kapısı önünde, at eyerlerinden yapılmış tahtında oturarak ezgiyi dinliyor, binbaşı da onun karşısında ayakta durarak aynı şeyiyapıyordu. BD35

Kızın sesinde öyle bir ezgi vardı ki, gecenin sessizliğinde insanın gönlüne işliyordu.DK/96

Bu ezgiler gönlünden geliyor , çalarken aklına gelen babası İsa Beğ, anası Bala Hatun, Çakır ve Evren için bir şeyler söylüyor , sonra bunların hepsini unutturan Gökçen'i düşünerek üflüyor ,üflüyordu.DK/220

“Ezgi” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te ezgi; belli kurallara göre düzenlenmiş, kulağa hoş gelen ses dizisi, haz, nağme, melodi ve kulağa hoş gelen ses veya söz dizisi anlamlarındadır (Akalın, 2009: 672).

2.1.5.50. Em

Em kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Deli Kurt* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ 26, 138

DK 142, 152, 162, 164, 175, 195

RA 9

Utacılar, Çalığ'ı kurtarmak için em veriyorlar, yaralarına türlü merhemler sürüyorlar, dualar okuyorlardı. BÖ/138

Onun, dağlardaki sarı çiçeği kısrak sütüyle karıştırarak yaptığı bir em vardır. DK/142

Köylüler em sürdüler, cevabı ile bu mesele kapandı.DK/152

Belliydi ki Gökçen, kendisini em ve kavalla uyuttuktan sonra buraya taşımıştı.DK/162

İçinde yıkandıktan sonra bir defa merhem sürüp em içireceğim, yarın sabaha kadar bir şeyin kalmayacak... DK/164

Karaman Elinden dönüşte 'Köylüler em sürdüler' cevabı ile dövüştüğünü, bu dövüşte yeniçerinin öldüğünü, ama kendisinin de yaralandığını, köylülerin iki ay kendisine baktığını, dönüşünden bir müddet sonra kimseye haber vermeden Yassı Tepe'ye gittiğini, orada Gökçen'i gördüğünü, Oba Beğinin oğlu ile vuruştuklarını ve şimdiki yaralarını da bu dövüşte aldığını söyleyebilir miydi? DK/175

Derdime em vermez misin? RA/9

“Em” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de em; ilaç, deva anlamlarıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 637). KB'de em: ilaç olarak geçmektedir (Arat, 1979: 146). Clauson'un sözlüğünde 'Çare' anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 155). TDES'de em: yer. 'ilaç, merhem' olarak yer almaktadır (Eren, 1999: 134). TTTSKBS'de em 'ilaç, merhem' anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 330). Türkçe Sözlük'te em halk dilinde ilaç, merhem anlamındadır (Akalın, 2009: 630).

2.1.5.51. Erdem

Erdem kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 42, 214, 388

RA 184, 261

YS 34, 35

Ben barış olsa erdemli, yoksul görse yardımlı, vursa buğa deviren, göğe ağaç savuran Tinesi Oğlu'yum! BÖ/42

Babam kağanın bütün erdemlerini kendisinde toplamış. BÖ/388

Savaş olmasa yeryüzünde milletler değil, hırsız çeteleri türeyecek ve insanı

hayvandan ayıran erdemler doğmayacaktı. RA/184

Tanrı adaletinin yürüdüğü bu mahkemede de böyle haksızlıklar yapılacaksa beni cehennemin en kötü yerine atın. Atın ki, tek içimde insanlığın erdemine ait son kırıntılar da yok olup gitmesin. RA/261

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Kömen “ adlı şiirinde geçmektedir:

Anlatılmaz, yüce bir erdem olan
Bu akınlarda bulunmaz yorulan.
Günü geldikçe de bizden sorulan
Kan ve can vergisi olsun... Verelim! YS/ 34

- Orda erdem gözüdür, başkası çıkmaz alana.

Kapanıktır kapılar her kovu, her bir yalana. YS /35

“Erdem” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de erdem; iyi övülmeye değer iş, terbiye olarak verilmiştir (Ercilasun, Akkoyunlu; 2015: 641). DKK’da erdem kelimesi geçmektedir ve fazilet anlamına gelmektedir (Özçelik, 2016: 844). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlükte vardır.

2.1.5.52. Eçi & eçe

Eçi kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir. Romanda hem “eçi” hem de “eçe” biçiminde yer almaktadır.

eçi BÖ 30, 33, 55

eçe BÖ 348, 380, 405, 433, 434

Eçim Kağan umduğum kadar uslu çıkmadı. BÖ/55

benim kayın eçemdir. BÖ/264

“Eçe (Amca)! Kalalım” dedi. BÖ/348

KürŞad’a eçesinin, Işbara Han’a da yakın akrabası olan kağanın ölümünden dolayı başsağlığında bulundu. BÖ/380

“Eçi” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY’da eçi: ağabey, amca olarak geçmektedir. Yine OY’da eçi: ata, ecdat olarak geçer (Tekin, 2010: 137). DLT’de eçe; büyük kız kardeş anlamındadır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 632). KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da bu sözcük hem “annesinin küçük kız kardeşi” hem de “kendi ablası” anlamına geliyor. Eçi: Bu sözcük, '(genç) baba amca ve' ağabey ', 'babasından daha genç ve kendinden daha yaşlı yakın bir erkek akrabası 'anlamına da gelir (Clauson, 1972: 20). TTTSKBS’de Ece ‘ece, abla, teyze’ anlamlarında ve Eski Türkçede eçi ‘ağabey’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 317). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.53. Esen

Esen kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Deli Kurt*, *Dalkavuklar Gecesi* ve *Z Vitamini* romanlarında geçmektedir.

BÖ 64, 66

DK 212

DG 16

ZV 153

Tüng Yabgu Kağan, Kara Kağan’ın sağ esen olmasını diliyor, çerilerinin keskin kılıçlı, katı yaylı, demir yürekli olmaları için Gök Tanrı’ya yalvarıyor. BÖ/64

Senin sağ, esen olmanı Tanrı’dan dilerim BÖ/66

ölüdür, sen dirisin, o hastadır, sen esensin! DG/16

Esen, kasırğa değil, şehitlerin ruhları idi. ZV/153

Sağ ve esen ol. DK/212

OY’da rastlayamıyoruz. DLT’de esen; her şeyin selamette olanı; sağ salim anlamındadır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 644). KB’de esen: esen, sağ, salim anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 159). DKK’da esen: esen, sağ olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:845). Clauson’un sözlüğünde esen Sağlığı yerinde, sağlıklı, sağlam anlamlarıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 248). Gülensoy’un sözlüğünde esen ‘sağ, salim,selamet’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 341).

Türkçe Sözlük'te esen; Ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı, sıhhatli, salim ve ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı, sıhhatli, salim bir biçimde anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 649).

2.1.5.54. Esrik

Esrik kelimesini; *Bozkurtların Ölümü* romanında kullanmıştır.

BÖ 53, 58, 59, 109

Keçi esrik olunca dövüşmeğe kurt arar. BÖ/53

OY'da rastlayamıyoruz. KB'de esrük: sarhoş olarak geçmektedir (Arat, 1979: 160). DLT'de esrük sarhoş olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 646). DKK'da esrük ol-: sarhoş olmak olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 845). Clauson'un sözlüğünde esur- 'sarhoş, sarhoş; sarhoşluk olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 250). Gülensoy'un sözlüğünde Esrik 'sarhoş' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007:167). TDES'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te esrikeski dilde sarhoş olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 654).

Eski Türkçeden beri kullanılan esrük/ esrik "sarhoş" sözü Batı Türkçesi edebî dilinde 19. Asır sonlarına kadar kullanılmıştır (Üşenmez, 2013: 263).

2.1.5.55. Eye

Eye kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 42, 82, 108

Ben, Basmıl Eli Doğan'ı, yüce erler yamanı, fiske vursa kan döken, haykırdıkta dağ çöken, kayaların kayası, yenilmez güç eyesi SaçlıBeğ'im! BÖ/42

Çinlilerin öz başlarına tarla eyesi olmamalı. BÖ/82

Çalık vurulup da eyesi çıkmıyan avı görünce şaşaladı. BÖ/108

"Eye" kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DKK ve DLT'de yer almamaktadır. TDES'de ege 'göğüs kafesini oluşturan, arkadan omurgaya önden de göğüs kemiğine eklenen uzun, yassı ve eğri

kemiklerden her biri, kaburga' Yerel ağızlarda eye, eyeği olarak geçer (Eren,1999 : 130). Clauson ve TTTSKBS'de geçmemektedir.

2.1.5.56. Giyim

Giyim kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Deli Kurt*, *Ruh Adam*, *Deli Kurt* ve *Dalkavuklar Gecesi* romanlarında geçmektedir.

BÖ 16, 62, 96, 181, 184, 186, 187, 194, 201, 255, 302, 324, 422, 48

BD 10, 28, 29, 34, 40, 136, 144, 150, 182, 201

DK 26, 35, 37, 46, 76, 104, 175, 192, 193, 197, 203, 232

RA 189, 230, 265

DG 44, 63

Bunlar giyimli, pusatlı Türk atlıları idi. BÖ/61

Zırhlı giyimler giymişti. BÖ/62

“Tulu Han ordusu Kara Kağan ordusundan daha giyimli” diye mırıldandı. BÖ/181

“Tulu Han'ın da Çin kağanından farkı yok. Çerileri Çin beğleri gibi doyumlu ve giyimlidir” BÖ/255

Giyimi ve pusatları alımlı idi. DK/ 26

Üstünde Türkmen giyimi, ayaklarında Türkmen çizmesi vardı. DK/104

Niğbolu beği, Macarlarla yeniden savaşın başladığını söyledikten sonra Deli Kurt'a bir takım sipahi giyimi buldu. DK/193

İyi giyimli, yavuz duruşlu bahadırlar kendisine bakıyorlar, genç ve çok güzel bir kız da atının üstünden kendisini süzüyordu. BD/28

Dokuz Oğuz çerileri şimdi çok iyi giyimli ve pusatlı idiler. BD/136

OY'da kedimlig: giyimli, kuşamlı olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 149). DLT ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK'da geyim: zırh, savaş elbisesi olarak geçmektedir (Özçelik, 2005: 311). Clauson ve TDES'de yer almamaktadır. TTTSKBS'de Giyim ‘ giyim, giyecek’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 372). Türkçe Sözlük'te Atsız'ın kullandığı manada yer almamaktadır.

2.1.5.57. Gökçek

Gökçek kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 37

Yolların Sonu şiir kitabında “ Kömen “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Onu anmakla görür Türk soyu gökçek Kömeni:

Doludizgin yarışan Tanrıkut’un dört tümeni...” YS/37

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK’da gökçek: güzel olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 858). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Gülensoy’un sözlüğünde Gökçek ‘güzel (insan)’ < gök [<kö : k] +çe + k olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 377). Türkçe Sözlük’te gökçe, -ği halk dilinde güzel, sevimli (kimse) anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 772).

2.1.5.58. İni

İni kelimesini; *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 20, 31, 337

Çuluk Kağan’ın inisi Bağatur Şad’ın buyruğu altında olan Yüzbaşı Alp onun ordusuna gidiyordu. BÖ/20

Benim işittiğime göre Türk türesince ağa ölünce karısını ini alır diye. BÖ/31

Ağa ölüce ini, yenge ile evlenir. BÖ/337

“İni” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY’da ini: erkek kardeş anlamıyla geçmektedir (Tekin, 2010: 144). KB ini: (yaşça) küçük kardeş anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 199). DLT’de ini; erkeğin kendisinden küçük erkek kardeşi anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 666). TTTSKBS’de ini ‘kayınbirader’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 437). Türkçe Sözlük’te ini; halk dilinde kayınbirader anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 970).

İni kelimesi Türkçede Köktürk yazıtlarından itibaren kullanılmıştır. Yazıtlarda” inim” olarak geçmektedir. Bugün Türkiye Türkçesinde i- e değişimi

sonucunda ek olarak değişime uğramış enik kelimesinde yaşamaya devam etmiştir. Enik: köpek yavrusudur.

2.1.5.59. İniş

İniş kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanlarında geçmektedir.

BÖ 14, 19

Bir aralık yolları bir inişe geldi karanlıkta bu inişe saldırdılar. Burası ağaçlık bir yerd. Buraya gelmek onlar için çok kötü oldu. Yağmurlar bu inişte sert akan bir dere yapmışlardı. BÖ/14

Daha biraz önce atlıların toplandığı inişte göğüslere kadar yükselen su, önüne geleni aparan, Gök Türk ordusunun on dört yiğidini yutan su şimdi neredeydi? BÖ/19

OY, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de iniş: iniş anlamıyla geçmektedir (Araş, 1979: 199). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.60. Kımız

Kımız kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında, *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Deli Kurt*, *Ruh Adam* ve *Z Vitamini* romanlarında geçmektedir.

YS 29, 40, 58

BÖ9, 10, 23, 30, 31, 32, 45, 50, 51, 58, 60, 84, 85, 87, 100, 102, 108, 109, 110, 112, 115, 116, 117, 118, 119, 121, 125, 134, 135, 137, 172, 197, 207, 209, 231, 232, 233, 251, 252, 270, 271, 272, 291, 292, 310, 339, 420

BD 15, 17, 22, 31, 15, 17, 22, 31, 34, 38, 41, 66, 67, 69, 101, 103, 109, 113, 120, 122, 124, 135, 180, 187, 190

DK 143, 144, 146, 150,

RA 7, 9

ZV 136

Ötüken’in bu kendisinden üst gelen keskin nişancısını yanık yüzünde ışıldayan sert bakışlarını yumuşatan bir sevinç içinde kutluyor, Kağan’ın buyruğuyla bir çerinin

koşup getirdiği kımız çamçağını ona kendi eliylesunuyordu. BÖ/50

Kağanın yolladığı kımızı içtikten sonra: “Kağan sağ olsun”dedi. BD/69

Bir parçacık daha önce gelse ona kımızı içirebilecekti. BD/ 135

Her yanda davullar çalınıyor, kımızlar içiliyor, gençler güreşiyor, yiğitler atyarıştırıyordu. BD/180

Bu kımız insanı esritir mi? diye sordu. DK/143

Garip bir heyecanla biraz kendisine gelir gibi olmuştu ama kımızın sarhoşluğu daha geçmemişti. DK/146

Ekşi kımız içip esridi, kar etmedi. RA/7

Az kaldı kımız gibi eriyip akacaktı. RA/9

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Türkçülük Bayrağı “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Türk duygusu her Türkçüye en tatlı kımızdır;
Türk ülküsü candan da aziz bayrağımızdır.” YS/58

Atsız “ kımız ” kelimesini *Yolların Sonu* şiir kitabında; *Davetye, Selam ve Türkçülük Bayrağı* adlı şiirlerinde kullanmıştır.

“Kımız” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY’da rastlayamıyoruz. KB’de kımız: kımız olarak geçmektedir (Arat, 1979: 251). DLT’de kımız geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 712). DKK’da kımız: mayalı kısırak sütünden elde edilen bir içki olarak verilmiştir (Özçelik, 2016:892). Clauson’da kımız ‘fermente kısırak sütü’ olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 629). TDES’de yer almamaktadır. TTTSKBS’de kımız ‘Kısırak sütünün mayalanması ile yapılan, az alkollü, ekşi, eski bir Türk içkisi’olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 509). Türkçe Sözlük’te kımız; kısırak sütünün mayalanmasıyla yapılan, az alkollü, ekşi, bir Türk içkisi olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 1154).

Atsız *Türk Edebiyatı Tarihi* adlı kitabında; kısırak sütünden yapılan kımız ın Türklerin besleyici milli içkisi olduğunu söylemiştir (Atsız, 1992: 30).

2. 1.5.61. Koca

Koca kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 25, 175, 209, 210, 212, 213, 269, 293, 296, 327, 333, 340, 352

BD 79, 103, 104, 106, 108, 110, 137, 167, 187, 188, 190, 192, 193, 196 198, 202,, 205, 207, 211

DG 62, 67, 132, 142, 144, 151, 183, 196, 198, 207, 227, 243

Bu her biri kanlı savaş günleri görmüş, ölümden birkaç yol yakayı sıyırmış savaş erleri, 15 yaşındaki çocuklardan 60 yaşındaki kocalara kadar bu binlerce kişi, titrek seslerle: Parçalanır yürekler!... BÖ/25

Dedesı seksenlik bir koca idi. BÖ/175

Aksakallı iki koca bozuk bir Türkçe ile çevrelerinde toplanmış olanlara birşeyler anlatıyorlardı. BÖ/209

Bu ak sakalı koca doğru mu söylüyordu? BÖ/212

Koca ninenin gönlü hoş olurdu. DK/62

Koca Varsaklının o taş gibi, içini dışını vermeyen donuk yüzü karmakarışık oldu. DK/144

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK'da koca: yaşlı erkek, ihtiyar olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 897). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS'de koca 'yaşlı' < koca- 'yaşlanmak' anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 529). Türkçe Sözlük'te koca; Yaşlı, ihtiyar, pir anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1193).

2.1.5.62. Kağanlık

Kağanlık kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Ruh Adam* romanlarında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

BÖ30, 141, 218, 228, 237, 254, 278, 280, 290, 294, 309, 316, 317, 321, 334, 335, 336, 383, 388, 389, 404, 432,

BD 9, 18, 23, 32, 33, 67, 107, 112, 117, 121, 167, 194, 197, 201

YS 36

On gün sonra Ötüken’de Baġatur Ŗad’ın kaġanlıġı kutlanıyordu. BÖ/30
Katun! Bana Çin kaġanlıġını versen yine Almıla’dan vazgeçmem! BÖ/228
Fakat kılıcını hâlâ sımsıkı tutuyor ve bu kadar ok yediġi halde neden düşmediġini anlamıyan asi Dokuz Oġuzların dört nala saldırışı karşısında Gök Türk Kaġanlıġının kanlı sancaġı gibi boynu bükük, baġrı deşik duruyordu. BÖ/280
Kür Ŗad, kaġanlıġı kurtarmak için büyük fedakârlıklar yapmıştı. BÖ/335
Kür Ŗad ihtilâlinden yedi yıl sonra korkunç yüzlü Sırba Kaġan, Çinliler hesabına Kora akınında ölürken Bozkurt soyundan Cıbı Tegin ayaklanmış, Altay’da epey Türk’ün başına geçerek Gök Türk kaġanlıġını diriltmeġe çalışmıştı. BD/18
Kırk kişiyle Çin kaġanlıġını yenen ve Çin’in gönlüne saldıġı korku ile Türkleri kurtaran Kür Ŗad’ın konçuyu... BD/23
Ötüken’de Türk kaġanlıġı kurulamaz mıydı_ kür Ŗad’ın oġlu olduġunu söyleyemez miydi? BD/32
Pars’ın gözlerinde Kara Kaġan’ın kaġanlık řenliġinde yapılan tören ve orada Kür Ŗad’la Işbara Alp’in ok atışı canlanmıştı: BD/121
Yoksa KürŖad’ın oġlu kaġanlık davası için ortaya atılacaktı da Dokuz Oġuzlar’dan yardım mı istemişti? BD/167
Kaġanlıklar bir güzel kızla yıkılmaz. BD/194

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneġin “ Kömen “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Bir düşün başların üstünde kaġanlık tuġunu,
Ruh duyar orda ölürken bile Türk olduġunu;” YS/36

OY’da Kaganlıġ: kaġanlı, kaġanı olan anlamıyla geçmektedir (Tekin, 2010: 146). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te kaġanlık; kaġan olma durumu ve kaġanın yönetimindeki ülke anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 1033).

2.1.5.63. Kargı

Kargı kelimesini; *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Deli Kurt* ve *Dalkavuklar Gecesi* romanlarında geçmektedir.

BÖ 176, 201, 319, 320, 321, 325, 326, 327, 328, 330, 334, 352, 382, 393, 404, 409, 410, 414, 416, 417, 421, 431

BD 19, 35, 64, 113, 143, 200

DG 63

DK176, 179, 180, 228, 231, 232, 235

Dedesı ona ok atmasını, kılıç ve kargı kullanmasını, ata binmesini, greşmesini öğretmişti. BÖ/176

Üç yıl durup dinlenmeden; yaz, kış demeden; açlığa, susuzluğa aldırmadan, yorgunluk bilmeden at koşturmuşlar, kılıç çalmışlar, kargı sançmışlar, ok fırlatmışlardı. BD/19

Bir savaşta Yüzbaşı Kutluk oklarla delinerek, bir başka yoldaşı Arslan kargılarla sançılarak Uçmağa varmıştı. BD/19

Kanlı savaşların yapıldığı günlerin gecesinde onlar tellerini tıngırdatırlar, kanlı vuruşların, yürek delen okların, göğüs parçalıyan kargıların, baş uçuran kılıçların masalını anlatırlar, su gibi akan kanları, sayısız harcanan canları, bol bol yapılan yiğitlikleri överlerdi. BD/35

Bugün Pars Beğ'i güneşin batmasına bir kargı boyu kala otağa getirecek, daha önce de benden gereken buyrukları alacaksınız!... BD/143

Kılıç, kalkan ve kargılarla pusatlanmış 5000 yaya kıralı selamlıyarak ve savaş türküsü söyliyerek geçtiler. DG/63

Çünkü ilk yara kılıç, kargı, yahut ok yarası değildi. DK/176

Tecrübeli bir savaş kurdu olan Çakır, Macar kargılarının eğildiğini ve atlarının hızlandığını görünce yakında kendi taraflarından da ileri borusu çalınacağını kestirerek hazır ol buyruğunu vermek üzere başını arkaya çevirdi: DK/179

Murad Beğ'in buyruğu ile daha bir kaç ay önce on yıl için yapılmış olan andlaşma bir kargının ucuna geçirilerek Türk karargahının önüne asılmıştı. DK/228

Karaca Paşa , uzun kargısı ile dürtüşler yapıyor, Macarları yaklaştırmamaya uğraşıyordu. DK/231

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK'da kargu: kargı, mızrak olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:885). Clauson'da yer almamaktadır. TDES'de kargı 'eskiden silah olarak kullanılan ucu sivri ve demirli uzun sırık' anlamlarıyla verilmiştir ve eski kaynaklarda da kargu ve kargı 'kamış, kalın kamış' ve 'kargı' olarak geçtiğine işaret edilmiştir (Eren, 1999: 213). TTTSKBS'de Eski Türkçe'de

ķargı / ķargu ‘mızrak; kalın kamaşı’ < ķar ‘omuz, kolun üst kısmı’ +ġı olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 468). Türkçe Sözlük’te kargı Eski dilde silah olarak kullanılan, ucu sivri ve demirli uzun mızrak olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 1086).

2.1.5.64. Kutlu

Kutlu kelimesini; *Bozkurtların Ölüümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Deli Kurt* ve *Ruh Adam* romanlarında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

BÖ 29, 30, 47, 52, 225

BD 12, 22, 24, 56, 60, 67, 107, 193, 212

DK 52, 155, 171, 174, 194, 222

RA 103

DG 37

YS 11, 12, 41, 58

Şad, kutlu olsun. Kurultay seni seçti, Kağan oldun, dedi. BÖ/29

Kağan tahtın üstünde kutlu yön olan solda oturmuştu. Sağında bir katun oturuyordu. BÖ/30

Türk türesince konuk kutlu olduğu için Kağan bu deneçlere girmeği dilemiş olan Şen-king’in ilk oku atmasını buyur etti. BÖ/47

Ozanların sözü kutludur, kesilmez!... BÖ/52

Ama Ötüken’e, kutlu yere ulaşamadın. BD/12

Gök Türk devletini kurmak için bayrak açan bir tegine raslarsa ona uyacak, raslamazsa Ötüken’e kadar uzanarak bu kutlu yurdu görecek. BD/24

Şu savaş ne kutlu şeydi! BD/67

Büyük oğullarım benden kutlu çıktılar. BD/107

Kür Şad’ın torunu olmak!... Bu ne büyük bahtıyarlık, ne kutlu bir gerçektir! BD/193

“Kutlu ölülerimizi selâmlıyalım”dedi. BD/212

Evren ve Murad, hayatlarının en tatlı ve kutlu günlerini yaşıyordu. DK/52

Oysa ki, bu kız artık Deli Kurt için kutlu bir varlıktı. DK/155

Bu kadar kutlu bir gece geçirdikten, bu kadar sevdiği dünya güzelinin dizlerinde yattıktan, onun kendisiyle evlenmeye razı olduğunu işittikten sonra yeryüzünde başka ne dileği kalırdı ki? DK/171

Gitmeden önce bu kutlu yerde sabahlamak ne hoş olacaktı. DK/222

Ancak zevki düşünen, kutlu bir şey tanımayan soysuzlardan biri...RA/103

Senin gibi yabancılar kutlu olanların adını anmamalıdır. DG/37

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Yolların Sonu “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Yufka yürekliyle çetin yollar aşılmaz;
Çünkü bu yol kutludur, gider Tanrı Dağı’na.
Halbuki yoldaşını bırakıp dönenlerin
Değişilir topu da bir sokak kaltağına.” YS11

Atsız “kutlu” kelimesini *Yolların Sonu* şiir kitabında; *Yolların Sonu*, *Selam* ve *Türkçülük Bayrağı* adlı şiirlerinde kullanmıştır.

OY’da rastlayamıyoruz. DLT’de kutlug: mübarek, uğurlu anlamlarıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 752). KB’de KB kutluğ biçiminde vardır (Arat, 1979: 294). DKK’da kutlu: hayırlı olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:903). Clauson ve TDES’de yer almamaktadır. TTTSKBS’de kutlu: uğur getirdiğine inanılan, uğurlu, mübarek” anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 582).

2.1.5.65. Kopuz

Kopuz kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 8, 24, 50, 51, 148, 282, 283, 284, 285, 403, 426, 427, 428

BD 34, 35, 68, 186

DK 40, 104, 133,134

Edebiyatçının elindeki klâsik eser şimdi bir kopuz, fencinin dolmakalemi bel kemerine asılı bir bıçaktı. BÖ/8

Bu bir kopuzun sesiydi. BÖ/24

Kara Ozan yere bağdaş kurmuş, kopuzunu söyletiyordu. BÖ/24

Bu yüzlerce çerinin, beğlerin yüreği sanki Kara Ozan’ın kopuzundaki tellerde titriyordu. BÖ/24

Kara Ozan kopuz çalıp ezgisini okurken birdenbire karanlıkta bir ses haykırdı:

BÖ/26

Kara Ozan'la Çuçu karşılıklı kopuz çalıp deyiş söyleyeceklerdi. BÖ/50

Çakır,hiçbir zaman ozanın kopuzunda böyle bir ahenk dinlememişti : DK/40

Deli Kurt, Balaban'ın anlatmış olduğu Şeytan ve Yedi kız masalını kopuzun tellerinde yeniden dinlemişti. DK/134

OY ve KB rastlayamıyoruz. DLT'de kopuz; ut, kopuz anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 729). DKK'da kopuz: kopuz olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:898). Clauson'da kopuz gitar türünün 'telli bir enstrümanıdır (Clauson, 1972: 588). TDES'deyar almamaktadır. TTTSKBS 'de Kopuz' ozanların çaldığı telli Türk sazı' anlamıyla verilmiştir ve kubuz 'ut, kopuz' <*kop- ' (sesle ilgili olarak) patlamak, yankı vermek' + -z şeklinde açıklanmıştır (Gülensoy,2007:541). Türkçe Sözlük'te kopuz; Eski dilde ozanların çaldığı telli Türk sazı olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 1215).

2.1.5.66. Katı

Katı kelimesini; *Yolların Sonu* şiir kitabında, *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Dalkavuklar Gecesi* romanlarında geçmektedir.

YS 51, 76

BÖ 42, 66, 132, 144, 172, 200, 255, 393

BD 30, 77, 104

DG 27

YS 51, 76

Başka bir eldenim, katı yasalı YS/51

Gözler ki senin en katı zulmün ve silahın YS 76 Geri Gelen Mektup şiirinden

Binbaşı Alp, diz yere vurarak Kür Şad'ı selâmladığı zaman o, kendisine yeni verilmiş katı bir yayın denemelerini yapıyordu. BÖ/144

En büyük baylık pek yürekli, katı kollu, yılmaz gözlü olmaktır. BÖ200

Dokuz yıla kalmaz, olan olur; Dokuz yıl daha geçer, katı kılıç kullanmak günü gelir. BÖ/255

Biz onlardan daha katı vururuz. BÖ/393

Hint Çingenesinden doğan bu yalancı ve yabancı herifte bu kadar katı yüreğin nasıl olup da bulunduğunu bir türlü anlıyamıyordu. DG/27

Aralık vermeden kendisine bakan bu bahadır, bu keskin nişancı, katı vurucu yiğit nasıl olur da karabudundan olabilirdi? BD/30

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Karanlık” adlı şiirinde geçmektedir:

“Yayını kalbime Ayzıt asalı
Başka bir eldenim, katı yasalı.
Burda koskoca bir gönül masalı
Kaybolur içinde bir damla yaşın.” YS/51

Atsız “akın” kelimesini *Yolların Sonu* şiir kitabında; *Karanlık* ve *Geri Gelen Mektup* adlı şiirlerinde kullanmıştır.

OY ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de katı: katı, sert, çok anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 227). DKK’da katı: sert olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:887). TDES’de katı; sert ve acımasız, merhametsiz anlamları ile verilmiştir (Eren, 1999: 217). Clauson ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te katı; hoşgörüsüz, acımasız, merhametsiz anlamıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 1104).

2.1.5.67. Kurultay

Kurultay kelimesi *Bozkurtlar Diriliyor*, *Dalkavuklar Gecesi*, *Z Vitamini* romanlarında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 69

BÖ29, 31, 67, 77, 78, 81, 82

BD 196,197

DG 31, 35, 36, 38, 43

ZV 139

Şad, kutlu olsun. Kurultay seni seçti, Kağan oldun, dedi. BÖ/29

Bu sözlerden sonra kurultaydaki beğlerin en genci olan Kür Şad söz aldı: BÖ/78

Bilge Tonyukukbu düğümü çözemeyince Kağan’a açıp onun buyruğuyla kurultayı topladı. BD/196

Kağanla Tonyukuk’tan başka yirmi kadar tegin, şad, tarkan ve buyruk beğlerinin katıldığı kurultayı, İlteriş Kağan törenle açtı. BD/196

Şimdi kurultay savaş için karar verecekti. BD/197

Bunun için bir kurultay toplamağa lüzum var. DG/27

Güzün en ılık bir gününde kıral sarayının büyük tören odasında kurultay topladı.DG/31

Bu devrimi yapmak için bütün dünyanın dil bilginleri çağrılacak ve bir kurultay toplanacaktı. ZV/139

Şef, kurultayın açış nutkunu hazırlamıştı ZV/139

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Varsağılar IV “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Bir gün olur yılda, ayda,

Birleşiriz hep Altay’da.

Güz ayında, kurultayda,

Başı börklü han görünür.” YS/68

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de kurultay ‘ ulusal toplantı; genel toplantı, kongre’ Moğ. Xurilta- ‘toplanmak’ < xuril ‘toplantı’ şeklinde verilmiştir (Gülensoy, 2007: 577). Türkçe Sözlük’te kurultay Moğolca kökenlidir “Kuriltay” ; Eski Türklerde devlet işlerinin görüşülüp karara bağlandığı meclis anlamındadır (Akalin, 2009: 1265)

2.1.5.68. Kam

Kam kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Ruh Adam* romanlarında kullanmıştır.

BÖ 172, 177, 178, 210, 296, 380

BD 14, 29, 104, 107, 108, 181, 190, 192

RA 8

Bu sırada kamın doğanları birer birer dönüyor, avladıkları kuşları kovuğun önüne bırakarak çekiliyorlardı. BÖ/173

Bu güzelliğin ortasında dal uyluya dalan yüzbaşı, kamın: “Konuk kalk! Gece yarısındayız” diyen sesiyle

Kocamış kam: “KaraKağanıöldürmeyeceksin... BÖ/380

Bu bıçağı büyük bir kam yapmıştı. BD/14

Uçar Kam falıma bakmış, on beş yıl sonra bütün yoldaşların yok olacak demişti. BD/107

Bizi uyaran ses Uçar Kam'ın sesiydi. BD/108

“Bundan ötesine kamlar karışır” diyerek kestiripattı. BD/190

Utacı ile Çalkara yanlarına yedek atlar olduğu halde Ötüken'in en ünlü kamını getirmeğe gidiyorlardı. BD/190

Uzaktan gelen nal sesleri Çalkara ile kamın yaklaşmakta olduğunu haber verdi. BD/192

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB'de kam: kahin, hakim anlamıyla verilmiştir (Arat, 1979: 218). DLT'de kam; kahin anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 680). Clauson'da kam; büyücü, sihirbazanlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 625).TTTSKBS'de kam ‘şaman’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 456). TDES'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te kam; şaman olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 1051).

2.1.5.69. Karabudun

Karabudun kelimesi *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 20, 23, 30, 36, 75, 76, 80, 130, 135, 179, 185, 191

Onun yandığı bir şey daha vardı: Bu kadar keskin nişancı, bu kadar iyi vuruşçu olduğu, ata binince fırtına gibi koştuğu halde, yüreğine ve bileğine bu kadar güvendiği halde, karabudundan oluşu, babasının kim olduğunu bilmeyişi garipti. BD/20

Bir yandan eşi bulunmaz anasına yanarken, bir yandan da Kür Şad'ın oğlu olduğuna seviniyor, bunu kimseye söyleyemeyeceği için sıkılıyor, sonra Bozkurt soyundan bir tegin olduğu halde karabudundan bir er gibi davranmaktaki eşsiz güzelliği düşünerek içiaçılıyordu. BD/23

Karabudundan bir Gök Türk'üm”dedi. BD/30

Aralık vermeden kendisine bakan bu bahadır, bu keskin nişancı, katı vurucu yiğit nasıl olur da karabudundanolabilirdi? BD/30

Bir kağan kızıkarakabudundan biriyle nasıl evlenir?... BD/80

Fakat kendisini okla yere deviren bir yağı ile, evlenme teklifini “karabudundansın” diye reddeden bir sevgili ile karşılaşacaktı. BD/135

Kağan kızı o zaman kendisini “karabudundansın” diye çevirmiş, fakat sonra bir Gök Türk tegini olduğunu öğrenmişti. BD/179

Karabodun; “kara” ve “bodun” kelimeleriyle yapılan birleşik bir addır. Orhun Yazıtlarında bodun kelimesi kara sıfatıyla beraber kullanılmıştır.

OY’da kara; alelade, avam anlamıyla “karabodun” olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 147). KB’de kara budun: halk olarak geçmektedir (Arat, 1979: 223). DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da kara: “siyah ilk anlamıdır ama çok fazla metaforla bazen aşağılayıcı anlamda kullanılır: Karabudun: halk, avam kelimesindeki gibi” şeklinde verilmiştir (Clauson, 1972: 643). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.70. Kurut

Kurut kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 23, 209, 251, 252, 271, 272

Bu gece kımızlar içilmiyor, kızarmış etler, kurutlar yenilmiyordu. BÖ/23

Kımızın, ayranın, etin, kurutun, yemişin sayısı yoktu. BÖ/209

Çin yağmalarında eline geçen ne kadar değerli eşya varsa birer birer satıyor, karşılığında et, kımız, kurut bulup evini açlıktan öldürmemeğe çalışıyor, ara sıra da ava çıkıyordu. BÖ/251

Kurutlakızarmışetdolu. BÖ/252

Uşak titreyerek koşuyor, kımızları, kurutları taze etleri getiriyordu. BÖ/271

“Kurut” kelimesi *Atsız’ın Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de kurut; keş(yağsız, kuru peynir) anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 750). KB’de kurut: peynir olarak geçmektedir (Arat, 1979: 293). Clauson’da bir çeşit sert peynir olarak kullanılan kurutulmuş küfler olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 648). TDES’de kurut; ‘kurutulmuş süt ürünü. Ağızlarda gurut biçiminde kullanılır (Eren, 1999: 270). TTTSKBS’de kurut halk dilinde ‘kurutulmuş süt ürünü’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 578). Türkçe Sözlük’te kurut halk dilinde kurutulmuş süt ürünü; yoğurt kurutu, kaymak kurutu anlamıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 1266).

2.1.5.71. Kannış

Kannış kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 73, 81, 96, 264, 406

Bu sözlerden alınmıyor, Onbaşı Sançar’a yaklaşıyor, sokuluyor, kırıtip kannış yapıyordu. BÖ/73

Tutsak Çin karıları bin türlü kannış yapıp Türk erlerini kandırıyorlar. BÖ81

Bizim kızlarımız böyle kannış bilmez. BÖ/81

Çin erkekleri nasıl kötü malları bize iyi mal diye sürüp bizi aldatıyorlarsa, Çin kadınları da kendilerini boya ile, kannış ile sürüp Türk erlerine satıyorlar. BÖ/81

Kannış yapıp beni aldadı. BÖ/96

Yanında kendisine kannış yapan ince yüzlü kızı tutup kendisine doğru çekti BÖ/264

“Kannış” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.72. Karganmış

Karganmış kelimesini; *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 229, 339, 372

BD 32, 109

Ah şu karganmış Almıla! BÖ/229

Fakat onların yüzünde bir sevinç görmüyor, “Ah karganmışlar! En sonunda sevinmek istiyorlar” diye düşünüyordu. BÖ/372

karganmış Ven onu öldürmeseydi şimdi böyle evsiz, yuvasız bir gezginci olmayacaktı.

BD/32

Bütün bu düşler arasında İ-çing Katun’un karganmış hayali de vardı. BD/109

“ Karganmış” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de karganmak; lanet etmek anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015:689). DKK’da karga-: hor görmek olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 885). Clauson’da karga - : lanetlemek anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 655). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.73. Kavşıt

Kavşıt kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 254, 397, 411, 415

Onda kavşıta giden değil, yağıyı gözliyen adamın durumu vardı. Bakışlarıyla ileriye ve yanları kolluyordu. BÖ/254

Kavşıt orada olacak. BÖ/397

Kendinden önce kavşıta gelenler yere diz vurarak onu selâmladılar. BÖ/397

Çünkü o daha geçenlerde yalan söylemiş, bu gece de kavşıta bulunmamıştı. BÖ/415

“Kavşıt” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Clauson’da Bir yurt ile ilgili dört keçenin bulunduğu nokta (Clauson, 1972: 587). Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.74. Kırış

Kırış kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 33, 427

DK 57, 178

Ben, kırk defa Çin’e akın etmiş, üç kardeşi savaşta, dört eçisi uğraşta, ataları dövüşte, dedeleri kırışta ölmüş Binbaşı Makaraç Alp’ım! BÖ/33

Kırış günü gelince BÖ/427

Bu, göğüs göğüse bir savaş değil, bir kırışmaca idi.DK/57

İçeride büyük bir kırışma olacağı hakkındaki tahminler boşa çıkmış, çünkü Sırp beğinin oğlu teslim olmuştu.DK/178

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT ‘de kırış- : yarışmak anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 713). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te kırışmak; birbirini kırmak, yok etmek, öldürmek anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1160).

2.1.5.75. Kıvanç

Kıvanç kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 49, 60, 119

İki yiğit de sanki bundan kıvanç duyuyorlardı. BÖ/49

Şen-king başarısından kıvanç duyuyordu. BÖ/60

Bir çamçak kımız içtiği için kıvançlı olduğu yüzünden anlaşılıyordu. BÖ/119

“Kıvanç” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de kıvanç ‘ övünç, iftihar; sevinç’ Eski Türkçede kıw ~kuw ‘devlet, kut, baht’ + an-ç şeklinde verilmiştir (Gülensoy, 2007: 519). Türkçe Sözlük’te kıvanç: övünç, iftihar; sevinmek, mutlu olmak anlamlarında verilmiştir (Akalin, 2009: 1170).

2.1.5.76. Kilimbi

Kilimbi kelimesi *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

’Bunun derdine ancak Kilimbi çare bulabilir. O, şeytanların akıllısıdır’dedi. RA/8

Burkay’ı şeytan Kilimbi’ye götürdü. RA/8

Kilimbi başını salladı. RA/8

Romanda Bir Uygur Masalı başlığında geçen bir addır.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde rastlayamıyoruz.

2.1.5.77. Kömen

Kömen kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 34, 35, 37

Kömen şiir başlığıdır. YS/34

“İzleyip Gök Börü’nün gölgesini
Gezelim gel o Kömen ülkesini.” YS/35

“Onu anmakla görür Türk soyu gökçek Kömeni:
Doludizgin yarışan Tanrıkut’un dört tümeni...” YS/37

Yolların Sonu şiir kitabında dipnot olarak verilmiştir. Kömen: hayal anlamındadır.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.78. Kut

Kut kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında kullanmıştır

BÖ 226

BD 12, 14

Sonra hepsi birden Almıla’nın, Onbaşı Pars’ın şerefine haykırdılar, uğur ve kut dilediler. BÖ/226

Ölürken Ötüken’de bulunamıyacağım halde benim kutum seninkinden üstündür. BD/12

Oğul! Şimdi güçlkle okuduğun yazı ile damga Türklerin kutu yükseldiği zaman bıçağınüzlerinde ıslıl ıslıl parlar. BD/14

OY’da kut: kut, talih, Tanrı’nın lütfu anlamıyla geçmektedir (Tekin, 2010: 156). KB’de kut: kut, mutluluk, devlet olarak geçmektedir (Arat, 1979: 293).

DLT’de kut; baht, devlet, talih, şans anlamlarıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 751). DKK’da rastlayamıyoruz. Clauson’da Kut orijinal olarak oldukça mistik bir "cennetin iyiliği", dolayısıyla, daha az özel olarak "iyi bir servet" ve benzerleri ve daha genel olarak "mutluluk" olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 594). TDES’de yer almamaktadır. TTTSKBS’de Kut ‘uğur, baht, talih; mutluluk’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 581). Türkçe Sözlük’te kut; mutluluk olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 1271).

2.1.5.79. Kalın

Kalın kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 97, 100

- Ona kalın yaptım. BÖ/97
- Artık kalın isteme. BÖ/100

“Kalın” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY’da kalın; baş, haraç anlamıyla geçmektedir (Tekin, 2010: 146). DLT’de kalın; kalın (mihr) anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 679). KB’de metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK’da kalınlık; nikah bedeli, mehir olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:880). Clauson’un sözlüğünde kalın başlık parası anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 622). TDES’de kalın ‘ gelin olacak kıza erkeğin verdiği para veya armağan, ağırlık’ olarak yer almaktadır (Eren, 1999: 202). TTTSKBS’de kalın ‘çeyiz’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 455). Türkçe Sözlük’te kalın; halk dilinde gelin olacak kıza erkek tarafından verilen para veya armağan, ağırlık anlamıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 1045)

Eski Türkçe döneminden beri kullanılan bu söz gelin olacak kıza erkek tarafından verilecek olan para, hediye, armağan, ağırlık vb. anlamlara gelir (Üşenmez, 2013: 350).

2.1.5.80. Kineş

Kineş kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 77, 83

Kineş uzayacaktı. BÖ/83

“Kineş” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de kingeş: danışma, görüşme, düşünme olarak geçmektedir (Arat, 1979: 258). DLT’de Keleş; istişare ve işlerde tedbir anlamlarıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 703). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.81. Kırnak

Kırnak kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanlarında geçmektedir.

BÖ 264, 405

Bunların hepsi kırnaktır. BÖ/264

Vaktiyle Kara Kulan’ın konağındaki Çinli kırnaklardan birine gönül BÖ/405

“Kırnak” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’nin kırnak; cariyе olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 714). Clauson kırnak: köle kız olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 661). DKK’da kırnak: cariyе olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:893). TDES’de kırnak ‘cariye’ anlamında verilmiştir ve yerel ağızlarında ‘güzel kız veya kadın’ olarak da geçer. Bundan başka ‘çalımlı’, ‘güzel, titiz, çevik’, ‘becerikli’ ve ‘oynak (kadın)’ gibi anlamlarda da kullanılır (Eren, 1999:239). TTTSKBS’de kırnak ‘1. Cariye, 2. Çalımlı, süslü kimse; 3. Güzel, titiz. 4. Cilveli’ anlamlarıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 515). Türkçe Sözlük’te kırnak; halk dilinde 1. Çalımlı, süslü (kimse). 2. Güzel, titiz. 3. Cilveli, oynak (kadın) 4. Boylu poslu. 5. Çevik. 6. Cariye anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1163).

2.1.5.82.Kannışlı

Kannışlı kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BD 79

Yüzleri örtülüydü ama kannışlı yürüyorlardı da yüzünü görmek istedim. BD/79

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.5.83.Karangu

Karangu kelimesini; *Bozkurtların Ölümü* romanında kullanmıştır.

BÖ 23

Karangu ortalığa çöktü. BÖ/23

“Karangu” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY'da rastlayamıyoruz. KB'de karangku: karanlık anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 223). DLT'de karangu; karanlık anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 685). DKK'da karaqu: karanlık olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:884). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS'de karangu ~Karangu 'karanlık' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 465).

Eski Türkçe dil devresinden beri tarihi metinlerde kullanılan karaqu: siyah, kara ; karaggu / karanku / karangku: karanlık şekli ile Uygur Türkçesi eserlerinde geçmektedir. Orta Türkçe döneminde debazı fonetik değişmelerle varlığını aynı anlam etrafında sürdürmektedir (Üşenmez, 2013: 375).

Eski Türkçeden itibaren takip edilen karangu kelimesinin “kara, siyah” sözü ile ilişkili olduğu ortadadır. Poppe, Doerfer, Tuna gibi bilim adamları tarafından kelimenin Moğolca'dan ödünçleme olduğu görüşündedirler. Üşenmez'e göre bu görüşleri kabul etmek zordur. Moğol istilas 13. Yy Moğolca'dan kelime almamız ise 14. Yy başlarındadır ve bu ödünçlemeler askeri ve yargı alanındaki bazı kelimeler ile sınırlıdır. “kara” kelimesi Moğolca'da da “kara” biçimindedir. Üşenmez o zaman

“kara” kelimesini de Moğolca kabul etmek gerektiğini söyler. Karaņu sözü ve türevlerini Moğolca kabul etmeyi dil intiharına benzetir. Clauson kelimenin morfolojik açıdan karanlık olduğunu belirtmiş, kelimenin kara sözcüğünden geldiğini kabul etmiştir. Räsänen, Ramstedt, Hasan Eren gibi Türkologlar kelimenin Türkçe kökenli olduğunu söylerler (Üşenmez, 2013: 375).

2.1.5.84.Kargış

Kargış kelimesi Bozkurtların Ölümü romanında geçmektedir.

BÖ 406

Koşuyor, içinden Çinliye kargışlar savuruyor, sövüyor fakat yine koşmakta devam ediyordu. BÖ/406

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de kargış; beddua olarak verilmiştir (Arat, 1979: 224). DLT’de kargış; lanet ve lanetleme olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 686). Clauson’da kargış; bir lanet, Tanrının laneti anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 654). TTTSKBS’de kargış ‘beddua’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 468). TDES’de kargış; beddua, ilenme, ilenç anlamlarıyla yer almaktadır (Eren, 1999: 213). Türkçe Sözlük’te kargış halk dilinde kargıma işi veya bu maksatla söylenen sözler, lanet, telin, beddua, ilenç anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 1086).

2.1.5.85.Karımış

Karımış kelimesi Bozkurtların Ölümü romanında geçmektedir.

BÖ 97

Karımış bir anam var. BÖ/97

“Karımış” kelmesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de karı-: kocamak, yaşlanmak anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 224). DLT’de karımak; yaşlanmak anlamındadır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 686). DKK’da karı-: yaşlanmak olarak geçmektedir. Clauson’da karı; yaşlı anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 644). TTTSKBS’de

karı- halk dilinde ‘yaşlanmak, kocamak’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 468). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te karımak halk dilinde yaşlanmak, kocamak, ihtiyarlamak anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 1087).

karı-: yaşlanmak karı: yaşlı, ihtiyar anlamındadır. Üşenmez’e göre kelimenin asıl anlamının “yaşlı, ihtiyar” olması gerekir. Kelimeyi qar- fiilinden hareketle qar- > qarığ > karı şeklinde geliştirebiliriz. Orhun Yazıtlarında karı- : yaşlanmak; qarığ: yaşlı olarak geçmektedir (Üşenmez, 2013: 385).

2.1.5.86.Kayın eçe

Eçi kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir. Romanda hem “eçi” hem de “eçe” biçiminde yer almaktadır.

BÖ 264

benim kayın eçemdir. BÖ/264

OY’da eçi: ağabey, amca olarak geçmektedir. Yine OY’da eçi: ata, ecdat olarak geçer (Tekin, 2010: 137). DLT’de eçe; büyük kız kardeş anlamındadır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 632). KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da bu sözcük hem “annesinin küçük kız kardeşi” hem de “kendi ablası” anlamına geliyor. Eçi: Bu sözcük, '(genç) baba amca ve' ağabey ', babasından daha genç ve kendinden daha yaşlı yakın bir erkek akrabası 'anlamına da gelir (Clauson, 1972: 20). TTTSKBS’de Ece ‘ece, abla, teyze’ anlamlarında ve Eski Türkçede eçi ‘ağabey’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 317). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.87.Kemlik

Kemlik kelimesi *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA 8

İyiliğe kemlik ettin. RA/8

OY, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de kem: hastalık, rahatsızlık anlamlarıyla verilmiştir (Arat, 1979: 238). TTTSKBS’de Kämliḡ ‘hastalık’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 495). Clauson ve TDES sözlüklerinde

yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır. Türkçe Sözlük'te kemlik, -ği is. kötülük anlamıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 1134).

2.1.5.88.Kopuzcu

Kopuzcu kelimesi *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD35

Kopuzcunun çevresindeki halkanın dışında, epey geride bağdaş kurmuş olduğu halde dinliyor, kendinden uzaklaşıyordu. BD/35

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de kopuz; ut, kopuz anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 729). Clauson'da kopuz gitar türünün 'telli bir enstrümanıdır (Clauson, 1972: 588). TDES'de yer almamaktadır. TTTSKBS 'de Kopuz' ozanların çaldığı telli Türk sazı' anlamıyla verilmiştir ve kûbuz 'ut, kopuz' <*kop- ' (sesle ilgili olarak) patlamak, yankı vermek' + -z şeklinde açıklanmıştır (Gülensoy, 2007: 541). Türkçe Sözlük'te kopuz; Eski dilde ozanların çaldığı telli Türk sazı olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 1215).

2.1.5.89.Kovu

Kovu kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 35

“Orda erdem gözüdür, başkası çıkmaz alana.

Kapanıktır kapılar her kovu, her bir yalana.” YS/35

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de kowı: içi boş anlamı ve talihsiz adam anlamı ile verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 732). DK'da kov: iftira olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 899). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.5.90. Kovuculuk

Kovuculuk kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 245

Şen-king'in Ötüken'de kovuculuk (iftira) ve karıştırmacılık yaptığını da anlıyor, katunun hatırını kırmamak için buna da göz yumuyordu. BÖ/245

“Kovuculuk” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.5.91. Nice

Atsız “nice” kelimesini; *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Deli Kurt*, *Ruh Adam*, *Dalkavuklar Gecesi* ve *Z Vitamini* romanlarında kullanmıştır.

BÖ 39,53, 63, 91, 92, 119, 162, 199, 234,238, 249, 251, 276, 308, 312, 339, 344, 378, 429

BD 19, 69, 74, 79, 80, 108, 117, 181, 193

DK 49, 62, 86, 236

RA 6, 98, 241, 264

DG 45

ZV 105

Kim bilir kaçınıcı defadır ki ihtiyar dünyayı seyretmek için göğün en yüksek noktasına kurulan aydedenin en şairane manzaralarla beraber nice biftek gibi kanlı meydan savaşları gördüğünü, nice süngülerin kendi ışığı sayesinde nice çelik yüreklileri acımadan delişini seyrettiğini ve buna rağmen hâlâ o canlı gülümseyişini nasıl koruyabildiğinin hikmetinimi, arziyatçı beğimiz? RA/6

Sen Gök Türkler'e nice söver, yüce Işbara Alp için kötü söz söylersin? BÖ 39

Nice zamandır seni düşünüyorum. BD/74

Kür Şad öleli nicedir” dedik. BD/79

Aralarında bir tane yaşlı, aksakallı kişi yok. Bu nice iştir? DK/236

Nice erin yüreğinde saklı sızıyım. Yüreğine od düştüyse zorlayıp söndür.
Bilenbilir; adım, sanım: Açığma-Kün'dür. RA/6

Yoksa Subbiluliyuma şarabına adını değiştirdiği gibi ikinci bir çılgında suyun,
havanın adını değiştirmeye kalkar, elma ağacının meyvesi yerine yaprakları yenilsin
diye buyruk verirse halin nice olur? DG/45

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Varsağılar I “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Dudakların: O ne meydur!

Bu sendeki nice huydur?

Gönlüm nişan, kaşın yaydır,

Kirpiğinle ok atarsın.” YS

Atsız “nice ” kelimesini *Yolların Sonu* şiir kitabında; *Yakarış II*, *Davetye*, *Karanlık*,
Kömen, *Özleyiş*, *Varsağılar 4*, *Gel Buyruğu* ve *Hatıralar* adlı şiirlerinde kullanmıştır.

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de neçe; kaç, ne kadar anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 768). KB’de neçe: nice, ne kadar, kaç, nasıl anlamlarıyla geçmektedir (Arat, 1979: 325). Clauson’da Neçe niye, nasıl olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 775). TDES’de yer almamaktadır. TTTSKBS’de Nice ‘kaç, ne kadar, oldukça çok, nasıl, uzun süreden beri’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 607). Türkçe Sözlük’te nice; 1. kaç, ne kadar. 2. Birçok 3. Zf. Nasıl 4. Uzun süreden beri anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1473).

2.1.5.92. Nesne

Nesne kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Deli Kurt*, *Ruh Adam* ve *Dalkavuklar Gecesi* romanlarında geçmektedir.

BÖ 12, 58, 78, 98, 108, 161, 241, 354, 358

BD 136

DK 22, 91, 149, 156, 171, 195, 213, 218, 237, 240

RA 35, 43

DG 78

Sıkıntılı nesneler konuşup boşboğazlık etmekten terlemiş, sırılsıklam olmuşum.

BÖ/12

Yoksa senin bildiğin bir nesne mi var? BÖ/58

Yalnız bir nesneyi unutuyorsunuz! BÖ/78

Yüce Kağan! Görüyorsun ki ortada bizim türemize uyar nesne yok. Onbaşı, kadına saldırsaydı o zaman cezası ölümdü. BÖ/98

Sonra bir onbaşı kılığı içinde iki nesnesi şiddetle göze çarpıyordu: Börkü ve bıçağı... BD/136

Hasminin yüzüne şiddetle indikten sonra onu silerek ayrılan bu tokat yaman şeydi. Ağaç gövdelerine tokat atarak idman yaparken onun yamanlığını pek anlamamış, fakat bir gün, yakınındaki Rum köyünden üç çocukla kavga ederken nasıl nesne olduğunu görmüştü. DK/22

Oğul! Siz Osmanlılar da Karamanlılar gibi insanın yüreğindeki nesneye mi karışırsınız? Müslüman olup olmadığımı niye soruyorsun? Türk olduğum yetmiyor mu? DK/149

Okun kelep olmasındaki yüksek hikmet her kulca anlaşılır nesnelerden değildi. DG/78

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK'da nesne: nesne, şey olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:911). TTTSKBS'de Belli bir ağırlığı, hacmi, rengi, maddesi olan her türlü cansız varlık, şey, obje. < ne erse ne (Gülensoy, 2007: 606). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.5.93. Otağ

Otağ kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 30, 31, 32, 33, 36, 37, 40, 42, 46, 62, 63, 67, 79, 98, 126, 147, 159, 182, 183, 184, 187, 188, 189, 192, 198, 199, 200, 202, 204, 213, 220, 222, 237, 238, 240, 244, 245, 246, 276, 279, 281, 288, 308, 309, 312, 315, 316, 317, 318

BD 35, 38, 40, 69, 70, 71, 75, 76, 83, 84, 85, 88, 95, 96, 98, 99, 100, 102, 103, 11, 116, 118, 119, 120, 131, 132, 133, 138, 143, 163, 164, 168, 194, 195, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 209

DK 64, 133, 206

Yüce otağı bezenmiş, süslü bir taht kurulmuştu. BÖ/30

Kara Kağan'ın derme otağı o kadar büyüktü ki, içine yüzlerce kişi alabilirdi. BÖ/30

Otağa yaklaşınca diz yere vurup kendilerini tanıttılar. BÖ/33

Bir ulak, otağın kapısını çarak: “Doğu kağanının elçileri kağanı selâmlar” diye bağırdı zaman, en önde Tunga Tigin, sonra İşbara Alp ve Böğü Alp, en geride de birkaç onbaşı olduğu halde Kara Kağan'ın elçileri içeriye girdiler. BÖ/198

Yalnız bir defasında düş mü, gerçek mi olduğunu pek ayırt edemedi, uzakta Ay Hanımın otağı kapısının açıldığını, kağan kızının gözükerek derin derin göğe, uzaklara ve çevresine bakındığını, sonra yeniden otağ girdiğini görür gibi olmuştu. BD/40

Kağan'ın üç tuğu otağın önüne dikilmişti. BD/116

Yarışçılar atlarından atlıyarak tuğlarını otağın önüne diktiler. BD/120

Gök Türkler diz vurarak otağdan ayrıldılar. BD/138

Böylece otağdan çıkınca yanında bir kaç azap ve şehit tımarlıların eşyalarını taşıyan bir kaç at olduğu halde yola koyulmuş, yurdunadönmüştü. DK/206

OY'da rastlayamıyoruz. DLT'de otağ; çadır anlamıyla verilmiştir (Ecilasun ve Akkoyunlu, 2015: 779). KB'de otağ; otağ, çadır olarak geçmektedir (Arat, 1979: 347). DKK'da otak: makam çadırı, yönetim çadırı olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:919). TTTSKBS'de Otağ ~ otak ~ otah halk dilinde ‘Konak, apartman’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 635). Clauson'da Otağ aslında 'küçük bir geçici bina' olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 46). TDES'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te otağ eski dilde büyük ve süslü çadır anlamıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 1518).

2.1.5.94. Od

Od kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozurtlar Diriliyor* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ 314, 315, 331, 337, 391, 404

BD 36, 40, 102, 103,

RA 5, 6, 7

Kür Şad od yakmağı yasak ettiği halde böyle büyük bir ateşin yakılması buyruğa karşı gelmekti. BÖ/314

Geceleyin orduda od yakılmayacağını bilmiyor musun”dedi. BÖ/315
ellerden, ancak içinde Tanrı Dağı’nın odu yanan gönüller sezer. BÖ/331
Uzun bir an, Kür Şad’la kağan odlu gözlerle bakıştılar. BÖ/337
Sözleri od parçası gibi gönüllere ve beyinlere yazılıyordu: BÖ/391
En önde Kür Şad, Bozkurt soyunun o od parçası oğlu vardı. BÖ/404
İşte durup dururken bu Dokuz Oğuz ozanı içini dağlamış, yüreğine od düşürmüştü.
BD/36
Galiba gönlüne od düşmüş, kağan kızına gönül vermişti. BD/40
Hay od düşesi gönül!... BD/102
Aylarca süren bu tanışıklıktan sonra genç beğın Ay Hanım’a gönül verdiğini,
yüreğine od düştüğünü anlamıştı. BD/103
Yüreğine od düştü. RA/5
İçine od düştü. RA/6
Yüreğine od düştüyse zorlayıp söndür. RA/6
Burkay’ın yüreğine od düştü. RA/7

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK’da od: ateş olarak verilmiştir (Özçelik, 2016:913). Clauson’da O:t (o:d) ateş olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 34). TTTSKBS’de Od ‘ateş’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 611). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te od eski dilde ateş anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1489).

2.1.5.95. Ozan

Ozan kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanlarında geçmektedir.

BÖ 26, 50, 51, 52, 196, 197, 283, 284, 296

Ozan kes! Gönülleri dağlıyorsun!... BÖ/26

Şimdi söz ozanlarındı. BÖ/50

Ozanların sözü kutludur, kesilmez!.. BÖ/52

Türkleri doğulu, batılı diye ayırmak kağanların, tiginlerin işidir. Ozanlarındeğil...
BÖ/197

Ozanların sözü deve kopuzunda büğümü vardı, bilinmez. BÖ/283

“Ozan! Çalsana” dedi. BÖ/284

Yağmur’un ozan olduğunu kimse bilmiyordu. BÖ/284

Ne kamlar, ne ozanlar, ne beğler, ne kocamışlar bu işlere bir kulp takamıyorlardı. BÖ/296

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK’da ozan: ozan, aşık olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:921). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de Ozan ‘1. Halk şairi; şiir yazan kimse, şair’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 645). Türkçe Sözlük’te ozan; 1. Sazla şiirler söyleyen halk şairi. 2. Şiir yazan kimse, şair (Akalin, 2009: 1427).

2.1.5.96. Ok

Ok kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 64

On Ok Kağanı Tüng Yabgu Kağan’ın elçisi Kül Er Tigin’im! BÖ/64

“Ok” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY’da ok: boy, kabile; boy örgütüdür ve “On ok” şeklinde geçmektedir (Tekin, 2010: 159). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.97. Oymak

Oymak kelimesi *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

Hangi boydan, oymaktansın? RA/5

Uygur Masalında Açığma-kün’e Burkay’ın sorduğu bir sorudur.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de oymak ‘aşiret’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 642). Türkçe Sözlük’te oymak; aşiret olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 1524).

2.1.5.98. Ölüm dirim

Ölüm- dirim ikilemesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 152, 234, 307, 419, 420

BD 199

DK 7, 181, 231

Bu sonsuz bozkırda şimdi bir ölüm dirim savaşı oluyordu. BÖ/234

Son anlarda işi haber alıģ hazırlanmışlar, ağırlıklarıyla kadın ve çocuklarını geri çekecek zaman bulamadıkları için bütün azimleriyle bir ölüm dirim savaşını göze almışlardı. BD/199

Bu sonsuz yollarda, gecenin bu vaktinde, kağnıdaki kadınla tek başına giden atlının, karşısına çıkacak veya ardından yetişecek olanlar kaç kişi olursa olsun, onlarla bir ölüm dirim çarpışmasına girmekten çekinmeyeceği belliydi. DK/7

Böylece kısa bir zamanda birçok Macar'ı atlarından ettiler ve kendileri gibi yaya kalmış Macarlarla bir ölüm dirim savaşına girdiler. DK/181

Ölüm dirim anı idi. DK/231

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te ölüm dirim hayati önemi olan anlamında verilmiştir (Akalın, 2009: 1539).

2.1.5.99. Özlü

Özlü kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Deli Kurt* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ 316, 317, 358

BD 104

DK 91

RA 111

Eğri özlü, eğri sözlü çinli gülümsedi: BÖ/317

Bunlar içi, dışı bir olan doğru özlü, doğru sözlü kimselerdi. BÖ/358

En özlü savaşçılarla kılıç oynar. BD/104

'Dünya kavgasının en özlü ve tatlısını Çakır Ağa görmüştür. DK/91

Arkadaşlığın en özlüsü askerlikte olacağına göre sizin gibi fırtınalı bir hayat yaşamış bir askerin bu kelimelerden ve bu marştan zevk almasına imkân var mı? RA/111

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson'da özlüg aslında 'yaşamsal bir kıvılcım sahip olmak, yaşamak' olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 286). TTTSKBS'da Özlü ' özü olan' anlamıyla verilmiştir ve Eski Türkçede özlüg 'yaratık, özü olan' < öz 'kendî, nefis' + lü(g) olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 682). TDES'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te özlü; 1. Özü olan, öz bölümü çokça olan. 2. Benliğinde, varlığında, yapısında herhangi bir nitelik bulunan anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 1558).

2.1.5.100. Övünç

Övünç kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 309

BD 30, 130

Hiç olmazsa Türk kağanı baş eğdi diye övünç duyamazlar. BÖ/309

Babası öleli kırk yıl geçtiği halde adı, sanı hâlâ yaşıyor, hem de Gök Türkler'in yağısı olan Dokuz Oğuzlar arasında yaşıyor diye gönlü sevinç ve övünçle doldu. BD/30

Aşağı yukarı kırk beş yıl önce, kahraman Kür Şad kırk arkadaşıyla birlikte Çin sarayına saldırmış ve bütün Türkler'e övünç verecek şekilde ölmüştü. BD/130

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS övünç -> Ögünç 'övünç, övünme, kıvanç, iftihar' olarak verilmiştir ve övünç Eski Türkçe'de ögünç 'neşe, sevinç' olarak geçmektedir (Gülensoy, 2007: 654). Türkçe Sözlük'te övünç; övünme, kıvanç, iftihar olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 1552).

2.1.5.101.Özge

Özge kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında ve *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

YS 37

BÖ 32, 109

Bakalım senden özge bahadırlar var mı? BÖ/32

Artık eve giderek bu tavşanı kızartıp yemekten özge yol kalmıyordu. BÖ/109

Yurda dönüp ordaki az buçuk doymaktan özge yol yoktu. BÖ/308

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Kömen “ adlı şiirinde geçmektedir:

“O batırlar ki basıp bağra kucaklar ölümü.

Özgelerden sakınıp kendine saklar ölümü.” YS 37

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da özge: diğer, farklı anlamlarıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 285). TTTSKBS’de Özge : ‘başka’ < öz +ge olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 681). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te özge; başka anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1557)

2.1.5.102. Öçlü

Öçlü kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 42

Ben, Dokuz Oğuz güçlüsü, yetmiş yağı öçlüsü, yedi kızın dileği, Selenge’nin ulağı, karayelle yarışan, bozayıyla vuruşan, dokuz alpla güreşen Bilge Tudun’um! BÖ/42

Katun öçlü gözlerle bakıyordu. BÖ/53

OY, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de öçlüg (kinli) olarak geçmektedir (Arat, 1979: 350). Clauson’da aslında 'kötülük, tükürmek' ama oldukça erken bir tarihte 'intikam, intikam', anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 18). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te öçlü; kin ve intikam dolu, öç alma isteğinde olan anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1529).

2.1.5.103. Pusat

Pusat kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

YS 24

BÖ 23, 47, 61, 78, 80, 123, 146, 170, 175, 185, 229, 252, 267, 287, 295, 296, 320, 328, 333, 335, 346, 347, 378, 379, 382, 392, 394, 403, 422, 425, 427

BD 6, 12, 52, 66, 87, 88, 92, 101, 102, 105, 113, 136,

DK 23, 26, 84, 165, 179, 190

Bu gece atlar tımar edilmiyor, pusatlar bilenmiyordu. BÖ/23

Öyleyse neden böyle pusatlı geziyorsun? BÖ/61

Bunlar giyimli, pusatlı Türk atlıları idi. BÖ/61

Onun çadırında 20 kadar değerli kürk, altın kakmalı bir kılıç, gümüşten bir çamçak, bir çok değerli pusatlar olmasa da o gene böyle olacaktı. BÖ/71

Evet, hatırlıyordu: Dedesi, Kür Şad'ın bir oğlu olduğunu, Kür Şad ihtilâlinde pek küçük olan bu çocuğun anası tarafından kaçırıldığını hattâ birkaç gece de kendi çadırında konuk kaldıklarını, anlatmış, sonra kendi atını, pusatlarını vererek bunları nasıl kaçırdığını, Çinliler'in kendisinden kuşkulananarak nasıl hapse atıp işkence yaptıklarını, fakat Kür Şad'ın konçuyu ile oğlu kurtulsun diye bütün acılara katlanarak hiçbir şey söylemediğini, bu yüzden yıllarca güngörmez zindanlarda süründüğünü birer birersöylemişti. BD/58

Çeri Türk kağanını tahta oturtmak için pusata sarıldı. BD/66

Dokuz Oğuz çerileri şimdi çok iyi giyimli ve pusatlı idiler. BD/136

Giyimi ve pusatları alımlı idi. DK/26

Karnın tok, sırtın pek, pusatların tamam olduktan sonra öteki olsa da bir, olmasa da... DK/84

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Sarı Zeybek“ adlı şiirinde geçmektedir:

“Sarı Zeybek şu dağlara yaslanır,
Yağmur yağar, pusatları ıslanır” YS/24

“Pusat” kelimesi *Atsız*'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. pusat: 1. 'Araç'. 2. 'silah, savaş aracı'. Yerel ağızlarda pusat (ve busat, bısat) olarak verilmiştir (Eren, 1999: 340). Türkçe Sözlük'te pusat eski dilde 1. Araç. 2. Silah, zırh vb. savaş aracı. 3. Giysi veya giysilik kumaş olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 1632).

2.1.5.104. Sayrı

Sayrı kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 26, 45, 56, 141, 284, 293, 311, 333, 360, 366

Sayrı mısın? BÖ/45

Sayrı değilim. BÖ/45

Türk Ellerin yaman yüzü Çin beği Şen-king'i bayağı sayrı etmişti. BÖ/56

Fakat o anda Çalığ'ın ne kadar sayrı olduğunu hatırladı. BÖ/141

Yoksa sayrı mı idi? BÖ/284

Hazırlığı olmıyanlardan donup ölenler, sayrı düşenler vardı. BÖ/293

Pusatsız olarak tek başına İşbara Han'ın yanına geldiği zaman onu çadırında sayrı bulmuş, kendi yurduna dönmek istediği anda da, tebaası olarak elinde kalmış olan yüz bin çocuk, kadın ve kocamışın Çinlilere tutsak düştüğünü öğrenmişti. BÖ/333

“Sayrı” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK'da sayrı düşmek: hasta olmak olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 932). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS'de Sayrı eski dilde 'hasta' anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 745). Türkçe Sözlük'te sayrı eski dilde hasta anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1716).

2.1.5.105. Sücü

Sücü kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 51, 58, 262, 263, 264

BD 148, 149

YS 75

Kımız mıdır, sücü mü? BÖ/51

Bunu gidermek için her gün, yoldaşları olan üç Çin subayını çağırıyor, onlarla konuşuyor, kumar oynuyor, kımız yahut sücü içiyordu. BÖ/56

Şen-king durmadan sücü içiyordu. BÖ/58

Bu Türk sücüsü de hiç Çin'dekine benzemiyordu. BÖ/58

Bir sağrak sücü daha içtikten sonra arkadaşlarına: Haydi, şöyle bir at gezintisi yapalım, dedi. BÖ/58

Karakulan'ın sofrasında kızıl renkli sücü bulunuyor, bunu içince Üçoğul dünyayı bir tuhaf görüyordu. BÖ/262

Geceler geçtikçe kızlar Üçoğul'a daha çok yaklaşıyorlar, kendi elleriyle sücü sunuyorlar yanına oturuyorlar, hattâ onu öpüyorlardı. BÖ/263

Çin kızları saz çalıp şarkı okurken Üçoğul bir tas sücü daha içip bir yemiş daha yedi: BÖ/264

İşte Çin şehrinde, onlar gibi sücü içinde başı dönmüş, kendisinden geçmişti. BÖ/264

Kımız mıdır, sücü mü? BÖ/51

Aralarında nazırlar ve kumandanlar da bulunan konuklar, uşakların bol bol getirdiği yemekleri yiyorlar, keskin sücü ile keyifleniyorlar, güzel yemişlerle içlerini serinletiyorlardı. BD/148

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Ay Yüzlü Güzel Konçuy “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Lebler sücü, bir tas ver; hem neş'e ve hem yas ver;
Hançer mi o kirpikler, ay yüzlü güzel konçuy.” YS/75

OY'da süçig tatlı, hoş olarak verilmiştir (Tekin, 2010: 167). KB'de süçig: tatlı, içilecek şey, şurup olarak geçmektedir (Arat, 1979: 411). Clauson'da Süçi: - (sücü, süçig'e bak) tatlı olmak ve Süçig: tatlı; tatlı bir madde, ör. Şarap olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 795). TTTSKBS'de Süci halk dilinde ‘şarap’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 818). TDES'de yer almaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.5.106. Sağrak

Sağrak kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında ve *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

YS 54, 66

BÖ 58, 432

Bir sağrak sücü daha içtikten sonra arkadaşlarına: Haydi, şöyle bir at gezintisi yapalım, dedi. BÖ/58

En sonra ölüm kızı onun eline bir sağrak sundu. BÖ/432

“Sağrak” kelimesi *Atsız*’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de sağrak: içmek için kullanılan çamçak ve kadeh anlamlarıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 799). DKK’da sağrak: içki kasesi, kadeh olarak verilmiştir (Özçelik, 2016:928). Clauson’da Sağrak: bardak, kadeh olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 815). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.107. Sığın

Sığın kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 104, 112, 113

BD 94

Bağırıp tavşanları, sığınları ürkütüyorlar, sonra ardından dört nala at sürerek okluyorlardı. BÖ/104

Baban sığınını diri tutar, kısrağın kemiğinden kımız çıkarırdı. BÖ/112

Düşünde hep iyi şeyler görüyor, her attığı okta bir sığın, bir geyik vurarak kimini Yamtar’a, kimini Sançar’a veriyor, hatta Binbaşı Işbara Alp’a da diri yakaladığı bir geyiği götürüyordu. BÖ/113

Dağlarda kurtlar ve ayılarla boğuşur, atını uçurumlara sürüp sığın avlar, tek başına Çin’e, Kıtay’a gidip mal çapar, önüne gelenle güreş tutar, yenilmekten yılmaz,

yenilmeği kabul etmezdi. BD/94

OY'da sığın: geyik olarak verilmiştir (Tekin, 2010: 166). DLT'de yok sığın var: erkek geyik olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 818). KB'de rastlayamıyoruz. DKK'de sığın: yaban geyiği olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:934). Clauson'da erkek maral geyik olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 811). TDES'de sığın : 'ala geyik' olarak verilmiştir (Eren, 1999: 363). TTTSKBS'de sığın1 'alageyik' =ET. sığın 'erkek geyik' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 764). Türkçe Sözlük'te sığın; alageyik olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 1749).

2.1.5.108. Singil

Singil kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 97, 264, 378

Onbaşı Sülemiş'in singilini istedim. BÖ/97

Singilimi gelin ettim. Ona kalınyaptım. BÖ/97

Karabudağ'ın bu güz elması yanaklı, ala gözlü, boylu, çevik, pars bakışlı singili yanında bu Çin güzeli pek sönük kalıyordu. BÖ/264

İşbara Han'ın kızı, Almıla'nın singili olan Gün Yaruk kendisine üç tane gürbüz çocuk yetiştirmiş, bir dördüncüsü ise tutsaklık kargaşalığında ölüp gitmişti. BÖ/378

"Singil" kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY'da siñil: kızkardeş "siñil+im kunçuyug" olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 166). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson'da Siñil 'Kendisinden daha genç bir kızkardeş' olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 839). TTTSKBS'de Singil halk dilinde 'küçük kız kardeş' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 784). TDES'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.5.109. Sart

Sart kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 117, 119

Bunlar sart kişilerdir. BÖ/117

Çalık yerden kalkınca hemen Çinli sartlara yöneldi. BÖ/119

Kolundan tutunca herifi âdeta sürükler gibi Çinli sartın karşısına geldi. BÖ/120

Çinli sartlar gitmeden yetişip bir çamçak kımız daha almazsa anasının dilinden, karısının dargın bakışlarından kurtulamayacaktı. BÖ/121

“Sart” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de sart: tüccar olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 807). KB’de sart: tacir, satıcı olarak geçmektedir (Arat, 1979: 383). Clauson’da sart Sanskritçe 'tüccar' anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 846). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.110.Sayrılık

Sayrılık kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 360, 361

Kış, kıtlık, açlık, sayrılık Türkeli’ni kasıp kavurmuş, çoğu ölmüş, kişiler ve atlar arık kalmıştı. BÖ/296

Yamtar da bu sayrılığın nereden konduğunu anlamıştı: BÖ/360

Olduğunu söylediğin o zırlı, bir çeşit sayrılık değil mi? BÖ/360

Ha!... O sayrılık değil BÖ/360

Bu filozofluk kişinin başından usunu alan bilmedik bir sayrılık olacak”dedi. BÖ/361

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de Sayrı eski dilde ‘hasta’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 745). Türkçe Sözlük’te sayrı eski dilde hasta anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1716).

2.1.5.111. Sorucu

Sorucu kelimesini; *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 317

BD 101

Kağanın, sorucu gözlerle kendisine baktığını gören Böğü Alp da: “Kür Şad doğru söylüyor... barış bir çoğumuzun canını kurtarır ama atalardan kalan ünümüzü öldürür” diyerek KürŞad’ı destekledi. BÖ/317

Yüzbaşı, onun sorucu gözlerle kendisine baktığını görünce: “Sen de bizimle geleceksin. Ay Hanım’ın buyruğu böyle” diye ilâve etti. BD/101

OY, KB, DLT ve DK metinlerinde rastlayamıyoruz. TTTSKBS’de Sorucu ‘’ soru soran’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 801). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.112. Soydaş

Soydaş kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 25, 198

Diye inledikçe binlerce Bozkurt uluyormuş gibi bozkır inliyor, karşıkı ormanın içindeki Bozkurtlar bu soydaşlara kendi sesleriyle cevap veriyorlardı. BÖ/25

“Doğu Türkleri kağanı, soydaşım Kara Kağan’ın elçileri bize ün verip otağımızı şenlendirdiler” dedi. BÖ/198

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te soydaş; soyları bir olan bireylerden her biri olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 1797).

2.1.5.113. Sağrı

Sağrı kelimesi *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD44

Tonyukuk ardına ok çekerek dörtlü ile ilerlerken Yüzbaşı Ven'in attığı oku sağrısına yiyen at şahlanarak acı acı kişnedi. BD44

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de sağrı: her şeyin en üstteki tabakası olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 799). DKK'da sağrı: sağrı, kalça olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:928). Clauson'da sağrı: Bir atın arka kısmındaki deriden ve dolayısıyla bir atın arka kısmı olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 815). Eren'in sözlüğünde sağrı 1. 'Hayvanlarda bel ile kalça arasındaki dolgun ve yuvarlakça bölüm.' 2. 'Kalın deri, hayvanın sağrısından çıkan kalın deri' olarak verilmiştir (Eren, 1999: 349). TTTSKBS'de Sağrı' Memeli hayvanlarda bel ile kuyruk arasında dolgun ve yuvarlakça bölüm' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 715). Türkçe Sözlük'te sağrı; Memeli hayvanlarda bel ile kuyruk arasında dolgun ve yuvarlakça bölüm olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 1681).

2.1.5.114.Sin

Sin kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 35

“Ki sanar durduğu yer it inidir,
Oysa bir şanlı şehitler sinidir.” YS/35

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. TTTSKBS'de sin: '(eski) Ölü gömülen yer, gömüt, mezar' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 782). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır. Türkçe Sözlük'te sin; eski dilde ölü gömülen yer, gömüt, mezar, kabir, meften, makber anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 1770).

2.1.5.115.Sürek avı

Sürek avı kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 104

Dağda birleşip sürek avı yapanlar vardı. BÖ/104

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük sürek avı; birçok avcının katılmasıyla ve çoğu kez at üzerinde avı kuşatarak yapılan avlanma, sürgün avı olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 1830).

2.1.5.116. Tutsak

Tutsak kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Deli Kurt* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ 11, 28, 72, 78, 79, 80, 81, 83, 112, 113, 139, 161, 175, 195, 286, 309, 324, 326, 327, 328, 330, 333, 334, 336, 339, 343, 351, 357, 364, 371, 378, 379, 380, 387, 390, 391, 403, 406

BD 11,12, 19, 54, 74, 75, 78, 79, 81, 83, 85, 86, 90, 92, 93, 101, 102, 103, 105, 117, 133, 144, 179, 201

DK 13, 28, 49, 61, 119, 132, 133, 176, 178, 182, 185, 187, 188, 189, 190, 192, 194, 198, 200, 205, 219

RA 259, 262

Bir iş yapabilmiş olmak için bu gök Türk çerisini tutsak olarak Dokuz Oğuz Eli'ne götürüyordu. BD/93

Ersegün hem tutsak, hem de güçsüzdü. BD/101

Ay Hanım'ın konuğu olarak obada bulunuyorsa da gerçekte tutsaktan başka bir şeydeğildi. BD/102

Ersegün, yaşının küçüklüğüne rağmen iki türlü tutsak olduğunu da anlıyordu. BD/103

Kimsezi bir tutsak, iyi yürekli bir beğ, gözü pek bir çeri olduğu için de onu sevmiştir. BD/103

Deli Kurt o anda Macaristan'da tutsak bulunuyor ve onun dediği gibi hapsolunduğu

yerde kaval çalıyordu. DK/185

Deli Kurt'un üç yılı sonsuz bir hüzün içinde tutsak olarak geçti. DK/189

“Tutsak” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların lm* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK'da tutsak: esir olarak geçmektedir (zelik, 2016: 952). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te tutsak; 1. Ask. Savaşta ele geçen düşman, esir. 2.sf. Gıtmesine, serbestçe hareket etmesine engel olunan anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1079)

2.1.5.117. Türe

Türe kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında, *Bozkurtların lm*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Deli Kurt*, *Ruh Adam* ve *Dalkavuklar Gecesi* romanlarında geçmektedir.

YS 22, 23, 44

B 31, 47, 81, 82, 83, 92, 97, 98, 99, 164, 165, 221, 223, 263, 286, 337, 384, 388

BD 11, 46, 65, 117

DG 14, 57

DK 15, 27

RA 263

Türk tresince Kağan'ı ağulayan cezasız bırakılır mı? B/31

Treye baş eğmek gerek değil mi? B/98

Türe önünde budun düşünülmez. B/99

şey, senin yıllardır ardında koştuğun düşünce idi: Ötüken'de Türk kağanının oturduğunu, Türk tresinin yürüdüğünü görmek... BD/11

Tanrı dilerse Ötüken'de Türk tresi yürür, Kadırkan'dan Demirkapı'ya dek Türk budunu birleşir. BD/46

Kıral Hazretlerinin yaptığını alkışlamamak Tanrıların buyruğuna ve treye aykırıdır. DG/57

Belki zamanında hiç bir yasa, tre tanımaz fakat inanarak bağlandığı İsa Beğ'in bir buyruğunu en büyük yasa sayarak bu uğurda lebilirdi. DK/27

Birden fazla kadınla evlenmek tremizde ancak kağanlarla yüce kişilerin

hakkıydı. RA/263

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Türklerin Türküsü “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Dilek yolunda ölmek Türklere olmaz tasa,
Türk’e boyun eğdirir yalnız türeyle yasa;
Yedi ordu birleşip karşımızda parlasa
Onu kanla söndürüp parçalarız, yeneriz .” YS/44

Atsız “türe” kelimesini *Yolların Sonu* şiir kitabında; Topra- Mazi ve Türklerin Türküsü adlı şiirlerinde kullanmıştır.

Türe kelimesi ile kişi adı da vardır: Türe Tigin.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da ‘geleneksel, geleneksel, yazılı olmayan yasalar’; Türk pagan döneminin temel siyasi terimlerinden biri olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 531). TTTSKBS’de Türe halk dilinde ‘ görenek, gelenek’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 947). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te türe is. Adalet olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 678)

2.1.5.118. Tuğ

Tuğ kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

YS 36, 37, 85

BÖ 36, 37, 85, 27, 204, 205, 207, 215, 247, 248, 303, 304, 318, 319, 434

BD 46, 59, 116, 118, 119

Toplan borusu çalmış, Bağatur Şad’ın tuğu kalkmış, Şad ata binmişti. BÖ/27

Kağanın otağı önünden kalkacak olan atlılar dört beş bin adım ilerde dikilmiş olan tuğları kaparak yeniden otağa gelecekleri. BÖ/204

Alka başını atın yelesinden kaldıramıyor, fakat tuğu sınıksız tutuyordu. BÖ/206

Birincilik tuğunu dikti. BÖ/207

Fakat Kür Şad, kağanın üç tuğunu kaldırarak savaştığı için onlar kağanı tutmak umudu ile asıl oraya saldırıyorlar, çeri harcamaktan çekinmiyorlardı. BÖ/320

Elinde yerden kaldırılmış, gönderi kurt başlı bir tuğ vardı. BÖ/434

Akşama kadar dört bucaktan on beş kişi daha gelerek Kutluk Tegin'in tuğuna girdiler. BD/46

İhtiyar demirci, Kutluk Şad'ın tuğ kaldırdığını işitince canlanmış, hiçbir zaman kaybetmediği inancıyla BD/59

Birdenbire aklına İlteriş Kağan'nın ilk tuğ kaldırdığı günlerde bütün dillerde dolaşan bir kılıç geldi: Kocamış bir demircinin yaptığı bu kılıç Kür Şad'ın oğlu için hazırlanmıştı. BD/167

İlteriş Kutluk Kağan'ın üç tuğu havada dalgalanıyor, ara sıra işitilen keskin, sert buyruklarla atların nal sesleri bozkırda uğulduyordu. BD/172

Padişahın tuğları kalkınca mehter takımı savaş nöbeti vurmaya başladı. DK/199

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Kader “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Hakanların dikilmeli Altay'da tuğları,
Varsın cihanda olmayagörsün mezârımız.” YS/85

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de tûg: sancak, tuğ olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 898). Yine DLT'de tûg (hükümdarın önünde vurulan kös ve davul, nöbet davulu olarka verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 898). KB'de tuğ: tuğ, bayrak, sancak olarak verilmiştir (Arat, 1979: 465). DKK'da tuğ: tuğ olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:950). Clauson'da tuğ; 'Kraliyet amblemi', aslında bir çeşit davul veya standarttır; erken dönemde hangisinin kastedildiğine karar vermek kolay değildir (Clauson, 1972: 464). TTTSKBS'de Tuğ ‘sorguç’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 929). TDES'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te tuğ; padişahların ve vezirlerin başlarına taktıkları başlıkların ön tarafında bulunan tüy veya püskül biçimindeki süs olarak verilmiştir (AKALIN, 2009)

2.1.5.119. Tutsaklık

Tutsaklık kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 246, 334, 339, 341, 378, 387, 390, 404

BD 74, 90, 103

DK 185, 187, 188, 194, 224, 227, 238

Beyni iki nokta arasında yıldırım gibi işliyor, yüreğini oyuyor, onu ölüme götürüyordu: Gök Türk Kağanlığı ve tutsaklık... BÖ/334

Türk budunu bu çılgınca saldırıyla tutsaklıktan kurtulacak, Ötüken’de atalarının kurduğu devletiyeniden yaşatacaklardı. BÖ/404

Bu böyle bir tutsaklıktı ki kendisine: “Haydi, yurduna git” deseler bile belki gidemiyecekti. Çünkü Gök Türk beği, gençliğinin ve ilk sevginin verdiği aşırılıkla Ay Hanım’ı sevmiş, ondan başka bir şey düşünemez olmuştu. BD/103

Bu, tutsaklıktan değil, kendisini saran kara sevdadandı. DK/188

Gökçen’in dizlerinden kalkmak üç yıllık tutsaklıktan bile güçtü. DK/224

Gökçen’in sesini çok uzaklardan Macar tutsaklığından kaçtığı zaman burada Türk toprağına basmıştı. DK/227

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te tutsak; savaşta ele geçen düşman, esir anlamıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 789)

2.1.5.120. Tanık

Tanık kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Ruh Adam* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 100,102

RA128, 258, 261, 263

DK 80, 173

YS 7

Tanrı tanık olsun onu tepelemeden kılıcımı kınına sokmam. BÖ/100

Biri Kuran’dan ve hadislerden tanıklar getirerek tasavvufun hakiki İslamiyet olduğunu, öteki de yine aynı kaynakların yardımıyla bid’at sayılması gerektiğini ileri sürüyordu. RA/128

Tanık olarak senin hakkında peygamberler konuşacak... RA/258

Şimdide sen savunma tanıklarını göster! RA/261

Hepsinin birer birer geliptanıklık etmesi çok zaman alacaktı. RA/263

Senetsiz, tanıksız büyük bir parayı bana emniyet ederken, benim de sana bir delil göstermemi çok mu buluyorsun?DK/80

İnsanı dize getiren gözleri ve gönüllere işleyen sesiyle Gökçen Tanrının büyüklüğüne ve en büyük tanıktı. DK/173

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Yakarış I” adlı şiirinde geçmektedir:

“Aşık nasıl bulursa iç açan bir serin su
Sevdiği bir güzelin som yalaz dudağında,
Sönecektir bizim de gönlümüzün tamusu
Tanrıların gezdiği yüce Tanrı Dağında.” YS/7

“Tanık” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY’da rastlayamıyoruz. KB’de tanuk: tanık, şahit olarak verilmiştir (Arat; 1970: 422). DLT’de tanuk – tanūk: şahit olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 852). Clauson’da Tanık, şahit olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 518). DKK’da tanık olmak: tanık olmak olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:944). TDES’de tanımak: 1. Daha önce görülen, bilinen bir kimse veya şeyle ile karşılaşıldığında, bunun kim veya ne olduğunu anımsamak. 2. Daha önce görmüş olmak, bilmek. 3. Bilip ayırmak, seçmek, ayırt etmek olarak verilmiştir (Eren,1999:393). TTTSKBS’de Tanık ‘şahit’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 856). Türkçe Sözlük’te tanık; gördüğünü ve bildiğini anlatan, bilgi veren kimse, şahit olarka verilmiştir (Akalin, 2009: 1900).

2.1.5.121. Tamu

Atsız “tamu” kelimesini; *Yolların Sonu* şiir kitabında ve *Bozkurtların Ölümü* romanında kullanmıştır.

YS, 7

BÖ 86, 131, 162, 344

Sönecektir bizim de gönlümüzün tamusu YS/7

Ben senin kötü canını tamuya yollatayım da ondan sonra sen istersen gene Çin’e kaç!

BÖ/ 86

Bir daha edepsizlik etmeğe kalkarsan senin kötü canını kızıl tamuya gönderirim. BÖ/ 131

Biz sizi yendik. Sizinkiler hep kızıl tamuya gitti. BÖ/131

Ötekini vermek için de on tanenizi tamuya gönderdim” diye haykıran sesi çarptı.
BÖ/344

“Tamu” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de tamu: cehennem olarka geçmektedir (Arat, 1979: 420). DLT’de tamu: cehennem olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 851). Clauson’da tamu cehennem olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 503). Türkçe Sözlük’te Tamu halk dilinde ‘cehennem’ olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 1898).

tamu/tamuğ sözü muhtemelen İslami dönemde literatüre girmiş bir kelimedir. Arapça “cehennem” kelimesini karşılamak için kullanılan bu söz akademik çalışmaların çoğunda Soğdca olarak kaydedilmiştir. Son zamanlarda yapılan çalışmalarda kelimenin Türkçe tam- “yanmak”, tamduk “odun, yakıt” kelimeleri ile ilgili olarak türediği ve kelimenin tıpkı uçmak “cennet” sözü gibi Türkçe olduğu yönündeki görüşler ağırlık kazanmıştır. Üşenmez’e göre kelimenin Soğd kökenli olduğunu ileri sürenlerin tutarlı bir açıklamaları yoktur. Üşenmez tamuğ sözünün Türkçe tam fiilinden türetilmiş bir isim tam-u-ğ > tamuğ olduğunu söyler. Nitekim DLT’de geçen tamdu “ kuvvetli, alevli ateş” sözü ve Türkçe ilk Kuran tercümesinde geçen tamduk “yakıt” sözleri tamuğ/tamu kelimesini açıklamada önemlidir. Kelime iddia edildiği gibi Soğdca olsaydı bu kelimenin Farsça Kuran tercümelerinde cehennem olarak kullanılırdı. Tamu- tamuğ-tamdu- tamduk ve tandır sözleri arasında semantik ve fonetik bir bağ vardır. (Üşenmez, 2013: 589)

2.1.5.122.Tapıncak

Tapıncak kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Ruh Adam* ve *Dalkavuklar Gecesi* romanlarında geçmektedir.

BÖ 26,

DG 69

RA 7

Halk tapıncaklara koşarak Tutaşıl'ın 60 muhafızı ile 120 savaş arabasının askerleri için Tanrılara yakarıyorlardı. DG/69

Tapıncağa gidip Tanrı'ya yalvardı. RA/7

Her dönüşte tapıncakta Tanrı'ya yalvardı. RA/7

Tapıncağa gidip yalvardı, olmadı. RA/7

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te tapıncak halk dilinde 'tapınak' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 859).

2.1.5.123.Toklu

Toklu kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 233

Kağan bana tokluk vermezse bir sürü“toklu”da veremez mi? BÖ233

“Toklu” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY'da rastlayamıyoruz. KB'de toklı: toklu, altı aylık kuzu olarak geçmektedir (Arat, 1979: 458). DLT'de toklı: altı aylık kuzu olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 889). DKK'da toklı: bir yaşında erkek koyun olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:948). TDES'de toklu: 'altı aylıktan bir yaşına kadar olan erkek kuzu' olarak yer almaktadır (Eren, 1999: 410). TTTSKBS'de Toklu 'bir yıllık kuzu' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 905). Türkçe Sözlük'te toklu; bir yıllık kuzu olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 1987).

2.1.5.124.Tolun

Tolun kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 392

Bu iş üç gece sonra, ay tolunken yapılacak. BÖ/392

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de tolun: dolunay olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 891). KB'de tolun: dolun, ayın on

dördü olarak verilmiştir (Arat, 1979: 459). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de Tolun halk dilinde ‘ayın ondördü, dolun’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 907). Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.125. Ulak

Ulak kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 22, 27, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 55, 159, 182, 183, 184, 188, 198, 199, 220, 237, 238, 243, 274, 300, 307, 309, 316

Töreni idare eden bir tarkanın işareti üzerine davullar borular sustu ve bir ulak: “Ay Hanım’ın elçisi Binbaşı Pars Beğ gelir” diye bağırdı. BD/116

Bir ulak daha önce giderek oraya dört tane yarış tuğu dikmişti. BD/118

Ulaklar Çalkara’nın er dileyişini bağırarak ilân ettiler. BD/125

İhtiyar binbaşı böylece dalgınlık içindeyken çadıra gelen bir ulak, İteriş Kağan’ın kendisini beklemekte olduğunu bildirdi. BD/131

Bir gün dolaşıp dururken bir ulak gelerek Bilge Tonyukuk’un kendisini beklediğini söyledi. BD/194

Ulak onu içeri sokarak çekilip gitti. BD/194

Çakır’ın sözde ulak vazifesi gördüğüne halkı inandırmak için yazılmış bulunuyordu. DK/16

böyle tatlı tatlı hayal kurarken bir gün dörtlale gelen bir ulak sefer için toplanılacağını bildirdi. DK/119

Üç gün sonra obaya gelen ulak umulmadık bir haber getirdi. DK/222

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de ulak ‘haberci, haber veren kimse’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 963). Türkçe Sözlük’te ulak; haberci, haber veren kimse olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 2030)

2.1.5.126. Uçmağ

Uçmağ kelimesi *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında kullanmıştır.

BD 19, 62, 79, 83, 85, 107, 203, 206

YS 43

Şimdi uçmağa gitti. BÖ/25

Şeref ve zafer ilahileri söyleyerek Uçmağa iletiler. BÖ/330

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Bahtiyarlık” adlı şiirinde geçmektedir:

“Bahtiyarlık ne zafer kırsağına binmektir;
Ne yaşarken dünya uçmağına inmektir.
Şekli olmaz, rengi yok, belirsizdir ve tektir.
Bahtiyarlık: Ömründe bir kere sevinmektir.”

“Uçmağ” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY’da uç- : uçmak, vefat etmek “uç barmak” olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 180). KB’de uçmak: cennet olarak geçmektedir (Arat, 1979: 487). DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da uçmak “Uştmax” olarak verilmiştir ve anlamı cennet olup Sogdça kökenlidir (Clauson, 1972: 257). TTTSKBS’de Uçmak ‘cennet’ olarak verilmiştir ve Gülensoy eski Türklerdeki Kök Tengri inancına göre Soğdcadan alıntı olduğu görüşüne katılmaz (Gülensoy, 2007: 956). TDES’de yer almaz. Türkçe Sözlük’te uçmak; Soğdca kökenli olup Uşmah eski dilde cennet anlamında verilmiştir (Akalın, 2009: 2027).

Uçmak/ uçmah: cennet. Eski Türkçe dil devresinde doğrudan rastlanılmayan bu kelimenin Orhun Yazıtları, Eski Uygur Türkçesi Sözlüğünde İslami metinlerde ve İslam dininin kabulü sonrası ortaya çıkan cennet sözünü karşılamak üzere Orta Türkçe devri eserlerinde Karahanlı Türkçesi Sözlüğü: uçmak/ uçtmah/ uçmah: cennet olarak geçmektedir (Üşenmez, 2013: 695)

2.1.5.127. Us

Us kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 10, 31, 74, 81, 92, 215, 361, 389, 406

Aynı zamanda arkadan bir ses duyuldu: “Kılıcın keskin ama usun da keskin mi?”

BÖ/10

Sen usunu mu kaçırdın be? BÖ/74

Ustan üstün us vardır. BÖ/77

Düşümüze girse usumuzu kaçıırdık değil mi? BÖ/81

Bununla usun başına gelir. BÖ/92

Hele bu kızların bir güzel kokuları vardı ki yanına yaklaştıkça Üçoğul’un usunu başından alıyordu. BÖ/263

Bu kadar büyük bir ölkü için kılıç çekerken, başkanlık eden kişinin gönlü kanmış, usu yatmış olmalıdır. BÖ/389

Ayrı eder usundan... BD/69

Bana bunca us verip yol gösterdin. BD/185

Ulu Tanrı us mu verir? BD/134

“Us” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümlü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de us: Oğuzcada hayrı ve şerri birbirinden ayırma olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 924). DKK’da us: akıl olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:955). Clauson’da 'zeka, ayrımcılık gücü' ve benzerleri olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 240). TDES’de us : ‘akıl’ olarak verilmiştir (Eren, 1999: 424). TTTSKBS’da us ‘akıl’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 971). Türkçe Sözlük’te us; akıl olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 2037)

2.1.5.128. Uğru

Uğru kelimesi *Bozkurtların Ölümlü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında kullanmıştır.

BÖ 344, 347, 420

BD 21

DK7, 24, 26, 30

Kılıç, kından öyle yarım yamalak sıyrılmaz uğru kılıklı!... BÖ/344

Uğru kılıklı bir Çinlinin uğursuz yüzünü ezmek için pusat gerekir miymiş?” diye bağıırıyordu. BÖ/347

Hoş geldin uğrular başbuğu! BD/21

Çünkü atını uğruladığı Gök Türkler için farkına vararak ardına düşmüşler, arada uzun, yıpratıcı ve heyecanlı kovalamacalar olmuştu. BD/163

Yıkıl önümden, uğru kılıklı herif! DK/7

Uğru kılıklı herif büsbütün sırttı: DK/24

Çingene uğrusu yerde baygın yatıyordu. DK/24

Bunlar Çingene uğrusudur. DK26

On yıl önce, gece karanlığında bir türlü ilerlemek bilmeyen kağı ile uğru gibi gizlice geldiği bu köye bahar güneşinin ışığı altında salına salınagirdi. DK30

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK'da uğru: hırsız olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:953). Clauson'da yer almamaktadır. TDES'de uğru eski dilde 'hırsız' anlamında verilmiştir ve yerel ağızlarda uğru olarak geçmektedir (Eren, 1999: 421). TTTSKBS'de uğru 'hırsız' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 960). Türkçe Sözlük'te uğru eski dilde hırsız anlamıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 2030).

Eski Türkçe döneminden Anadolu ağızlarına kadar Türk dilinin bütün devirlerinde "hırsız" temel anlamında karşımıza çıkar. Orhun Yazıtlarında ve Eski Uygur Türkçesi Sözlüğünde uğru: hırsız, hayduttur (Üşenmez, 2013: 461).

2.1.5.129. Ulca

Atsız "ulca" kelimesini; *Bozkurtların Ölümü* romanlarında kullanmıştır.

BÖ 65,159, 161, 163, 167, 199, 245

Bu eyerin koşulduğu at ile yapacağın sonsuz ulcalar, mallar almanı diledi"dedi BÖ/65

Yıldırım hızı ile Çin'e saldırılacak, yetişecek kadar ulca(ganimet) alınırsa Çin ordularının gelmesi beklenmeden dönülecekti. BÖ/159

Çinlilerin çabucak yok edildiğini gören İşbara Alp artık ulca toplamak çağı geldiğini anlayarak kılıcı ile ilerdeki köyü gösterdi. BÖ/161

İşte beride, çok iyi tanıdığı Onbaşı Pars bir torbanın içine doldurduğu ulcaları alıp gelirken kendisinin buyruk verip bağırdığını, erlerinin de aldırış etmediğini BÖ/163

Ertesi günü bütün Gök Türk ordusu Çin'de aldıkları bol ulca ile karınları tok ve keyifleri yerinde olduğu halde Ötüken'e dönüyordu. BÖ/167

Ötükenlilerin öfkesinin önüne geçmek için ara sıra Çin’e akınlar yapıyor, fakat bu akınlarumulduğukadardoyumveulcagetirmiyordu. BÖ/245

Çinlilerden alınan ulcaları Kutluk Şad üleştirmişti. BD/53

“Ulca” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.130. Utacı

Utacı kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 132, 138, 282, 361

BD 94, 187, 190

Aksakallı bir utacı onun yaralı kolunu dağlıyordu. BÖ/132

Utacı işini bitirmişti. BÖ/132

Utacılar, Çalığ’ı kurtarmak için em veriyorlar, yaralarına türlü merhemler sürüyorlar, dualar okuyorlardı. BÖ/138

Taçam iyi bir utacıya yaralarını tımar ettirdikten sonra Bilge Tonyukuk’un kılavuzluğu ile İltiş Kağan’ın huzuruna çıkarak elçilik yumuşunu yerine getirdi ve Dokuz Oğuzlarla Kıtaylar hakkındaki bütün bildiklerini anlattı. BD/94

Utacı başındaki yaraya kızıl bir em sürüp uğdu. BD/190

Utacı, yaralının göğsüne elini bastırıp yüreğini dinledikten sonra:“Bundan ötesine kamlar karışır” diyerek kestiripattı. BD/190

Utacı ile Çalkara yanlarına yedek atlar olduğu halde Ötüken’in en ünlü kamını getirmeğe gidiyorlardı. BD/190

“Utacı” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da Clauson’da Otacı: doktor, hekim olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 44). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.131. Ululuk

Ululukla kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanlarında geçmektedir.

BÖ 49, 371, 389, 395, 396

Yalnız gözlerinin ucuyla Katun'a bir bakmış sonra ululukla başını çevirmişti. BÖ/49
Erlik, ululuktan yana BÖ/53

Hele şu KürŞad'ın tutsak olduğunu unutarak Siganfu'da ululukla gezinmesi, kılıç şakırdatması, şehir çevresinde dört nalaat koşturması, Böğü Alp'la her gün ok atması onu içinden öfkeliendiriyordu. BÖ/371

Türkler'in ululuk günlerinde iyice gözüken, bozgun günlerinde silikleşen yazısıyla eşsiz bir bıçaktır. Bütün bunları gördükten sonra Urungu ile konuştum ve ona anasının, yani Kür Şad'ın konçuyun teyzem olduğunu anlattım. BD/191

OY'da rastlayamıyoruz. KB'de ulugluk: ululuk, büyüklük olarak verilmiştir (Arat, 1979: 494). DLT'de ulugluk; ululuk ve şeref, güç ve saltanat olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 925). Yine DLT'de ulugluk: yaşça büyüklük olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 925). DKK'da ululuk: büyüklük, yücelik olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:954). Clauson'da "büyüklük", hem fiziksel hem de soyut ve ahlaki olarak; 'kıdem' ve benzeri olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 139). TDES'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te ululuk; büyüklük, büyük olma durumu, yücelik, izzet anlamıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 2033).

2.1.5.132. Uran

Uran kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 234, 254, 319, 408, 422

Kılıçlar birbirine çarptık şimşek çakıyor, vuruşçular saldırış yaparken savaş uranı bağırıyor, genç kadın dövüşenlere korku ile bakıyordu. BÖ/234

Sülemiş, savaş uranı bağırarak üzere idi ki bir ok vızlayarak kulağının dibinden geçti. BÖ/254

zaman genç onbaşı atı üstünde dikilerek geriye baktı ve savaş uranı ile haykırdı. BÖ/254

Savaş alanında kılıçlarla kargıların kalkanlara, tulgalara çarparken, er gövdesine girerken çıkardığı sesler korkunç bir ahenk yapıyor, bu ahenge savaş uranları, sövmeler, yaralıların iniltisi de karışıyordu. BÖ/319

Gönlüne Tanrı'nın indirdiği ışıkla yağıyı görüyor, savaş uranı haykırarak yay geriyordu. BÖ/408

Bunu kaldırıp karşısındakilere indirirken keskin bir savaş uranı haykırarak Çinlilerin üzerine atıldı. BÖ/422

“Uran” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS'da Uran 'teknik, sanayi, endüstri' ve Eski Türkçede uran 'parola' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 969). Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.5.133. Uruk

Uruk kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 202

BD 24

Tüng Yabgu Kağanın ordusunda bütün uruklarda, boylardan çeriler vardı, Tunga Tigin çevresine bir daha bakındıktan sonar kağana sordu: BÖ/202

Hangi boy, hangi uruktansın? BD/24

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. urug (DLT, 44/30) : her şeyin tanesi, tohum ve ip olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 923). DKK'da urug: soy, nesil olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:955). Clauson'da uruk: 'tohum, çekirdek' ve“soy, soyundan gelenler” ve hatta “klan”, yani ortak ataların torunları gibi uzantılar olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 215). TTTSKBS'de uruk 'soy, sülale' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 970). TDES'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.5.134. Ussuz

Ussuz kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 37, 362

Bu Türkler ussuz kişilerdir. BÖ/37

Yamtar bütün saflığına rağmen ussuz kişi değildi. BÖ/362

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de us: Oğuzcada hayrı ve şerri birbirinden ayırma olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 924). Clauson’da 'zeka, ayrımcılık gücü' ve benzerleri olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 240). TDES’de us : ‘akıl’ olarak verilmiştir (Eren, 1999: 424). TTTSKBS’da us ‘akıl’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 971). Türkçe Sözlük’te us; akıl olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 2037).

2.1.5.135. Umay

Umay kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 395

Umay! BÖ/395

Umay kadar, Ayzıt kadar. BD/194

Oğlunu kahraman olarak yetiştirdiğini yazıtlardan öğrendiğimiz o Umay gibi kadın, yani Kül Tegin’in anası hiç şüphesiz edebiyat tarihi okumamıştı. RA/87

OY’da umay tanrıça adı olarak geçmektedir (Tekin,2010: 181). DLT’de umay; kadın doğurduktan sonra karnından çıkan ve hokkaya benzeyen, karında iken çocuğun yoldaşı olduğu söylenen şey(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 922). Clauson’da başlangıçta 'plecenta, doğum sonrası'; aynı zamanda, kadın ve çocuklara özel bir işlevi olan, sadece bu nesnenin sihirli niteliklere sahip olması gerektiği için (sadece) Türk tanrısının adı olarak kullanılmıştır (Clauson,1972: 164). TTTSKBS’de Umay ‘ TT’nde kız adı ve Eski Türkçe’de umay ‘doğum sonu, rahim, döl yatağı; kadın adı’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 947). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

Atsız Türk Edebiyatı Tarihi adlı kitabında Göktürklerde “umay” adlı kadın tanrı iyilik ve acıma tanrısı olarak bahsetmiştir (Atsız, 1992: 25)

2.1.5.136. Usluluk

Us kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 31

Kara Kağan usluluk etti. Çuluk Kağan'ın büyük oğlu Yaşar Tigin'i Tulu Han yaptı. Onu da doğuda Tunguzlarla Tatarların üstüne Han gönderecek. BÖ/31

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de us: Oğuzcada hayrı ve şerri birbirinden ayırma olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015:924). Clauson'da 'zeka, ayrımcılık gücü' ve benzerleri olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 240). TDES'de us : 'akıl' olarak verilmiştir (Eren, 1999: 424). TTTSKBS'da us 'akıl' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 971). Türkçe Sözlük'te us; akıl olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 2037).

2.1.5.137. Ürküntü

Ürküntü kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 204, 294, 383

Koca Yamtar'ın bileğini inciten bu korkunç güreşçi Böğü Alp'in bir yerini kırar diye Doğuluların içine ürküntü girmişti. BÖ/204

Bu düşüncenin verdiği ürküntü ile bulunduğu yerde kaldı. BÖ/383

Karşıda Çin ölüleri üst üste yığılmış içlerine ürküntü girmişti. BÖ/408

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. TTTSKBS'de Ürküntü 'ürkme duygusu' <ürk -ü +ntü olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 995). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.5.138. Ülüş

Ülüş kelimesi *Bozkurtlar Diriliyor* romanında geçmektedir.

BD 18, 80

Yiyeceklerinin pek kıt olduğu günlerde nedense anası iştahsız olur, "bugün hiç

Biz yağıyı biraz daha oyalarken sen yurda ulaş, kağanı sağ oldukça Gök Türkeli yıkılmaz!... BÖ/322

Gönlüne Tanrı'nın indirdiği ışıkla yağıyı görüyor, savaş uranı haykırarak yay geriyordu. BÖ/408

Fakat bu kudurmuş Gök Türk, sanki kırk yıllık yağısı imiş gibi gözünü daldan budaktan sakınmadan atılıyor, öyle vuruşlar yapıyordu ki, Ven sanki kendisine birkaç kılıçla birden saldırılmış gibi her yandan kılıçla kuşatılıyor, gerilemekten başka bir şey yapamıyordu. BD/48

Onbaşı Urungu, savaş alanında gördüğü çadırların birini hedef edinmiş, oraya varmak istiyor, karşısına çıkanlara bu maksat için vuruşuyor, yağının kendi ardından geleceğini düşünmeden onu yarıp çadıra gitmek BD/73

Fakat kendisini okla yere deviren bir yağı ile, evlenme teklifini “karabudundansın” diye reddeden bir sevgili ile karşılaşacaktı. BD/135

OY'da yağı: düşman olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 184). KB'de yağı: düşman olarak geçmektedir (Arat, 1979: 513). DLT'de yağı: düşman olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 940). DKK'da yağı: düşman olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:961). Clauson'da yağı: düşman olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 898). TDES'de yağı: eski dilde düşman olarak yer almaktadır (Eren, 1999: 438). TTTSKBS'de yağı halk dilinde ‘düşman, hasım’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 1027). Türkçe Sözlük'te yağı halk dilinde düşman, hasım anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 1029).

yağı: düşman

Orhun Yazıtlarında: yağı: düşman; yağıcı: savaşçı; yağısız: düşmansız; yağıt-: düşmanlaşmak olarak geçer (Üşenmez, 2013: 688)

2.1.5.141. Yumuş

Yumuş kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 182, 199, 275, 310, 384, 392

BD 94, 111, 132, 135, 164

Yüce kağan da pek yavuz bir bahadırlar olduğunu bildiğimiz çerilerini bizimle

birlikte Çin'e saldırtırsa daha pek çok ulcalar bulabileceğimizden emin olabilir ”diyerek elçilik yumuşunun gereklerini daha şimdiden yapmağa başladı. BÖ/199

Tulu Han bu ağır yumuştan hiç de kıvanmamıştı. BÖ/275

Bunlar yapılırsa hem vakit kaybolur, hem de işitilip yayılırdı. Kısa sözlerle yüzbaşıya yapacağı işin büyüklüğünü ve ağırlığını anlatmış, yiyeceğini yolda bulmasını, çok hızlı gitmesini söylemiş ve batı kağanına varıncaya kadar aldıkları yumuş hakkında kimseye bir şey söylememesini buyurmuştu. BÖ/310

Hele bir gün Üçoğul özel çerideki yumuşunun başında da bulunmayınca Böğü Alp ne diyeceğini, ne düşüneceğini şaşırdı. BÖ/384

Üç güne kadar yapacağınız iki yumuş var: BÖ/392

Taçam iyi bir utacıya yaralarını tımar ettirdikten sonra Bilge Tonyukuk'un kılavuzluğu ile İteriş Kağan'ın huzuruna çıkarak elçilik yumuşunu yerine getirdi ve Dokuz Oğuzlarla Kıtaylar hakkındaki bütün bildiklerini anlattı. BD/94

Yumuşla mıçkımtın? BD/111

Fakat kağan tarafından yumuşlandırılmamış, Ay Hanım'a verecek armağan almamış, öyle garip, örneği bulunmaz bir elçiydi. BD/132

Urungu ile Ersegün hiç ummadıkları bu yumuştan ürkmüşler, fakat buyruk aldıkları için karşı gelememişlerdi. BD/135

Yumuşum gizli olduğu için Dokuz Oğuzlar'ın bile duymaması gerekti. BD/164

“Yumuş” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY'da rastlayamıyoruz. KB'de yumuş: hizmet, vazife olarak geçmektedir (Arat, 1979: 558). DLT'de yumuş: iki veya daha fazla adam arasındaki haberleşme, haber götürüp getirme anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 988). DKK'da yumuş oğlanı: hizmetkar, hizmet eri, emir kulu olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:977). Clauson'da Görev, bir iş parçası olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 938). TTTSKBS'de Yumuş halk dilinde 'iş, hizmet buyruğu' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 1178). TDES'de yumuş: yer. 'iş buyruğu'. Eski kaynaklarda da yumuş 'iş, hizmet, ödev' olarak da geçer (Eren, 1999: 459). Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

“yumuş” kelimesi günümüz Türkçesinde tarihsel dönemlerdeki anlamıyla iş anlamında kullanılmamaktadır.

2.1.5.142. Yağılık

Yağı kelimesi *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 64, 69, 78, 144, 178, 222

BD 144

Birbirine yağılık etmezler, akınları birlikte yaparlarsa hem onlar kazanır hem de biz kazanırız. BÖ/64

yağılık etmeyince ben de batı sınırındaki bütün çerimi gönül rahatlığı ile oradan çekebilirim. BÖ/69

Bu fırsattan yararlanarak aralarına yağılık sokmak, Türkler'i ikiye bölmek sonra hepsini ezmek kabildir. BÖ/144

Yalnız Pars, İşbara Alp'in buyruğu ile onun otağına bakmağa memur olduğundan olup biteni öğrenmiş, Şen-king'e olan yağılığını artırmıştı. BÖ/222

gün Şen-king'le çok kötü bakışmışlar ve içlerinden yağılık duymuşlardı. BÖ/178

İlk önce adamlarımla yağılık etmiştin. BD/144

OY'da yağı: düşman olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 184). KB'de yağı: düşman olarak geçmektedir (Arat, 1979: 513). DLT'de yağı: düşman olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 940). DKK'da yağılık: düşmanlık olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:961). Clauson'da yağı: düşman olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 898). TDES'de yağı: eski dilde düşman olarak yer almaktadır (Eren, 1999: 438). TTTSKBS'de yağı halk dilinde 'düşman, hasım' olarak verilmiştir ve Eski Türkçede yağılık 'düşmanlıklar olarak geçmektedir (Gülensoy, 2007: 1027). Türkçe Sözlük'te yağı halk dilinde düşman, hasım anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 126).

2.1.5.143. Yahşı

Yahşı kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 35, 78, 144, 291, 382

Böyle yahşı dövüşü ömründe bir daha göremezsın. BÖ/35

Yahşı söze diyorsunuz. BÖ/78

Sen yahşılığına, yamanlığına karışma. BÖ/144

Yahşı sözettin. BÖ/291

Halbuki kendi çocukları bile bu Çinli çerilerden daha yahşı savaş usulleri biliyordu. BÖ/382

OY ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de yahşı: güzel, iyi olarak verilmiştir (Arat, 1979: 516). DKK’da yahşı: iyi, güzel olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:962). Clauson’da İyi, güzel anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 908). TTTSKBS’de Yahşı, iyi, güzel, çok güzel anlamlarıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 1033). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te yahşı halk dilinde iyi, güzel, çok güzel anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009 2009).

2.1.5.144. Yosma

Yosma kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 17, 24, 61, 67

Yosma Gök Türk kızları BD/67

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Sarı Zeybek“ adlı şiirinde geçmektedir:

“Sarı Zeybek dağdan dağa taşınır,

Taşınır da yüce dağlar aşınır.

Mola verip Gökçen kızı düşünür;

Efe dağdan köye doğru seslenir,

Yosma Gökçen sesi duyar, süslenir.” YS/24

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. TDES’de yosma; ‘şen, güzel, fettan(genç kadın) olarak verilmiştir (Eren, 1999: 457). TTTSKBS’de ‘1. Şen, güzel, fettan (genç kadın); 2. Çok süslü giyinen ve modaya düşkün kadın’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 1164). Clauson’da yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te yosma; 1şen, güzel, fettan (genç kadın) olarak verilmiştir (Akalin, 2009: 2194).

2.1.5.145. Yalavaç

Yalavaç kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanlarında geçmektedir.

BÖ 210, 211, 212, 213

Yalavaç diyip duruyorsun. BÖ/210

Yalavacın ne demek olduğunu bana söylesene... BÖ/210

Yalavaç, Tanrının elçisidir. BÖ/210

Bu İsa senin yalavaç dediğin adam mı? BÖ/211

İsa yalavaç da senin benim gibi bir kişidir. BÖ/212

Tanrı hangi katunla evlendi de bu İsa yalavaç doğdu? BÖ/212

Tanrı evlenmediyse bu yalavaç anasız mı doğdu? BÖ/212

Tanrı ile Meryem evlenmeden bu yalavaç nasıl doğar be? BÖ/213

“Yalavaç” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de yalavaç; elçi, elçi olarak gönderilen kimse olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 944). Yine DLT’de yalavaç: peygamber olarak geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 945). KB’de yalavaç: elçi, peygamber olarak verilmiştir (Arat, 1979: 517). Clauson’da Yalavaç /yalawaç/yalavar: bir İran –waç , 'ses' anlamına gelen İranca bir sözcüktür, bkz. sanduwaç; -var da bir İranlıdır, ancak ilk kısım henüz tanımlanmamıştır ve söz konusu kelime herhangi bir İran dilinde bulunmamıştır (Clauson, 1972: 921). TTTSKBS’de Eski Türkçede yalawaç, yalavaç ‘elçi, peygamber’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 1043). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te yalavaç; yalvaç olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 2116).

2.1.5.146. Yargu

Yargu kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 84, 90, 99

Gün doğduktan biraz sonra yargu kuruldu. BÖ/90

Budun, bugün yargu olacağını duyduğundan alanı çepeçevre kuşatmışlardı. BÖ/90

Kağan yarguyu doğru buldu. BÖ/99

“Yargu” kelimesi Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de Eski Türkçede yargu ‘ karar, hüküm’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 1074). Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.147. Yek

Yek kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 69, 125, 128

Onun için bu işin olmaması olmasından yektir. BÖ/69

Böyle budun yaratmaktansa yek!... BÖ/125

Senin gibi bir beğ olmaktansa olmamak yek... BÖ/128

Talih denemek barış yapmaktan yektir. BÖ/309

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de yek: şeytan olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 964). KB’de yek: şeytan olarak geçmektedir (Arat, 1979: 535). DKK’da yeg: iyi, daha iyi olarak geçmektedir (Özçelik, 2016:958). Clauson’da yek: İblis, şeytan olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 910). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.148. Yürük

Yürük kelimesi *Deli Kurt* romanında geçmektedir.

DK 63, 64, 95

Vaktiyle, çok eski bir zamanda, bu obanın olduğu yerde bir Yürük çadırı varmış.

DK/63

Yürük, kendi çadırı önünde düşen yaralı geyiği şehzadeye verirken Gökçen gözükmüş. DK/64

Meğer, Yürük kızına vurulan şehzade, nur topu gibi bir sultanla daha yeni evli imiş.

DK/64

Yürük kızının da onda gözü varmış ama iyi yürekli olduğundan, sultan üzülmecin diye kabul etmemiş. DK/64

Bunu sorarken yıllarca önce dinleyip de unutmadığı, kendisine nedense çok dokunan Yürük Kızı Gökçen masalını hatırlamıştı. DK/95

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de yürük : ‘yörük ‘ hayvancılıkla geçinen göçebe Türkmen boyu olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 1195). Türkçe Sözlük’te yürük; yörük olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 2241)

2.1.5.149.Yada taşı

Yada taşı kelimesi *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

DK 141, 196

İşte o zaman Esen Börü, babasından kalan Yada taşını çıkarıp yağmur yağdırdı.

DK/141

Yada taşı derler, tılsımlı bir taşmış. DK/196

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de Yada taşı ‘ yağmur yağdırmak için kullanılan kutsal taş’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 1024). Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.150.Yakışıklı

Yakışıklı kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 77, 219

Burada yakışksız bir iş değil, yakışıklı bir iş oluyordu: BÖ/40

Fakat yakışıklı söz söylüyor, sözünü dinletiyordu: BÖ/77

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. TTTSKBS’de yakışıklı ‘(erkek için) güzel, gösterişli’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 1037).

Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te yakışıklı; güzel gösterişli erkek anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 2112).

2.1.5.151.Yardımlı

Yardımlı kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 42

Ben barış olsa erdemli, yoksul görse yardımlı, vursa buğa deviren, göğe ağaç savuran
Tinesi Oğlu'yum! BÖ/42

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.1.5.152.Yay

Yay kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 83

Yay gelince Çin'e akın edip gücümüzü elçilere göstereceğiz. BÖ/83

“Yay” kelimesi Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY'da yay: yaz olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 186). KB'de yay: ilkbahar, yaz olarak geçmektedir (Arat, 1979:533). DLT'de yāy: ilkbahar olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 961). Clauson'da yay 'ilkbahar' ve 'yaz' olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 980). TTTSKBS'de yay halk dilinde ‘Yaz ayı’ olarak verilmiştir ve Eski Türkçede yay ‘ilkbahar, yaz’ olarak geçtiği belirtilmiştir (Gülensoy, 2007: 1093).

2.1.5.153.Yılık yılık

Yılık yılık ikilemesi *Bozkurtların Ölümü* romanında kullanmıştır.

BÖ 31

Sonra kendisine yılık yılık bakan Çinliye boşalttığı çamçağı geri verirken ilave etti.

BÖ31

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. TTTSKBS’de yılık halk dilinde ‘1. Çarpık, eğri,(ağız); 2. Şaşlı (göz)’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 1141). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te yılık, -ğı sf. hlk. 1. Çarpık, eğri(ağız) 2. Şaşlı (göz) (Akalın, 2009: 368)

2.1.5.154.Yış

Yış kelimesi *Yolların Sonu* şiir kitabında kullanmıştır.

YS 34

Yolların Sonu şiir kitabında örneğin “ Kömen “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Ötüken-Yış durak olsun da bize

Yürüsün ordular ordan denize.

Çinli baş vermese, gelmezse dize

Kağanın buyruğu vardır: Vuralım.” YS/34

OY’da yış: orman, ormanla kaplı dağ olarak verilmiştir (Tekin, 2010: 189). KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’da yış: dağ ormanı. dağ ormanı'; bir dağın üst kısımları ormanla kaplı, ancak ağaçsız çimenli vadiler de içeriyor (Clauson, 1972: 976). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.1.5.155.Yuğ Töreni

Yuğ kelimesi *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 380

Kısa bir görüşmeden sonar yağ töreninin nasıl yapılacağını kararlaştırdılar. BÖ/380
Binlerce Türk'ün hazır bulunduğu yağ töreninden sonra Kara Kağan'ın cesedi yakılarak külleri "Pa" ırmağının doğusuna gömüldü. BÖ/380

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de yög: ölüyü gömmekten dönenler için yapılan, üç veya yedi gün boyunca verilen yemek olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 979). Clauson'da Yoğ cenaze töreni olarak verilmiştir (Clauson, 1972: 895). TTTSKBS'de Yağ -> yoğ. Yoğ 'Eski Türklerde ölümler için yapılan tören' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 1171). TDES'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te yoğ; eski Türklerde ölümler için yapılan tören olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 2186).

2.2.ESKİCİL FİİLLER

2.2.1. Akın Etmek

Akın etmek fiili Bozkurtların *Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* adlı romanlarında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 23

BÖ 12, 19, 44, 58, 72, 74, 78, 80, 81, 83, 140, 141, 144, 150, 176, 178, 191, 199, 232, 245, 246, 299, 301, 308, 309, 393

İşbara Alp, karşı yatan kara dağa bakarken, yarın o dağın ardında toplanıp Çin'e akın edecek orduyu düşünüyor, akın olduğu halde neden içinin sıkıldığını anlayamıyordu.

BÖ/12

Biz akın edince yağma için bize mal hazırlıyor. BÖ/23

Ben, kırk defa Çin'e akın etmiş, üç kardeşi savaşta, dört eçisi uğraşta, ataları dövüşte, dedeleri kırıšta ölmüş Binbaşı Makaraç Alp'im! BÖ 33

Ben, attığı ok şaşmayan, attan yere düşmeyen, Çin'e akın ettik teon tümen maltaşayan, ÇulukKağan öldü diye sevinen iki Çinliyi iki okta deviren Yüzbaşı İşbaraAlp'im! BÖ/33

Yay gelince Çin'e akın edip gücümüzü elçilere göstereceğiz. BÖ/83

Yazın Çin'e akın ettiğimiz zaman sana bir danaya hutuç koyun veririm. BÖ/109

Bu, dört günlük savaş talimlerinde Ötüken'den o kadar uzaklaşmışlardı ki nerde ise, biraz daha gitseler Çin'e akın edebilirlerdi. BÖ/136

Bu yüzden ilkbaharda Çin'e akın edeceklerdir. BÖ/144

Senin ordunda bizimle birlikte Çin'e akın ettiği gün Ötüken'den yoksulluk kalkacaktır! BÖ/200

Gökten inen türlü belâlarla bitkin hale gelen bu insanlar biraz doyum olmak için Çin'e akın etmekten başka hiçbir şeyin fayda vermeyeceğini düşünmekte birliktiler. BÖ/299

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Toprak- Mazi“ adlı şiirinde geçmektedir:

“Yabancılar bir gün yine akın ederse,
Ve zaferi kendisine yakın ederse,
Sevgilimi aldı diye bu kara toprak
Tarihin ün meydanında uzun kalarak
O toprağın uğruna sen can vermez misin?” YS/23

Akın kelimesi ilk olarak karşımıza DLT'de çıkmaktadır. DLT'DE “sel, yağmur suyu” anlamında geçmektedir. Kelimenin ilk anlamı bu iken daha sonra anlam alanı değişerek “baskın yapmak” anlamında kullanılmaya başlanılmış olabilir. DLT'de verilen akıncı kelimesi de akın kelimesinin +CI yapım eki ile türetilmiş halidir. Daha sonra Dede Korkut'ta da “baskın” anlamında kullanıldığını takip etmekteyiz. Atsız da eserlerinde kelimeyi “baskın” anlamında kullanmıştır. Tarihi bir dönemi konu aldığı için bu eskicil kelimeyi tercih etmesi kaçınılmazdır.

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT 'de akın kelimesi “sel, yağmur suyu” anlamında geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 546). Fakat DLT'de akıncı “geceleyin düşmanı basan birlik” anlamında verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 546). Akın etmek “sel” gibi basmaktan geliyor olabilir. Türkler akın ettiklerinde önlerinde kimse duramazdı. Buna en büyük örnek Türk akınlarını durdurmak için inşa edilen Çin Seddidir. Dede Korkut Kitabı'nda akın dile-; akın için izin istemek anlamında kullanılmıştır. akın dile-: akın için izin istemek olarak geçmektedir (Özçelik, 2005: 305) Yine burada da anlamı “baskın”dır. Clauson sözlüğünde akın kelimesini “baskın” anlamıyla vermiştir (Clauson, 1972: 87). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te; düşman topraklarını tedirgin etme, yıldırma, çapul vb. amaçlarla toplu olarak yapılan baskın

anlamında verilmiştir ve kın etmek Düşman ülkesine saldırmak, baskın yapmak olarak yer almaktadır (Akalın, 2009: 53).

2.2.2.Albız alsın

Albız almak fiili *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında ve *Yolların Sonu* şiir geçmektedir.

BÖ 108, 116, 119, 154, 270, 304, 342, 365, 425, 429

BD 87

Tuuh! Albız alsın. BÖ/108

“Hay albız alsın. Ben bu kımızi eve götürecektim. BÖ/119

Albız alsın... BD/87

Şiirdeki örneği “Ay Yüzlü Güzel Konçuy” şiirindeki bir beyittir:

“Almış beni albızlar, gönlümde yaran sızlar,
Kurban sana Atsız’lar ay yüzlü güzel konçuy...”

Atsız “albız” kelimesini Eski Türkçe bir kelime olduğu için tercih etmiştir. Atsız bu kelimeyi hem ad olarak “ albız” hem de deyim olarak “albız almak” kullanmıştır.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.2.3.Arıklamak

Arıklamak fiili *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 241, 303, 307, 339, 366, 368

BD 80

DK 118,151, 175, 209

Yalnız biraz arıklamış ve yorulmuştu. BÖ/241

Bin adım uzaklıktan bile Türk atlarının Çin atlarına göre ne kadar arıklamış olduğu seçiliyordu. BÖ/303

Açlık ve kıtlıkla kırılmış, azalmış, arıklamış olmalarına rağmen eldeki bütün

kuvvetlerini toplayarak Çin’le çarpışılırsa doyum olacaklarına, başka çıkar yol olmadığına inanıyordu. BÖ/307

Yamtar, kemerini kastığı zaman iyice arıklamış olduğunu anladı. BÖ/339

Gövdesi arıklamış. BD/80

Deli Kurt ise bu kış aksine arıklamış ve solmuştu. DK/118

Artık ölmüş olduğuna inanacağı bir sırada onu biraz arıklamış, fakat dipdiri olarak karşısında bulunca Çakır o kadar sevinmişti ki, nerdeyse gözleri yaşaracaktı. DK/151
Oldukça da arıklamış ve yüzü süzölmüştü. DK/175

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de aruk ~ arık: Oğuz ve Kıpçak lehçelerinde cılız anlamı ile yer almaktadır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 554). DKK’de aruk (a[y]ruk) : arı, temiz anlamında vardır (Özçelik, 2005: 306) Gülensoy’un etimoloji sözlüğünde Arık; zayıf, cılız ve yorgun, yorulmuş anlamlarıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 77). Clauson ve TDES sözlüklerinde bulunmamaktadır. Türkçe Sözlük’te arık kelimesi eski dilde zayıf, cılız, kuru, sıska anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 117).

2.2.4.Aldamak

Aldamak fiili *Bozkurtların Ölümü* romanlarında geçmektedir.

BÖ 55, 96

Çinli beğ de geldikten sonra Kağan’ı kandırıp aldamağa uğraşacaklardır. BÖ/55

Kannış yapıp beni aldadı. BÖ/96

alda- fiili günümüzde ölçünlü dilde “aldatmak” biçiminde varlığını sürdürmektedir. Atsız eserinde bu fiilin eskicil biçimini tercih etmiştir.

“ Aldamak “ fiili Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK’da alda-: aldatmak olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 789). Clauson’da alda- her zaman 'kandırmak, hile yapmak, hile yapmak' anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 133). Gülensoy’un sözlüğünde alda- : aldatmak olarak ve kelimenin açılımı al ‘hile’ + da- biçiminde verilmiştir (Gülensoy, 2007: 65). Türkçe Sözlük’te aldamak kelimesi bulunmamaktadır.

2.2.5.Aparmak

Aparmak fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 19

Daha biraz önce atlıların toplandığı inişte göğüslere kadar yükselen su, önüne geleni aparan, Gök Türk ordusunun on dört yiğidini yutan su şimdi neredeydi? BÖ/19

Atsız apar- fiilini “aparan” sıfatfiil şekliyle kullanmıştır.

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK’ da apar-: götürmek olarak geçmektedir. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Gülensoy’un sözlüğünde Apar- ‘alıp götürmek’ anlamındadır ve kelimenin açılımı < ap [< * al-(1)p]-ar- [< *bar-] şeklinde verilmiştir (Gülensoy, 2007: 73). Türkçe Sözlük’te aparmak halk dilinde almak, alıp götürmek ve argoda gizlice almak, alıp kaçmak, çalmak anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 107).

2.2.6. Aşlanmak

Aşlanmak fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 82

Çünkü ona Türk kanı aşlanıyor. BÖ/82

Yalnız Çinliye aşlansa iyi. BÖ/82

Çinliler Türk kanıyla aşlanarak canlanır, bahadırlaşıırken biz de kanımıza Çin kanı katarak soysuzlaşacak mıyız? BÖ/82

Atsız aşlan- fiilini günümüzdeki “aşıla-“ fiili yerine kullanmıştır.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.2.7.Buyruk vermek

Buyruk vermek fiili *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Ruh Adam*, *DeliKurt* ve *Dalkavuklar Gecesi* romanlarında geçmektedir.

BÖ 20, 28, 41, 43, 77, 98, 130, 134, 143, 147, 152, 153, 161, 163, 164, 178, 187, 191, 221, 227, 228, 229, 238, 249, 267, 274, 285, 292, 300, 304, 308, 309, 310, 312, 314, 317, 320, 322, 336, 339, 343, 378, 389, 391, 392, 404, 412, 416

BD 9

RA 262

DK 26, 56, 133, 161, 182, 199, 201, 206, 208

DG 11, 12, 23, 55,56, 76

YS 37

Sonra sararmış, fakat sessiz, kendisine bakan çerilerine buyruk verdi: Ardımdan tez gelin! Erken varmalısınız! BÖ/20

Çinli atuşaklarını bana sormadan öldürmek için sana buyruk veren oldu mu? BÖ/28

Kağan karşısındaki beğe buyruk verdi. BÖ/43

Katun türeye aykırı söz söyleyemez, buyruk veremezdi. BÖ/221

Bu ayrılığı körüklemek için de Bozkurt soyundan iki tegini Sırba'nın buyruğuna vereceğim. BD/9

Fakat ben ülkeler açmış, ordular yenmiş, bir avuç insanla doğudan batıya buyruk vermiş kıraldım. RA/262

Çingenelerin tutulması için buyruk veren adam, çok genç, yakışıklı birisi, her halde bir beğdi. DK/26

Kara Çoban, yamaklarından birine buyruk verdi : -Göcenoglu! Kopuz çal dadınleyelim. DK/133

Kıral öfkeli bir sesle başkumandana “Bu kadını hemen saraya getiriniz” diye buyruk verdikten sonra geriye doğru döndü. DG/11

Ancak, bir müddet sonra yaverlerinden birine dönerek buyruk verdi: Halk İlânasam şerefine içsin! DG/76

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Yakarış II “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Yarın Yavuz dirilip bize buyruk verince

Kızgın kum çöllerini yeni baştan aşarız.

Kanlarımız sebildir; akıtarak hepsini

Belirsiz mezarlarda anılmadan yaşarız...” YS/10

OY’da buyruk: kumandan, amir olarak geçmektedir, emir anlamında değildir (Tekin, 2010: 135). Buyruk DLT’de buyruk, emir olarak verilmiştir (Ercilasun ve

Akkoyunlu, 2015: 605). DKK’da buyruk geçmektedir (Özçelik, 2005:309). Gülensoy’un sözlüğünde Buyruk ‘ buyruk, emir’< buy(u)r-uk ‘emir, ferman’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 189). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te buyruk; belirli bir davranışta bulunmaya zorlayıcı söz, emir, ferman ve egemenlik anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 331).

2.2.8.Buyruk almak

Buyruk almak fiili *Bozkurtların Ölümü, Bozkurtlar Diriliyor, Deli Kurt* ve *Dalkavuklar Gecesi* romanlarında geçmektedir.

BÖ 228, 304, 421

BD 135

DK 227

DG 73

YS 37

Binbaşı san Pars’ın yakalanması için buyruk alan çeriler atlarından inerek onu tutmak için üstüne yürürken onbaşı kılıcını çekerek: “Davranmayın” diye haykırdı.

BÖ/228

Kendisi kağandan buyruk almadıkça buradan kımıldamayacaktı. BÖ/304

anda buyruk almış yahut sözleşmiş olduğunu gördüler. BÖ/421

Urungu ile Ersegün hiç ummadıkları bu yumuştan ürkmüşler, fakat buyruk aldıkları için karşı gelememişlerdi. BD/135

Ordu, kesin buyruk almıştı. DK/227

Yaverler vazifelerini yapıp döndükten sonra kırala raporlarını vermişler ve kahramanlar gecesinin hazırlığına şimdiden başlamak için ondan buyruk almışlardı.DG/73

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “ Kömen “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Bin asır geçse de rastlanmaz onun bir eşine,
Buyruk aldım diye ok fırlatıyor evdeşine...” YS/37

OY’da buyruk: kumandan, amir olarak geçmektedir, emir anlamında değildir (Tekin, 2010: 135). Buyruk DLT’de buyruk, emir olarak verilmiştir (Ercilasun ve

Akkoyunlu, 2015: 605). DKK’da buyruk geçmektedir (Özçelik, 2005:309). Gülensoy’un sözlüğünde Buyruk ‘ buyruk, emir’< buy(u)r-uk ‘emir, ferman’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 189). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te buyruk; belirli bir davranışta bulunmaya zorlayıcı söz, emir, ferman ve egemenlik anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 331).

2.2.9.Buyruğuna girmek

Buyruğuna girmek fiili *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 64, 150, 253

BD 91

Birbirinin buyruğuna girmeden de birleşebilirler. BÖ/64

Tulu Han a yirmi bin kişilik ordusu ile gelip Kağanın buyruğuna girmişti. BÖ/150

Tulu Han’ın buyruğuna girersen hemen yüzbaşı olursun. BÖ/253

Ersegün! Doğru söylüyorsun ama Ay Hanım kağan kızıdır ve İteriş Kağan’ın buyruğuna girmiştir. BD/91

OY’da buyruk: kumandan, amir olarak geçmektedir, emir anlamında değildir (Tekin, 2010: 135). Buyruk DLT’de buyruk, emir olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 605). DKK’da buyruk geçmektedir (Özçelik, 2005:309). Gülensoy’un sözlüğünde Buyruk ‘ buyruk, emir’< buy(u)r-uk ‘emir, ferman’ olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 189). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te buyruk; belirli bir davranışta bulunmaya zorlayıcı söz, emir, ferman ve egemenlik anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 331).

2.2.10.Bunlanmak

Bunlanmak kelimesini; *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanında kullanmıştır.

BÖ 215, 263, 392

Açmanın doğru olacağını bildiği halde içinden gelen bir ses ona açmamasını

buyuruyor, bundan da Böğü Alp bunlanıyordu: BÖ/215

Üç oğul'un gözleri bunlandı. BÖ/263

Kür Şad'ın bakışları bunlandı: BÖ/392

OY'da buğ dert, sıkıntı, yokluk, ihtiyaç anlamlarıyla geçmektedir (Tekin, 2010: 135).DLT, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz.Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır.Gülensoy'un Sözlüğünde bun' sıkıntı' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 182). Türkçe Sözlük'te bun; sıkıntı anlamıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 325).

2.2.11. Buyruğuna almak

Buyruğuna almak fiilini; *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında kullanmıştır.

BÖ 319

BD 38

Kür Şad, Gök Türk ordusunun en sağlam ve yıpranmamış erleri olan İşbara Han ve Börü Tarkan çerisini kendi buyruğuna alarak güneyden gelen Çinliler'e saldırırken Böğü Alp da kendi bini ile geriden gelen Çin tümenine at tepti. Kuşatılmış oldukların için manevra yapacak zamanları yoktu. BÖ/319

Beni buyruğuna alarak buraya kadar getirdin. BD/38

OY'da buyruk: kumandan, amir olarak geçmektedir, emir anlamında değildir (Tekin, 2010: 135). Buyruk DLT'de buyruk, emir olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 605). DKK'da buyruk geçmektedir (Özçelik, 2005:309). Gülensoy'un sözlüğünde Buyruk ' buyruk, emir'< buy(u)r-uk 'emir, ferman' olarak verilmiştir (Gülensoy, 2007: 189). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te buyruk; belirli bir davranışta bulunmaya zorlayıcı söz, emir, ferman ve egemenlik anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 331).

2.2.12. Bay kılmak

Bay kılmak fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 67

biraz bay kılmak, karnını doyurmak gerekti. BÖ/67

Bay kıliver akında. BÖ/284

Atsız eski Türkçe bay sözcüğünü “bay, baylık, bay kılmak, bayımak” isim ve fiil şekillerinde kullanmıştır.

OY’da bay: zengin anlamındadır ve bay kıl- fiili geçmektedir (Tekin, 2010: 127). KB’de bay: zengin anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 65). DLT’de bāy; zengin anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 579). DKK’da Bay Püre Beg var. Clauson’un sözlüğünde bay: Zengin, zengin bir adam (Clauson, 1972: 384) Gülensoy’un sözlüğünde Bay’ zengin’ < * bāy anlamı ile verilmiş ve Buradan: bayu-(<* bāy+u-‘zengin olmak’ şeklinde açılımı yapılmıştır (Gülensoy, 2007: 121). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bay eski dilde parası, malı çok olan zengin (kimse) anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 225).

2.2.13.Bayımak

Bayımak fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ82

Çinlilerin nasıl bayıdığını anladınız mı? BÖ/82

Atsız eski Türkçe bay sözcüğünü “bay, baylık, bay kılmak, bayımak” isim ve fiil şekillerinde kullanmıştır.

“Bayımak” fiili Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY’da bay: zengin anlamındadır ve bay kıl- fiili geçmektedir (Tekin, 2010: 127). KB’de bay: zengin anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 65). DLT’de bāy; zengin anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 579). DKK’da bayımak: zengin olmak olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 805). Clauson’un sözlüğünde bay: Zengin, zengin bir adam (Clauson, 1972: 384) Gülensoy’un sözlüğünde Bay’ zengin’ < * bāy anlamı ile verilmiş ve Buradan: bayu-(<* bāy+u-‘zengin olmak’ şeklinde açılımı yapılmıştır (Gülensoy, 2007: 121). TDES’de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bay eski dilde parası, malı çok olan zengin (kimse) anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 225).

2.2.14.Berkitmek

Berkitmek fiili *Deli Kurt* romanında geçmektedir.

DK77

Bundan dolayı iyice berkittiği şehirde duramamış, Sırp ordusunun başbuğluğunu oğluna bırakarak kendisi Macaristan'a kaçmıştı. DK/177

OY'da rastlayamıyoruz. DLT'de berkitmek; sağlamlaştırmak anlamında verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 583). KB berkit- : perkitmek, sağlamlaştırmak 4824 (Arat, 1979: 75). DKK'da berkit-: sıkılamak, sağlamlaştırmak olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 807). Clauson'un sözlüğünde sabitlemek, sağlamlaştırmak, birleştirmek anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 363). Gülensoy'un Sözlüğünde Berkit- 'sağlamlaştırmak, kuvvetlenmek' anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 133). TDES'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te berkitmek; sağlamlaştırmak, tahkim etmek, takviye etmek. (Akalın, 2009: 248)

2.2.15.Buşkulanmak

Buşkulanmak fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 34

Katun buşkulanmıştı. İşbara Alp'in yenilmesini hatta ölmesini istiyordu. BÖ/34

"Buşkulanmak" fiili Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.2.16.Çelmek

Çelmek fiili *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 34, 35, 36, 54

BD 27, 28, 48, 73, 92, 100, 123, 124

İndirilen kılıçları yakendi kılıçları ile çeliyorlar yakalkanla durduruyorlardı. BÖ/34
Onlar bu yaman inişleri birbirlerinin tulgalarına doğru yapıyorlar, fakat öteki bunu hemen çeldiği için iki yiğit havada kılıç döndürüyormuş gibi oluyordu. BÖ/35
TungaTigin'in son saldırışını çeldikten sonra yaman bir saldırış yaptı. BÖ/36
Kılıcı yıldırım çeler, BÖ/54
Saldırış çelinmişti. BD/27
Sağdan, soldan çok hızlı ve pek sert vuruşlar yapıyor, Urungu olduğu yerde mihlanmış gibi durarak bütün vuruşları çeliyordu. BD/28
Börü, keskin bir çelişle onun kılıcını yana savurmuş, öyle sert bir hareket yapmıştı ki yüzbaşının kılıcı yere düşmüştü. BD/48
Kılıçlar yaman bir güçle ve ustalıkla savruluyor, aynı ustalıkla ve sertlikle çeliniyor ve demirin demire çarpmasından çıkan sesler bütün alanı dolduruyordu. BD/73
duruyorlar, saldırışlarla çelişler birbirini kovalarken bir adım ileri gitmek imkânı bulamıyorlardı. BD/92
yaklaşıyor, öteki bir sığırı ikiye biçecek sertlikle savuruşlarla hücumları çeliyordu. BD/100
Börü boyuna gerilemekteki sakatlığı kavriyarak kalkanını yere attı ve hafiflemiş olduğu halde onun hamlesini çelerek saldırışa geçti. Şimdi görülmemiş bir çabuklukla vuruşlar ve çelişler birbirini kovalıyor, Börü adım adım ilerliyordu. BD/123
Urungu kaya gibi duruyor, savrulan kılıçları çeliyor, arada bir kılıç savuruyor, kendisinden çok genç olan Yula ise onun çevresinde habire dönüyordu. BD/124
İlk kucaklaşmada Ezgene'nin yaman bir çelmesi koca Buluç'u sırtüstü devirdi. BD/124

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.2.17.Çalmak

Kılıç çalmak fiili *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 329

BD 19

Üç yıl durup dinlenmeden; yaz, kış demeden; açlığa, susuzluğa aldırmadan, yorgunluk bilmeden at koşturmuşlar, kılıç çalmışlar, kargı sançmışlar, ok fırlatmışlardı. BD/19

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.2.18.Diz vurmak

Diz vurmak fiilini *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Ruh Adam* romanlarında geçmektedir.

BÖ 9, 27, 28, 32, 33, 40, 41, 46, 65, 90, 98, 102, 132, 135, 180, 183, 184, 188, 198, 202, 207, 220, 221, 227, 238, 239, 302, 309, 314, 317, 386, 397

BD 28, 29, 30, 38, 39, 40, 41, 45, 60, 74, 83, 84, 87, 88, 96, 98, 99, 100, 111, 112, 116, 118, 121, 125, 131, 132, 137, 138, 141, 144, 146, 163, 179, 198

RA 261, 262, 263, 269, 270, 271

Ateşe varınca erlerden birisi diz yere vurarak yüzbaşıya bir çamçak kırmızı sundu. BÖ/9

Atlı yere atlayarak diz yere vurup yüzbaşısı selamladı: BÖ/19

Begler ve çeriler Tigin'i diz vurarak selamladılar. BÖ/28

Tunga Tigin, yere diz vurup "Buyruk Kağanındır" dedi. BÖ/32

Çinlilerde onu Türk göreneğince diz yere vurarak selamlamak istediler. BÖ/40

"Yarasını tımar edin" buyruğunu verdikten sonra otağına yürüdü ve yere diz vurarak kendisini ululuyan Dokuz Oğuzlar'ın sevinçli bakışları arasında içeri girdi. BD100

Binbaşı Pars iki oğluyla birlikte Ay Hanım'ın otağına girip de yere diz vurduğu zaman biraz şaşaladı. BD/111

Kağan kızı onu otağına çağırarak sorguya çekti ve onun yere diz vurarak selâm verişinden şüphelendi. BD/163

Çünkü bu diz vuruşu tam Türk göreneğince yapılmıştı. BD/163

Alp Er Tunga, gösterişli ve kahraman edasıyla toprağa diz vurduktan sonra yerine gelip demin verdiği silahlarını alırken, silahları veren ikinci kiral, omuzlarına dökülen saçları, heybetli börtü, çok sert bakışlarıyla kendi silahlarını

çıkartıp yanındakilere vererekilerledi: RA/262

“Diz vurmak” fiili Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.2.19. Esrimek

Esrimek fiili *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 32, 42, 291

BD 59, 103

DK 143

Yeni Kağan’ın otağı önünde toplanan bu binlerce kişi bol bol kırmızı içip esridikleri halde büyük bir sessizlik içinde idiler. BÖ/32

Yoksa çok kırmızı içip esridikmi? BÖ/291

Esriyen kişiye dünya sıcak gelir. BÖ/291

“Bahtıyarlık beni esritt” diye söylendi. BD/59

Ay Hanım çağırırsa diye bekliyor, otağına gidip onun sesini dinledikten sonra sanki yirmi çamçak kırmızı içip de esrimiş gibi çıkıyordu. BD/103

Bu kırmızı insanı esritir mi? diye sordu DK/143

“Esrimek” fiili Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de esür- : sarhoş olmak olarak geçmektedir (Arat, 1972: 160). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Gülensoy’un sözlüğünde ‘sarhoş olmak’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 342). Türkçe Sözlük’te esrimek; eski dilde Herhangi bir sebeple kendinden geçmek, gaşyolmak; Coşup kendinden geçmek, vecde gelmek; Mest olmak, sarhoş olmak anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 654).

2.2.20.Gezlemek

Gezlemek fiili *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 13, 40, 47, 50,101, 122, 192, 195, 244, 287

BD 27, 44, 121, 175, 176, 177

DK 50

Düz çayırılıkta kaçan hayvanı gezleyip(nişanlamak) oku fırlattı. BÖ/13

Yayına bir ok sürüp gezledi. BÖ/40

Okunu yerleştirip yayı gererek gezledi. BÖ/47

İki yiğidin sadaklarından okları çekmeleri yaya yerleştirmeleri ve amacı gezleyip oku bırakmaları o kadar çabuklukla oluyordu ki, onların bu hareketlerini birer birer takip etmek adeta mümkün değildi. BÖ/50

Sadağından çektiği oku yayına yerleştirip gezledi, atın nal sesi ve kişnemeleri arasında bir ok vınlayışı duyuldu. DK/50

Kadır Bağa görülmemiş bir çabuklukla sadağından ok çekerek yaya koyup gezledi, fırlattı. BD/27

Doludizgin onlar yaklaşırken kendisi de sadapından ilk oku çekerek gezleyip fırlattı. BD/44

“Gezlemek” fiili *Atsız*’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson’un sözlüğünde kezle- : (ğ-) Ğezle- : oku yaya koymak anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 760). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te gezlemek; bir yeri ölçmek, bir hedefi vurmak için silaha gerekli doğrultuyu vermek, nişan almak, okun gezini kirişe yerleştirmek anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 758)

2.2.21. Kocamak

Kocamak fiili *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 6, 196, 245, 271, 273, 293, 296, 327, 333, 340, 352, 353, 375, 380, 406

BD 19, 55, 57, 60, 108, 137, 167, 187, 188, 190, 192, 193, 196, 198, 202, 205, 207, 211

DK 62, 151, 168, 183, 196, 227

DG 67

Yoksa onun kocamış, buruşuk yüzündeki gülümseyişini değil. BÖ/6

Bu her biri kanlı savaş günleri görmüş, ölümden birkaç yol yakayı sıyırmış savaş erleri, 15 yaşındaki çocuklardan 60 yaşındaki kocalara kadar bu binlerce kişi, titrek seslerle: Parçalanır yürekler!... BÖ/25

Dedesı seksenlik bir koca idi. BÖ/175

Koca dedesi ona daha ilk binicilik dersleri verirken: “Türk ata bindi mi, gözü öz atasını bile görmemeli. BÖ/175

'Artık kocadım, yüreğim yufkalaştı' diyordu. DK/62

Sizi hala çocuk huylu gördükçe ben de kocadığının farkına varmıyorum. DK/168

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de koca ‘yaşlı’ < koca- ‘yaşlanmak’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 529). Türkçe Sözlük’te koca; Yaşlı, ihtiyar, pır anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1193).

2.2.22. Kıvanmak

Kıvanmak fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 66, 196, 275, 334

BD 131, 137

Yüce kardeşim Tüng Yabgu Kağan’ın beni unutmamasından çok kıvandım. BÖ/66

Seni aramızda görmekle kıvanır, övünürüz. BÖ/196

Tulu Han bu ağır yumuştan hiç de kıvanmamıştı. BÖ/275

Çin kağanı onun bu komutanlığa hiç kıvanmadığını görünce kendisine ayrıca Peping şehrinin beğliğini verdi. BÖ/334

Armağanlarına kıvandığımı, fakat arada akrabalık da bulunması dolayısıyla bize daha yakın bir yerde oturması gerektiğini bildireceksin. BD/131

Ay Hanım! Kağanım gönderdiğin armağanlara kıvandı. BD/137

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK'da kıvan-: sevinip gurur duymak olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 893). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS'de kıvan- ; övünülecek bir olaydan dolayı sevinmek, iftihar etmek, memnun olmak anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 519). Türkçe Sözlük'te kıvanmak; övünülecek bir olaydan dolayı sevinmek, iftihar etmek, menün olmak anlamıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 1170).

ķıw “baht, devlet” (DLT, KB) sözü Orta Türkçeden beri tarihi lehçelerimizde görülmektedir. Anadolu'da kıv “yazgı, baht” şeklinde geçmektedir. kıvan-sözcüğünün DLT ve KB'de geçen ķıw sözcüğüyle fonetik ve semantik bağı açıktır. (Üşenmez, 2013: 420)

2.2.23.Kutlulamak

Kutlulamak fiili Dalkavuklar Gecesi romanında geçmektedir.

Hatti milleti doğumu kutlulama için çılgınca eğleniyordu. DG/5

Gönülden gelen kutlulamalarımı kabul buyurursanız beni unutulmaz bir bahtiyarlık içinde bırakacaksınız”dedi.DG/9

İşte bak, ben bir ölü olduğum halde seni kutlulamağa geldim. DG/10

Zafer kutlulansın!..DG69

Millet, kutlulanacak kahramanların başında Tutaşil'i görmek istiyordu. DG 73

Millet, bahçede kahramanları kutlularken sarayın büyük tören odasında da kıral ve vezirler aynı şeyi yapıyorlardı. DG74

OY'da kut; kut, talih, Tanrı'nın lütfu anlamıyla geçmektedir (Tekin, 2010:156). KB'de ķut: kut, mutluluk, devlet anlamında geçmektedir (Arat, 1979: 293). DLT'de kut; baht, devlet, talih, şans anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 751). Clauson'da kut; orijinal olarak oldukça mistik bir "cennetin iyiliği", dolayısıyla, daha az özel olarak "iyi bir servet" ve benzerleri ve daha genel

olarak "mutluluk" anlamında verilmiştir (Clauson, 1972: 594). TDES’de yer almamaktadır. TTTSKBS’de Kut ‘uğur, baht, talih; mutluluk’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 581). Türkçe Sözlük’te kutlulamak; kutlamak olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 1271).

2.2.24.Kıyışmak

Kıyışmak fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 33, 79, 249, 422

BD 104

Tunga Tigin’e kıyışamadıkları belli idi. BÖ 33

Eskiden Çinliler buna kıyışabilirler miydi? BÖ79

Girişmeğe kıyışamayarak birbirlerinin çevresinde döndüler. BÖ110

Kağan buna kıyışamadı. BÖ249

Onlar da hem hayret, hemde korku ile beş altı adım uzaktan Yamtar’a bakıyorlar, nasıl olsa öleceğini anladıkları için bu korkunç deveyaklaşmağa kıyışamıyorlardı. BÖ422

günden beri kimse onunla evlenmeğe kıyışamaz. BD 104

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de kıyış- ; yanlamasında kesmede yardım etmek veya yarışmak anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 717). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te kıyışmak; karşılıklı sözleşmek, anlaşıp karar vermek, birbiriyle yarışmaya kalkmak anlamları ve halk dilinde yüreklilik göstermek, cesaret etmek anlamıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 1174).

2.2.25.Kannış yapmak

Kannış yapmak fiili *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 73, 81, 96, 264

Bu sözlerden alınmıyor, Onbaşı Sançar’a yaklaşıyor, sokuluyor, kırıtip kannış

yapıyordu. BÖ/73

Tutsak Çin karıları bin türlü kannış yapıp Türk erlerini kandırıyorlar. BÖ/81

Kannış yapıp beni aldadı. BÖ/96

Yanında kendisine kannış yapan ince yüzlü kızı tutup kendisine doğru çekti BÖ/264

OY, KB, DLT ve DK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.2.26.Kırışmak

Kırışmak fiili *Bozkurtların Ölümü* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 158, 395

DK 178

Çünkü burada kırışa kırışa KürŞad'la Işbara Alp yalnız kalmışlardı. BÖ/158

Doya doya kırışayım. BÖ/395

İçeride büyük bir kırışma olacağı hakkındaki tahminler boşa çıkmış, çünkü Sırp beğinin oğlu teslim olmuştu.DK/178

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT 'de kırış- : yarışmak anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 713). DKK'da kırış-: savaşmak olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 893). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te kırışmak; birbirini kırmak, yok etmek, öldürmek anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1160).

2.2.27.Kineşmek

Kineşmek fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 67

Kineşmekten başka yol yoktu. BÖ/70

“Kineşmek” fiili Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de kingeş-: karşılıklı danışmak anlamındadır (Arat, 1979: 258). DLT’de kinemek; (bir işi) planlamak için birine danışmak anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 720). Yine DLT’de kênşeş- ; danışmak anlamındadır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 703). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.2.28.Kakışmak

Atsız “kakışmak” fiilini; *Bozkurtların Ölümü* romanında kullanmıştır.

BÖ 110

Bu kakışma kötü oldu. BÖ/110

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de kakışmak; karşılıklı kızmak anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 678). DKK’da kaçık-: öfkelenmek, sinirlenmek olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 878). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te kakışma; kakışmak işi olarak verilmiştir (Akalın, 2009: 1038).

2.2.29.Kanmak

Kanmak fiili *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS60

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Koşmalar II “ adlı şiirinde geçmektedir:

“Dumanlı gözlerim bir hayâl arar,
Tan vakti ufukta güneş yanmadan.
Her güzel dakikam geçer çabucak,
Tadını içip de gönül kanmadan.” YS 60

OY, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de kan-; kanmak, doymak anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 220). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te kanmak; bir gereksinimini, bir

isteğini yeteri kadar karşılamış olmak, doymak ve yetinmek anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1062).

2.2.30.Kargılanmak

Kargılamak fiili *Bozkurtların Ölümü* romanlarında geçmektedir.

BÖ 329

Zavallı Yumru arkadan gelen ikinci Çinli'nin başına vurduğu bir vuruşla sendelerken öteki sert bir dürtüşle Sançar'ı kargılamıştı. BÖ/329

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te kargılamak; kargı ile yaralamak ve öldürmek anlamlarında verilmiştir (Akalin, 2009: 1086).

2.2.31.Kaykılmak

Kaykılmak fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 207

Bir aralık Alka'nın yana doğru kaykıldığını gördü. BÖ/207

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te kaykılmak; arkaya doğru eğilerek, yaslanarak oturmak anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1117).

2.2.32.Kemlik etmek

Kemlik etmek kelimesi *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

RA 8

İyiliğe kemlik ettin. RA/8

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. KB’de kem; hastalık, rahatsızlık anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 238). DLT’de kem; hastalık olarak verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 702).

Clauson’da yer almamaktadır. TDES’de kem; ‘noksan, eksik’ ve ‘kötü, fena’ anlamları ile verilmiştir ve < Farsça kökenlidir: kam (Eren, 1999: 229). TTTSKBS’de Kem ‘kem, fena’ anlamıyla verilmiştir. Eski Türkçede kām; ‘ağrı, zahmet, hastalık anlamına gelmektedir ve Kāmlig ise ‘hastalık’tır (Gülensoy, 2007: 495). Türkçe Sözlük’te kemlik etmekkötü davranışlarda bulunmak anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1134).

2.2.33.Kırlara karışmak

Kırlara karışmak fiili *Deli Kurt* romanında geçmektedir.

DK10

Kırlara mı karıştın? DK/110

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.2.34.Kocalmak

Kocalmak fiili *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında kullanmıştır.

DK 243

Bu saçlar bir gecede ağarmış ve o koca bahadır çökmüş, kocalmıştı. DK/243

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de koca ‘yaşlı’ < koca- ‘yaşlanmak’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 529).Türkçe Sözlük’te koca; Yaşlı, ihtiyar, pır anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1193).

2.2.35.Koçmak

Koçmak fiili *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

YS 46

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Dün Gece“ adlı şiirinde geçmektedir:

“Gönlümü göklere açmak istedim,
Dağları bağrında koçmak istedim,
Mehtabı doyası içmek istedim,
Nurunda sevginin şarabı vardı.” YS46

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te; koçmak; halk dilinde kucaklamak anlamındır (Akalın, 2009: 1194).

koç- /kuç- : kucaklamak, bağrına basmak anlamındadır. EAT metinlerinde kelime hem /o/ hem de /u/ lu şekilde okunmuştur. /u/ lu biçimler Batı Türkçesine daha yatkındır (Üşenmez, 2013: 442).

2.2.36.Kut dilemek

Kut dilemek fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında kullanmıştır.

BÖ 226

Sonra hepsi birden Almila’nın, Onbaşı Pars’ın şerefine haykırdılar, uğur ve kut dilediler. BÖ/226

OY’da kut; kut, talih, Tanrı’nın lütfu anlamıyla geçmektedir (Tekin, 2010: 156). KB’de kut: kut, mutluluk, devlet olarak geçmektedir (Arat, 1979: 293). DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.2.37.Oklamak

Oklamak fiili *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 121, 158, 192, 254, 408, 409

BD 72

Son kumanda yamandı: -Okla!... BÖ/101

Onları ürkütmeden görmek, sonra birden oklamak gerekti.BÖ/121

Okla kancık oğlu okla!... BÖ/158

Sonra ben bu okla on dört Çinliyi okladım.BÖ192

Çok uzaktan oklaşıyorlardı. BÖ/254

Şimdi, Yamtar’la Yumru demir kapıyı kırmağa çalışırken ihtilâlcilerle Çin çerisi arasında elli altmış adım kadar bir uzaklıktan hızlı bir oklaşma başladı. BÖ/408

Şimdi yirmi beş, otuz adım aralıktan oklaşıyorlardı. BÖ/409

Savaş göz kamaştıran bir oklaşma ile başladı. BD/72

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.2.38. Onmak

Onmak fiili *Yolların Sonu* şiir kitabında ve *Ruh Adam* romanında geçmektedir.

YS 76

RA 70, 72

Onmaz kara sevdamızı kan söndürecektir...RA/70

Onmaz kara sevdamızı kan söndürecektir...RA/72

Yolların Sonu şiir kitabında ise örneğin “Geri Gelen Mektup“ adlı şiirinde geçmektedir:

“Ey sen ki, kul ettin beni onmaz yakışınla,
Ey sen ki, gönüller tutuşur her bakışınla!” YS/76

OY, KB ve DLT metinlerinde rastlayamıyoruz. DKK’da on-: iyileşmek olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 919). Clauson’da onmak: gelişmek, gelişmek anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 168). TTTSKBS’de On- ; ‘(iş) düzeltmek’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 625). Türkçe Sözlük’te onmak; daha iyi bir duruma girmek, salah bulmak, eksikliği kalmayıp gönül ferahlığına girmek, mutlu

olmak, mesut olmak, hastalıktan dertten kurtulmak, şifa bulmak, felah bulmak, iflah olmak anlamlarıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1504).

2.2.39.Sançmak

Sançmak fiili *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 327, 329, 352, 382, 393, 431

BD 19

Biraz geri kalanları Çinliler kargı ile saçıyorlardı. BÖ/327

Güreşmeden, dövüşmeden, ok atmadan, kılıç vurmadan, kargı sançmadan, at yarıştırmadan kişi er olurmu? BÖ/352

Bunlar ok atmasını kılıç savurmasını, kargı sançmasını, ata binmesini zaten biliyorlardı. BÖ/382

Gök Börü hepsine ok atmasını, kılıç vurmasını, kargı sançmasını öğretti. BÖ/393

Elindeki kılıç kınını bir Çinlinin kafasında kıran Tunga kargı ile sançıldı. BÖ/431

Sonra omzuna bir kargı sançıldı. BÖ/431

Sonra bütün hızıyla atını şahlandırarak kendisine kargısançan Çinlinin atına atladı. BÖ/431

Üç yıl durup dinlenmeden; yaz, kış demeden; açlığa, susuzluğa aldırmadan, yorgunluk bilmeden at koşturmuşlar, kılıç çalmışlar, kargı sançmışlar, ok fırlatmışlardı. BD/19

Bir savaşta Yüzbaşı Kutluk oklarla delinerek, bir başka yoldaşı Arslan kargılarla sançılarak Uçmağa varmıştı. BD/19

OY'da sanç- : mızraklamak olarak geçmektedir (Tekin, 2010: 165). KB'de sanç-: sançmak, dürtmek, vurmak anlamlarıyla vardır (Arat, 1979: 381). DLT'de sanç- ; (bıçak vb.. bir şey) batırmak anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 802). DKK'da sanç-: saplamak, deşmek olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 930). Clauson'da Sanç- uygun şekilde '(bir mızrakla) delmek' anlamıyla verilmiştir (Clauson, 1972: 835) TTTSKBS'de Sanç- ; halk dilinde 'saplamak, batırmak' anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 730). TDES'de yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te sançmak; saplanmak, batmak anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 1696).

2.2.40.Sökün etmek

Sökün etmek fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 106, 311

Gözleri tavşanın vurulduğu yere takılı beklerken bir atlı sökün etti. BÖ/106

600 ağır yaralıyı birkaç erin yanında geriye yollarken Börü Tarkan'ın yolladığı 2000 atlı da sökün etti. BÖ/311

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te sökün “birçok kişiveya şey birbiri ardına gelmek” anlamındadır ve sökün etmek birleşik fiilinde geçmektedir (Akalın, 2009: 1800).

2.2.41.Süsmek

Süsmek fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

Tulu Han hapiste iken onu buğa süstü. BÖ/290

“ Süsmek” fiili Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT'de süs- : süsmek geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 843). DKK'da süs-: delmek, deşmek olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 940). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. Gülensoy'da süs-: (Boynuzlu hayvan) boynuzu ile vurmak, tos vurmak' anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 828). Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

2.2.42.Şurlamak

Şurlamak fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 102

Çekilen okların yerinden genç onbaşının kanı şurluyordu. BÖ102

“Şurlamak” fiili Atsız’ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir.

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır.

2.2.43. Tan atmak

Tan atmak fiili *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* ve *Deli Kurt* romanlarında geçmektedir.

BÖ 26, 159, 178, 179, 186, 219

BD 178

DK 43, 102, 224

Tan atıyordu. Bozkır ağırırken gönüllerdeki karanlığı da alıyor gibi idi. BÖ/26

Kısa bir konuşmadan sonra kararlar verildi: Yarın, tan atmadan yürüyüşe geçilecek, Tulu Han en doğudan saldıracaktı. BÖ/159

Yarın tan atıncaya kadar Kırac Ata’nın konuğu olduğu için artık yapılacak iş kalmamıştı. BÖ/178

Tan atarken uyandığı zaman Tanrı’ya ısmarladık demek için Kırac Ata’yı aramış, fakat bulamamıştı. BÖ/179

Yarın tan atmadan gelip benim atları tımaret. BÖ/186

Şen-king tan atıncaya kadar Almıla’ya yalvardı. BÖ/219

Bilge Tonyukuk bu bilmeceyi gün doğarken çözdü. Geceleyin Çin duvarı üstündeki bir kulede biraz uyuyup tan atarken kalktıktan sonra Kağan’dan gelen ulağa cevaplarını vermiş ve çerisini gözden geçirmek üzere duvardan aşağı inmeğe davranmıştı ki bir dönemeçte birdenbire durdu. BD/178

Tan atarken Kuran’ı kapatıp koynuna koyduktan sonra ellerini açıp dua etti. DK/43

Tan atarken kalktı. DK/102

Sonra tan atıncaya kadar çaldığı kavalını dinledi. DK/224

OY ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de tan atmak; şafak sökmek anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 852). KB’de tang:

tan, sabah vakti anlamındadır (Arat, 1979: 421). Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te tan atmak gün doğmaya başlamak, şafak sökmek anlamındadır (Akalın, 2009: 1899).

2.2.44.Uçmağa varmak

Uçmağa varmak fiili *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında geçmektedir.

BÖ 18,19, 25, 305, 330

BD 19, 62, 79, 83, 85, 107, 203, 206

Onbaşı Buğra uçmağa varmıştır. BÖ/18

Çuluk Kağan ağulanıp uçmağa varmıştır. BÖ/19

Yüzbaşı Sançar Uçmağa varalı on üç yüz yıldan çok oldu. BÖ/330

Kara Kağan Uçmağa vardı”dedi. BÖ/379

Öküş Kara Açkı ikinci kargısını da başka bir Çinliye sapladıktan sonra vurulmuş, arkadan da Çağrı ile Onbaşı Kızıl Buka Uçmağa varmıştı. BÖ/410

Bir savaşta Yüzbaşı Kutluk oklarla delinerek, bir başka yoldaşı Arslan kargılarla sançılarak Uçmağa varmıştı. BD/19

Kağanımız Uçmağa vardıysa sen sağol! BD/83

Almıla da Uçmağa vardı. BD1/07

Ay Hanım Uçmağa vardı. BD/203

“Uçmağa varmak” fiili Atsız'ın *Bozkurtların Ölümü* romanında dipnot olarak verilmiştir..

OY'da uç- : uçmak, vefat etmek anlamıyla “uç barmak “ biçimiyle geçmektedir (Tekin, 2010: 180). KB'de uçmak: cennet anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 487). DKK'da rastlayamıyoruz.

2.2.45.Uğrulamak

Uğrulamak fiili *Bozkurtların Ölümü* romanlarında geçmektedir.

BÖ 420

Bütün ömründe doğru kişi olarak yaşadıktan sonra bir gece önce bir Çinlinin bahçesinden türlü aş ve yemiş uğrulamış, onları yiyerek karnını doyurmuştu. BÖ/420

OY, KB ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de ogrıla-; çalmak, hırsızlık etmek anlamıyla verilmiştir. Clauson’da yer almamaktadır. TDES’de uğru; eski dilde ‘hırsız’ anlamındadır ve yerel ağızlarda uğru olarak geçmektedir (Eren, 1999: 421). TTTSKBS’de uğru ‘hırsız’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 960). Türkçe Sözlük’te; uğru eski dilde hırsız anlamıyla verilmiştir (Akalin, 2009: 2030).

ogrı / uğrı: hırsız

Eski Türkçe döneminden Anadolu ağızlarına kadar Türk dilinin bütün devirlerinde “hırsız” temel anlamında karşımıza çıkar. Orhun Yazıtlarında ve Eski Uygur Türkçesi Sözlüğünde ogrı: hırsız, haydut (Üşenmez, 2013: 461).

2.2.46.Uvalamak

Uvalamak fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 273

Sançar ilkönce bunu donmuş sanarak yüzünü karla uvalamak istedi.BÖ/273

2.2.47.Üleştirmek

Üleştirmek fiili *Bozkurtların Ölümü* ve *Bozkurtlar Diriliyor* romanlarında geçmektedir.

BÖ 107

BD 53

Ben size tavşanı üleştiri vereyim! BÖ/107

Yüzbaşı Yağmur üleştirmeden önce Onbaşı Pars’ı sorguya çekmek istiyordu: BÖ/289

İşbara Han ve Börü Tarkan çerilerinin bir gün önce getirdikleri azık bütün orduya üleştirilmiş, bu sabaha bir lokma yiyecek kalmamıştı. BÖ/316

Yiyeceğimin yarısını üçünüze üleştiriyorum. BÖ/359

Çinlilerden alınan ulcaları Kutluk Şad üleştirmişti. BD/53

OY ve KB metinlerinde rastlayamıyoruz. DLT’de üleşmek; karşılıklı olarak hisse almak, paylaşmak anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 932). DKK’da üleş-: bölüşmek, paylaşmak olarak geçmektedir (Özçelik, 2016: 956). Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de üleş- ; ‘bölüşmek, paylaşmak’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 989). Türkçe Sözlük’te üleştirmek; pay ederek dağıtmak, bölüştürmek ve herkesin payını kendisine vermek, bölüp dağıtmak, tevzi etmek anlamlarıyla verilmiştir (Akalın, 2009: 2056).

2.2.48. Yenişememek

Yenişememek fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 45, 203

Öğleden önce güreşler bitmiş, İnalT arkan ile Dokuz Oğuz beği Bilge Tudun öteki güreşçilerin hepsini yenerek birbiriyle tutuşmuşlar, yenişemeyip denk kalmışlardı.

BÖ/45

Uzun bir çarpışmadan sonra Tunga Tigin ile yenişemediler. BÖ/203

Onlarda yenişemediler. BÖ/203

Uzun atışlardan sonra ancak bir tanesi ortadan çekilerek beş kişi kaldılar ve bu beş kişi nişancıyla Işbara Alp ve Böğü Alp bir türlü yenişemediklerinden atıcılığa son verildi. BÖ/203

OY, KB, DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson ve TDES sözlüklerinde yer almamaktadır. TTTSKBS’de yenişeme- ; ‘Birbirini yenememek, birbirine üstün gelememek’ anlamıyla verilmiştir (Gülensoy, 2007: 1123). Türkçe Sözlük’te yenişememek; birbirini yenememek, birbirine üstün gelememek anlamları ile verilmiştir (Akalın, 2009: 2167).

2.2.49. Yarlıgamak

Yarlıgamak fiili *Bozkurtların Ölümü* romanında geçmektedir.

BÖ 431

Üzerlerinde ruhlar dolaşıyor, Tanrı’nın yarlıgamaları başlarına serpiliyordu. BÖ/431

OY'da yarlıka- : (Tanrı) buyurmak, lütfetmek, esirgemek anlamıyla geçmektedir (Tekin, 2010: 186). KB'de yarlıka- : buyurmak, emretmek; affetmek, bağışlamak anlamıyla geçmektedir (Arat, 1979: 526). DLT ve DKK metinlerinde rastlayamıyoruz. Clauson, TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

Yarlıga-: bağışlamak, affetmek. Orhun Yazıtlarında yarlıka-: (Tanrı) buyurmak; lütfetmek, esirgemek (Üşenmez, 2013: 720).

Orhun Yazıtlarında yarlıg yoktur. yarlıka fiilinin gösterdiği eylemi bozkırda kağanlar (insanlar) işlemez, Tanrıya ait bir eylemdir. Kitabelerde “yarlıka-“ fiili sık geçer: “tengri yarlıkaduk için...” gibi. Yarlıka- fiili burada “ihvan etmek, izin vermek” anlamındadır. O dönemde Tanrıya ait bir fiildir. Öznesi Tanrıdır. Daha sonraları “emretmek, buyurmak, kumanda etmek” anlamlarını kazanacaktır. (Tekin, 2014: 200) yarlıka- Uygur Sekiz Yükmek eserinde ise “dini bir meseleyi münakaşa etmek, vaaz vermek” anlamında kullanılmıştır. Anadolu'da yarlıka- “ affetmek, bağışlamak, acımak, rahmet etmek” anlamlarına geliyor (Tekin, 2014:201).

2.2.50. Yazık işleme

Yazık işlemek fiili *Deli Kurt* romanında geçmektedir.

DK 221

Allah cümlemizi yanlış işten ve yazık işlemekten korusun. DK/221

OY'da yazukla- : hata etmek, suç işlemek anlamıyla geçmektedir (Tekin, 2010: 187). KB'de yazuk: suç, günah anlamındadır (Arat, 1979: 534). DLT'de yazuk ~ yazuk; suç, günah anlamıyla verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015: 964). Clauson'da yazuk daha önceki dönemlerde 'günah' için kullanılan bir kelimeyken anlamı genişlemiş ve 'başarısız, kusurlu' anlamlarını da üzerine almıştır (Clauson, 1972: 985). TDES ve TTTSKBS sözlüklerinde yer almamaktadır. Türkçe Sözlük'te bulunmamaktadır.

yazuk: günah . Eski Türkçeden günümüze kadar işlek ve yaygın bir biçimde kullanılan kelime Orhun Yazıtları ve Eski Uygur Türkçesi Sözlüğünde yazuk/yazuğ günah, suç,hata,kusur anlamlarında kullanılmıştır (Üşenmez, 2013: 742).

Yaz- fiili “ hata etmek, günah işlemek” anlamındadır. Yazuk “günah” yazuksuz” suçsuz, günahsız”. Türkçenin ilk dönemlerinden başlayarak bugüne kadar gelir. Anadolu’da yazık “günah” ve “otura yaz-“ gibi tarifi yardımcı fiil olarak kullanılmaktadır. Yazı yazmak anlamındaki “yaz-“ fiili ile ilişkisi günahları kaydetmek olabilir (Tekin, 2014: 61).



SONUÇ

Atsız'ın roman ve şiirlerinde eskicil ögelerin incelendiği bu çalışmada şu sonuçlara varılmıştır. *Bozkurtların Ölümü*, *Bozkurtlar Diriliyor*, *Deli Kurt*, *Ruh Adam*, *Dalkavuklar Gecesi*, *Z Vitamini* kitaplarında ve *Yolların Sonu* şiir kitabında eskicil ögeler tespit edilmiştir. Hikâyelerinde ise eskicil kelime tespit edilmemiştir. Bu yüzden tezin kapsamı içerisine alınmamıştır.

Çalışmamızda Atsız tarafından kullanılan 430 tane eskicil öge bulunmaktadır. Bunların 380i eskicil ad iken 50si eskicil fiillerdir. Eskicil adlar; 151 kişi adı, 31 unvan adı, 21 yer adı ve 22 boy adıdır. En sık kullanılan eskicil kişi adı Kür Şad, en sık kullanılan eskicil unvan kağan, en sık kullanılan yer adı Ötüken ve en sık kullanılan boy adı Türkmendir. En sık kullandığı eskicil fiil ise diz vurmaktır.

Bu verilerden hareketle Atsız'ın eski kelimeler konusunda zengin bir kelime dağarcığı olduğunu söylemek mümkündür. Yapmış olduğu ilmi çalışmaların ve sahip olduğu kültürel birikimin edebî eserlerine bir yansıması olarak Türk dilinin eski kaynaklarından edindiği kelimeleri günümüze taşımıştır. Eski Türkçe kelimelere yeniden hayat vermesinin yanında eski Türkçe kelimelere benzer kelimeler yaratmış ve bunları da eserlerinde kullanmıştır. Bu yaratım kelimeler bazen Türkçe bir adın Çince transkripsiyonunun bir tahmini olarak bazen ise kişi adlarının terkinde karşımıza çıkmaktadır. Yazarın eserlerinde okuyucuya dipnot olarak verdiği kelimeler bulunmaktadır. Bu dipnot kelimeler o dönemde kullanımda olmayan kelimelerdir ve Atsız tarafından okuyucuya anlamları verilmiştir. Eserlerinin en eski basımlarında da bu dipnotlar mevcuttur. Dipnot verilen kelimeler incelendiğinde bugün kullandığımız bazı kelimelerin de yazar tarafından o dönemde dipnot verildiğini tespit ettik. Atsız yaşadığı dönemde eserlerini kaleme alırken kelimelerin Türkçe olmasına özen göstermiştir. Yazarı eskicil ögeler kullanmaya iten de budur. Yaşadığı dönemde kullanımda olan Türkçe kökenli olmayan kelimeler yerine Türk dilinin eski bir zaman dilinden kelimeler alarak kullanmayı tercih etmiştir. Onun Türk dili konusundaki bu hassasiyeti ise Türkçülük fikrinden doğmuştur.

Atsız'ın eskicil ögeleri eserlerinde kullanım sayısına bakılacak olduğunda tarihi romanlarında daha çok eskicil kelime kullandığı görülmektedir. Bu durumda eskicil kelimeleri tarihi romanlarında okuyucuyu o çağa götürmek için bir araç kullandığını da söyleyebiliriz. Aynı zamanda okuyucunun zihninde tarihi dekoru meydana getirmede de yine eskicil kelimelerden yararlanmaktadır.

KAYNAKÇA

Akalın, M. (2007). Eski Türkçenin Grameri. Ankara: TDK.

Arat, R. (1979). Kutadgu Bilig. Ankara: TDK.

Atsız, H. (1949). Bozkurtlar Diriliyor. Türkiye Basımevi.

Atsız, H. (1998). Bozkurtlar Diriliyor. İstanbul: İrfan Yayımcılık.

Atsız, H. (1946). Bozkurtların Ölümü. Türkiye Yayınevi.

Atsız, H. (2004). Bozkurtların Ölümü. İstanbul: İrfan Yayımcılık.

Atsız, H. (1997). Dalkavuklar Gecesi, Z Vitamini. İstanbul: İrfan Yayımcılık.

Atsız, H. (2018). Hikâyeler. İstanbul: Ötüken.

Atsız, H. (1968). “İşbara Han” maddesi. Türk Ansiklopedisi, 19. Cilt, s. 478

Atsız, H. (1968). İşbara Kağan” maddesi. Türk Ansiklopedisi, 19. Cilt, s. 478

Atsız, H. (1968). “İçing Katun” maddesi. Türk Ansiklopedisi, 20. Cilt, s. 24

Atsız, H. (1968). “İl Bilge Katun” maddesi. Türk Ansiklopedisi, 20. Cilt, s. 70

Atsız, H. (1968). “İlteriş Kutluğ Kağan” maddesi. Türk Ansiklopedisi, 20. Cilt, s. 101

Atsız, H. (1968). “Kağan” maddesi. Türk Ansiklopedisi, 21. Cilt, s. 111-112

Atsız, H. (1968). “Kül Tegin” maddesi. Türk Ansiklopedisi, 22. Cilt, s. 417

Atsız, H. (1968). “Kür Şad” maddesi. Türk Ansiklopedisi, 22. Cilt, s. 424

Atsız, H. (1968). “Oğuz Han” maddesi. Türk Ansiklopedisi, 25. Cilt, s. 384

Atsız, H. (2015). Ruh Adam. İstanbul: Ötüken.

Atsız, H. (1992). Atsız, Türk Edebiyatı Tarihi. İstanbul: Baysan Basım ve Sanayii A.Ş.

Atsız, H. (1946). Yolların Sonu. İstanbul: Barıman Yayınları.

Atsız, H. (2015). Yolların Sonu. İstanbul: Ötüken.

Clauson, Sir G. (1972). An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish, Oxford: Oxford University Press.

Ercilasun, A. , Akkoyunlu, Z. (2015). Dîvanu Lugâti't-Türk. Ankara: TDK

Ercilasun, A. (2018). Atsız Türkçülüğün Mistik Önderi. Ankara: PanamaYayınları.

Eren, H. (1999). Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü. Ankara: TDK.

Gömeç, S. (2017). Atsız Armağanı II. Ankara: Altınordu Yayınları.

Gülensoy, T. (2007). Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü I. Ankara: TDK.

Gülensoy, T. (2007). Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü II. Ankara: TDK.

Gülsevin, G. (2015). Arkaik- Periferik Kavramı ve Bu Kavramın Tarihi Batı Rumeli Türkçesi Ağızlarının Tespitindeki Önemi. The Journal of Academic Social Science Studies, ss.1-12.

Güngör, E. , Kafalı, M. , Sertkaya, O. (2017) Atsız Armağanı I. Ankara: Altınordu Yayınları.

İnan, A. (1958) Börü= Kurt ve Yok= Hayır Kelimeleri Üzerine. Türk Dili Dergisi, s. 606-608.

Kafesoğlu, İ. (2000). Türk Millî Kültürü. İstanbul: Ötüken.

Karabulak, O. (2017). Atsız ve Türkçülüğün Yarım Asrı. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Körüklü, R. , Yavan, C. (2000). Türkçülerin Kaleminden Atsız. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.

Özçelik, S. (2016). Dede Korkut – Dresden Nüshası- Giriş, Notlar. Ankara: TDK.

Özçelik, S. (2016). Dede Korkut – Dresden Nüshası- Metin, Dizin. Ankara: TDK.

Sertkaya, O. (1987). Nihâl Atsız. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Tekin, T. (2000). Orhon Yazıtları. Ankara: TDK.

Taşagıl, A. (2014). GÖK-TÜRKLER. I -II - III. Ankara: 2014.

